

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA EKONOMICKÁ

REPORTING UDRŽITELNÉ
VÝKONNOSTI PODNIKU

Ing. Alena Palacká

Disertační práce

k získání akademického titulu doktor
v oboru Ekonomika a management

Školitelka: doc. Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.

Katedra financí a účetnictví

Plzeň 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem disertační práci na téma

„Reporting udržitelné výkonnosti podniku“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucí disertační práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 20. 5. 2024

v. r. *Alena Palacká*

ANOTACE

Tato disertační práce se zabývá udržitelnou výkonností a jejím reportingem. Hlavním cílem práce je zmapovat současný stav reportování udržitelné výkonnosti podniků a navrhnout doporučení ohledně reportovaných indikátorů v podobě setu indikátorů udržitelné výkonnosti dle jednotlivých oblastí ESG. Nejprve jsou za pomoci literární rešerše vymezeny základní pojmy související s udržitelnou výkonností, jejím měřením a reportováním. Následně se autorka zabývá významností reportování udržitelné výkonnosti podniků, legislativní úpravou dané problematiky v EU a metodikami pro její sestavení. Systematická literární rešerše předchází samotné prezentaci realizovaného výzkumu zaměřeného na obsahové vymezení reportování nefinančních (ESG) informací TOP 100 podniků dle obratu v ČR za rok 2022 a jeho výsledků. Za pomoci popisné statistiky je posouzen způsob reportování, korelační analýzy a PLS-SEM modelování je použito pro ověření možných závislostí reportovaných udržitelných indikátorů na vybraných charakteristikách podniku. Navržené doporučení v podobě setu indikátorů z jednotlivých ESG oblastí je verifikováno za použití polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe. Nejsou opomenuty ani limitace a přínosy práce.

Klíčová slova: udržitelnost, udržitelná výkonnost, reporting, ESG, indikátory

ANNOTATION

This dissertation deals with sustainable performance and its reporting. The main goal of this thesis is to map the current state of reporting on the corporate sustainable performance and propose recommendations regarding reported indicators in the form of a set of indicators of sustainable performance according to individual ESG areas. First, through the literature research, the basic terms related to sustainable performance, its measurement, and reporting are defined. Subsequently, the author deals with the importance of reporting on corporate sustainability and the legislative in EU and methodical regulation of the given issue. A systematic literature search precedes the actual presentation of the outputs of the conducted research focused on the content of reporting non-financial (ESG) information of the TOP 100 companies by turnover in the Czech Republic for the year 2022 and its results. Using descriptive statistics, the method of reporting is described. Correlation analysis and PLS-SEM modeling are used to verify possible dependencies of the reported sustainable indicators on selected company characteristics. The proposed recommendation in the form of a set of indicators from individual ESG areas is verified using semi-structured interviews. Limitations of the work and benefits of this dissertation are also presented.

Keywords: sustainability, sustainable performance, reporting, ESG, indicators

Obsah

Úvod.....	7
1 Metodika a cíle disertační práce.....	9
1.1 Preempirická fáze.....	10
1.1.1 Výzkumná oblast.....	10
1.1.2 Kontext a literatura.....	10
1.1.3 Zdroje dat pro literární rešerši.....	11
1.1.4 Výzkumné téma.....	12
1.1.5 Výzkumné cíle.....	13
1.1.6 Výzkumný soubor.....	14
1.1.7 Výzkumné otázky.....	14
1.2 Empirická fáze.....	17
1.2.1 Design výzkumu.....	17
1.2.2 Sběr dat.....	18
1.2.3 Analýza dat.....	19
1.2.4 Odpověď na otázky.....	23
1.2.5 Limity výzkumu.....	23
2 Základní pojmy a jejich vymezení.....	26
2.1 Výkonnost.....	26
2.1.1 Finanční výkonnost podniku.....	27
2.2 Udržitelnost.....	28
2.2.1 Úrovně udržitelnosti.....	29
2.2.2 Základní modely udržitelnosti.....	30
2.3 Udržitelná výkonnost podniku a její základní principy.....	32
2.3.1 Pilíře udržitelné výkonnosti podniku.....	33
2.3.2 Podstatnost koncepce udržitelné výkonnosti pro podniky.....	41
2.3.3 Udržitelnost vs. udržitelný rozvoj (udržitelná výkonnost).....	42

2.3.4	Udržitelnost vs. společenská odpovědnost podniku.....	43
2.3.5	Udržitelnost jako konkurenční výhoda	46
2.3.6	Strategické a organizační přístupy k udržitelné výkonnosti podniku	47
2.3.7	Přístup ke stanovení udržitelných cílů	49
2.3.8	Hodnocení podnikové udržitelnosti	49
2.3.9	Ukazatele udržitelné výkonnosti podniku – indikátory udržitelnosti.....	50
2.3.10	Faktory ovlivňující udržitelnou výkonnost podniku	55
2.4	Reporting, reporting udržitelné výkonnosti.....	58
2.4.1	Typy podnikového reportingu.....	58
2.4.2	Vývoj reportingu udržitelné výkonnosti	61
2.4.3	Reporting udržitelné výkonnosti a udržitelnost dodavatelsko-odběratelského řetězce	64
2.4.4	Cíle reportingu udržitelné výkonnosti.....	65
2.4.5	Legislativní úprava reportingu udržitelné výkonnosti v ČR	70
2.4.6	Faktory ovlivňující reporting udržitelné výkonnosti podniku.....	79
2.4.7	Přístupy a metodiky pro tvorbu reportů udržitelné výkonnosti.....	83
2.4.8	Zavádění reportingu udržitelné výkonnosti.....	109
3	Udržitelný reporting – současný stav v rámci teorie.....	114
3.1	Bibliometrická analýza	114
3.2	Mezinárodní studie ohledně udržitelného reportingu.....	122
3.3	Dosavadní odborné studie – problematické oblasti.....	129
4	Výzkum.....	132
4.1	Charakteristika vzorku.....	132
4.2	Sledované indikátory udržitelnosti dle GRI	134
4.3	Výsledky výzkumu	139
4.3.1	Způsob reportování	139
4.3.2	Obsahové zastoupení indikátorů udržitelné výkonnosti v reportech	145

4.3.3	Vzájemné závislosti mezi reportovanými indikátory udržitelné výkonnosti...	152
4.3.4	Závislosti reportovaných indikátorů udržitelné výkonnosti dle GRI na charakteristikách podniku	156
4.3.5	Statistické modelování – závislosti reportovaných indikátorů na charakteristikách podniku	158
4.3.6	Rozdíly v reportovaných indikátorech mezi odvětvími	161
4.4	Návrh doporučení na reportování indikátorů udržitelné výkonnosti a jeho verifikace	164
4.4.1	Verifikace návrhu	165
4.4.2	Návrh doporučení na reportované indikátory.....	167
4.5	Odpovědi na výzkumné otázky	176
5	Diskuse k problematice reportingu udržitelné výkonnosti.....	180
5.1	Současný stav poznání.....	181
5.2	Budoucí vývoj.....	184
	Závěr.....	186
	Seznam tabulek	191
	Seznam obrázků	193
	Seznam zkratk	195
	Seznam použité literatury	201

Úvod

Samotná myšlenka udržitelného rozvoje je výsledkem mnohaleté snahy o nalezení odpovědi na otázku zabezpečení trvalého růstu, jenž byl zprvu založen na předpokladu nevyčerpatelných přírodních zdrojů a technickém pokroku. Díky dalšímu technologickému pokroku, který umožnil pokračující rozvoj vědy a výzkumu, se ukázalo, že přírodní zdroje nejsou nevyčerpatelné, jak by se mnohým mohlo zdát. Bylo tedy potřeba najít jiný způsob, jak zajistit trvalý růst, pokud nelze vycházet z doposud uznávaných předpokladů.

Udržitelnost rozvoje se primárně zakládá na tématu vztahu člověka a přírody. Zaobírá se zejména vlivem lidského působení na krajinu. Významnými podněty k oživení této otázky se v 70. letech minulého století staly celosvětová energetická krize a zhoršení životního prostředí. Podstatnou roli v podnícení důležitosti sociálních aspektů, které následovalo v dalších letech, pak hrály události dosud nevídaného celospolečenského významu např. v podobě stávek dělníků bojujících za lepší pracovní podmínky.

Udržitelná výkonnost podniku v sobě slučuje prvky řízení finanční výkonnosti s principy udržitelného rozvoje. V současné době lze identifikovat řadu konceptů podnikového udržitelného rozvoje, které až na výjimku (single bottom line) prosazují myšlenku, že podnikové jednání a na druhé straně i hodnocení podnikové výkonnosti by mělo brát v potaz více než jen finanční aspekty. S takovýmto posunem vnímání významu udržitelnosti i na mikroúrovni souvisí transformace tradičních hodnotových řetězců, business modelů, kdy dokonce vznikají nové právní formy podnikání a souhrnné indexy pro hodnocení jejich výkonnosti. Na implementaci udržitelných aspektů do podnikového působení je zpravidla již nahlíženo nejen jako na nezbytné kroky vzhledem ke globálnímu vývoji, ale také jako na nástroj konkurenceschopnosti podniku.

Reporting udržitelné výkonnosti představuje další milník koncepce udržitelné výkonnosti podniku. Vybrané společnosti jsou povinny zveřejnit zprávy týkající se ukazatelů finanční i nefinanční povahy, což by mohlo a mělo společnost vést k odpovědnějšímu podnikání z hlediska vztahu ke svému okolí. Výsledný report se stal pro stakeholdery podstatným prvkem hodnocení konkrétních společností, avšak nutno podotknout, že teprve dochází k jeho rozvoji a širší aplikaci, reporting udržitelné výkonnosti tak skýtá stále mnoho problematických oblastí a otázek.

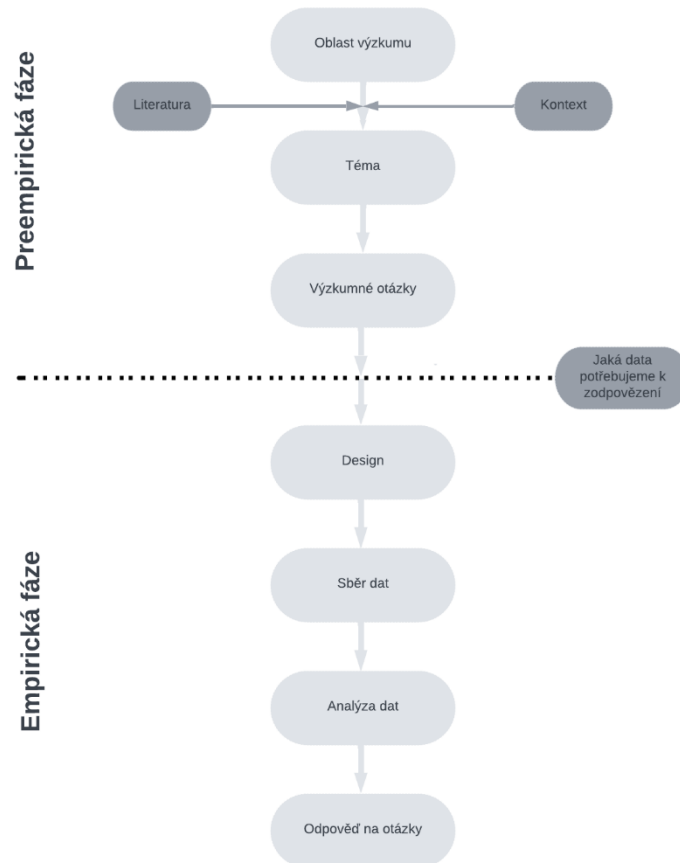
Primárním cílem této práce je zmapovat současný stav reportování udržitelné výkonnosti podniků a navrhnout doporučení ohledně reportovaných indikátorů v podobě setu indikátorů

udržitelné výkonnosti dle jednotlivých oblastí ESG. Cíle a metodika použitá pro vypracování práce jsou přiblíženy v kapitole 1. Kapitola 2 se zaměřuje na vymezení teoretických východisek jakožto nezbytného předpokladu pro správnou interpretaci a uchopení empirické části. V kapitole 3 věnované systematické literární rešerši je podtržen význam a výběr primárního zaměření práce, kdy se obsahová analýza reportů udržitelné výkonnosti potvrdila jako výzkumná mezera v rámci zkoumané problematiky. Navíc zde dochází ke zpětnému ověření, že v teoretické části (tedy v literární rešerši) jsou postihnuty relevantní pojmy a oblasti udržitelného reportingu. Kapitola 4 se zabývá výsledky vyplývajícími z realizovaného empirického výzkumu ohledně stavu reportování udržitelné podnikové výkonnosti a vazeb reportovaných indikátorů na vybrané podnikové charakteristiky. Významnou součástí tvoří návrh doporučení na reportované indikátory a jeho verifikace. Závěrem je shrnutí zkoumané problematiky a navrženého řešení, vyzdvihnuty jsou také přínosy předložené práce pro rozvoj teorie a praxe. Opomenuta není ani diskuse, kde se autorka práce vyjadřuje nejen k výstupům realizovaného výzkumu, ale také k aktuálním trendům ve vztahu k budoucímu směřování udržitelného reportování.

1 Metodika a cíle disertační práce

Při návrhu designu výzkumu disertační práce autorka vychází ze zjednodušeného modelu výzkumu, jenž je založen na výzkumných otázkách. Návrh designu výzkumu je zobrazen na následujícím Obrázku 1.

Obrázek 1: Návrh designu výzkumu

Zdroj: vlastní zpracování dle Eger a Egerová (2017, s. 44), 2020

Při stanovení jednotlivých otázek návrhu výzkumu se následně autorka opírá o postup představený na Obrázku 2. Nejprve je stanovena výzkumná oblast a výzkumné téma, následují výzkumné cíle, ze kterých vycházejí výzkumné otázky. Specifické výzkumné otázky se odvíjejí od jim nadřazených obecných výzkumných otázek.

Obrázek 2: Postup stanovení výzkumných otázek

Zdroj: vlastní zpracování dle Ochrany (2019) a Punche (2015), 2020

1.1 Preempirická fáze

V této podkapitole je popsán návrh jednotlivých částí výzkumu, které dle Egera a Egerové (2017) spadají do tzv. preempirické fáze.

1.1.1 Výzkumná oblast

Výzkumnou oblastí, na kterou je disertační práce zaměřena, je ***udržitelná výkonnost podniků a její měření***.

1.1.2 Kontext a literatura

Udržitelná výkonnost podniku vychází z koncepce udržitelného rozvoje, kdy se zabývá vlivem podniků na své okolí. Základní myšlenkou udržitelné výkonnosti podniku je, že by se daná společnost neměla zaměřovat pouze na maximalizaci svých finančních ukazatelů, ale měla by vzít v potaz i sféru nefinanční, tedy sociální a environmentální. Dosažení jakéhosi souladu mezi zmíněnými třemi oblastmi by pak mělo společnosti zajistit uspokojení současných potřeb, a to bez ohrožení možnosti dosažení potřeb budoucích (Elkington, 1998; Epstein & Buhovac, 2017; Mason, 2019).

Aby bylo docíleno rovnováhy, která je udržitelná, je zapotřebí dle některých autorů základní 3 pilíře (ekonomický, sociální a environmentální) doplnit o tzv. Corporate Governance (Kocmanová et al., 2011; Milstein, 2015; The World In 2050, 2019). Sám autor „triple bottom line“ konceptu John Elkington již v roce 2018 vyzval k aktualizaci jím původně navrhovaného konceptu s tím, že od doby, kdy koncept navrhl (od roku 1994), došlo k výrazným změnám spojeným mimo jiné s rozmachem globalizace a digitalizace (Elkington, 2018). Výše uvedené je však pouze jedno z možných pojetí konceptu udržitelnosti, přestože se jedná o koncept v současné době nejčastěji citovaný.

V souvislosti s udržitelnou výkonností podniků je řešen také její reporting, tedy způsob, jak informace o udržitelné výkonnosti sdělit zainteresovaným stranám. Obsah informací, které by měl udržitelný report zahrnovat, není v současné době unifikován. Využívanými podklady pro sestavení reportu udržitelných aktivit jsou manuály od Global Reporting Initiative (GRI), United Nations Global Compact (Globální dohoda UN, zkráceně UNGC), Carbon Disclosure Project (CDP), Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD) a další. V případě požadavků na obsah reportu lze spatřit snahu regulačních orgánů o vytvoření sjednoceného, univerzálně použitelného standardu, a to mimo jiné za účelem umožnit právní regulaci externího ověření reportovaných udržitelných indikátorů. Patrná je také tendence k uzákonění povinnosti sestavení nefinančních zpráv pro stále širší okruh ekonomických subjektů, která do

jisté míry vyplývá z rostoucí významnosti nefinančních dat. Určité společnosti (např. velké účetní jednotky v České republice a Evropské unii) jsou již několik let povinny ze zákona zveřejnit zprávy týkající se ukazatelů finanční i nefinanční povahy. Nefinanční reporty, pokud jsou sestaveny, bývají stakeholdery hojně využívány při hodnocení podniku (někteří je dokonce považují za stejně důležité jako finanční reporty) a formují tak jejich rozhodování (AccountAbility, 2020; Bellucci & Mannetti, 2018; Směrnice 2014/95/EU).

Vymezením základních pojmů týkajících se výzkumného tématu včetně představení dosavadních studií a jejich výsledků se podrobněji zabývají kapitoly 2 a 3.

1.1.3 Zdroje dat pro literární rešerši

Podkladem pro vypracování systematické literární rešerše se kromě anglicky a česky psaných monografií stávají zejména vědecké články domácích i zahraničních autorů, které jsou dostupné prostřednictvím databází Web of Science, Scopus a Science Direct, popřípadě volně přístupné např. přes platformu Google Scholar. Významnou roli zastávají také elektronické zdroje, a to především studie z oblasti tématu disertační práce, obvykle prováděné nadnárodními společnostmi a organizacemi jako např. IBM, KPMG, Deloitte, PricewaterhouseCoopers či UN. Zdroje jsou vyhledávány na základě klíčových slov, popřípadě jejich kombinací. V jednotlivých fázích vyhledávání jsou ze získaných příspěvků odstraněny nerelevantní příspěvky, které i přestože obsahují klíčová slova, neodpovídají zaměření disertační práce.

Klíčová slova použitá pro vyhledávání příspěvků lze uvést následující: reporting udržitelné výkonnosti podniku (sustainability reporting, sustainable reporting, sustainable development reporting, sustainable performance reporting, ESG reporting), report udržitelné výkonnosti (sustainable development report, sustainable performance report, ESG report), nefinanční reporting (non-financial reporting), nefinanční report (non-financial report) aj.

Pro účely literární rešerše autorka volí kombinaci několika přístupů, konkrétně teoreticko-epistemologické, tematické a kontextové. Teoreticko-epistemologická rešerše je založena na identifikaci a bližším poznání základních teoretických východisek v rámci uceleného konceptu, a to včetně vymezení vybraných pojmů za pomoci definic a jednotlivých teoretických konceptů. Tematická koncepce literární rešerše se pak zaměřuje na poznání zvoleného tématu v rozdílných prostředích tak, aby mohly být uchopeny širší souvislosti, které nemusejí být na první pohled patrné. Kontextová rešerše si na základě poznání kontextu klade za cíl poskytnout autorovi vhled na danou problematickou oblast (Špaček, 2019).

Nástroj Google Lens je využit pro zpracování části bibliometrické analýzy zaměřené na počty a charakter vědeckých výstupů, identifikaci předních výzkumných institucí. S daty ohledně klíčových slov publikovaných příspěvků z databáze Web of Science je pracováno za pomoci nástrojů software R a VOSviewer.

1.1.4 Výzkumné téma

Ve zvolené oblasti výzkumu se autorka v rámci své disertační práce zaměřuje na téma *reportingu udržitelné výkonnosti podniků*, které vychází z měření výkonnosti podniků s ohledem na plnění cílů udržitelného rozvoje a komunikace dosažených a plánovaných výsledků relevantním stakeholderům.

Výzkumné téma je vyvozeno na základě zodpovězení následujících **výzkumných otázek**:

CO?: reporting udržitelných aktivit podniku – jakým způsobem vybrané podniky reportují o daných aktivitách (prostřednictvím čeho, čím se daný report vyznačuje, struktura reportu, podle čeho se společnosti řídí při jeho tvorbě a jaké mají v tomto ohledu možnosti), na co se v rámci reportu zaměřují (obsah reportu, oblasti realizovaných aktivit, sledované ukazatele), zda a popřípadě do jaké míry teoretické poznatky odpovídají praxi vybraných ekonomických subjektů (míra reportovaných dat v rámci jednotlivých oblastí udržitelnosti, případná závislost podoby reportu na povaze ekonomického subjektu – jeho velikosti, odvětví). V neposlední řadě je cíleno na vytvoření návrhu doporučení ohledně reportovaných indikátorů udržitelné výkonnosti.

JAK?: prostřednictvím *literární rešerše a analýzy existujících teoretických poznatků* (udržitelnost, způsoby a možnosti reportování), *analýzy sekundárních dat* (obsah a struktura reportu, vybrané finanční ukazatele), *statistických metod* jako např. nástrojů regresní a korelační analýzy (ověření závislosti zjištěných výsledků na povaze ekonomického subjektu) a *polostrukurovaných rozhovorů* (verifikace návrhu doporučení).

PRO KOHO?: především pro *podniky* – zejména takové, kterých se dosud přímo netýká legislativní povinnost reportovat dle ESRS (tedy nemají povinnou strukturu a obsahové vymezení udržitelného reportu), ale i přesto mají zájem reportovat své udržitelné aktivity (ať už na dobrovolné bázi, nebo povinně dle jiných smluvních vztahů). Dále také pro *uživatele* reportů udržitelné výkonnosti, ať externí (např. pro potenciální investory, finanční instituce, orgány státní správy, dodavatele, odběratele, místní komunity a zájmové skupiny) či uživatele z interního prostředí (vlastníky a stávající investory, manažery, zaměstnance podniku aj.).

PROČ?: aspekty udržitelnosti navíc v rámci podnikové činnosti nabývají stále na významu (pro zákazníky, investory, zaměstnance a jiné zainteresované osoby) a stávají se jedním z kritérií pro hodnocení celkové výkonnosti podniku. Uživatelé finančních reportů tak kromě finančních zpráv stále ve větší míře posuzují i reporty nefinanční povahy. Poznání současného stavu nefinančního reportování, různorodosti metodik a pojetí nefinanční výkonnosti, rostoucího významu nefinančních dat ve vztahu k finanční i nefinanční výkonnosti podniku jsou jedny z dalších předpokladů pro porozumění zveřejňovaných dat. Vzhledem k dosavadnímu vývoji požadavků na účetnictví v globálním měřítku (pod který reporting udržitelné výkonnosti legislativně spadá) lze očekávat, že se povinnost zveřejňovat nefinanční výsledky hospodářské činnosti bude týkat stále většího okruhu subjektů, kteří doposud s podobnými reporty mají žádné či omezené zkušenosti. Legislativní úprava je neustále v řešení, přestože již zákony dotýkající se nefinančního reportování vešly v platnost (CSRD), nejsou k dispozici veškeré potřebné pokyny – např. jak přistupovat k dvojí materialitě či nevyvinuté slíbené sektorové standardy.

Motivem pro vypracování předložené práce je přispět do diskuse ohledně významnosti a aktuální podoby (včetně případných návrhů na reportované údaje) reportingu udržitelné výkonnosti, jeho vazbám na charakteristiky podniku na příkladu vybraného vzorku podniků z České republiky.

1.1.5 Výzkumné cíle

Hlavním cílem této disertační *práce je zmapovat současný stav reportování udržitelné výkonnosti podniků a navrhnout doporučení ohledně reportovaných indikátorů v podobě setu indikátorů udržitelné výkonnosti dle jednotlivých oblastí ESG.*

Hlavní cíl je dále rozpracován do dílčích cílů, jejichž splnění by v konečném výsledku mělo přispět ke splnění cíle hlavního. Dílčí cíle jsou stanoveny následovně:

Teoretické dílčí cíle (zkráceně TC):

- **TC₁:** definovat udržitelnou výkonnost podniku, její jednotlivé složky a identifikovat faktory, které ji ovlivňují;
- **TC₂:** představit možné ukazatele používané pro měření udržitelné výkonnosti podniků;
- **TC₃:** vymezit reporting a analyzovat specifika reportingu udržitelné výkonnosti podniku (legislativní úprava, metodiky pro zpracování).

Empirické dílčí cíle (zkráceně EC):

- **EC₁**: zhodnotit stav reportingu udržitelné výkonnosti na vybraném vzorku podniků (zda je reportováno, způsob reportování, vymezení klíčových aspektů – reportované indikátory);
- **EC₂**: ověřit možné závislosti prezentovaných dat v reportech udržitelné výkonnosti na charakteristice podniku (vybrané finanční ukazatele, odvětví);
- **EC₃**: navrhnout doporučení ohledně reportovaných indikátorů.

1.1.6 Výzkumný soubor

Základní soubor pro výzkum zamýšlený v rámci této disertační práce je tvořen velkými podniky v České republice, konkrétněji TOP 100 podniky dle výše obratu za rok 2022, neboť právě velké podniky mají povinnost reportovat své nefinanční informace. Nefinanční reportování pro vybrané účetní jednotky v ČR vyplývá z implementace Směrnice 2014/95/EU (nahrazující směrnici 2013/34/EU), jíž měly členské státy EU povinnost zapracovat do své legislativy. Tato směrnice byla promítnuta do Zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb., část osmá, §32. Směrnice 2022/2464/EU ohledně podávání zpráv o udržitelnosti, jakožto navazující legislativní krok, se pro vybrané účetní jednotky stává povinnou za fiskální rok od 1. 1. 2024 (tedy první reporty budou vydávány v roce 2025).

1.1.7 Výzkumné otázky

V návaznosti na stanovený cíl práce jsou formulovány následující obecné výzkumné otázky – viz Tabulka 1.

Tabulka 1: Obecné výzkumné otázky

Označení	Obecná výzkumná otázka
VO ₁	Jak lze charakterizovat udržitelnou výkonnost podniku?
VO ₂	Jak lze vymežit reporting udržitelné výkonnosti podniku?
VO ₃	Jaký je stav reportingu udržitelné výkonnosti u velkých podniků v ČR?

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Celkem jsou stanoveny 3 obecné výzkumné otázky, které jsou dále rozpracovány do specifických výzkumných otázek, jejichž zodpovězení by mělo napomoci k získání kvalifikované odpovědi.

První výzkumná otázka se týká udržitelné výkonnosti podniku a jejího teoretického vymezení, jak je patrné z Tabulky 2.

Tabulka 2: Výzkumná otázka 1

VO₁	Jak lze charakterizovat udržitelnou výkonnost podniku?
SVO_{1.1}	Jak je vymezena udržitelná výkonnost podniku?
SVO_{1.2}	Jaké faktory mají vliv na udržitelnou výkonnost podniku?
SVO_{1.3}	Prostřednictvím jakých ukazatelů je udržitelná výkonnost podniku měřena?

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Specifické výzkumné otázky SVO_{1.1}-SVO_{1.3} jsou zodpovězeny především na základě provedené literární rešerše a analýzy závěrů dosud publikovaných výzkumů a studií zabývajících se problematikou udržitelné výkonnosti podniků. Odpověď na SVO_{1.3} lze nalézt také v empirické části práce u představení skupin posuzovaných ESG indikátorů, zhodnocení obsahového zastoupení udržitelných indikátorů. V případě definování udržitelné výkonnosti podniku jsou přiblíženy i koncepty a možná pojetí, ze kterých vychází – udržitelnost, udržitelný rozvoj a výkonnost.

Výzkumná otázka 2 je blíže rozpracována na 3 specifické otázky, viz Tabulka 3. Vymezení reportingu udržitelné výkonnosti podniku je dosaženo prostřednictvím jeho vydefinování a představením jeho rozdílných forem (SVO_{2.1}). Blíže popsány jsou také faktory, které ovlivňují udržitelné reportování. Rešerše dostupných zdrojů je využito také pro vymezení obecných pravidel a povinností reportování nefinančních dat podniky v ČR (SVO_{2.2}), které vycházejí z národních a nadnárodních právních předpisů, a to včetně uvedení významných milníků. Podrobněji přiblíženy jsou zároveň i jednotlivé přístupy a metodiky pro reportování udržitelné výkonnosti (SVO_{2.3}).

Tabulka 3: Výzkumná otázka 2

VO₂	Jak lze vymežit reporting udržitelné výkonnosti podniku?
SVO_{2.1}	Jak je definován reporting udržitelné výkonnosti?
SVO_{2.2}	Jaká legislativní úprava se v ČR dotýká problematiky reportingu udržitelné výkonnosti?
SVO_{2.3}	Jaké přístupy a metodiky k reportingu udržitelné výkonnosti existují?

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Specifické výzkumné otázky SVO₂ (a potažmo i obecná výzkumná otázka 2) jsou zpracovány na základě literární rešerše.

Třetí obecná výzkumná otázka je zaměřena na stav reportingu udržitelné výkonnosti podniků vybraného vzorku, který je tvořen TOP 100 velkými podniky z ČR dle obrátu za rok 2022. Specifické výzkumné otázky, blíže uvedené v Tabulce 4, jsou zodpovězeny za pomoci analýzy

sekundárních dat – autorka podrobně analyzuje a zkoumá reporty věnované udržitelným aktivitám a další zveřejnění, na která je v rámci analyzovaných reportů přímo odkazováno. Na základě připraveného setu hodnocených kritérií v podobě 631 kvalitativních a kvantitativních indikátorů udržitelné výkonnosti (viz kapitola 4.2, Tabulka 20) v průběhu šetření zaznamenává svá zjištění za pomoci jí vytvořené hodnotící škály (viz Tabulka 7) do matice v MS Excel. Stejně tak jsou do další části matice zaznamenány informace ohledně způsobu reportování udržitelných aktivit a dosahovaných výsledků ve vztahu k úrovni reportovaných indikátorů.

Tabulka 4: Výzkumná otázka 3

VO ₃	Jaký je stav reportingu udržitelné výkonnosti u velkých podniků v ČR?
SVO _{3.1}	Jakým způsobem podniky reportují o udržitelné výkonnosti?
SVO _{3.2}	Jak závisí reporting udržitelné výkonnosti podniku na charakteristikách podniku?

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

U SVO_{3.1}, tedy způsobu reportování, je pozornost věnována 4 atributům, a sice typu, míře, rozsahu a obsahovému zaměření. **Typem** reportu udržitelné výkonnosti je rozuměno, zda je vytvořen samostatný souhrnný udržitelný report (případně větší množství dílčích reportů), zda je report udržitelné výkonnosti součástí jiného reportu, zda na sebe povinnost reportování nefinančních informací přejímá mateřská společnost, jaké metodiky pro tvorbu reportu jsou využity, v jakých jazycích je report vydáván apod. Další sledovaný aspekt – **míra** reportování udržitelné výkonnosti se posuzuje na základě množství podniků z vybraného základního souboru, které zveřejňují nefinanční informace, dále dle souladu reportovaných nefinančních informací s legislativními požadavky na tento typ zveřejnění a frekvence zveřejnění reportů udržitelné výkonnosti. **Rozsahem** reportu je rozuměna délka posuzovaných primárních reportů udržitelné výkonnosti. **Obsahovým zaměřením** je odkazováno na nejčastěji (a naopak nejméně často) zastoupené indikátory udržitelné výkonnosti, tedy na výsledky v rámci provedeného šetření ohledně zveřejňovaných údajů dle GRI celkově a z jednotlivých oblastí udržitelnosti (dle přístupu ESG).

Možný vliv podnikových charakteristik na nefinanční reporting je zkoumán v případě SVO_{3.2}. Pozornost je věnována případné závislosti reportování na velikosti podniku (jeho obratu, hodnotě aktiv, zisku před zdaněním, ziskové marži, solventnosti) a jeho odvětví. Podobou reportování je v tomto případě rozuměn rozsah reportu a míra zastoupení jednotlivých oblastí udržitelnosti dle indikátorů udržitelnosti dle GRI.

Autorčina hodnotící matice slouží jako podklad pro zjištění odpovědí na specifické výzkumné otázky SVO_{3.1a} SVO_{3.2}.

Zodpovězení výzkumných otázek vede k naplnění cíle práce, kdy jsou vyvozeny závěry ke stavu a specifickým reportování udržitelné výkonnosti podniku v ČR a případným vazbám tohoto reportingu na podnikové charakteristiky. Navrženy jsou také indikátory vhodné pro zveřejňování, které v univerzálních a materiálních standardech GRI nemusí být nutně sledovány. Vazba mezi výzkumnými otázkami a výzkumnými cíli, včetně použitých metod k zodpovězení otázek a naplnění cílů, je zobrazena v Tabulce 5.

Tabulka 5: Vazba mezi výzkumnými otázkami a cíli, použité metody

Řešené TC a EC	VO	Metoda
TC ₁ , TC ₂	VO ₁	Literární rešerše, explorace, analýza, komparace, syntéza
TC ₃	VO ₂	Literární rešerše, explorace, analýza, komparace, syntéza
EC ₁ , EC ₂	VO ₃	Analýza sekundárních dat, aplikace statistických metod, komparace dosavadních zjištění, syntéza, dedukce

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Cíle EC₃ je dosaženo za pomoci metod komparace a syntézy získaných poznatků, následně jsou za účelem ověření relevance návrhu provedeny polostrukturované rozhovory s odborníky z praxe a zpětná vazba je zapracována do finální podoby návrhu.

1.2 Empirická fáze

Tato podkapitola je věnována návrhu jednotlivých částí empirické fáze výzkumu, tedy designu výzkumu, sběru dat, analýze dat a odpovědím na otázky.

1.2.1 Design výzkumu

Pro výzkum realizovaný v rámci disertační práce je navrhován **smíšený výzkum**, jenž těží z kombinace výzkumu kvantitativního a kvalitativního. Konkrétněji je zvolen **explorativní sekvenční design** smíšeného výzkumu, kdy autorka na základě získaných výstupů z kvalitativní části výzkumu vytváří podklady pro kvantitativní část výzkumu (Eger & Egerová, 2017). Kvalitativní fáze je představena sběrem a analýzou sekundárních dat tzv. desk research pro účely kvalitativní části systematické literární rešerše (klíčová slova a jejich provazby) a *analýzy dokumentů* primárních externě dostupných reportů udržitelné výkonnosti vybraného vzorku podniků (např. použitého jazyka a názvu reportu). Kvantitativní výzkum je využit v kvantitativní části systematické literární rešerše (počet vědeckých prací) a v analýze primárních

externě dostupných reportů udržitelné výkonnosti vybraného vzorku podniků (např. škálové hodnocení obsahového zaměření reportů a statistické zpracování získaných dat). Navrhovaná doporučení a jejich verifikace prostřednictvím realizovaných *polostrukturowaných rozhovorů* se zástupci podnikové praxe jsou součástí kvalitativního výzkumu.

1.2.2 Sběr dat

Výzkumný soubor je identifikován na základě dat získaných z databáze ORBIS, přičemž je vyselektováno 100 podniků se sídlem v ČR, které dosáhly největšího obratu za rok 2022, pro účely práce označovaných jako TOP 100 velkých podniků.

Bližší informace (ekonomického i neekonomického charakteru) o jednotlivých zkoumaných subjektech jsou nadále čerpány také ze Sbírký listin v obchodním rejstříku a z údajů zveřejňovaných zkoumanými podniky např. prostřednictvím výročních zpráv a ostatních reportů podniků (jako např. reportů udržitelnosti, environmentálních reportů) a případně i webových stránek podniků.

Použitými metodami pro sběr jsou již zmíněná literární rešerše, dále obsahová a textová analýza reportů na základě připraveného setu hodnotících kritérií (indikátorů) vycházejícího z autorkou zvolené metodiky pro sestavování reportů (tedy GRI), která je realizována tzv. od stolu. Obsahová analýza (angl. Content analysis) je zvolena vzhledem ke svému širokému využití v rámci empirických šetření v oblasti nefinančního reportingu (Horváth et al., 2017).

Literární rešerše poslouží především k vymezení teoretických východisek práce. Analýza reportů prováděná autorkou práce přináší data ohledně podoby reportů udržitelné výkonnosti blíže zkoumaných subjektů (rozsahu, struktury, obsahu apod.). Její výstupy jsou použity za účelem prověření případných závislostí nefinančního reportování na charakteristikách podniku a identifikace klíčových aspektů udržitelných reportů ve smyslu reportovaných indikátorů.

Ke sběru dat je autorkou vytvořena hodnotící matice, která je sestavena tak, aby obsahovala požadovaná kritéria vzhledem k cíli výzkumu. Lze ji rozlišit na 3 základní části. První část se týká základních finančních údajů o vybraném podnikatelském subjektu za rok 2022 (obrat, počet zaměstnanců, EBT, EAT, hodnota aktiv, běžná likvidita a zisková marže), druhá se zaměřuje na základní údaje o udržitelném reportování jednotlivých subjektů (jako např. název reportu, délku reportu, frekvenci sestavování a zveřejňování reportu, použité metodiky a subjekty, za které je report sestaven), třetí je tvořena hodnocenými indikátory vyplývajícími z univerzálních standardů GRI ve všech nefinančních oblastech udržitelnosti (ESG) včetně

obecných charakteristik. Vzhledem k charakteristice výzkumného vzorku dle podnikového primárního odvětví bylo upuštěno od sledování indikátorů v rámci sektorových standardů GRI.

Za účelem ověření hlavních výstupů práce v podobě navrženého setu ESG indikátorů je použito polostrukturovaných rozhovorů, kdy je návrh respondentům předem zaslán společně s 5 základními otázkami ve formě textového dokumentu Microsoft Word, do kterého je také autorkou zaznamenávána získaná zpětná vazba. Základní otázky zní následovně:

- Na jaké pozici působíte?
- Jaké máte zkušenosti s managementem podnikové udržitelné výkonnosti, jejím měřením, reportováním?
- Jaký je Váš názor na aktuální stav reportování (a měření) podnikové udržitelné výkonnosti? - legislativní úprava, metodiky, podoba a porovnatelnost
- Co od reportů udržitelné výkonnosti očekáváte? – význam, mezery, směřování do budoucna
- Jaký je Váš názor na předložený návrh? – doplnění, odebrání, popř. úprava navržených indikátorů

Rozhovory probíhají prostřednictvím MS Teams, Google Meet či telefonicky. Respondenti jsou voleni na základě předem stanovených kritérií – více viz kapitola 4.4.1.

1.2.3 Analýza dat

Po sběru dat probíhá jejich analýza. Vytvořená hodnotící škála pro posouzení obsahové stránky reportů udržitelné výkonnosti podniků, využití statistické metody, použité nástroje pro sběr a zpracování dat jsou přestaveny níže.

Obsahová analýza – hodnotící škála

Obsahová analýza reportů vychází z metodiky navržené autorkou Paun (2018) pro hodnocení udržitelné výkonnosti podniku v sociální oblasti pro podniky reportující v souladu s GRI, kterou se autorka nechala inspirovat, avšak pro účely výzkumu je dále modifikována. K modifikaci autorka přistupuje hned z několika důvodů – jí analyzované reporty nemusí být sestaveny v souladu s GRI, ale také na základě použití jiných dostupných rámců; vzhledem k zamýšlenému použití získaných výsledků je zapotřebí zajistit co nejmenší zkreslení i v případě indikátorů (hodnocených kritérií) z dalších udržitelných oblastí (environmentální a governance), tudíž je zapotřebí uzpůsobit hodnotící škálu i pro čistě kvalitativní indikátory; v neposlední řadě reprezentanti z vybraného souboru nemusí pro reportování využívat pouze jeden report, často může docházet k odkazování se na jiné zprávy a zveřejnění; hodnocení je

navíc nastaveno na kvalitu podnikem dosahovaných výsledků, což není předmětem tohoto výzkumu.

Pro indikátory udržitelnosti dle GRI je použito hodnocení na stupnici 0-5. Každý stupeň hodnocení má určité požadavky, které musí být splněny pro to, aby mohl být použit. Hodnotící systém, resp. požadavky na udělení jednotlivého počtu bodů, dle Paun (2018) je bez modifikací představen v Tabulce 6.

Tabulka 6: Systém škálového hodnocení – Paun (2018)

Počet bodů	Hodnotící požadavky pro daný stupeň
0	Není žádná zmínka o daném indikátoru.
1	Pouze velmi stručná zmínka o indikátoru – žádné specifické informace a žádná numerická data.
2	Diskuse o indikátoru – poskytnuty detailní a specifické informace, avšak žádná numerická data.
3	Diskuse o indikátoru (detailní a specifické informace) + numerická data pouze za dané reportované období.
4	Diskuse o indikátoru (detailní a specifické informace) + numerická data za více reportovaných období, která vykazují negativní či neurčitý trend.
5	Diskuse o indikátoru (detailní a specifické informace) + numerická data za více reportovaných období, která vykazují pozitivní trend, či bylo dosaženo nejlepšího možného výsledku.

Zdroj: zpracováno dle Paun (2018), 2023

Konkrétní modifikace pro účely výzkumu v rámci předložené disertační práce jsou i s bližším vysvětlením popsány níže.

Jak již bylo zmíněno, jedná se o škálové hodnocení podniky zveřejňovaných dat na stupnici 0-5. V případě obecných charakteristik podniku (jako je např. jméno podniku a předmět podnikání) je použito hodnocení pouze dvěma stupni, a to 0 a 1. Hodnocení 0 je použito v případě, že obecnou charakteristiku podnik v rámci svého reportování nevykazuje, hodnocení 1 v případě, že podnik reportuje požadovaný údaj. Toto odlišné hodnocení je jednou z autorčiných modifikací, kdy Paun (2018) navržené 6stupňové bodování postrádá význam.

Vzhledem ke skutečnosti, že si autorka volí jako výchozí metodiku pro svůj výzkum metodiku GRI, ve které jsou nerovnoměrně zastoupeny požadavky a doporučení na kvalitativní a kvantitativní zveřejnění napříč oblastmi udržitelnosti, čímž by došlo při shodném nastavení hodnotících kritérií s Paun (2018) k výraznému zkreslení dosažených výsledků - kdy v případě

vybraných kvalitativních kritérií (např. 2-26-a-i „Popis mechanismu pro jednotlivce, který slouží k vyhledávání rad ohledně implementace podnikových politik a praktik odpovědného chování“) by bylo prakticky nemožné dosáhnout hodnocení stupněm 3, 4 či 5 - přistupuje autorka k další modifikaci, kdy je upravena hodnotící škála. Kritériem se zde odkazuje na indikátor udržitelnosti dle GRI.

Jak bylo dříve uvedeno, očekává se, že vybrané podniky nereportují pouze prostřednictvím jednoho reportu, ale pro zveřejnění nefinančních informací využívají celé soustavy zpráv a zveřejnění. Autorka pro hodnocení vychází z podnikem dostupného primárně určeného reportu (udržitelného reportu, integrovaného reportu aj.), v případě, že se v daném reportu u vybraného indikátoru nachází reference na jinou zprávu (byť zde není interaktivní odkaz), která je snadno přístupná, posuzuje autorka tento indikátor i na základě informací z jiné zprávy. Snadným přístupem se rozumí dostupnost zprávy na webových stránkách společnosti, případně ve Sbírce listin. Paun (2018) v tomto ohledu zastává pravidlo „1 click away“, tedy posuzování pouze takových informací, které jsou dostupné maximálně na jedno kliknutí z udržitelného reportu. Autorka k této úpravě přistupuje vzhledem k praxi blíže zkoumaných podniků.

Hodnocení dle Paun (2018) se v bodech 4 a 5 odlišuje povahou trendu, tedy kvalitou dosažených výsledků. Vzhledem k cíli prováděného výzkumu, kde je předmětem hodnocení obsahová stránka nefinančního reportování a nikoli výsledky podnikové udržitelné výkonnosti, byl tento faktor z hodnocení odstraněn.

K modifikaci původní škály dle Paun (2018) tedy bylo přistoupeno u hodnotícího stupně 1 a výše. Vytvořený hodnotící systém, který byl aplikován v rámci výzkumu na nefinanční reporty zkoumaného vzorku podniků, je uveden v Tabulce 7.

Souvislostí s daným indikátorem se rozumí zveřejnění dat pod kapitolou věnovanou oblasti, pod níž indikátor udržitelnosti dle GRI tematicky náleží.

V případě, že u jednotlivého indikátoru udržitelnosti dle GRI (např. 205-3: Potvrzené korupční incidenty a jejich řešení) a jeho subpoložek (např. 205-3-c: Celkový počet potvrzených incidentů, kdy byla ukončena nebo neprodloužena spolupráce s podnikovými partnery kvůli porušení pravidel korupce) není možné vyplnit hodnocení, neboť nejsou relevantní z toho důvodu, že podnik neidentifikoval v této oblasti žádné nedostatky či vzhledem k jeho povaze postrádají význam, ale je v reportu nerelevantnost okomentována, je využito hodnocení 2 u jedné ze subpoložek.

Tabulka 7: Systém škálového hodnocení

Počet bodů	Hodnotící požadavky pro daný stupeň
0	Není žádná zmínka o daném indikátoru.
1	Pouze velmi stručná zmínka o indikátoru – žádné detailní a specifické informace (diskuse), zmínka pouze v souvislosti s řešením jiného indikátoru. + Žádná numerická data ANI hlubší souvislosti (návaznosti na další indikátory).
2	Pouze velmi stručná zmínka o indikátoru – žádné detailní a specifické informace (diskuse), zmínka již v souvislosti s daným indikátorem. + Žádná numerická data ANI hlubší souvislosti (návaznosti na další indikátory).
3	Diskuse o indikátoru (detailní a specifické informace), a to v souvislosti s daným indikátorem. + Numerická data pouze za dané reportované období NEBO hlubší souvislosti (návaznosti na další indikátory) za dané reportované období.
4	Diskuse o indikátoru (detailní a specifické informace), a to v souvislosti s daným indikátorem. + Numerická data za dvě reportovaná období NEBO hlubší souvislosti (návaznosti na další indikátory) za dvě reportovaná období.
5	Diskuse o indikátoru (detailní a specifické informace), a to v souvislosti s daným indikátorem. + Numerická data za tři a více reportovaných období NEBO hlubší souvislosti (návaznosti na další indikátory) za tři a více reportovaných období NEBO pokročilé grafické zpracování (včetně popisu vazeb apod.).

Zdroj: vlastní zpracování na základě Paun (2018), 2023

Bodové hodnocení 0 je tedy uváděno pouze tehdy, pokud daný indikátor udržitelnosti dle GRI není v reportech udržitelné výkonnosti řešen, případně řešen je, ale jeho konkrétní subpoložce není věnována pozornost, přestože nejsou uvedeny informace, které by vysvětlily objektivní důvod pro neuvádění dané subpoložky.

Metody zpracování dat

Konkrétní metody zpracování provedené analýzy dat a případného statistického vyhodnocení jsou zvoleny na základě povahy získaných dat a informací. **Popisná statistika (průměr, směrodatná odchylka, minimum, 1. kvartil, medián, 3. kvartil a maximum)**, je využita ku příkladu pro zhodnocení míry a rozsahu reportování udržitelné výkonnosti a míry obsahového (ne)zastoupení jednotlivých oblastí udržitelnosti (ESG) v podobě indikátorů udržitelnosti dle metodiky GRI. K identifikaci případných vazeb a jejich síly je použito nástrojů korelační

a regresní analýzy. Získaná data jsou nejprve podrobena **korelační analýze za využití Pearsonova korelačního koeficientu**, který poukazuje na možné závislosti mezi posuzovanými indikátory udržitelné výkonnosti navzájem, ověřovány jsou také případné závislosti mezi indikátory udržitelné výkonnosti a vybranými ukazateli finančního charakteru, doplněné o délku primárního externího reportu udržitelné výkonnosti. V rámci hodnocení závislosti míry reportování na charakteristikách podniku je za pomoci testování hypotéz posuzováno několik potenciálních vztahů (viz VO₃). Následně jsou aplikovány metody **ANOVA**, tedy analýzy rozptylu, např. **Turkey's range test** je využit pro porovnání zjištění ohledně reportovaných udržitelných informací podniky z různých odvětví. **Metoda Partial Least Square Path Modeling (PLS-SEM)**, jenž patří mezi metody modelování pomocí strukturálních rovnic, je využita pro vysvětlení vztahů mezi ukazateli finanční výkonnosti podniku a reportovanými indikátory udržitelné výkonnosti podniku.

Nástroje pro zpracování dat

Nástroje použité pro zpracování dat jsou Microsoft Excel, kde je vytvořena již zmíněná matice s finančními ukazateli a s kvalitativními a kvantitativními informacemi ohledně reportování udržitelných indikátorů. Matice slouží jako podkladová databáze pro další statistická zpracování. Ke korelační analýze a statistickému modelování je využito softwaru RStudio. S návrhem ESG indikátorů je pracováno za pomoci textového dokumentu Microsoft Word.

1.2.4 Odpověď na otázky

Na základě provedené literární rešerše a výsledků analýzy teoretických poznatků a výstupů realizovaného empirického výzkumu jsou zodpovězeny veškeré výzkumné otázky a vyvozeny závěry výzkumu.

1.2.5 Limity výzkumu

Navržený výzkum se potýká s několika limity, které vyplývají nejen z použitých výzkumných postupů a metod, ale také z roztržitosti konceptů a metodik udržitelné výkonnosti, jejího měření a reportování.

Autorka spatřuje v oblasti reportingu udržitelné výkonnosti několik významných problematických oblastí, zejména se jedná o nejednotný výklad základních pojmů, nejednotnou metodiku sestavovaného reportu a nejednotné ukazatele jednotlivých aspektů výkonnosti. Tyto nedostatky do jisté míry znemožňují vzájemné porovnání jednotlivých podniků nebo jej přinejmenším značně ztěžují. Určité limity prováděného výzkumu tak spočívají v **autorčině**

pojetí udržitelnosti a v **dostupnosti zdrojů pro literární řešerši**, kdy autorka byla vzhledem k svým jazykovým znalostem omezena pouze na zdroje v českém a anglickém jazyce.

Další omezení výzkumu lze spatřovat **v odlišnostech a v rozdílných požadavcích na reportované údaje napříč jednotlivými odvětvími**. Tyto odlišnosti vyplývají nejen z povahy podnikových aktivit, ale i vzhledem k použití metodik pro tvorbu a zveřejňování reportů zaměřených na vybrané odvětví. V rámci jednotlivých odvětví lze často identifikovat shodná nebo přinejmenším obdobná materiální (významná) udržitelná témata, která jsou zároveň odlišná od jiných odvětví. Vzhledem k podnikové praxi, kdy za rok 2022 reportovaly udržitelné indikátory pouze desítky společností v ČR, se nelze opírat o výzkum pouze jednoho odvětví, kdy by nebylo možné získat takto rozsáhlý vzorek.

Volba výzkumného vzorku, v případě této práce se jedná o **TOP 100 českých společností dle velikosti obrátu v roce 2022 dle databáze ORBIS**, představuje další limit předloženého výzkumu. Vzorek je vnitřně značně heterogenní – viz kapitola 4.1, navíc se ve vzorku nachází více členů jedné skupiny, za kterou je report vydáván souhrnně, což vedlo k vyřazení 16 podniků z určitých hodnocení tak, aby nebyly výsledky zkresleny duplicitami.

Navržený systém hodnocení jednotlivých indikátorů udržitelnosti v sobě také ukrývá další limity, kdy rozdílní hodnotitelé mohou na základě vlastního pochopení kritérií dojít k mírně odlišným výsledkům, nicméně kritéria hodnotící škály a statistické metody použité pro zpracování dat byly stanoveny takovým způsobem, aby tuto subjektivitu pokud možno eliminovaly.

Limity mohou být představeny také **metodikou pro stanovení hodnocených kritérií, kterou bylo vybráno GRI**, a faktem, že dochází k průběžné aktualizaci jednotlivých standardů GRI. Autorka při svém zkoumání vychází ze standardů GRI, jenž byly schváleny v době aktivního sběru dat v rámci prováděného výzkumu, tedy v roce 2023 (více viz podkapitola 2.4.7. – GRI). Sektorové standardy GRI nebyly brány v potaz s ohledem na charakteristiku výzkumného souboru. Metodika GRI byla zvolena jako výchozí vzhledem k jejímu podrobnému rozpracování jednotlivých sfér udržitelnosti, univerzálnosti, a zároveň významné rozšířenosti mezi podniky – je však počítáno s tím, že ne všechny zkoumané podniky využívají metodiku GRI pro sestavení svých reportů. Metodika GRI je založena na přístupu ESG, který si autorka také pro účely této práce osvojila jako výchozí. Podstatná je také skutečnost, že právě z metodiky GRI je vycházeno při tvorbě legislativních předpisů a standardů jako jsou např. CSRD a ESRS.

Praxe v legislativní úpravě, kdy legislativní požadavky vstupují v platnost bez toho, aniž by byly včas zveřejněny veškeré potřebné údaje, zejména v případě stávajících ESRS, kdy nebyly vydány bližší postupy k dvojí materialitě a stejně tak nebyly zveřejněny slíbené odvětvové standardy, představují další limit výzkumu, který může pro některé z navrhovaných ESG indikátorů vést k jejich nerelevantnosti pro podniky povinně dotčenými ESRS, proto je navržený set indikátorů zaměřen především na podniky neregulované ESRS. V tomto směru nutno podotknout, že při tvorbě ESRS bylo mimo jiné vycházeno i z metodiky GRI.

Limitem výzkumu je **přístup k udržitelnosti ve formě ESG**, kdy jsou při hodnocení udržitelné výkonnosti podniku a reportovaných indikátorů posuzovány sféry environmentální, sociální a governance. Abstrahováno je tak od bližšího hodnocení ekonomických indikátorů ve smyslu finančních ukazatelů prezentovaných ve výroční zprávě či účetní závěrce (výkazech finančního účetnictví).

V neposlední řadě je potřeba zdůraznit, že se výzkum zaměřuje pouze na **reporty udržitelné výkonnosti za rok 2022**, tedy reporty publikované zpravidla v průběhu roku 2023. Delší časová řada nebyla posuzována z několika významných (a objektivních) hledisek:

- Vzhledem k rozsahu výzkumu – posuzováno 631 individuálních indikátorů udržitelné výkonnosti na případu jednotlivých udržitelných reportů a zveřejnění (celkem na 167 individuálních zprávách).
- Vzhledem k nemožnosti získat dostatečně dlouhou časovou řadu pro stanovení trendu, navíc na takto rozsáhlém vzorku v ČR (u některých podniků dokonce první udržitelný report vůbec).
- Vzhledem k povaze dosahovaných výsledků – na rozdíl od posuzování udržitelné výkonnosti je v případě obsahové analýzy úrovně reportovaných indikátorů výsledek v jednotlivých letech závislý na řadě podnikem neovlivnitelných aspektů, které mohou zásadně změnit úroveň (detail a historii) reportovaných informací – např. legislativní požadavky.

2 Základní pojmy a jejich vymezení

Tato kapitola je věnována vymezení základního teoretického rámce spojeného s reportingem udržitelné výkonnosti.

2.1 Výkonnost

Aktuálnost a podstatnost tématu hodnocení výkonnosti podniku nelze popřít. Důležitost výkonnosti podniku a jejího hodnocení je podpořeno hned několika faktory, které souvisejí s řízením podniku a rozhodováním vlastníků ohledně jeho dalšího rozvoje jako např. potenciální transformace podniků, fúze, nákupu či prodeje. Dalším významným faktorem je rozhodování potenciálních investorů či finančních institucí a dalších obchodních partnerů.

Pojem výkonnost lze definovat mnoha způsoby. Nenadál (2004, s. 203) přejímá definici z EFQM a uvádí, že se jedná o: „míru dosahovaných výsledků jednotlivci, skupinami, organizací i procesy.“ K této definici však dodává potřebu srovnání výsledku s předem definovanou cílovou hodnotou. Wagner (2009, s. 17) obdobně udává, že v obecném pojetí: „výkonnost znamená charakteristiku, která popisuje způsob, respektive průběh, jakým zkoumaný subjekt vykonává určitou činnost, na základě podobnosti s referenčním způsobem vykonání (průběhu) této činnosti. Interpretace této charakteristiky předpokládá schopnost porovnání zkoumaného a referenčního jevu z hlediska stanovené kritériální škály.“

Šulák a Vacík (2003, s. 89) považují výkonnost podniku za „schopnost podniku co nejlépe zhodnotit prostředky vložené do podnikatelských aktivit.“ Neumaier a Neumaierová (2002, s. 112) ve své knize používají poněkud přesnější definici, a to: „Výkonnost podniku je obecně spojována s růstem tržní hodnoty, tedy se snahou o efektivní využití vlastního a cizího kapitálu za účelem maximalizace tržní hodnoty společnosti v průběhu delšího časového úseku, což je spojeno s vytvořením zisku nebo alespoň s vytvořením podmínek pro generování zisku v budoucnosti.“

Dle Allen a Tommasi (2001) výkonnost podniku sestává z 5 základních dimenzí – hospodárnosti, efektivnosti, účelnosti, souladu a kvality. **Hospodárnost** (angl. Economy) souvisí s minimalizací vynaložených zdrojů a zbytečného plýtvání, a to za účelem minimalizace nákladů na vstupy vzhledem k požadované kvalitě a struktuře. **Efektivnost** (angl. Efficiency), označovaná též jako produktivita či účinnost, vyjadřuje vztah mezi vstupy a výstupy na určitou činnost. Efektivnost spočívá v použití prostředků takovým způsobem, kdy je dosaženo nejvyšší možné kvality, rozsahu a přínosu vybrané činnosti ve srovnání s vynaloženými vstupy, tedy kdy náklady na jednotku produkce jsou nejnižší. **Účelnost** (angl. Effectiveness) vyjadřuje

schopnost produkovat požadovaný užitek, jinými slovy schopnost výstupů co největší měrou přispívat k naplnění očekávaných výsledků. Požadavek *souladu* (angl. Compliance) je kladen na proces transformace vstupů na výstupy, kdy tato přeměna probíhá v rámci stanovených pravidel. *Kvalita* (angl. Quality) je pak spatřována ve schopnosti doručit produkci zákazníkům včas a s požadovanými vlastnostmi (Otrusínová & Pastuszková, 2012).

Různorodost pojetí výkonnosti podniku autorka považuje za důsledek rozdílného vnímání výkonnosti jednotlivými zájmovými skupinami, které pramení z diferenciací očekávání, zkušeností a cílů daných stakeholderů. Autorka práce se přiklání k definici EFQM z jednoho prostého důvodu, a to její univerzálnosti, a tudíž i aplikovatelnosti na různé oblasti výkonnosti podniku. Základní ekonomická teorie sice hovoří o maximalizaci tržní hodnoty jakožto o primárním cíli podnikání, avšak připouští i alternativní cíle nefinančního charakteru např. minimalizaci negativního vlivu podnikových procesů na životní prostředí.

2.1.1 Finanční výkonnost podniku

Názory týkající se pojetí finanční výkonnosti podniku se v historii značně měnily, kdy se od prostého měření ziskové marže přešlo k hodnotovému řízení.

Vývoj ukazatelů finanční výkonnosti podniku lze dle Pavelkové a Knápkové (2009) rozdělit následovně:

- *1. generace: zisková marže (zisk/tržby).*
- *2. generace: maximalizace zisku.*
- *3. generace: výnosnost kapitálu.*
- *4. generace: tvorba hodnoty pro vlastníky.*

Ukazatele v rámci 4. generace, pomocí nichž je vyjadřována tvorba hodnoty pro vlastníky, vycházejí z hodnot, jež neberou v potaz udržitelné aspekty (vliv na životní prostředí či sociální dopady). Vzhledem k popularizaci udržitelnosti a její inkorporaci do podnikových aktivit autorka očekává, že budou vytvořeny souhrnné ukazatele (5. generace) kalkulující nejen s ekonomickými výsledky podniku, ale také zahrnující výsledky v udržitelných aktivitách.

- *5. generace: tvorba udržitelné hodnoty.*

Tvorba udržitelné hodnoty, vycházející z celkového podnikového výsledku (ekonomického, společenského a environmentálního), by měla být vztažena nejen vůči vlastníkům, ale také globálně – vzhledem ke společnosti.

- **6. generace: tvorba regenerativní hodnoty.**

Autorka dále navrhuje a předpokládá, že v brzké budoucnosti bude koncept udržitelnosti nedostačující. Již v současné době tento názor zastává řada podniků, dle nichž není udržitelnost, vzhledem ke své podstatě a neucelené koncepci, odpovědí na otázku budoucího vývoje neohrožující existenci lidstva. Místo, aby podnik své síly zaměřil na transformaci svých aktivit v rámci měřítek udržitelnosti, tak tyto podniky usilují nejen o snížení negativních dopadů svého jednání, ale navíc i o regeneraci, tedy o obnovu již vyčerpaných zdrojů (Mad Agriculture, 2021).

Vývojové fáze ukazatelů pro hodnocení finanční výkonnosti podniku jsou pro přehlednost shrnuty v následujícím Obrázku 3.

Obrázek 3: Vývojové fáze hodnocení finanční výkonnosti podniku

Zdroj: vlastní zpracování s využitím Pavelková a Knápková (2009), 2022

2.2 Udržitelnost

Problematika udržitelného rozvoje byla rozvířena v roce 1972, kdy Meadowsovi zveřejnili své dílo Meze růstu (orig. The Limits to Growth). V tomto fundamentálním díle byla představena vize totálního vyčerpání neobnovitelných přírodních zdrojů a zamoření životního prostředí, které by pro společnost měly fatální následky (Mason, 2019; Meadows et al., 1972).

Dle Mason (2019) je současné době stále nejfrekventovaněji citovanou definicí udržitelnosti zůstává definice od Komise UN (World Commission on Environment and Development, 1987, s. 16) pro životní prostředí, která praví, že se jedná o: „rozvoj, který naplňuje potřeby dnešní generace, aniž by ovlivnil možnost budoucích generací naplnit své (budoucí) potřeby.“¹

V ČR je definice trvale udržitelného rozvoje upravena Zákonem č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, §6 praví, že: „Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“

¹ Přeloženo z originálu: „development that meets the needs of the present generation without compromising the ability of future generations to meet their own needs.“ (World Commission on Environment and Development, 1987, s. 16)

2.2.1 Úrovně udržitelnosti

Na udržitelnost a udržitelný rozvoj lze nazírat z dvou úhlů pohledu. Na *mikroúrovni* lze udržitelnost podniku chápat jako přístup podniku k vytváření dlouhodobých hodnot pro své vlastníky, a to prostřednictvím využívání příležitostí a řízení rizik, jež plynou z ekonomického, sociálního a environmentálního prostředí. Na *makroúrovni* pak podstata udržitelného rozvoje dle Garza (2013) leží v naplnění 3 simultánních cílů:

- v udržení stabilní a vysoké úrovně ekonomického růstu a zaměstnanosti,
- v účinné ochraně životního prostředí a šetrném využívání přírodních zdrojů,
- a v neposlední řadě v sociálním rozvoji respektujícím potřeby všech.

Otázkou zůstává, v rámci jakého časového horizontu lze z mikroekonomického hlediska hovořit o společnosti jako o udržitelné.

Výše zmíněné cíle odpovídají motivům, které dle Harta a Milsteina (2003) vedou k udržitelnosti na globální úrovni. Celkem rozlišují 4 skupiny hnacích sil:

- 1) nárůst industrializace a s tím spojené materiálové spotřeby, znečištění životního prostředí a generování odpadu - směřující k nutnosti efektivního nakládání se zdroji;
- 2) proliferace a vzájemné propojení stakeholderů z řad běžných občanů a veřejnosti (neziskové organizace a jiné aktivní zájmové skupiny), které je navíc podpořeno rozmachem technologií - směřující k transparentnosti a odpovědnosti podniků za své jednání;
- 3) rozvoj technologií jako např. nanotechnologie, IT, virtuální realita, obnovitelná energie – směřující k potenciální schopnosti redukovat lidskou stopu;
- 4) nárůst populace, chudoby a nerovnosti, to vše podpořené globalizačními procesy – směřující k masivní migraci obyvatelstva z venkova do měst a příjmovým nerovnostem.

„Stručně řečeno, globální udržitelnost je komplexní, multidimenzionální koncept, jenž nemůže být vyřešen jednotlivou podnikovou činností. K tomu, aby byla podnikem vytvořena udržitelná hodnota, je zapotřebí adresovat každou z uvedených 4 široce vymezených oblastí činitelů“ (Hart a Milstein 2003, s. 59).²

² Přeloženo z originálu: „In short, global sustainability is a complex, multi-dimensional concept that cannot be addressed by any single corporate action. Creating sustainable value thus requires that firms address each of the four broad sets of drivers.“ (Hart a Milstein, 2003, s. 59)

Světová podnikatelská rada pro udržitelný rozvoj (World Business Council For Sustainable Development, WBCSD) (2022b, 2021a) ve svém dokumentu Vize 2050: Čas na transformaci (angl. Vision 2050: Time to transform) představila rámec pro podnikové aktivity, které je zapotřebí učinit pro dosažení udržitelnosti v globálním měřítku. Podtrhována je zde role financí, kdy finanční produkty, služby a investice jsou považovány za střed veškeré ekonomické aktivity, tudíž je jejich použití rozhodující pro sociální a ekonomickou stabilitu. WBCSD tvrdí, že současné finanční zdroje jsou sice dostačující k dosažení udržitelnosti, nicméně musely by být využity správným způsobem. Nezbytným předpokladem je tak neustálé vylepšování strategické integrace udržitelnosti do podnikových aktivit a vykazování ESG ukazatelů, které by usnadnilo alokaci kapitálu finančních institucí. Zdůrazňují také, že zatímco podniky mohou být leadery této transformace, není to v silách jich samotných – je zapotřebí úzké spolupráce s vědci, vládou, finančním sektorem, investory a spotřebiteli.

2.2.2 Základní modely udržitelnosti

Vzhledem k nejednotnému pojetí udržitelnosti lze v teoretické oblasti identifikovat také rozdílné modely udržitelnosti. Základním modelům se včetně zachycení jejich podstaty věnuje Tabulka 8.

Tabulka 8: Přehled modelů udržitelnosti a jejich principů

Model	Princip	
Vennův diagram	Vzájemně se prolínající ekonomická, sociální a environmentální oblast, prosazovány stejnou měrou, udržitelnost v průniku.	Elkington, 1998
Mickey Mouse model	Vzájemná oddělenost, důraz na ekonomickou dimenzi, environmentální a sociální druhotné, není průnik třech sfér.	Laari et al., 2021 Niestroy a Hege, 2019
Vnořený kruhový diagram (terčový)	Ekonomická sféra je podmnožinou společenské sféry, která je podmnožinou sféry environmentální.	Peet, 2009
Model pilířů	Různý počet pilířů, rovnováha pilířů – jinak kolaps, lze adresovat odděleně.	Rodriguez et al., 2002
Model 5P (People, Planet, Prosperity, Partnership, Peace)	5 oblastí – sociální inkluze, environmentální ochrana, ekonomický růst, partnerství, mír; stanoven žádoucí stav pro každou z oblastí, udržitelnost v průniku všech oblastí.	Visser, 2015 United Nations, 2022

Model 5 (6) kapitálů (model tvorby hodnoty)	Finanční, výrobní (+ intelektuální) kapitál, přírodní, lidský a sociální kapitál; podniky využijí všechny druhy kapitálů, snaha o maximalizaci individuálních kapitálů, žádné upřednostňování, výstupy jednotlivých kapitálů se promítají do finančního kapitálu.	Forum for the Future, 2020 Integrated reporting, n.d.
Donutový model	Environmentální strop (9 hranic Země) a sociální základy (12 dimenzí z SDGs), udržitelnost jako environmentální bezpečí a sociální rovnost se nachází mezi.	Raworth, 2017, 2012
Rozvojové cíle tisíciletí, MDGs	Zaměření na sociální potřeby rozvojových zemí, 8 cílů do roku 2015.	MDGMonitor, n.d.
Cíle udržitelného rozvoje, SDGs	Globální zaměření, 17 cílů (169 dílčích cílů) do roku 2030.	United Nations, 2022

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Každý z výše uvedených modelů má jisté výhody a nedostatky oproti ostatním modelům. V případě *Vennova diagramu* je pozitivně hodnoceno vyjádření udržitelnosti jakožto prolínání se jednotlivých sfér, naopak je mu vytýkáno nezasazení sfér do kontextu únosné kapacity planety. *Mickey Mouse model* na jedné straně zdůrazňuje roli ekonomické sféry v udržitelnosti, nicméně uvažuje o jednotlivých sférách jako o oddělených a pracuje s předpokladem, že vyrobený kapitál může být nahrazen přírodním kapitálem (označováno jako slabá udržitelnost). *Vnořený diagram* usuzuje o ekonomické a sociální sféře jakožto o subsystému sféry environmentální, avšak neposkytuje detailnější aspekty jednotlivých dimenzí. Někteří autoři tento model označují jako silná udržitelnost, neboť je zde předpoklad, že přírodní kapitál nelze nahradit žádným jiným druhem kapitálu, tedy je operováno v souladu s únosnými kapacitami Země. *Model pilířů* je postaven na principu vyrovnanosti jednotlivých sfér, opět ale neuvažuje o globálním rámci v podobě kapacit planety. *Model 5P* uznává význam spolupráce k dosažení udržitelnosti, vzhledem k jeho komplexnosti je ale obtížné identifikovat oblast, kde se veškeré sféry překrývají. *Model 5* (popřípadě *6 kapitálů*) klade důraz na neustálé zlepšování se a tvorbu hodnoty, vzájemnému působení jednotlivých druhů kapitálu však není doposud porozuměno. Model tvorby hodnoty je oproti předchozím modelům komplexnějším hodnocením podnikových vlivů (pozitivních či negativních výstupů) v krátkodobém, střednědobém i dlouhodobém měřítku. Porovnávají jsou výstupy se spotřebovanými kapitálovými vstupy. *Donutový model* udává ekologické a sociální limity, v rámci nichž by měla společnost

fungovat, nicméně ne všechny limity byly doposud kvantifikovány (např. úroveň chemického znečištění). *MDGs* oproti předchozím modelům explicitně stanovují cíle, které mají být v rámci jednotlivých oblastí dosaženy, nicméně zaměřují se na výzvy především rozvíjejících zemí. *SDGs* se se svými konkrétními cíli zaměřují na rozvojové i rozvinuté země, vytýkán je tomuto modelu ale způsob prezentování cílů, který může budít dojem, že cílů lze dosáhnout odděleně. Agenda 2030 a *SDGs* byly do podmínek ČR zakomponovány v rámci Strategického rámce Česká republika 2030 (Ministerstvo životního prostředí, n.d.).

Jak podotýká Herremans (2020), základní modely udržitelnosti na sebe vcelku navazují, kdy výtky jednoho modelu jsou zpracovány v modelech dalších (např. *MDGs* a *SDGs*, Vennův diagram a model 5P). Určité modely (Mickey Mouse model, model pilířů) pak vznikly jakožto odnože vybraných modelů vzhledem k autory identifikované praxi.

2.3 Udržitelná výkonnost podniku a její základní principy

Podniková udržitelnost může být vnímána jako výsledek snah managementu vypořádat se s výzvami udržitelnosti (Gerner, 2019). Loviscek (2021) o podnikové udržitelnosti obdobně hovoří jakožto o úžeji zaměřené udržitelnosti, která spočívá ve strategické aplikaci udržitelných principů na organizační úrovni.

Dle Kocmanová et al. (2013) lze charakterizovat podnikovou udržitelnost jako nepřetržitý rozvoj podnikové činnosti, který uspokojí současné potřeby bez toho, aniž by ohrozil potřeby budoucí. Udržitelnost tak představuje způsob podnikového chování, které je v souladu s hodnotami a cíli udržitelného rozvoje, a zároveň dokáže uspokojit potřeby všech stakeholderů jak v krátkém, tak i v dlouhém období. Horváth et al. (2017) obdobně uvádí, že termín podniková udržitelnost je běžně chápána jako příspěvek podniku k udržitelnému rozvoji, přičemž se jedná o podnikovou odpověď na udržitelný rozvoj.

Dle Eltayeb et al. (2010) udržitelnost, pokud je na ni nahlíženo z podnikové perspektivy, lze chápat jako praktiky, které podporují minimalizaci spotřeby energie a efektivní využití produkovaného odpadu tak, aby byly negativní vlivy podnikových aktivit na lidskou existenci co nejvíce omezeny. Udržitelnost ve své podstatě navrhuje, aby si manažeři osvojili udržitelné principy šetrné k životnímu prostředí, zatímco se věnují snaze vyřešit různá omezení takovým způsobem, aniž by jejich činy vedly k ničení přírodních zdrojů nebo přiměly zákazníky k přílišné spotřebě produktů. Takovéto osvojení si principů bývá autory označováno jako zelená iniciativa (angl. Green initiatives) (Sheth et al., 2011; Wheeler et al., 2003).

Staniškis a Arbačiauskas (2009) obdobně koncept udržitelné výkonnosti podniku vnímají v návaznosti na triple bottom line (TBL) jako proces kontinuálního zlepšování environmentální, ekonomické a sociální výkonnosti podniku, přičemž udržitelná výkonnost představuje výsledky dosažené řízením podnikových udržitelných aspektů.

Společnosti proklamující udržitelnost by měly dosahovat ekonomického růstu, zvyšovat hodnotu pro své investory a udržovat dobré jméno firmy tím, že pěstují dobré vztahy se svými zákazníky a podporují vzájemně prospěšné vztahy s ostatními komunitami. Zároveň respektují potřeby zákazníků a snaží se jim poskytnout co nejkvalitnější produkty, přičemž stále dbají na prosazování etických obchodních, výrobních a zaměstnavatelských praktik. Podniky poskytují včasné informace a komunikují je vhodnými kanály směrem ke všem relevantním stakeholderům tak, aby podporovaly v informovaném rozhodnutí (Epstein & Buhovac, 2017).

To potvrzuje i výzkum prováděný společností Accenture (2020), podle nějž podniky se silnou vazbou na udržitelné aktivity dosahují uspokojivých finančních výsledků a mají dlouhodobý pozitivní vliv na společnost a přírodu.

Udržitelnou výkonnost podniku autorka na základě provedené rešerše chápe jako spojení dvou výše separátně definovaných pojmů (tedy výkonnosti a udržitelnosti). Definovala by ji jako takovou míru výsledků dosahovaných podnikem, která je dlouhodobě udržitelná, tedy respektující nejen vlastní ekonomické zájmy, ale také kolektivní zájmy sociálního a environmentálního charakteru, přičemž nijak neomezuje schopnost ostatních ekonomických subjektů (současných i budoucích) naplňovat své potřeby.

2.3.1 Pilíře udržitelné výkonnosti podniku

Koncept udržitelnosti se postupně vyvíjel. Nelze říci, že by na sebe jednotlivé přístupy navazovaly ve smyslu, že by se z jednoho konceptu přešlo plynule na další, rozvinutější, neboť se řada autorů stále zastává historicky starších konceptů, i když byly již doplněny o další prvky. V této podkapitole bude zmíněno několik zásadních přístupů – přístup single bottom line, double bottom line, velmi frekventovaně využívaný triple bottom line a holistický quadruple bottom line. Uveden je také pojem ESG, který je úzce spjat s podnikovou odpovědností a udržitelností, jenž je dále využit pro účely výzkumu a členění jednotlivých indikátorů udržitelnosti dle GRI do rozdílných udržitelných oblastí.

Jednotlivé přístupy k udržitelnosti mají své zastánce i kritiky. Jeden z nejdůležitějších nedostatků uvedených konceptů osobně autorka spatřuje ve skutečnosti, že ani v moderních systémech finančního účetnictví nelze finančně vyjádřit a dále kalkulovat s hodnotou škody na

planetě (životním a sociálním prostředí), způsobenou jednáním podniku. Samozřejmě existují ukazatele, které rozšířily tradiční finanční počty o udržitelné aspekty, jako např. ukazatel SROI (social return on investment, společenská návratnost investice), nicméně tyto ukazatele nejsou aplikovatelné v tradičních účetních systémech, jakým je ku příkladu účetní systém v České republice. Stejně tak byly vyvinuty indexy jako např. Dow Jones Group Sustainability Index, FTSE4Good Index Series či Ethibel Sustainability Index, které jsou postaveny na komplexním hodnocení úrovně udržitelných aspektů podniku (Christofi et al., 2012; Siew, 2015). Problém lze u ratingových agentur spatřovat v tom, že jimi vytvořené indexy vycházejí z dat získaných z výročních zpráv a jiných dokumentů vytvořených podnikem, a tudíž se zde nabízí otázka jejich objektivity a možnosti srovnání. Metodologie měření navíc často není zveřejněna s odvoláním ratingových agentur na vlastní know how, což přináší problém ohledně transparentnosti (Zadražilová et al., 2010).

S nedostatky tradičních účetních systémů a s měnícími se požadavky na ukazatele podnikové výkonnosti (nejen finančního charakteru), souvisí rozvoj alternativních forem účetnictví a metod ocenění podniku, nástrojů hodnocení investičních příležitostí apod. Jako příklad lze uvést environmentální účetnictví, účetnictví udržitelného rozvoje, Corporate natural capital accounting – Environmental Profit & Loss, případně Full Cost Accounting. Z nástrojů pro ocenění environmentálních a sociálních dopadů podniku lze jmenovat Expanded Value Added Statement (EVAS), Economic Input-Output Life Cycle Assessment (EIO LCA) method, Principles of responsible investment (PRI), Net Positive, Blended and Shared Value, Impact Investment a BCG's Total Societal Impact Framework (Laine et al., 2022). Loviscek (2021) nicméně považuje existenci rozličných metod za značně matoucí, kdy mohou podniky heterogenitu jednotlivých nástrojů používat jako omluvu pro svou nečinnost.

Pokud má opravdu být dosaženo udržitelného rozvoje, je navíc nezbytné porozumět vazbám mezi sociální, environmentální a ekonomickou dimenzí, jak podotýká Gallopín (2003). Ukazatele udržitelnosti musí být koneckonců navázány na dosažitelné cíle. V současné době však stále nelze říci, že by porozumění bylo dosaženo, alespoň tedy ne jednotného.

Single bottom line

Single bottom line (SBL) představuje alternativní přístup k integrování udržitelnosti do podnikových aktivit, který je zaměřený na tvorbu hodnoty – na rozdíl od TBL, která do popředí staví morální aspekty udržitelnosti. Za protagonistu tohoto přístupu lze označit Miliona

Friedmana, který uvádí, že: „společenskou odpovědností podniku je navýšení vlastních zisků“³ (Friedman, 1970).

Altman a Berman (2011) uvádí, že veřejné společnosti prospívají veřejnosti zejména v okamžiku, kdy se jejich plánování zaměřuje na dlouhodobý horizont v souladu s konceptem SBL. Argumentují, že investice dle konceptu double bottom line (DBL) či TBL s krátkodobým zaměřením sice zvyšují transparentnost a odpovědnost, nicméně nepřispívají k udržitelnosti z dlouhodobého hlediska.

Gilding et al. (2002) jsou také zastánci Single bottom line přístupu, neboť dle jejich názoru je zaměření se na tvorbu hodnoty efektivnější způsob, jak podnikové aktivity propojit s udržitelností než zaměření se zejména na morální imperativy.

Double bottom line

Double bottom line je založen na propojení primárního aspektu podnikání (tvorby zisku) se sociálními aspekty.

Wilburn a Wilburn (2014) se v návaznosti na double bottom line zmiňují o novém podnikatelském modelu Benefit corporations (zkráceně B Corps), který do svého rozhodování začleňuje sociální aspekty podnikání. Zvolená forma umožňuje společnosti maximalizovat zisk, ale přitom vyžaduje, aby společnost uvedla sociální účel ve svých stanovách a ve většině států má podnik povinnost předkládat výroční zprávu hodnotící také sociální a environmentální výkonnost (B Lab, 2022).

Triple Bottom Line

Udržitelná výkonnost, jak již bylo zmíněno v úvodu, dle Elkington (1998) sestává z 3 pilířů – ekonomického, sociálního a environmentálního.

Podmínka udržitelné výkonnosti podniku je splněna v okamžiku, kdy se veškeré pilíře nacházejí v rovnováze. V rovnovážném bodu, jenž je umístěn na průsečíku všech aspektů udržitelnosti, se nachází takový podnik, který dosahuje výborných ekonomických výsledků a docílil stabilního ekonomického růstu, to vše v kombinaci s šetrným nakládáním s přírodními zdroji a zabýváním se otázkou životního prostředí, dále při respektování potřeb všech. Tento přístup je nazýván tzv. triple bottom line. Viz Obrázek 7.

³ Přeloženo z originálu: „The social responsibility of business is to increase its profits.“ (Friedman, 1970)

Pilíře lze také chápat jako odpovědnost podniku – v případě ekonomického pilíře se jedná o odpovědnost vůči trhu a efektivní využití podnikového kapitálu za účelem zajištění jeho profitability, sociální pilíř zastupuje odpovědnost vůči společnosti (pracovníkům a jiným stakeholderům) a environmentální pilíř zobrazuje odpovědnost vůči životnímu prostředí. Společnost tedy může dobrovolně přistupovat k jakési samoregulaci, která přesahuje rámec legislativní úpravy, přičemž základní podmínkou většiny společností (s výjimkou veřejně prospěšných) zůstává dosažení souladu mezi jednotlivými pilíři (Elkington, 1998).

TBL model v kontextu podnikové udržitelnosti bývá řadou autorů doplněn o pilíř Corporate Governance. Lze se setkat s řadou rozdílných definic Corporate Governance, které se vzájemně spíše doplňují, než odlišují. Corporate Governance na jedné straně představuje systém, jak je podnik řízen, a na straně druhé se jedná o systém odpovědnosti vedoucích pracovníků za řízení a výkonnost podniku (Kocmanová et al., 2011; Milstein, 2015; The World In 2050, 2019).

Předpoklad, že pilíře by měly být ve vzájemném souladu, kdy v ideálním případě žádný pilíř není upřednostňován před ostatními, není v praxi dodržován. V soukromé sféře v ziskovém sektoru zpravidla převládají rozhodnutí, která mají pozitivní vliv na ekonomickou oblast, byť mohou mít protichůdný vliv na ostatní aspekty udržitelné koncepce. To odpovídá skutečnosti, že základním cílem podnikání bývá i nadále uváděna maximalizace tržní hodnoty podniku, samozřejmě s dodatkem o možných alternativních cílech. V neziskovém sektoru pak bývají upřednostňovány aspekty sociální či environmentální, avšak ekonomická sféra není opomenutelným faktorem, neboť společnost pro realizaci své činnosti disponuje omezenými finančními prostředky. Ve veřejném sektoru pak v případě rozhodování o územním rozvoji převládají zejména krátkodobá hlediska, která odpovídají politickým prioritám a jež vzhledem k periodizaci volebních období přináší výsledky v kýženém (maximálně několikaletém) čase (Luke, 2013).

Autorka považuje za vhodné podotknout, že výše zmíněná koncepce triple bottom line doplněná o corporate governance sféru je sice stále nejčastěji používaným pojetím, nicméně současná doba je charakteristická turbulentními změnami, tudíž je víceméně logické, že před více než dvaceti lety stvořená koncepce nebude plně odpovídat současným potřebám a nabízí se jí aktualizovat, k čemuž vyzval i samotný autor TBL John Elkington již v roce 2018. K ekonomickému, sociálnímu, environmentálnímu a corporate governance pilíři by tak mohl přibýt pilíř označený jako digitalizace či technologie.

Několik argumentů pro to, proč zrovna digitalizace:

- Technologie mění svět, a to stále rychlejším tempem. Masově rozšířenými se automobily staly během půl století, stolním počítačům to trvalo kolem deseti let, smartphonům pak stačily přibližně dva roky na to, aby způsobily revoluci. Aaslaid (2019) ve svém článku „50 examples of corporations that failed to innovate“ uvádí 50 světově známých společností, které zkrachovaly či přišly o své výsadní postavení na trhu kvůli své nedostatečné inovativnosti a včasnému nepřizpůsobení se. Jako příklad lze jmenovat společnosti Kodak, Nokia, Xerox či Motorola. Digitalizace tak pro řadu společností znamená významnou hrozbu, a to zejména v okamžiku, kdy nejsou dostatečně portfoliově a technologicky flexibilní.
- V žebříčku největších společností světa z hlediska tržní kapitalizace jsou první příčky obsazeny společnostmi jako Apple a Microsoft, tedy společnostmi úzce spjatými s digitálním prostředím. Za zmínku stojí také skutečnost, že největší taxislužba (Uber) nevlastní ani jeden taxík a nejvíce ubytovacích rezervací mají společnosti (Booking.com a Airbnb), které nedisponují jediným pokojem (Statista, 2019).
- Dle Siemens (2019) má digitalizace také řadu výhod, které spočívají zejména ve zvýšené efektivitě, flexibilitě, kvalitě a rychlosti uvedení produktu na trh. Ve prospěch digitalizace hovoří také fakt, že bez jejích nástrojů není možné uspokojit potřeby současných zákazníků, kdy roste tlak na individualizovanou masovou výrobu.

Iniciativa The Global Enabling Sustainability Initiative (GeSI) ve spolupráci s Deloitte definovala 7 digitálních technologií, které mají kritický vliv na podobu světa – digitální přístup, rychlý internet, cloud, IoT, kognitivní a digitální realita (VR a AR) a blockchain. V reportu zvaném „Delivering a SMARTer2030“, zkoumají vztah mezi těmito technologiemi a jejich vlivem na SDGs. Rozlišují 4 oblasti, v rámci nichž technologie přispívají k dosažení SDGs – Propojení a komunikace (angl. Connect & Communicate), Monitorování a sledování (angl. Monitor & Track), Analyzování, optimalizace a predikce (angl. Analyse, Optimise & Predict), Rozšíření a Autonomnost (angl. Augment & Automate). Z výzkumu vyplývá, že 103 cílů udržitelnosti (z celkových 169 definovaných) je přímo ovlivněno zmíněnými technologiemi, a navíc se očekává, že nasazením stávajících digitálních technologií dojde k urychlení pokroku směrem k naplnění SDGs v průměru o 22 % a ke zmírnění negativních (protichůdných) tendencí průměrně o 23 %. Zdůrazňují však, že samotné využití technologií sice v některých případech napomůže k dosažení stanovených cílů, avšak zhruba u třetiny dojde i přesto

k oddalování se od vytyčených hodnot a samotné využití technologií tak nestačí (GeSI & Deloitte, 2019).

Gerner (2019), opírající se o výsledky dalších studií, však zdůrazňuje, že vztah udržitelného managementu a digitalizace je dvousměrný – na jedné straně digitalizace ovlivňuje podobu udržitelného managementu a na straně druhé management ve vztahu k udržitelnosti pohání digitalizaci kupředu.

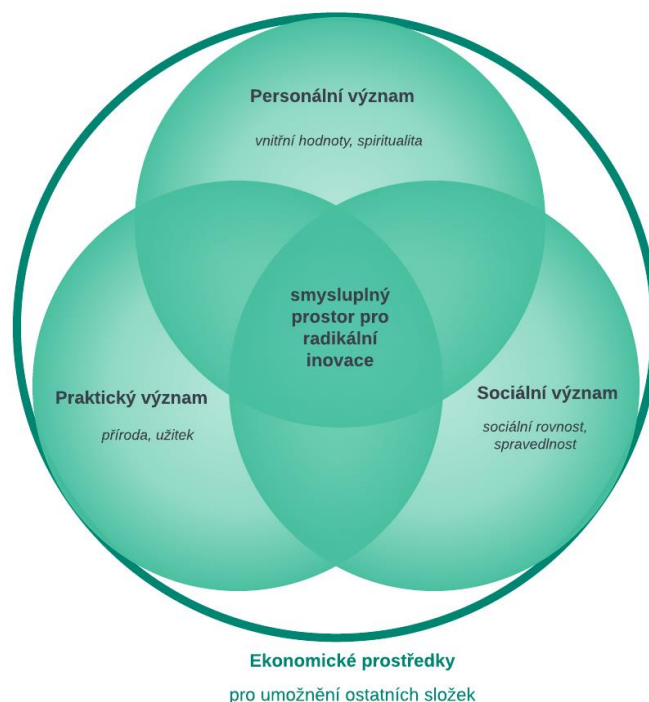
Elkington (2018) dodává, že doplnění TBL o další pilíř možná nebude dostačující a bude zapotřebí vytvořit zbrusu nový koncept, neboť se TBL doposud nepodařilo plně prosadit oproti jiným konceptům, zejména pak Single Bottom Line, tedy konceptu, kdy je jedna sféra upřednostňována na úkor zbylých aspektů podnikání. Pokud by mělo dojít „pouze“ k aktualizaci stávajícího modelu, pak považuje za nezbytné koncept vymezit, co se rozsahu a tempa provádění udržitelných aktivit týče. Dle Loviscek (2021) však TBL koncept neztratil na své kredibilitě, naopak v posledních letech dosáhl vrcholu svého využívání, navíc je akademiky považován za stále aktuální. Loviscek nicméně podotýká, že Elkingtonův záměr ohledně naplňování principu TBL spočíval v tom, že v každé ze třech sfér mělo být dosahováno pozitivních výsledků. V praxi však často převažuje trade-off, kdy výsledky v jedné sféře jsou upozadřovány na úkor výsledků v jiné sféře, což nebylo Elkingtonem a jím vytvořeným modelem zamýšleno.

Quadruple bottom line

Walker (2011) spatřuje v TBL několik zásadních nedostatků, a sice že kromě v praxi nemožného souladu všech složek koncept postrádá bližší napojení na jedince (vnitřní hodnoty a duchovní pohodu). Navrhl tedy model quadruple bottom line – viz Obrázek 4, jenž se skládá ze 4 aspektů.

- **Ekonomický význam** (angl. Economic meaning) - je považován za podřízený zbylým třem složkám, kdy se jedná o prostředek k jejich dosažení. Je zpochybňována role ekonomického růstu a snahy o maximalizaci zisku, a to nejen vzhledem k jejich devastujícímu vlivu na životní prostředí a společnost, ale také protože jsou často v rozporu s duchovními hodnotami. V případě podnikové udržitelnosti je v konceptu zakomponován předpoklad dosažení rozumného zisku tak, aby se společnost udržela v provozu a mohla investovat.

Obrázek 4: *Quadruple bottom line*

Zdroj: vlastní zpracování dle Walker (2011), 2022

- **Praktický význam** (angl. Practical meaning) – jedná se o zajištění základních potřeb ekologicky odpovědným a materiálně udržitelným způsobem. Předmětem je snaha o eliminaci dopadu na životní prostředí. Bere v potaz dostupnost zdrojů, klimatické a geografické hledisko, ale také místní kulturní zvyklosti. Z hlediska designu a produkce se jedná o kreativní přístup nenáročný na zpracování, dopravu a odpadovost, který skrze svou adaptaci na lokální podmínky přispívá společnosti. Podpora lokální iniciativy co se surovin, výroby týče.
- **Sociální význam** (angl. Social meaning) – propojen s praktickým významem, zdůrazňuje odpovědnost a sociální rovnost. Spočívá v kvalitní nabídce podniku (nejen co se výrobků, ale také pracovních nabídek a jejich finančního ohodnocení, možného osobnostního a profesního rozvoje týče). Lokální zaměstnání má pozitivní vliv na snížení času tráveného zaměstnanci při dojíždění a umožňuje jim tak více času trávit s rodinou a přáteli, podporuje komunitu, snižuje emise a spotřebu energie (paliv, elektřiny). Místní podnik zaměřený na lokální trh si je vědom svého vlivu na okolí, což mu umožňuje chovat se odpovědněji, lépe se adaptovat a reagovat na případné změny.
- **Personální význam** (angl. Personal meaning) – místní, komunitně orientovaný podnik poskytuje smysl sounáležitosti, přispívá k etickému chování, duševně obohacuje.

Udržitelné výkonnosti podniku lze dosáhnout pouze prostřednictvím systematické inovace a radikálních změn, které s sebou tyto inovace přinášejí. Prostor pro vytváření a realizaci potřebných inovací je vytvořen v okamžiku, kdy se za pomoci ekonomických prostředků propojí 3 výše zmíněné významové oblasti, tedy praktická, sociální a personální sféra (Walker, 2014).

Model ESG

Koncept ESG byl prvně představen v publikaci UN s názvem Principles for Responsible Investment v roce 2006. Zkratka ESG slouží k označení nefinančních aspektů podnikových aktivit, tedy k vyjádření udržitelnosti, popř. odpovědnosti podniku. Každé z písmen odkazuje na jednu z oblastí (United Nations, 2006):

- **E (Environmental)** = environmentální, tedy týkající se životního prostředí;
- **S (Social)** = sociální, tedy společenská;
- **G (Governance)** = způsob řízení, vedení společnosti.

V environmentální oblasti je předmětem zájmu dopad podnikových činností na planetu, ať už v pozitivním či negativním smyslu. Důraz je kladen například na uhlíkovou stopu, množství vyprodukovaného odpadu, nakládání s přírodními zdroji a vliv na biodiverzitu.

V sociální oblasti se posuzuje nejen působení podniku na venek, tedy směrem ke společnosti a zejména ke komunitě, ve které působí. Zkoumáno je také pracovní prostředí, jež společnost vytváří. Uvědomování si důležitosti vztahů se stakeholdery a způsob, jakým se podnik prezentuje široké veřejnosti např. ve formě podnikem podporovaných projektů, chováním vůči místním komunitám a dalším externím stakeholderům, patří do prvního zmíněného pohledu. Druhý úhel pohledu je zaměřen na zaměstnance, tedy na podnikovou kulturu, kde se hodnotí bezpečnost pracovního prostředí, systém vzdělávání a odměňování zaměstnanců. Do popředí se dostávají otázky inkluze, diverzity, rovnoprávnosti, tedy kroky zamezující diskriminaci, rasové, genderové nerovnosti aj.

Pod označením governance je rozuměno fungování společnosti ve smyslu způsobu jejího vedení a principů řízení. Do této kategorie spadají otázky business modelu, podnikových hodnot transparentnosti, etiky, nastavení pravidel v rámci dodavatelsko-odběratelského řetězce a v neposlední řadě také vlastnická struktura podniku a vymezení odpovědnosti pracovníků.

Na základě hodnocení dosahovaných výsledků v jednotlivých ESG oblastech může být vytvořen tzv. ESG rating, ze kterého následně vyplývá ESG skóre (Diligent, 2023; Digital First Marketing Group, n.d.; Napoletano & Katzeff, 2023).

EGSEE

Dle Brockett a Rezaee (2012) koncept podnikové udržitelnosti sestává z 5 základních dimenzí - EGSEE (economic, governance, social, ethical, and environmental), a sice z ekonomické, governance, sociální, etické a environmentální výkonnosti. Ekonomická výkonnost je přitom považována za základní kámen podnikové udržitelnosti.

2.3.2 Podstatnost koncepce udržitelné výkonnosti pro podniky

Epstein a Buchovac (2017) uvádí důvody, proč je aspekt udržitelné výkonnosti pro podniky významný. Problematika udržitelné výkonnosti podniku se stala předmětem regulace ze strany mezinárodních organizací a potažmo i jednotlivých států. V případě, že podnik nezabuduje do své činnosti koncept udržitelnosti a je mu to nařízeno legislativně, hrozí mu nejen finanční sankce, ale také zvýšené náklady s dodatečnými kontrolami, potenciální uzavření určitých výrobních operací a poškození reputace. V dnešní době relativně úzká propojenost podniku s okolím skýtá pro podnik mnohé příležitosti, ale i hrozby. Pokud podnik jedná v rámci udržitelné výkonnosti a bere ohled na své okolí, může se mu díky pozitivní reputaci dostat větší prosperity, kdy např. získá dodatečné zakázky či dojde ke zvýšení poptávky ze strany stakeholderů po jeho produkci. V opačném případě čelí podnik neaplikující prvky udržitelnosti ve své činnosti možným ztrátám zakázek či poklesu poptávky po produkci. Právnické osoby, stejně tak jako fyzické osoby, mají sociální a morální odpovědnost za své činy. Podnik ovlivňuje své okolí, ať už se jedná o pozitivní vliv (zvýšení zaměstnanosti, zvýšení životní úrovně apod.) či negativní (např. znečištění ovzduší). Zabudování udržitelné výkonnosti do strategie podniku by měla v případě, kdy je toto zabudování provedeno efektivně, podpořit pozitivní vliv na okolí a odstranit či alespoň redukovat negativní působení.

Všechny výše zmíněné argumenty vedou k jedné skutečnosti – i přesto, že podnik vynaloží určité finanční zdroje na zabudování konceptu udržitelnosti do své podnikatelské činnosti, v důsledku by mu to mělo přinést vyšší užitek – ať už díky vyhnutí se sankcím či jiným omezením provozu, tak prostřednictvím zlepšení image společnosti a s tím související zvýšenou poptávkou po produkci. Přínosy klasifikované dle jednotlivých oblastí podnikání jsou shrnuty v Obrázku 5.

Obrázek 5: Přínosy koncepce udržitelné výkonnosti

Zdroj: vlastní zpracování dle Epstein a Buchovac (2017), 2019

Dle autorčina názoru opomněli Epstein a Buchovac (2017) dva významné faktory, za jejichž předpokladu výše zmíněné skutečnosti opravdu povedou k přínosům zabudování koncepce udržitelného rozvoje, a to velikost podniku a charakter podnikového okolí.

Kuldová (2010) navíc podotýká, že zavedení udržitelných aktivit přispívá k loajalitě a nárůstu produktivity práce zaměstnanců, rovněž pak umožňuje získat novou kvalitní pracovní sílu.

2.3.3 Udržitelnost vs. udržitelný rozvoj (udržitelná výkonnost)

Zatímco někteří považují pojmy udržitelnost a udržitelná výkonnost za synonyma (Louda, 2012; Montanari, 2019), jiní v nich spatřují významné rozdíly. Např. dle Gallopín (2003) je koncept udržitelného rozvoje značně odlišný od konceptu udržitelnosti, neboť právě slovem rozvoj poukazuje na podstatu změn. Nicméně nemusí se vždy nutně jednat o změny kvantitativního rázu. Právě snaha zajistit, že změny ovlivňující lidskou existenci jsou změny k lepšímu, a potřeba redefinovat pokrok tak, aby se nejednalo pouze o proces nekonečného růstu, navíc spojeného s vyšší náročností na spotřebu zdrojů, je to, co by mělo být označeno jako udržitelný rozvoj. Dave et al. (2014) uvádí, že udržitelnost je cílový stav, kterého má být dosaženo a jenž se liší v závislosti na tom, kdo a v rámci čeho si daný cíl stanovil, jedná se tedy o subjektivně stanovený cíl. K tomu, aby bylo udržitelnosti dosaženo, je zapotřebí rámec či procesní cesta, jak udržitelnosti docílit, kterou lze alternativně nazývat udržitelný rozvoj. Podotýkají, že rozvoj je spojen s kvalitativním růstem, nikoli s kvantitou (nejednálo by se o rozvoj, ale o růst).

Peterson (1997) podotýká, že vzhledem k množství odlišných skupin stakeholderů, rozdílnému vnímání hodnot, které vyplývá z jejich specifických životních zkušeností a odlišného kulturního vývoje, nelze očekávat konsenzus v kritériích pro udržitelný rozvoj – tedy kritérií vymezujících hranici mezi tím, co je ještě považováno za udržitelné, a co už nikoli. Tento názor, přestože jej autor sdílel již před více než dvaceti lety, považuje autorka za stále aktuální a plně odpovídající situaci.

2.3.4 Udržitelnost vs. společenská odpovědnost podniku

Koncept společenské odpovědnosti firem (Corporate Social Responsibility, CSR) není i přes poměrně rozsáhlou historii doposud jednotně vymezen.

První definice CSR z pohledu EU byla představena v roce 2001 v rámci tzv. Zelené knihy (Green Paper: Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility), kde uvádí, že CSR „je v podstatě koncept, kdy se podniky rozhodují dobrovolně přispívat k lepší společnosti a čistšímu životnímu prostředí“⁴ (Evropská Komise, 2001, s. 3). Dodáváno je také, že většina definic o CSR hovoří jako o koncepci „dobrovolné integrace sociálních a environmentálních hledisek do každodenních firemních operací a interakcí se stakeholdery“⁵ (Evropská Komise, 2001, s. 6).

Tetřevová et al. (2017, s. 19) definuje společenskou odpovědnost podniku následovně: „společenská odpovědnost firmy představuje takové chování manažerů a dalších zaměstnanců firmy, které respektuje nejen ekonomické a technické zájmy firmy, ale i zájmy všech firemních stakeholderů, přičemž je realizováno dobrovolně nad rámec zákona a smluvních ujednání a prolíná se všemi firemními činnostmi.“ Uvádí také, že přestože definice není unifikována, je možné identifikovat několik aspektů, které mají rozličné definice společné, a to – zmínka o stakeholderech, dobrovolné bázi odpovědných podnikových aktivit a vymezení oblastí společenské odpovědnosti (zpravidla TBL).

Friedman (1970) oponuje, že: „existuje jedna a pouze jedna společenská odpovědnost firem – využívat své zdroje a zapojovat se do aktivit, které vedou k navyšování zisku, a to tak dlouho, dokud jsou respektována pravidla hry, jinými slovy, zapojovat se do otevřené a volné soutěže

⁴ Přeloženo z originálu: „Corporate social responsibility is essentially a concept whereby companies decide voluntarily to contribute to a better society and a cleaner environment.“ (Evropská Komise, 2001, s. 3)

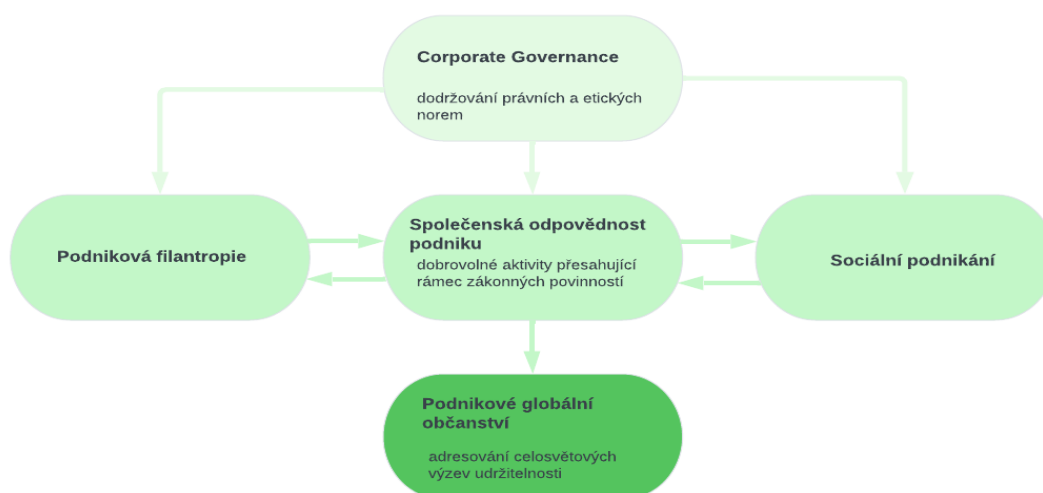
⁵ Přeloženo z originálu: „a concept whereby companies integrate social and environmental concerns in their business operations and in their interaction with their stakeholders on a voluntary basis.“ (Evropská Komise, 2001, s. 6)

bez klamů a podvodů“, veškeré udržitelné podnikové aktivity tak mohou být realizovány právě díky dosaženému zisku.

Corporate Responsibility (CR), Corporate Social Responsibility (CSR), Corporate Citizenship (CC), Corporate Sustainability (CS) – to vše jsou v podstatě doposud nejednoznačně vymezené koncepty související s podnikovou udržitelností. Rozdílné chápání těchto pojmů vyplývá z alternativních zdrojů a přístupů k udržitelnosti ze strany podniku a jeho managementu. Pro účinnost všech zmíněných však musí být udržitelnost integrována do organizačních cílů (vč. strategických), interního motivačního (pobídkového) a hodnotícího systému, a především do systémů na podporu organizačního rozhodování. Podniková udržitelnost (CS) přesahuje koncepci podnikové odpovědnosti, může být považována za zastřešující integrovaný koncept, který zahrnuje selektivní portfolio (společenské) odpovědnosti podniku (CR, CSR), a který má být uskutečňován prostřednictvím udržitelných podnikatelů (CC) (Gerner, 2019).

Evropská komise (2010) představila 5 koncepcí podnikové angažovanosti, co se oblasti a rozsahu týče – corporate governance, podnikovou filantropii, sociální podnikání, CSR a podnikové globální občanství (corporate global citizenship). Podniková filantropie a sociální podnikání jsou nezávislé, volně aplikovatelné aktivity, které podniky mohou realizovat bez podstatných změn v rámci existujících podnikových strategií a obchodních modelů. Vztahy mezi jednotlivými koncepcemi jsou zobrazeny na Obrázku 6.

Obrázek 6: Koncepce podnikové angažovanosti v udržitelnosti

Zdroj: vlastní zpracování dle Evropské komise (2010), 2020

Corporate governance ve své podstatě zahrnuje dodržování regulací (právních předpisů) a etických norem, čímž tvoří základní podmínky pro aktivity CSR. CSR je považován za

koncept, který přesahuje corporate governance, tedy pouhé dodržování právních předpisů a konvenčních etických norem, na rozdíl od aktivit sociálního podnikání či filantropie vyžaduje změny v podnikové strategii. K CSR aktivitám podnik přistupuje zejména z důvodu jím způsobených negativních externalit. Corporate global citizenship, jakožto nejvyšší stupeň podnikové angažovanosti, navazující na CSR aktivity, je spojen s řešením globálních problémů.

Zásadní rozdíly mezi CS a CSR jsou spatřovány v tom, že aktivity CSR cílí zejména na média, politiky a jiné zájmové skupiny, které utvářejí názory na podnik, kdežto podniková udržitelnost se zaměřuje na celý hodnotový řetězec. Motivací a hnací silou iniciativ CSR je chránit pověst společnosti, a to zejména na rozvinutých trzích. Pokud jde o udržitelnost společnosti, tato snaha souvisí spíše s vytvářením nových příležitostí pro rozvíjející se trhy.

Dle Gerner (2019) může být podniková udržitelnost zvažována v rámci ekonomických činností dvěma způsoby – viz Obrázek 7:

- Selektivně – adresována skrze prostředky CSR.
- Integrovaně – adresována skrze komplexní strategické úvahy.

Obrázek 7: Podniková udržitelnost

Zdroj: vlastní zpracování dle Gerner (2019), 2021

Řízení udržitelnosti podniku je stále více ovlivňováno a formováno významně se měnícími tržními podmínkami, zejména co se inovací, rozvoje obchodních modelů a sociokulturních kontextů týče.

Z výše uvedeného opět vyplývá, že podniková udržitelnost je pojem zastřešující CSR. Výzkumy z posledních let, které se zabývaly vztahem mezi CSR a podnikovou udržitelností, prokázaly pozitivní působení CSR na zelenou výkonnost, potažmo i celkovou podnikovou udržitelnou výkonnost (Li et al., 2022; Abbas et al., 2019; Suganthi, 2019).

Závěrem této podkapitoly je zapotřebí zmínit, že přestože jsou stále vedeny debaty ohledně vymezení výše uvedených pojmů (podniková udržitelnost, společenská odpovědnost podniku, podniková etika, podniková odpovědnost, corporate citizenship), v praxi i na akademické půdě často bývají tyto pojmy používány jako synonyma (Landrum & Ohsowski, 2018). Označují se jimi koncepce podnikové praxe, které směřují k tvorbě hodnoty pro společnost, přijímání odpovědnosti za podnikové aktivity a jejich důsledky, a v neposlední řadě také ke snaze o nalezení rovnováhy mezi často protichůdnými požadavky (požadavky stakeholderů vs. etické hodnoty) na podnikové jednání (Schwartz & Carroll, 2008).

2.3.5 Udržitelnost jako konkurenční výhoda

Řada autorů z oblasti marketingu blíže zaměřené na udržitelnost, jako např. Chabowski et al. (2011) či Pelozo a Shang (2011), vyzdvihují roli konceptu udržitelnosti nejen při vytváření podnikových příležitostí, ale i při posílení výkonnosti podniku, ke kterému dle jejich mínění dochází, pokud se podnik svými aktivitami zapojí do sociálních iniciativ známých pod pojmem CSR.

Melnyk et al. (2003) svou studií prokázali, že zelená iniciativa podniku se stává konkurenční výhodou a pozitivně ovlivňuje výkonnost podniku. Podobný názor mají i Menon a Menon (1997), podle nichž marketingové iniciativy, jako např. vytváření povědomí o benefitech udržitelných produktů, mohou napomoci k lepší reputaci a umístění podniku na trhu oproti jeho konkurentům.

Podle Chen (2010) značka proklamující udržitelnost dokáže přimět spotřebitele zaplatit za výsledný produkt více než za ostatní „neudržitelné“ produkty. Gupta a Kumar (2013) také uznávají, že značka založená na udržitelnosti dlouhodobě zvyšuje výkonnost podniku a spotřebitelé ji upřednostňují před ostatními značkami bez nálepky udržitelnosti. IBM (2021) tento trend svým celosvětovým průzkumem potvrdila. V roce 2019 bylo dle jejího průzkumu celosvětově 57 % spotřebitelů ochotných zaplatit více za produkty vyrobené z recyklovaných

materiálů, v roce 2021 tento podíl vzrostl na 62 %. Stejný podíl spotřebitelů je ochotný změnit své nákupní chování tak, aby napomohl redukovat negativní dopad výrobního průmyslu a svých činností na životní prostředí. Výzkum prováděný New York University Stern Center for Sustainable Business a IRI (2021) potvrdil, že produkty s nálepkou udržitelnosti mají nižší cenovou elasticitu než produkty bez tohoto označení, a tržby za udržitelné produkty rostly více než sedminásobně rychleji oproti běžným produktům v posledních pěti letech. Mezi další významná zjištění lze zařadit fakt, že více než 4 soukromých investorů z 5 plánují v příštích 12 měsících investovat na základě faktorů souvisejících s udržitelností (IBM, 2021).

Krechovská a Palacká (2022) svým výzkumem zaměřeným na vnímání udržitelnosti ze strany spotřebitelů v ČR víceméně potvrzují evropské trendy ve spotřebitelském chování ve vztahu k udržitelnosti, kdy na základě odpovědí reprezentativního vzorku českých spotřebitelů (1 070 respondentů) prokázaly, že polovina populace považuje při svém nákupním rozhodování udržitelné aspekty za podstatný faktor, 54 % je pak ochotných si za udržitelné produkty zaplatit až o 25 % více oproti jejich neudržitelným alternativám. Kromě kvality produktů a služeb (91 % respondentů) a jejich ceny (89 %) za podstatné považují environmentální ochranu (75 %), transparentnost a dostupnost informací (73 %), vhodné pracovní podmínky (70 %) a vztahy s místní komunitou (57 %).

Eccles et al. (2014) zkoumali na vzorku 180 amerických podniků vliv udržitelnosti (resp. zavedených podnikových udržitelných aktivit) na organizační procesy a podnikovou výkonnost v letech 1993-2009. Prokázali, že ty podniky, které dobrovolně zavedly udržitelné aspekty do svého působení, v dlouhodobém horizontu významně překonávají podniky, které tak neučinily, a to nejen svým výkonem na akciovém trhu, ale i účetně.

2.3.6 Strategické a organizační přístupy k udržitelné výkonnosti podniku

Kuldová (2010) a Zadražilová (2010) rozlišují dvě základní skupiny motivů pro přijetí principů společenské odpovědnosti, a to motivy morální a ekonomické. Morální motivy souvisí s uvědoměním si, že podnik tvoří případný zisk právě na úkor prostředí, kde je situován a kde provádí své aktivity. Ekonomické motivy jsou spojeny s vidinou možné konkurenční výhody a faktu, že nastavením si vlastních norem (za předpokladu, že tyto normy budou přísnější než minimální legislativní a jiné regulační podmínky) do jisté míry odpadá starost ohledně sledování dodržování externích předpisů.

Ve strategické oblasti identifikoval Wickström (2010) 3 typy přístupů podniků k udržitelnosti a udržitelné výkonnosti.

- **Environmentální/sociální přístup** – podniky implementující opatření zaměřená na environmentální či sociální aspekty, a to zejména z důvodu sledování svých externích zájmů či plnění legislativních povinností;
- **Tradiční podnikatelský přístup** – podniky implementující opatření za účelem prosperity a vlastních (interních) zájmů, bez/anebo pouze s mírným ohlednutím na nefinanční aspekty;
- **Holistický přístup** – opatření jsou v rámci podniku přijímána na základě finančních i nefinančních cílů, podnikové rozhodování je ovlivněno také sociální a ekologickou sférou.

K udržitelnosti lze dle Wickström (2010) z organizační perspektivy přistupovat dvěma možnými způsoby.

- **Podnikání pro udržitelnost** (angl. Organization for sustainability) – normativní přístup, snaha o řešení environmentálních a sociálních problémů, v praxi se jedná o používání ekologicky šetrných způsobů produkce v kombinaci s podporou a rozvojem sociální angažovanosti. Udržitelné aktivity jsou prostředkem pro další rozvoj společnosti.
- **Udržitelné řízení v podnikání** (angl. Sustainable business/organization) – přístup spojovaný zejména s tradičním podnikovým řízením. Udržitelnost je jedním z podnikových cílů, koncept udržitelnosti je použit za účelem identifikace způsobů/prostředků jak zabezpečit existenci (trvání) podniku. Klasická manažerská opatření jsou přetvořena v udržitelné praktiky. V rámci tohoto přístupu lze vyčlenit dva pod-přístupy.
 - **Organizačně zaměřená udržitelná opatření** (angl. Sustainable organization) – aktivity cílí na organizační strukturu, zabývá se otázkami specializace, standardizace, formalizace, centralizace, konfigurace. Důraz klade na strukturu – měření výkonnosti podniku a benchmarking, používá k tomu indikátory a sleduje případné odchylky, v případě potřeby (překročení odchylky) přijímá bez odkladu předem navržená nápravná opatření.
 - **Podnikově zaměřená udržitelná opatření** (angl. Sustainable business) – procesní přístup, klade důraz na podnikatelské aktivity. Zabývá se otázkami učení se a inovací. Management se zaměřuje na vývoj strategických nástrojů, které slouží k rozvoji podniku, např. Balanced-score card. Situace je monitorována, informace

jsou průběžně vyhodnocovány a v případě, že management uzná za vhodné, dojde ke změně.

2.3.7 Přístup ke stanovení udržitelných cílů

United Nations Global Compact Network Czech Republic (2016) v příručce SDG Kompas rozlišují dva přístupy ke stanovení udržitelných cílů.

- **Přístup inside-out** – interně zaměřený přístup, který přispívá k naplnění SDGs dle míry odpovídající aktuálním podnikovým cílům, jež jsou odvozeny od interních podnikových potřeb, zakládají se na historických datech, současných trendech a predikcích vývoje výkonnosti podniku, popřípadě vycházejí z benchmarkingu vzhledem k výkonnosti konkurentů.
- **Přístup outside-in** – externě zaměřený přístup, který odvozuje své cíle na základě globálních a sociálních potřeb a přispívá tak k naplnění SDGs dle maximální možné míry. Podnikové cíle se tak zakládají na externích datech a vědeckých poznatcích, popřípadě vycházejí z benchmarkingu vzhledem k sociálním potřebám, jež je podnik schopen naplnit.

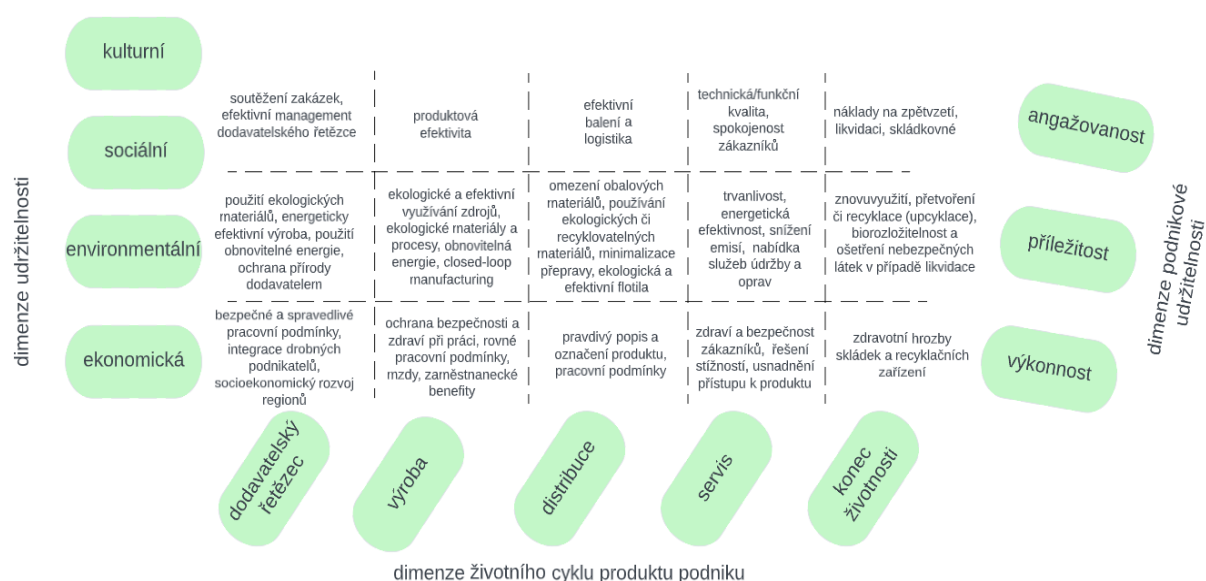
Přístup inside-out je pro dosažení globálních cílů nedostačující, proto by se odpovědné vedení mělo při stanovení podnikových cílů ve vztahu k udržitelnosti opírat o přístup outside-in.

2.3.8 Hodnocení podnikové udržitelnosti

Gerner (2019) představil třídimenzionální systém pro posouzení podnikové udržitelnosti – blíže viz Obrázek 8. Rozlišuje dimenzi udržitelnosti, podnikové udržitelnosti a životního cyklu produktu podniku. Rozměr podnikové udržitelnosti pracuje se 3 úrovněmi – podnikovou angažovaností neboli závazkem k udržitelnosti (angl. Sustainability commitment), která představuje návrhy proveditelných akcí k implementaci, příležitostí plynoucích z udržitelnosti (angl. Sustainability opportunity), kde jsou identifikovány klíčové drivery k prohloubení podnikové udržitelnosti, a udržitelné výkonnosti (angl. Sustainability performance), zabývající se současným stavem podnikové udržitelné výkonnosti.

Na udržitelnost je zde pohlíženo ve 4 rovinách – kulturní, sociální, environmentální a ekonomické. V rámci těchto rovin jsou rozlišovány podnikové aktivity diferencované dle fází životního cyklu produktu – dodavatelský řetězec, produkce, distribuce, servis, konec cyklu.

Obrázek 8: Třídímní systém posouzení podnikové udržitelnosti

Zdroj: vlastní zpracování dle Gerner (2019, s. 14), 2022

Rating udržitelnosti (angl. Sustainability rating) poskytuje nezávisle stanovený, standardizovaný souhrnný ukazatel výkonu udržitelnosti na základě specifického souboru kritérií. Rating, často prováděný nezávislou třetí stranou, pak slouží jako jakýsi komunikační nástroj, který může být využit pro srovnávání výkonnosti mezi rozdílnými organizacemi a v rozdílném čase. Vzhledem k tomu, že existuje řada rozdílných ratingů, mělo by se vedení společnosti při své volbě řídit dle širší aspektů, které mají být hodnoceny (zda pouze environmentální či sociální sféra nebo celé ESG), a uživatelů výstupů hodnocení, tedy cílové skupiny (zda slouží pouze k posouzení ze strany investorů, či je určeno širšímu okruhu stakeholderů). ESG ratingy jsou publikovány světovými finančními ratingovými agenturami jako např. Bloomberg, S&P Global Sustainability Rating či ESG Risk Rating od Sustainalytics. ESG rating se zabývá hodnocením kvality podnikových zveřejnění informací ohledně udržitelných aktivit, hodnocením rizik, jimž podnik ve vztahu k udržitelnosti čelí, případně jejich kombinací (Rogmans & El-Jisr, 2022).

2.3.9 Ukazatele udržitelné výkonnosti podniku – indikátory udržitelnosti

V reportech jsou zveřejňovány tzv. indikátory udržitelnosti (Sustainable performance indicators nebo Sustainable development indicators, SPIs), které se používají k měření výkonnosti podniku ve vztahu k udržitelnosti. Tyto indikátory bývají zpravidla členěny do oblastí, které odpovídají jednotlivým pilířům koncepce udržitelného rozvoje – ukazatele ekonomické výkonnosti, sociální výkonnosti a environmentální výkonnosti, ukazatele

corporate governance. Indikátory bývají rozlišovány na kvalitativní a kvantitativní v závislosti na způsobu vyjádření (Pre-sustainability, 2021).

Další možné členění je na ukazatele finanční a nefinanční (často označovány jako ESG ukazatele). V rámci jednotlivých oblastí existuje nepřehledné množství ukazatelů, avšak pro podnik není ekonomické sledovat všechny ukazatele, proto jsou identifikovány klíčové indikátory výkonnosti (Key Performance Indicators, KPI).

Staniškis a Arbačiauskas (2009) SPIs označují za nejprůchoďejší a nejpopulárnější nástroj pro hodnocení udržitelné podnikové výkonnosti. Při výběru vhodných SPIs vyzdvihují koncept životního cyklu produktu, tedy nezaměřovat se pouze na výrobní fázi a další interní procesy, ale i např. na přístup dodavatelů, služby poskytované po prodeji a fázi představující konec životnosti produktu. Rozlišují 6 základních atributů SPIs:

- **Porovnatelnost/měřitelnost** – indikátory by měly napomáhat identifikovat změny v rámci podnikové výkonnosti.
- **Smysluplnost** – indikátory by měly napomáhat identifikovat ztráty a možnosti pro zlepšení výkonnosti, čímž zefektivní rozhodovací procesy.
- **Integrita** – indikátory by měly pokrývat všechny hlavní aspekty udržitelnosti.
- **Plynulost** – indikátory vč. metod měření by měly být používány kontinuálně, aby bylo možné sledovat změny.
- **Jasnost** – indikátory by měly být jasně a přesně stanovené tak, aby se předešlo případným nedorozuměním.
- **Efektivnost** – systém použitých indikátorů by měl být rozumě jednoduchý, aby byl funkční a zdrojově efektivní.

Raucci a Tarquinio (2020) uvádí, že SPIs poskytují významnou přidanou hodnotu k podnikem komunikovaným nefinančním ukazatelům, a jsou užitečným nástrojem podporujícím interní rozhodovací procesy a kontrolu podnikové výkonnosti. Potenciál SPIs je spatřován v jejich schopnosti převést některé kvalitativní informace na informace kvantitativní, což zvyšuje možnost benchmarkingu a eliminuje možnou kritiku ze strany stakeholderů, kteří v případě převažující míry kvalitativních informací nedokáží určit reálný dopad podnikových aktivit na jeho okolí a čelí možným obavám ohledně greenwashingu.

SPIs podporují zveřejnění týkající se udržitelných informací a představují tak podstatný způsob strukturované, porovnatelné a syntetizované komunikace relevantních podnikových informací

směrem ke stakeholderům. Boiral et al. (2019) navíc dodávají, že použití přesných, obsáhlých, vybalancovaných a spolehlivých SPIs přispívá ke kvalitě reportování a zvyšuje transparentnost. Vybalancovanými SPIs se rozumí takové SPIs, které svým záběrem pokrývají veškeré pilíře udržitelnosti, často se v této souvislosti odkazuje na TBL přístup.

Obrázek 9: Zjednodušený systém hodnocení udržitelné výkonnosti podniku

Zdroj: vlastní zpracování dle Staniškis a Arbačiauskas (2009), 2021

Postup při stanovování indikátorů udržitelnosti v jednotlivých oblastech je závislý na konkrétní společnosti, neboť jak již bylo zmíněno, neexistují žádné jednotné předpisy. Staniškis a Arbačiauskas (2009) ve své práci prezentují zjednodušený systém pro hodnocení udržitelné

výkonnosti podniku – viz Obrázek 9. Sami uznávají, že komplexní a podrobné hodnocení udržitelnosti podniku je značně komplikovaný proces.

Jak je patrné ze zjednodušeného systému hodnocení udržitelné výkonnosti podniku, podnik by se neměl zaměřovat pouze na externí reporting, ale také na reportování interní, které umožňuje zefektivnit management a vylepšit podnikovou výkonnost. Systém řízení podniku a systém posuzování výkonnosti by měly být vzájemně provázané a podpůrné, kdy podnik by si měl vytvořit vlastní systém hodnocení udržitelné výkonnosti. V případě, že se podnik řídí nějakou z metodik vyvinutou třetí stranou (viz kapitola 2.4.7), měl by ji používat spíše jako referenční materiál (Staniškis & Arbarčiauskas, 2009).

Příklady kvalitativních indikátorů udržitelné výkonnosti podniku pro jednotlivé sféry udržitelnosti jsou k vidění v Tabulce 9.

Tabulka 9: Příklady kvalitativních indikátorů udržitelné výkonnosti podniku

Indikátor	Metoda hodnocení
Ekonomické indikátory	
Investice do infrastruktury a služeb	Popis rozsahu investic, jejich konkrétní podoby, délky trvání, procesu výběru investičních projektů, popis dopadů investic, způsob hodnocení kvality.
Přijatá opatření ke snížení nákladů	Popis přijatých opatření, rozsah přijatých opatření, odpovědnosti pracovníků, pravidelnost vyhodnocení účinku opatření.
Environmentální indikátory	
Ochrana a obnova habitatů	Popis aktivit podniku na ochranu a obnovu míst výskytu určitých živočišných druhů, rozsah a forma aktivit, odpovědnost, dosažené výsledky, doba trvání zavedených opatření.
Konfliktní materiály	Popis konfliktních surovin využívaných podnikem, rozsah využívání surovin, preventivní opatření týkající se dodržování pravidel, způsob výběru dodavatelů konfliktních surovin.
Sociální indikátory	
Zaměstnanecké benefity	Popis benefitů poskytovaných zaměstnancům, jejich rozsah, důvod výběru, frekvence poskytování.
Opatření na zamezení případů diskriminace	Popis nápravných a preventivních opatření, proces výběru a hodnocení přijatých opatření, odpovědnosti pracovníků, způsob komunikace.
Corporate governance indikátory	
Střet zájmů členů nejvyšších správních orgánů	Popis procesu hodnocení případného konfliktu zájmů, odpovědnosti, frekvence hodnocení, nápravná opatření a jejich výsledky.
Proces výběru členů nejvyšších správních orgánů	Popis procesu výběru členů nejvyšších správních orgánů, postupy a odpovědnosti, podkladové záznamy, účinnost procesu.

Zdroj: vlastní zpracování dle Global Reporting Initiative (2022f, 2022k, 2022o, 2022p, 2022v), 2023

Věcnost/materialita, které je často principiálně využíváno při výběru reportovaných skutečností, kvantifikuje dopad organizačních aktivit na okolí – konkrétně se může jednat o vliv na životní prostředí, ekonomické prostředí, či na sociální sféru (místní komunitu). Jedná se v podstatě o ocenění externalit, které lze klasifikovat do třech úrovní: globální (celosvětový) vliv, dopad na business model organizace, dopad na finanční výkonnost organizace – ovlivnění finančních výkazů (Personalista, 2021).

Příklady kvantitativních indikátorů udržitelné výkonnosti podniku pro jednotlivé oblasti udržitelnosti, a to včetně možného vzorce pro jejich výpočet a výsledných jednotek, uvádí Tabulka 10.

Tabulka 10: Příklady kvantitativních indikátorů udržitelné výkonnosti podniku

Indikátor	Kalkulační vzorec	Jednotky
Ekonomické indikátory		
Investice do výzkumu a vývoje	Celkové množství finančních prostředků investovaných do výzkumu a vývoje.	Absolutní vyjádření v určité měně
Investice do infrastruktury a služeb	Celkové množství finančních prostředků investovaných do rozvoje infrastruktury	Absolutní vyjádření v určité měně
Environmentální indikátory		
Množství spotřebované vody	Celkové množství odebrané vody (ML) – celkové množství vypuštěné vody (ML)	Megalitry (ML)
Míra využití recyklovatelných materiálních vstupů	$\frac{\text{celkové recyklovatelné materiální vstupy (v tunách)}}{\text{celkové materiální vstupy (v tunách)}}$	%
Sociální indikátory		
Průměrný počet hodin školení na zaměstnance	$\frac{\text{celkový počet hodin školení poskytnutých zaměstnancům}}{\text{celkový počet zaměstnanců}}$	Hodiny na zaměstnance
Poměr žen zaměstnaných ve výrobě	$\frac{\text{počet žen zaměstnaných ve výrobě}}{\text{počet všech pracovníků zaměstnaných ve výrobě}}$	%
Corporate governance indikátory		
Míra posouzení udržitelné výkonnosti dodavatelů	$\frac{\text{počet posouzených dodavatelů}}{\text{počet všech dodavatelů}}$	%
Poměr celkové roční kompenzace nejlépe placeného jedince	$\frac{\text{celková roční kompenzační dávka nejlépe placeného jedince}}{\text{medián roční kompenzační dávky všech jedinců kromě nejlépe placeného}}$	%

Zdroj: vlastní zpracování dle Global Reporting Initiative (2023b, 2022i, 2022o, 2022p), 2023

Konkrétní skupiny ukazatelů indikátorů udržitelné výkonnosti dle metodiky GRI jsou zobrazeny v kapitole 4.2, Tabulka 20.

Jak je často autory podotýkáno, ukazatele udržitelné výkonnosti by neměly být posuzovány samostatně, tedy bez vazby na ukazatele finanční výkonnosti podniku. Dle Stobierski (2020) se v oblasti finanční výkonnosti podniku manažeři a klíčoví stakeholdeři zaměřují zejména na 13 ukazatelů – hrubý zisk, čistý zisk, pracovní kapitál, běžnou likviditu, pohotovou likviditu, finanční páku, míru zadlužení, obrat zásob, obrat celkových aktiv, rentabilitu vlastního kapitálu, rentabilitu aktiv, provozní cash-flow a sezónnost.

2.3.10 Faktory ovlivňující udržitelnou výkonnost podniku

Faktorů, jež ovlivňují udržitelnou výkonnost podniku, je celá řada. Do jisté míry jsou totožné s faktory ovlivňujícími reporting udržitelné výkonnosti (viz kapitola 2.4.6), neboť udržitelný reporting vychází z komunikace výsledků dosažených v rámci podnikové udržitelné výkonnosti. Není výjimkou, že se jednotlivé faktory vzájemně prolínají.

Kulturní zvyklosti – to, co lze považovat za udržitelné či nikoli je dáno mimo jiné kulturními zvyklostmi a tolerancemi (Paun, 2018). Horváth et al. (2017) v této souvislosti navíc podotýkají i podstatnost historického vývoje, kdy na příkladu zemí východní Evropy s přihlédnutím k jejich socialistické historii, usuzují o rozdílném vnímání podnikové udržitelnosti oproti zemím s odlišnou minulostí.

Podniková kultura – kulturní změna v rámci podniku nemůže být vynucována, závazky zaměstnanců k dodržování pravidel a prosazování udržitelných principů musí vycházet z jejich vlastní iniciativy, jedině tak lze dosáhnout potřebné efektivnosti a strategické proaktivnosti směrem k udržitelnosti. Důvěra, transparentnost a ochota učit se, čelit výzvám, jsou spatřovány jako klíčové vlastnosti podnikové kultury (Benn et al., 2014).

Risk management – čím sofistikovanější je podnikový management rizik, tím spíše bude podnik schopný adekvátně reagovat na rizika vyplývající nejen z ekonomické, ale i sociální a environmentální sféry (Benn et al., 2006).

Tlak společnosti a stakeholderů – dle Nikolaeva & Bicho (2011) se podniky více angažují v dobrovolných CSR aktivitách v prostředí, kde je transparentnost podniku a jeho řízení vysoce ceněna. Laari et al. (2021) s tlakem stakeholderů spojují také viditelnost podniku. Za více viditelné podniky považují ty, jež jsou v blízkosti konečných spotřebitelů, tedy u nichž lze hovořit o značce a jejím poznání a jejichž produkty jsou běžně přítomné. Podniky, které jsou

pod bližším dohledem veřejnosti, budou spíše čelit tlakům na udržitelnost než jejich méně známí konkurenti, což je bude motivovat k udržitelnějšímu chování.

Zapojení stakeholderů – aktivní zapojení stakeholderů podporuje identifikaci relevantních oblastí pro zaměření a prioritizaci udržitelných aktivit (Niesten et al., 2017).

Volba ukazatelů výkonnosti – Raucci a Tarquinio (2020) jsou zastánci integrace finančních a nefinančních ukazatelů výkonnosti, považují je za kritický podpůrný nástroj udržitelné výkonnosti. Informace zprostředkované použitými indikátory ovlivňují rozhodovací procesy nejen uvnitř samotného podniku, ale i ze strany externích stakeholderů. SPIs mohou navíc být použity univerzálně bez ohledu na podniková specifika (myšleno vzhledem k vlastnické struktuře, předmětu podnikání, země), tudíž jsou užitečným nástrojem pro srovnávání.

Lidské zdroje a jejich rozvoj – rozvoj lidských zkušeností a schopností umožňuje konzistentnější provádění udržitelných aktivit, lepší inkorporaci a plánování ve vztahu k udržitelnosti na strategické úrovni (Benn et al., 2006).

Udržitelný reporting – dle Al-Shaer a Hussainey (2021) má udržitelný reporting pozitivní vliv na udržitelnou výkonnost podniku, pokud podnik prostřednictvím reportu komunikuje zprávu, že udržitelnost pro něj znamená přizpůsobení produkčních a spotřebních vzorců dostupným kapacitám přírodních zdrojů a snahu o harmonické soužití s přírodou. Pokud je však udržitelnost chápána pouze jako plnění povinností vyplývajících z právních norem, udržitelný reporting negativně ovlivní podnikovou udržitelnou výkonnost. Rogmans a El-Jisr (2022) víceméně potvrzují výše uvedené. Brockett a Rezaee (2012) podotýkají, že reporting je jedním z 2 klíčových faktorů podporujících udržitelnost. Druhým velice důležitým faktorem je pak integrace podnikových postupů.

Legislativní požadavky a mezinárodní úmluvy týkající se environmentální ochrany a sociální spravedlnosti – právní předpisy a jiné normy, které se podniku ať již povinně či na dobrovolné bázi dotýkají, upravují minimální standardy pro podnikové jednání v určitých oblastech, jež jsou smluvně či legislativně upraveny. Kromě samotné existence legislativních a smluvních požadavků hraje roli také jejich rozsah a kvalita (Benn et al., 2006).

Spolupráce – Lovicsek (2021) vyzdvihuje roli dlouhodobé spolupráce a koordinace podniku s jinými subjekty, kde mohou podniky těžit ze synergického efektu. Dle Niesten et al. (2017) spolupráce zlepšuje benefity vyplývající z udržitelného chování a to tím, že vytváří legitimnost

používaných technologií, redukuje množství odpadu a zvyšuje environmentální a sociální výkonnost podniku.

Dodavatelsko-odběratelský řetězec – velikost a struktura dodavatelsko-odběratelského řetězce představuje další významný faktor ovlivňující udržitelnou výkonnost podniku, neboť jde napříč zeměmi, kulturami, platnou místní legislativou, průmyslovými obory (Bové & Schwartz, 2016). Požadavky obchodních partnerů na dodržování jistých pravidel a vykazování určitých hodnot v rámci udržitelnosti na jedné straně podporuje udržitelnou výkonnost, na druhé straně může vést k ukončení obchodní spolupráce. Laari et al. (2021) jako další významný faktor označují pozici podniku v rámci dodavatelsko-odběratelského řetězce, která souvisí mimo jiné také s viditelností podniku, rozdílným tlakem a vnímáním významnosti ze strany stakeholderů.

Digitalizace – digitalizace představuje příležitost pro udržitelný rozvoj podniku, nejen v oblasti výroby (zvýšená produktivita, vylepšené kontroly a monitoring), ale také celkové podnikové konkurenceschopnosti (organizační agilita, integrace v rámci dodavatelsko-odběratelského řetězce, inovativnost). Více k digitalizaci viz kapitola 2.3.1.3 (Ghobakhloo et al., 2021).

Velikost podniku – Kašparová (2012) na vzorku podniků z ČR prokázala statisticky významný rozdíl mezi volbou CSR témat a velikostí podniku, stejně tak jako mezi kvalitou poskytovaných informací a velikostí podniku.

Ekonomická situace – lze obecně předpokládat, že pokud bude ekonomika růst a podniky budou dosahovat dobrých finančních výsledků, bude větší prostor pro dobrovolné zavádění udržitelných aktivit, které mají dlouhodobou návratnost. Symeou et al. (2019) obdobně došli k závěru, že podniky s vyšší finanční výkonností, a tedy i s dostupnými volnými finančními zdroji, mohou adoptovat udržitelné praktiky, i přes jejich počáteční nevýhodnost.

Nevyužité finanční zdroje – pojem „organizational slack“ označuje nevyužití stávající finanční zdroje v podniku, které mohou být použity na realizaci udržitelných iniciativ. Dané zdroje mohou sloužit k úplné úhradě nákladů vzniklých v souvislosti se zaváděním udržitelných aktivit, případně sloužit jako rezervní zdroj pro případ investiční nejistoty. Podniky s malými či žádnými nevyužitými zdroji budou méně pravděpodobněji implementovat udržitelné praktiky (Symeou et al., 2019; Laari et al., 2021).

Předmět (obor) podnikání – obor, ve kterém podnik působí, ovlivňuje udržitelnou výkonnost v několika rovinách. Na jedné straně jsou legislativa či jiné oborové standardy, které musí být

podnikem povinně ve vztahu k udržitelným aspektům dodržovány, na straně druhé je konkurence daného odvětví a její významnost ve vztahu k podniku. Nemělo by být opomenuto ani očekávání stakeholderů a pozornost, kterou stakeholdeři danému odvětví věnují (Horváth & Pütter, 2017).

Konkurenční prostředí – jak již bylo popsáno v kapitole 2.3.2, udržitelnost produktu a podnikových aktivit, pokud je správně uchopena, představuje konkurenční výhodu, která může ve vysoce konkurenčním prostředí být tím rozhodujícím faktorem, který podnik odlišuje od ostatních (Peloza & Shang, 2011). Čím více konkurenčního tlaku podnik pocítuje, tím spíše se může přiklonit k udržitelným aktivitám za účelem předčení konkurence a udržení si stávajících odběratelů. Hodnocení udržitelné výkonnosti dodavatelů se stává běžnou praxí, v některých případech jsou nedostatečné výsledky dokonce důvodem pro ukončení spolupráce (Govindan et al., 2016).

Vedení podniku – jak uvádí Accenture (2022, 2020), pro dosažení podnikové udržitelnosti je zapotřebí odpovědné vedení a přístup ke stanovení udržitelných cílů. Vedení podniku by tak mělo mít pozitivní přístup k udržitelnosti, tedy podporovat a iniciovat zavádění udržitelných aktivit do podnikové praxe.

2.4 Reporting, reporting udržitelné výkonnosti

V souvislosti s udržitelnou výkonností podniků je řešen také její reporting, tedy způsob, jak informace o udržitelné výkonnosti sdělit zainteresovaným stranám.

Reporting lze v širším pojetí vymezit jako komplexní systém zpravodajství poskytující informace všem zainteresovaným stranám, v užším slova smyslu jej Machač (2003) považuje za systém vnitropodnikových výkazů. Tento systém slouží k vyhodnocení a kontrole nejen hospodaření minulého, současného, ale i budoucího, kdy napomáhá při plánování a rozhodování o podnikových aktivitách a zavedení možných opatření, která by vedla ke zvyšování výkonnosti podniku. Výstupem z uvedeného systému jsou výkazy či zprávy, jinak zvané jako reporty.

2.4.1 Typy podnikového reportingu

Podnikové reporty lze klasifikovat dle několika způsobů, např. vzhledem k uživatelům reportu, dle typu reportovaných informací, struktury a obsahu jednotlivých výkazů, podoby výkazu či pravidelnosti sestavování.

Reporty mohou být vzhledem k subjektu, pro nějž jsou zpracovávány, tedy uživateli rozlišeny na externí či interní (Horváth & Pütter, 2017; Kašparová, 2012). Externí reporty lze dále členit na veřejné a neveřejné, a to v závislosti na jejich dostupnosti všem uživatelům (AccountAbility, 2015).

- **Externí reporty** – určeny pro uživatele zvnějšku podniku, kteří nemají přístup k jiným, než k takto zveřejněným informacím. Jejich uživatelé jsou zejména orgány státní správy, obchodní partneři, finanční instituce, široká veřejnost aj., kdy cílem reportu je podpořit jejich rozhodnutí. Horváth (2017) hlavní smysl externích reportů spatřuje v dokumentaci a určení míry souladu podnikových aktivit s posuzovanou oblastí.
 - **Veřejné reporty** – veřejně dostupné pro uživatele bez rozdílu, např. výroční zpráva umístěná na webových stránkách společnosti.
 - **Neveřejné reporty** – nejsou veřejně dostupné, vytvořeny pro určitého externího uživatele, např. finanční report o hospodaření za poslední čtvrtletí vytvořený na žádost věřitele.
- **Interní reporty** – určeny na podporu řízení podniku, přijímání rozhodnutí a k následné kontrole. Jejich uživatelé jsou zejména manažeři na jednotlivých úrovních podniku, vlastníci či interní kontrolní orgány.

Dle typu reportovaných informací lze klasifikovat report na (Kašparová, 2012):

- **Finanční** – obsahuje informace finančního charakteru, jež souvisí primárně s ekonomickým hospodařením podniku. Jedná se zejména o výkazy finančního účetnictví.
- **Nefinanční** – reporty, které se zabývají prezentováním aktivit podniku ve sféře environmentální, sociální a governance, tedy v jiných oblastech podnikání než ekonomické.
- **Integrovaný** – předmětem reportu jsou nejen informace finančního charakteru, ale i nefinančního, jedná se tedy o spojení dvou předchozích typů.

Z pohledu struktury a obsahu se reporty dělí na:

- **Souhrnné** – obsahují informace o podniku jakožto celku za určité (reportované) období, porovnání s plánem, minulým obdobím či konkurencí, navíc v ideálním případě doplněné o upřesňující komentář.

- **Dílčí** – obsahují informace pouze o určité oblasti, skutečná struktura je dána podnikovými směrniciemi či aktuálními požadavky uživatele reportu.

Z hlediska podoby výkazu je možné report odlišit na:

- **Listinný (fyzický).**
- **Elektronický.**

V závislosti na pravidelnosti sestavení reportu se rozlišuje report (Šoljaková & Fibírová, 2010):

- **Pravidelný (standardní)** – report sestavovaný v pravidelném intervalu, struktura a obsah jsou předem stanoveny.
- **Mimořádný (jednorázový)** – report sestavovaný na základě konkrétního požadavku, struktura a obsah se liší dle konkrétní situace.

Vzhledem k povinnosti tvorby reportu lze vymežit report:

- **Povinný** – report tvořený na základě požadavků kladených legislativními či jinými pro podnik závaznými předpisy.
- **Nepovinný** – report sestavovaný na dobrovolné bázi, tedy není zde povinnost plynoucí z právních či jiných norem.

Reporty mohou být členěné i dle svého umístění např. na reporty na sociálních médiích a reporty na webových stránkách. Dalším možným kritériem dělby je aktuálnost reportu čili doba zveřejnění reportu oproti době uskutečnění reportovaných dat, kdy mohou být sestaveny reporty v reálném čase či reporty minulých událostí. Reporty lze rozlišit i na základě použitých regulačních základů na reporty sestavené dle národních či mezinárodních zákonných předpisů, předpisů specifických pro určitý podnik či regulí pro vybrané druhy podniků (AccountAbility, 2015; Horváth, 2017).

Horváth a Pütter (2017) hovoří o udržitelném reportu (angl. Sustainability report) jako o reportu nefinančního charakteru, který poskytuje stakeholderům informace ohledně zapojení vybrané organizace v problematice podnikové udržitelnosti.

American Bar Association (2021) považuje nefinanční výkaznictví za: „formální zveřejnění určitých informací, které se tradičně netýkají financí, včetně environmentálních, sociálních a governance (ESG) faktorů.“

2.4.2 Vývoj reportingu udržitelné výkonnosti

V oblasti nefinančního reportingu došlo v posledních desetiletích k rapidním změnám, a to nejen v oblasti terminologie. Zatímco studie pocházející z 90. let minulého století hovoří o konceptu environmentálních reportů (Azzone et al., 1997; Deegan & Gordon, 1996; Epstein, 1996; Fried, 1993), studie z prvního desetiletí nového tisíciletí se zmiňují o reportingu udržitelnosti (Hassan & Ibrahim, 2012; Kolk, 2003; Russel et al., 2007), v druhém desetiletí pak autoři pozornost věnují kromě udržitelného reportování také integrovanému reportingu (Dragu & Tiron-Tudor, 2014; Du Toit, 2017; Eccles & Saltzman, 2011; Havlová, 2015).

Dle Kašparová a Kunz (2013) se v pozadí společensky odpovědného podnikového chování obvykle nachází snaha podniku získat či obhájit společenský souhlas, a tím si udržet své právo podnikat – tzv. licence to operate. Ohrožení práva podnikat je podniky vnímáno tím silněji, čím silněji se projevují negativní dopady jeho aktivit na jeho okolí, čím je podnik viditelnější a občanská společnost výraznější. Proto zejména velké podniky z tzv. citlivých odvětví jako první přistoupily k využívání nefinančního reportování jako nástroje ke komunikaci svých snah o zamezení nepříznivých dopadů, jež svým jednáním způsobují. S teorií legitimacy, jakožto podkladem pro koncept udržitelnosti a potažmo i možným vysvětlením vývoje udržitelného reportování, operuje i Herremans (2020). Právo podnikat společnost uděluje podniku v případě, kdy podnikem vyráběné výrobky či poskytované služby odpovídají svou formou jejím požadavkům, jsou pro ni jinými slovy přijatelné. Nicméně se kritéria pro přijatelnost v průběhu času mění, neboť dochází k neustálému vývoji potřeb a přání společnosti. Pokud se však podnik nepřizpůsobí změnám ve společnosti, ztratí jemu udělené právo podnikat.

Herremans (2020) popisuje změny v očekávání společnosti, a s tím souvisejícím vývojem udržitelnosti a jejího reportingu, v kontextu s historickými milníky. Během druhé světové války byly zdroje přesměrovány zejména do produkce válečného vybavení, což vedlo k nedostatku spotřebního zboží. V poválečném období převyšovala poptávka po spotřebním zboží produkční možnosti ekonomiky, proto byli spotřebitelé ochotni akceptovat téměř jakékoli dostupné produkty, bez ohledu na jejich kvalitu a způsob výroby (vč. dopadu na životní prostředí či sociálních aspektů). Role podniků byla vnímána především skrze jejich ekonomickou funkci, velmi omezený prostor byl věnován environmentálním či sociálním aspektům podniku. Právo podnikat bylo společností udělováno na základě vnímaných ekonomických benefitů poskytovaných podnikem nabízených produktů. V 60. a 70. letech 20. století, kdy byly produkční kapacity znovuobnoveny a populace se nadále rozrůstala, spotřebitelé měli možnost výběru produktů, které si zakoupí. Očekávání se tak kromě ekonomické stránky rozšířila i do

problematiky environmentální. Spotřebitelé začali vyhledávat nejen ekonomicky přínosné produkty, ale zároveň takové, které nezpůsobovaly výrazné škody na životním prostředí. Nadneseny byly také otázky týkající se vlivu na zdraví a dalších sociálních aspektů, a to nejen v souvislosti s tlakem podniků na nárůst produktivity zaměstnanců v důsledku konkurenčních bojů umocněných globalizací. 70. léta 20. století se tak např. v USA či Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku nesla mimo jiné i v duchu boje dělníků za lepší pracovní podmínky a vyšší mzdové ohodnocení. Očekávání a požadavky společnosti se tak navýšily na produkty ekonomicky prospěšné, sociálně akceptovatelné a environmentálně odpovědné.

Dle Christofi et al. (2012) byla environmentální témata v popředí zájmu již v počátcích nefinančního reportování, neboť se jednalo o poměrně výrazně viditelné a nejsnáze kvantifikovatelné dopady podnikových aktivit, navíc často legislativně (i byť jen částečně) upravené. Doplnění environmentálních témat o další nefinanční oblasti pak zřejmě primárně souviselo se snahou organizací reagovat na finanční či společenské skandály doposud nevídaného rozsahu (jako např. Enron, WorldCom, Freddie Mac a Lehman Brothers v 90. letech 20. století) a tendencí odlišení se od konkurence. Nová nefinanční témata reportingu s sebou přinesla i nové typy reportů.

Zatímco na prvopočátku byly reporty nefinančních informací výsledkem inovací podnikových postupů (tedy praxe) v návaznosti na události, které narušily fungování trhu, postupem času se nefinanční reporty staly předmětem zájmu ze strany zákonodárců (Christofi et al., 2012).

Mezi nejrozšířenější reporty patří zprávy o udržitelném rozvoji a zprávy o (společenské) odpovědnosti podniku. Zatímco mnozí mezi uvedenými názvy zpráv nespátřují rozdíly, jiní zde shledávají značné odlišnosti – toto lze přisuzovat faktu, že ani jeden z pojmů – udržitelnost, CSR není jednotně vymezen. GRI sice používá termín zpráva o udržitelném rozvoji, nicméně ve Směrnici uvádí, že reportování udržitelného rozvoje považuje za synonymum reportování společenské odpovědnosti podniku (GRI, 2006). KPMG naopak využívá termín zpráva o CSR, avšak zahrnuje do ní zprávy o udržitelném rozvoji. Dalšími možnými reporty ohledně udržitelných aspektů jsou tzv. Corporate Citizenship. Siew (2015) kromě CSR reportů a reportů o udržitelném rozvoji dále za synonyma považuje i TBL reporty, nefinanční reporty a ESG reporty. V rámci této disertační práce jsou výše uvedené pojmy považovány za synonyma.

Dle Kolk (2004) došlo v rámci dobrovolného reportování environmentálních dat k výraznému posunu, kdy v roce 2002 tato data zveřejňovalo cca 28 % podniků ve srovnání s 12 % v roce 1993.

V rámci průzkumu KPMG (2020) vyplynulo, že k nejvýraznějšímu posunu oproti roku 2017 došlo u reportování uhlíkové stopy (stanovování cílů) z 50 % N100 podniků na 65 % v roce 2020, u G250 se jedná dokonce o 9% nárůst na 76 %. 55 % těch N100, kdo měli stanovené karbonové cíle, dané cíle propojilo s externě stanovenými cíli jako např. s cíli Pařížské dohody, regionálně (cíle EU) či národně stanovenými cíli. Po redukci uhlíkové stopy se předmětem zájmu stalo snížení emisí.

Lze sledovat znatelný vliv UN SDGs na reportování, kdy v roce 2020 69 % analyzovaných podniků propojilo své aktivity s SDGs. SDG reporting je avšak značně nevyvážený, neboť podniky N100 v 86 % reportují pouze takové údaje, které vypovídají o pozitivním směřování k SDGs, a nepropojené s podnikovými cíli (ve 44 % případů). Protěžovány jsou SDG 8 (72 %), 13 (63 %) a 12 (58 %), tedy cíle související s ekonomickým růstem a změnou klimatu. Na druhé straně jsou nejméně prioritizovány SDG 14 (18 %) a 15 (9 %), které se týkají biodiverzity (KPMG, 2020).

Landrum a Oshowski (2018) představili 5stupňový model hodnocení reportingu podnikové udržitelnosti. První tři fáze jsou slučitelné s obchodně orientovanými modely, finální dvě fáze se již týkají ekologických modelů, kde je předpokladem potřeba obhospodařovat a zvyšovat přírodní kapitál, neboť jej nelze nahradit. Jedná se o fáze:

- 1) **Fáze souladu** (angl. Compliance stage), označována také jako velmi slabá udržitelnost – odpovídá na otázky, jaký formát reportování podnik volí a jaké regulativní předpisy pro reportování používá.
- 2) **Fáze obchodně orientovaná** (angl. Business-centred stage), označována také jako slabá udržitelnost – podnik řeší otázky týkající se investic do udržitelných aktivit za účelem zvýšení hodnoty podniku, otázky ohledně vývoje business modelu s cílem zvýšit konkurenceschopnost.
- 3) **Systémová fáze** (angl. Systemic stage), propojení se a spolupráce s dalšími subjekty, tvorba kolaborativních partnerství směřujících k systémové změně.
- 4) **Regenerativní fáze** (angl. Regenerative stage), označována také jako silná udržitelnost – podnik nutně udržuje své produkční a spotřební vzorce v rámci stávajících kapacit planety.
- 5) **Koevoluční fáze** (angl. Coevolutionary stage), označována také jako velmi silná udržitelnost – zapojení se do praktik v souladu s přírodou s cílem vytvořit nejlepší možné podmínky pro vzájemné přežití.

2.4.3 Reporting udržitelné výkonnosti a udržitelnost dodavatelsko-odběratelského řetězce

Do popředí zájmu se nejen z hlediska udržitelnosti, ale také jejího reportování, dostává dodavatelsko-odběratelský řetězec. V souvislosti s procesem integrace podnikových ESG cílů skrze systematickou koordinaci klíčových meziorganizačních procesů napříč celým dodavatelsko-odběratelským řetězcem se objevuje pojem Sustainable Supply Chain Management (SSCM). Primárním cílem SSCM je vylepšit dlouhodobou ekonomickou výkonnost jednotlivých článků řetězce za současného dosažení rovnováhy v rámci ESG výkonnosti, tedy dosáhnout udržitelné výkonnosti. Tento koncept navazuje na Reverse Logistics a Green Supply Chain Management (Bunclark & Barcellos-Paula, 2021).

Nielsen et al. (2017), stejně tak jako Govindan et al. (2016) a řada dalších studií prokázali, že klíčovou roli v uchopení udržitelnosti hraje kooperace organizací v rámci celého dodavatelsko-odběratelského řetězce, která napomáhá k dosažení silnější orientace podnikových aktivit směrem k udržitelnosti.

Dalším důvodem, proč se zaměřit na SSCM může být skutečnost, že je to právě dodavatelsko-odběratelský řetězec, kde Bové a Schwartz (2016) spatřují největší možné příležitosti pro zlepšení udržitelnosti podnikových aktivit. Uvádí, že v rámci dodavatelsko-odběratelského řetězce typického podniku produkujícího spotřební zboží je vytvořeno daleko více externalit než ze samotného fungování podniku. Jako příklad jmenují, že 80 % emise skleníkových plynů a více než 90 % celkového dopadu přírodní zdroje (ovzduší, biodiverzitu apod.) pochází právě z dodavatelsko-odběratelského řetězce.

Dle Bunclark a Barcellos-Paula (2021) mají podnikové aktivity nejvýraznější dopad na dodavatelsko-odběratelský řetězec, který je obecně tvořen malými a středně velkými podniky (small and medium-sized enterprises, SMEs). SMEs tak mohou díky nefinančnímu reportování posílit vztahy s lidry na trhu, snížit riziko, zvýšit svou konkurenceschopnost a proniknout na nové trhy. Rozsah benefitů však záleží na praktikách implementovaných v rámci SSCM.

V roce 2016 byla za podpory GRI spuštěna druhá fáze celosvětového programu The Corporate Sustainability and Reporting for Competitive Business, který je zaměřen na integraci SMEs do globálních hodnotových řetězců, a to právě skrze udržitelný reporting (Global Reporting Initiative, 2022a).

I přes výše uvedené, výzkumy v oblasti reportingu udržitelné výkonnosti bývají primárně směřovány na velké podniky, často nadnárodního charakteru (Hahn & Kühnen, 2013).

2.4.4 Cíle reportingu udržitelné výkonnosti

Cíle reportu udržitelné výkonnosti a jeho očekávané přínosy se liší v závislosti na jednotlivých zainteresovaných subjektech, které z reportu čerpají informace. Podle cílové skupiny lze rozlišit cíle reportu do tří kategorií – viz Obrázek 10.

Jedním z primárních cílů reportování je vytvoření relevantního zdroje informací pro interní i externí komunikaci. Nezanedbatelnou roli v rámci podnikových marketingových aktivit hraje právě komunikace udržitelnosti směrem ke stakeholderům. Reporty jsou zdrojem informací ohledně udržitelné výkonnosti podniku, které spíše než samotní koncoví zákazníci vyhledávají potenciální investoři. Jak ukázal průzkum společnosti Ernst & Young (2018), pouze 3 % investorů se nezajímají o nefinanční reporty a sdělení. Více jak třetina z nich (34 %) se při svém rozhodování často významně opírá o nefinanční informace, téměř dvě třetiny tak činí spíše příležitostněji (62 %). Pouze 1 % z dotázaných těmto informacím nekladlo důraz. 88 % investorů hodnotí reporty nefinančního charakteru jako velmi důležité.

Obrázek 10: Cíle reportingu udržitelné výkonnosti dle cílové skupiny

Zdroj: vlastní zpracování dle Blaesing (2013) in Horváth a Pütter (2017), Paun (2018), AccountAbility (2018), Rogmans a El-Jisr (2022), Bunclark a Barcellos-Paula (2021), 2022

Pucker (2021) nicméně oponuje tím, že reporting udržitelné výkonnosti byl a je nadále přeceňován, co se jeho významnosti týče. V posledních dvou dekáдах sice vzrostl počet společností, které reportují i nefinanční informace (zejména z oblasti CSR), o stovky procent, a dle Global Sustainable Investment Alliance společensky odpovědné investování vzrostlo

v absolutních číslech na 30 bilionů USD, což odpovídá zhruba třetině všech profesionálně spravovaných investic, nicméně udržitelné podnikání se jakožto nový nástupce kapitalismu zatím neprosadilo.

Cíle ve vztahu k veřejnosti sestávají zejména ze zabezpečení zdrojů použitých při výrobním procesu a dalšímu fungování společnosti, zabezpečení legitimity⁶ a v neposlední řadě také podpory reputace, která bývá úzce spjata s loajalností zákazníků, podpořením značky. Zvýšená transparentnost ohledně dopadů podnikových aktivit na své okolí a přijetí odpovědnosti za své chování jde ruku v ruce s kredibilitou. Loajalita zákazníků, dobré jméno podniku, etické chování, to vše napomáhá k vybudování pozice na trhu. Podniky s reportovanými udržitelnými aktivitami se mohou díky svým zveřejňovacím aktivitám těšit konkurenční výhodě oproti podnikům, které údaje o nefinančních aspektech nereportují. Požadavky na ESG informace jednotlivých článků v rámci odběratelsko-dodavatelských řetězce se stávají běžnou praxí (Bunclark & Barcellos-Paula, 2021).

Cíle ve vztahu ke kapitálovému trhu spočívají ve zvýšení transparentnosti týkající se managementu rizik a v redukci nákladů kapitálu, což by v obou případech mělo přinést vyšší zainteresovanost potenciálních investorů. Dle Clark et al. (2015) lze prostřednictvím reportování nefinančních informací dosáhnout vyšší tržní hodnoty, samozřejmě za splnění jistých předpokladů. World Business Council for Sustainable Development (2022a) zdůrazňuje, že díky konzistentním, spolehlivým a hlavně porovnatelným informacím týkajících se vlivu podniku na životní prostředí mohou podniky efektivněji posoudit rizika a využít příležitostí, investoři mohou učinit informovaná rozhodnutí ohledně alokace kapitálu a věřitelé mohou lépe vyhodnotit svá rizika a expozice v krátkodobém, střednědobém i dlouhodobém horizontu. Neměla by být opomenuta ani role reportingu udržitelnosti při získávání dodatečných finančních zdrojů, ať již ve formě dotací, půjček či vkladů akcionářů (popř. vlastníků), a s tím spojenými případnými nižšími náklady na kapitál. V budoucnu lze očekávat, že reporty nefinančních údajů budou nezbytnou součástí podkladů potřebných pro podání žádosti o dotace či půjčky (Ernst & Young, 2021c; Fio banka, 2023).

Vylepšení procesů vnitřního plánování a performance managementu bývá kladeno za cíl ve vztahu k managementu, kdy manažeři mohou díky informacím získaným prostřednictvím reportu pozitivně ovlivnit interní procesy. Bunclark a Barcellos-Paula (2021) v této souvislosti

⁶ Pod pojmem legitimita se skrývá obecný předpoklad, že veškeré aktivity společnosti jsou v souladu s jejími hodnotami, vírou a normami.

hovoří o udržitelném reportu jako o nezbytném nástroji pro identifikaci potenciálních sociálních a environmentálních dopadů podnikových aktivit. Přesné, včasné informace napomáhají k podnikovému plánování a snižují možné nepřesnosti v rámci predikcí. Accenture (2022) dále hovoří o podpoře inovativnosti a snazšímu získávání kvalifikované pracovní síly. Dle Rogmans a El-Jisr (2022) reporting udržitelných aktivit v konečném důsledku vede nejen k podpoře výkonnosti podniku, ale také její udržitelnosti.

Reporting udržitelné výkonnosti podniku má však dvě strany mince – na jedné straně s sebou přináší řadu benefitů, a to zejména pokud se jedná o reportování podniku, který vykazuje stakeholdery pozitivně vnímané informace. Na druhé straně však může být zdrojem problémů pro podnik, a to zejména pokud jeho aktivity v ESG oblastech nejsou stakeholdery považovány za dostatečné (Kašparová & Kunz, 2013, s. 63). Kromě pozitiv reportování tak autorka považuje za důležité si uvést i negativa, resp. důvody, které mohou podniku bránit v nefinančním reportování. Důvody lze jmenovat následovně:

- neznalost problematiky,
- vnímaná citlivost údajů,
- očekávání zvýšení nákladů.

V odborné literatuře se v souvislosti s cíli reportingu udržitelné výkonnosti a obecně s důvodem, proč podniky přistupují k reportování udržitelných aktivit, hovoří o několika teoriích. Karaman et al. (2021) vyzdvihují jako nejčastěji používané 2 teorie - teorii signalizace (angl. Signaling theory) a teorii legitimacy (angl. Legitimacy theory), která patří mezi tzv. systémově orientované teorie. Systémově orientované teorie vychází z předpokladu, že je podnik ovlivněn společností, ve které působí, a zároveň tuto společnost podnik sám svými aktivitami ovlivňuje. Kašparová (2012) zdůrazňuje navíc i teorii stakeholderů a positive accounting theory.

Teorie signalizace je založená na předpokladu, že podniky mohou prostřednictvím nefinančních zveřejnění napříč různými komunikačními kanály snížit informační asymetrii mezi manažery a stakeholdery. Podniky tak zveřejňují více informací o udržitelných aktivitách, aby se odlišily od ostatních podniků s nízkou výkonností. Některé z prováděných udržitelných aktivit nemusí být pro stakeholdery viditelné a bez reportovaných zveřejnění by se o nich neměli jak dozvědět. Podle této teorie podniky s lepšími výsledky v udržitelné výkonnosti pravděpodobně poskytnou více informací o jejich aktivitách. Podniky jsou motivovány

zveřejňovat více pozitivních informací o udržitelných aktivitách, aby signalizovaly svůj závazek vůči udržitelnosti a získaly tak konkurenční výhodu a lepší pověst.

Teorie legitimacy je řazena do systémově orientovaných teorií, stejně tak je na ni pohlíženo jako na společenskou a politickou teorii. Tato teorie předpokládá, že mezi podnikem a společností, ve které působí, existuje tzv. společenská smlouva. V případě, že bude tato společenská smlouva porušena, může být podniku odebráno právo působit v dané společnosti. Podnik proto usiluje o soulad svých aktivit s normami a požadavky společnosti (jež jsou proměnné v čase a místě), aby si udržel právo ve společnosti podnikat a vyhnul se případným penalizacím jako např. snížení poptávky, zpřísnění legislativy týkající se jeho podnikatelských aktivit, pokutám aj. Situace, kdy dochází ke střetu očekávání společnosti a chování podniku, se označuje jako legitimacy gap neboli mezera legitimacy. V případě, kdy podnik vyhodnotí, že je jeho legitimita ohrožena, literatura rozlišuje 5 strategií, které mohou být vzájemně kombinovány:

- **Strategie vyhýbání se** – podnik záměrně neinformuje o určité aktivitě či tématu, aby neupozornil na možné problematické oblasti a neohrozil tak svou legitimitu.
- **Strategie interní adaptace** – podnik informuje společnost o změnách, které provedl, aby se přizpůsobil jejím požadavkům.
- **Strategie změny v externím očekávání** – podnik neprovádí interní změny, neboť je nepovažuje za ekonomicky přínosné či nezbytně nutné. Podnikové snahy se tak zaměřují na formování očekávání společnosti, kdy se podnik snaží za pomoci vysvětlení či edukačních materiálů přesvědčit společnost o tom, že její očekávání je nereálné či nesprávné.
- **Strategie změny v externím vnímání** – podnik neprovádí interní změny, ani neformuje společenská očekávání. Využívá přesvědčovacích metod, kdy prezentuje podnikové aktivity pouze v pozitivním smyslu.
- **Strategie manipulace externího vnímání** – podnik stejně jako u předchozí strategie neprovádí interní změny ani neformuje očekávání ze strany společnosti. Dochází k záměrnému odvádění pozornosti od problematických oblastí směrem k oblastem, které podnik staví do kladné pozice.

Zveřejňování informací je v této teorii chápáno jako odpověď podniku na jím vnímané ohrožení legitimacy. Reportování je prostředkem pro ovlivnění (v jistých případech lze hovořit již o manipulaci) externího vnímání podniku. Situaci, kdy podniky nereportují ohledně určitých témat, lze za pomoci této teorie vysvětlit dvěma způsoby – buďto se jedná o strategii vyhýbání

se, nebo je naopak podnik natolik přesvědčen svým jednáním, že necítí žádné ohrožení legitimacy a nemá tak potřebu reportovat.

Teorie stakeholderů je považována za systémově orientovanou teorii, teorii ze skupiny společenských a politických. Východiskem pro tuto teorii je předpoklad, že je podnik obklopen prostředím, jež se skládá z různých skupin - stakeholderů, kterým podnik věnuje určitou pozornost. Stakeholderi mají často odlišné názory na podnikové chování, kdy toto chování mohou rozdílnými silami ovlivnit. Reportování dle uvedené teorie neslouží jen jako komunikační nástroj podniku, ale zejména jako nástroj pro získání a udržení podpory jistých stakeholderů a budování pověsti podniku. K rozdílným stakeholderům tak směřuje jiná míra reportovaných informací, která má zajistit jejich přízeň či ujištění/zmírnění dopadu vztahující se k určitým oblastem.

Positive accounting theory spadá mezi ekonomické teorie. V rámci této teorie jsou uváděny 3 hypotézy – o bonusovém plánu, poměru dluhu k vlastnímu kapitálu a politických nákladech.

- **Hypotéza o bonusovém plánu** spočívá v odměňování manažerů na základě vykazovaného podnikového zisku, kdy manažeři oportunisticky volí takové účetní metody, které povedou k vyššímu zisku, a tedy k vyšším odměnám.
- **Hypotéza o poměru dluhu k vlastnímu kapitálu** souvisí se snahou manažerů vyhnout se porušení podmínek úvěrových smluv a sankcí z nich vyplývajících. Čím větší bude poměr, tím pravděpodobněji budou manažeři volit účetní metody, jež povedou k vyššímu zisku. Zvýšení úrovně dobrovolného reportování je pak způsobeno vyšším monitorováním podnikových výsledků a aktivit ze strany vlastníků a věřitelů, které s sebou vyšší míra zadlužení přináší.
- **Hypotéza o politických nákladech** se váže k předpokladu, že manažeři velkých podniků budou volit účetní metody, které snižují zisk, častěji než manažeři malých podniků, neboť se budou chtít vyvarovat zájmu a zásahům ze strany politiků. Dobrovolným reportováním se tak snaží o snížení rizika politické intervence.

Reportování je vnímáno především jako nástroj k ochraně bohatství manažerů, a to tím, že zvýší transparentnost podniku, čímž sníží riziko politických nákladů a vnímání rizikovosti podniku ze strany investorů, a tedy sníží náklady na cizí kapitál.

Výše uvedené teorie mají jeden společný rys, asice že se jedná o teorie pozitivní, tedy lze je využít k vysvětlení motivů k reportování udržitelných aktivit, kdy je na reportování pohlíženo jako na nástroj ke komunikaci se stakeholdery, a v konečném důsledku formování jejich

názoru. Podstatný rozdíl lze spatřovat v cíli reportování. Zajištění dlouhodobého fungování podniku je cílem ve všech zmíněných teoriích kromě positive accounting theory, kde primární cíl spočívá v zajištění bohatství manažerů. Pojetí stakeholderů se v rámci jednotlivých teorií liší – teorie legitimacy bere v potaz celou společnost, teorie stakeholderů se zaměřuje především na stakeholdery s významným vlivem na podnik, na něž mají současně podnikové aktivity dopad, obdobně jako teorie signalizace. Positive accounting theory má nejužší záběr, kdy se předmětem zájmu stávají poskytovatelé finančních zdrojů (vlastníci a věřitelé). Teorie legitimacy se od zbylých teorií vyznačuje tím, že se jedná o reaktivní teorii, kdy je reportování považováno za odpověď na vnímání legitimacy ze strany podniku. Na ostatní teorie lze nahlížet jako na teorie s proaktivním přístupem. V neposlední řadě je zapotřebí zmínit rozdílnost předpokladů, ze kterých jednotlivé teorie vychází – viz výše.

2.4.5 Legislativní úprava reportingu udržitelné výkonnosti v ČR

Tato podkapitola je pro větší přehlednost dále členěna na 3 části. Část první se věnuje legislativní úpravě udržitelného reportování v ČR a EU. Vzhledem k členství ČR v EU, vychází značná část legislativních požadavků na nefinanční reporting právě z implementace unijních nařízení, jež jsou do značné míry výsledkem snah o mezinárodní harmonizaci účetních systémů a reportovaných dat. Druhá část se zabývá mezinárodními dohodami a strategiemi, k nimž se EU a potažmo i ČR zavázala, a jež ovlivňují podobu legislativního prostředí. V poslední, třetí, části této podkapitoly jsou představeny další podstatné milníky v úpravě udržitelného reportování, které nevychází z legislativy EU.

Zatímco za rok 2022 v ČR povinně reportuje nefinanční informace pouze několik desítek společností, za rok 2023 se bude dle odhadů Ernst & Young (2022) jednat o více než tisíc společností. Tento posun je důsledkem současného návrhu směrnice CSRD.

Legislativní úprava reportingu udržitelné výkonnosti v ČR a EU

V ČR je v současné době upraven nefinanční reporting v *Zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví* v osmé části – Uvádění nefinančních informací, konkrétněji se jedná o §32f - §32i.

Směrnice 2014/95/EU o uvádění nefinančních informací a informací týkajících se rozmanitosti (Non-Financial Reporting Directive, NFRD), jejíž znění bylo v České republice implementováno prostřednictvím novely zákona č. 462/2016 Sb., kterou se mění Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví a částečně také prostřednictvím zákona o podnikání na kapitálovém trhu, přinesla povinnost pro vybrané účetní jednotky zveřejňovat nefinanční

informace. Od 1. ledna 2017 tak plyne povinnost uvádět nefinanční informace pro (Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, §32f):

- „Velké účetní jednotky, které jsou obchodní společnostmi a zároveň subjektem veřejného zájmu, pokud k rozvahovému dni překročí kritérium průměrného počtu 500 zaměstnanců v průběhu účetního období.
- Konsolidující účetní jednotky velké skupiny účetních jednotek, které jsou subjektem veřejného zájmu, pokud k rozvahovému dni překročí na konsolidovaném základě kritérium průměrného počtu 500 zaměstnanců v průběhu účetního období.“

Subjektem veřejného zájmu se dle Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, §1a se rozumí „účetní jednotka se sídlem v České republice, která je:

- a) uvedena v §19a odst. 1, tedy: Účetní jednotka, která je obchodní společnostmi a je emitentem investičních cenných papírů přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu, použije pro účtování a sestavení účetní závěrky mezinárodní účetní standardy upravené právem Evropské unie,
- b) bankou podle zákona upravujícího činnost bank nebo spořitelním a úvěrním družstvem podle zákona upravujícího činnost spořitelních a úvěrních družstev,
- c) pojišťovnou nebo zajišťovnou podle zákona upravujícího činnost pojišťoven a zajišťoven,
- d) penzijní společnostmi podle zákona upravujícího důchodové spoření nebo doplňkové penzijní spoření, nebo
- e) zdravotní pojišťovnou.“

„Nefinanční informace musí být uvedeny v rozsahu potřebném pro pochopení vývoje účetní jednotky nebo skupiny, její výkonnosti a postavení a dopadů její činnosti. Dle Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, §32g, musí být informace týkající se alespoň otázek:

- a) životního prostředí,
- b) sociálních a zaměstnaneckých,
- c) respektování lidských práv a
- d) boje proti korupci a úplatkářství.“

Je dána také struktura uváděných informací a možnost nefinanční informace uvést ve výroční zprávě, popř. konsolidované výroční zprávě nebo v samostatné zprávě. V případě, že při

uvádění nefinančních informací bude využita nějaká metodika upravující zveřejňování zpráv, je povinnost ji uvést.

Struktura informací je vymezena následovně (Zákon 563/1991 Sb., o účetnictví, §32g):

- stručný popis business modelu;
- popis opatření vztahujících se k otázkám z §32g, a to včetně uplatňovaných postupů, v případě, že žádná opatření k vybrané otázce nejsou realizována, pak je zapotřebí odůvodnit nečinnost v této oblasti;
- popis výsledků opatření vztahujících se otázkám z §32g;
- popis hlavních rizik souvisejících s otázkami z §32g, a pokud je to vhodné a přiměřené, popis hlavních rizik souvisejících s obchodními vztahy, výrobky či službami, které by mohly mít negativní vliv na dané oblasti, kdy popis hlavních rizik by měl být doplněn o způsob řízení daných rizik;
- nefinanční KPI.

Za zmínku stojí také Zákon 563/1991 Sb., o účetnictví, §32i, kde se hovoří o povinnosti auditora ověřit, že účetní jednotka, jíž plyne povinnost dle zákona, vypracovala nefinanční informace a uvedla je jakožto součást výroční zprávy či v samostatné zprávě. Ověření se nicméně týká pouze vypracování požadovaného přehledu informací, nikoli jeho kvality.

Pokud podnik nesleduje politiky k některým výše uvedeným oblastem, je zapotřebí uvést důvod. Směrnice tak pouze vymezuje typ informací, který by podniky měly povinně zveřejňovat, nicméně samotný způsob a detail provedení nechává na rozhodnutí jednotlivých podniků, což je předmětem kritiky ze strany uživatelů reportů.

EU v souvislosti s úpravou nefinančního reportingu schválila také ***Pokyny pro vykazování nefinančních informací, v orig. EU Guidelines on Non-Financial Reporting***, tedy dokument, který navrhuje seznam nezávazných metodik pro reportování nefinančních informací (vč. obecných a sektorových nefinančních KPI) s cílem pomoci podnikům poskytnout relevantní a porovnatelné informace v rámci reportovaných údajů. Mezi metodikami navrhovanými EU jsou např. EMAS, UNGC, OECD, ISO 26 000, ale také GRI, které jsou považovány za jedny z nejrozšířeněji používaných (Evropská komise, 2017).

Climate Disclosure Standards Board se stala ostrým kritikem NFRD, kdy na základě vlastních zkušeností s implementací NFRD představila 12 oblastí k revizi (Climate Disclosure Standards Board, 2021). Evropská komise vydala v dubnu 2021 zprávu o přezkumu směrnic 2013/34/EU,

2013/50/EU a 2014/95/EU a kontrole účelnosti rámce EU pro podnikové reportování, kde uvedla závažné zjištěné nedostatky mimo jiné týkající se i spolehlivosti nefinančních informací a možnosti jejich srovnání. V návaznosti na provedený přezkum a jeho výsledky byl představen návrh nové směrnice upravující podnikový udržitelný reporting a záměr ohledně vytvoření EU standardů udržitelného reportování s konkrétními indikátory pro reportování v rámci jednotlivých odvětví – viz odstavec níže (Směrnice EU 2022/2464/EU).

Evropská komise 21. dubna 2021 představila návrh **Směrnice o podávání zpráv podniků o udržitelnosti** (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD). Návrh byl schválen v listopadu 2022 a 16. prosince 2022 byla směrnice vyvěšena v Úředním věstníku EU pod označením Směrnice EU 2022/2464/EU. V platnost vstoupila 5. ledna 2023, členské státy mají povinnost změny zpracovat do místní legislativy do 18 měsíců. CSRD tak postupně nahradí v současné době stále platnou směrnici o nefinančním reportingu (NFRD). Podniky reportující dle CSRD budou navíc povinně nuceny dodržovat Evropské standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (European Sustainability Reporting Standards, ESRS), první set návrhů ESRS byl předložen Evropské komisi 22. listopadu 2022. (European Financial Reporting Advisory Group, n.d.a; Evropská komise, 2023a).

CSRD se začne uplatňovat v několika fázích. Od roku 2025 (tedy reportování údajů za rok 2024) se bude vztahovat na subjekty, které již povinně reportují dle NFRD. V roce 2026 (za účetní období 2025) se okruh dotčených podniků rozšíří o velké podniky, na něž se NFRD doposud nevztahovala. V roce 2027 (za účetní období 2026) se CSRD budou povinně řídit i kótované SMEs (kromě mikropodniků) a malé úvěrové instituce, kaptivní pojišťovny. Kótované SMEs mohou však využít v přechodném období výjimku (tzv. „opt-out“) a zajistit si pozdržení CSRD až o 2 roky. Od roku 2029 (zprávy za účetní období 2028) se působnost CSRD ještě dále rozroste a to o podniky ze třetích zemí po splnění určitých kritérií. Stávajícími kritérii pro podniky ze třetích zemí jsou: čistý obrat za každé z 2 posledních účetních období v EU nad 150 milionů EUR a dceřiná společnost nebo pobočka na území EU splňující dodatečná kritéria (dceřiná společnost je velký, střední či malý kótovaný podnik, v případě pobočky pak čistý obrat překračující 40 milionů EUR). Přičemž je umožněno, aby na sebe mateřská společnost převzala reportovací povinnosti dceřiných společností tím, že splní tyto povinnosti prostřednictvím konsolidované zprávy (Evropská rada, 2022; Směrnice 2022/2464/EU).

V rámci CSRD jsou stanoveny rámce povinně zveřejňovaných informací ve vztahu k udržitelným aspektům (environmentální oblasti, sociální oblasti vč. zaměstnaneckého

pohledu, dodržování lidských práv, protikorupčních opatření a otázek diverzity) (Carbon Disclosure Standards Board, 2022d):

- řízení společnosti,
- strategie (business model, kroky směřující k transformaci směrem k udržitelnosti),
- dopady, rizika a jejich management,
- KPI a cíle (metriky).

CSRD je tak na rozdíl od NFRD více orientována na udržitelnost a podnikové kroky k jejímu dosažení, a ve své finální podobě se bude vztahovat na širší okruh subjektů – všech subjektů kótovaných na burze cenných papírů (s výjimkou mikropodniků) a dalších podniků ze třetích zemí. Dalším významným rozdílem je koncept dvojí materiality, kdy mají podniky CSRD nařizeno reportovat nejen o pozitivních i negativních vlivech svých aktivit na podnikové okolí, ale i o ESG příležitostech a rizicích z vnitřního i vnějšího prostředí ve vztahu k finanční výkonnosti podniku. CSRD navíc zavádí povinnost auditu udržitelných informací – dočasně bude vyžadována jen jejich prověrka, jakmile bude odstraněna překážka ve formě nejednotných standardů pro tvorbu reportů, očekává se, že se ověření dostane na obdobnou úroveň jako v případě finančních reportů. Informace z udržitelných reportů mají být společně s finančními informacemi o podnicích EU a investičních produktech EU dostupné z jednotné databáze EU s názvem European Single Access Point, od čehož se očekává vyšší transparentnost a snadnější porovnatelnost finančních i nefinančních dat (Evropská komise, 2023a; Evropský parlament, 2023a; Ernst & Young, 2022b).

Rozšíření povinnosti reportování nefinančních informací ohledně udržitelné výkonnosti podniku i na malé a střední podniky je logickým krokem EU vzhledem k jejím závazkům směrem k transformaci na udržitelný model, a s tím související potřebě udržitelných informací ze strany poskytovatelů kapitálu, čímž by měla teoreticky být zajištěna efektivní alokace kapitálu směrem k udržitelnému financování. Navíc velké podniky v rámci svých reportovaných údajů často zveřejňují údaje za celý odběratelsko-dodavatelský (hodnotový) řetězec, tudíž dané informace od malých a středních podniků již vyžadují.

Směrnice 2022/2464/EU je součástí opatření EU, které mají za cíl podpořit dosažení cílů stanovené v rámci Zelené dohody pro Evropu (European Green Deal) a programu udržitelného financování. Nařízení EU o Taxonomii jsou dalšími významnými podpůrnými nástroji (Evropská rada, 2022).

European Sustainability Reporting Standards, tedy Evropské standardy pro podávání zpráv o udržitelnosti (ESRS) byly přijaty Evropskou komisí v podobě *Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) ze dne 31. 7. 2023*, vztahují se na subjekty podléhající CSRD, a to od 1. 1. 2024. Vytvořeny byly za spolupráce Evropské poradní skupiny pro účetní výkaznictví (European Financial Reporting Advisory Group, EFRAG) s International Sustainability Standards Board a Global Reporting Initiative tak, aby byl zabezpečen soulad mezi evropskými standardy a globálními. Po vzoru CSRD je založena na principu dvojí materiality. Skládá se z 12 standardů, přičemž standardy ESRS 1 (General Requirements) a ESRS 2 (General Disclosures) představují povinné standardy pro všechny dotčené subjekty. ESRS 1 se zaměřuje na základní principy, pojmy, pravidla a obecné podmínky pro proces reportování, a neobsahuje tak žádné konkrétní požadavky na zveřejnění. ESRS 2 již specifikuje požadavky na zveřejňované údaje v obecné rovině, kdy udává, že je zapotřebí poskytovat informace o významných záležitostech týkajících se udržitelnosti a to v oblastech managementu, strategie, dopadu, řízení rizik a příležitostí, ukazatelích a cílech. K přírodním otázkám se vztahuje 5 standardů (označené jako ESRS E1-5), konkrétně se pak zabývají klimatem, znečištěním klimatu, vodními a mořskými zdroji, biodiverzitou a ekosystémy, použitím zdrojů a cirkulární ekonomikou. Sociální oblasti podléhají 4 standardy (označené ESRS S1-4), které jsou věnovány problematice vlastní pracovní síly, pracovníků v hodnotovém řetězci, dotčeným komunitám, zákazníkům a konečným spotřebitelům. V souvislosti s governance je zveřejněn jediný standard (ESRS G1) ohledně obchodního jednání. V podstatě tak existují 3 kategorie standardů – průřezové (ESRS 1 a 2), tematické (ESRS E, S a G) a odvětvové standardy. Průřezové a tematické standardy jsou univerzálně aplikovatelné bez ohledu na odvětví podniku. Odvětvové standardy se týkají podniků působících ve vybraném odvětví, avšak ještě nejsou zveřejněny (Evropská komise, 2023d, 2023e). Vzhledem k absenci odvětvových standardů Evropský parlament v únoru 2024 rozhodl o odložení povinnosti podniků týkající se aplikace sektorových standardů z poloviny roku 2024 na polovinu roku 2026 (Evropská komise, 2024).

V rámci Sdělení Evropské komise z 8. března 2018 zvané *Akční plán: Financování udržitelného růstu* se hovoří o potřebě přesměrování kapitálových toků k udržitelné ekonomice, které není reálné bez zavedení jednotného klasifikačního systému EU pro udržitelné činnosti a začlenění udržitelnosti do finančních služeb, řízení rizik a posuzování výkonnosti. Na toto sdělení navazují níže popsání legislativní úpravy (Evropská komise, 2018).

22. června 2020 bylo zveřejněno *Nařízení EU 2020/852 o Taxonomii udržitelných činností* (The EU Taxonomy Regulation), pomocí něhož je usilováno o vytvoření jednotného

klasifikačního systému sloužícího k identifikaci environmentálně udržitelných (tzv. zelených) ekonomických činností a specifikací kritérií a požadavků na nefinanční reporting pro účely udržitelného financování. Za zelené ekonomické aktivity jsou považovány takové, které respektují základní lidská práva a pracovní normy, zatímco přispívají k naplnění alespoň jednoho z environmentálních cílů, a zároveň nepůsobí protichůdně k cílům ostatním.

Taxonomie udržitelných činností EU představila 6 primárních cílů v environmentální oblasti:

- zmírnění dopadu na klimatické změny,
- adaptace na klimatické změny,
- udržitelné využití a ochrana vodních zdrojů (sladkovodních i mořských),
- přeměna na cirkulární (oběhové) hospodářství,
- prevence a kontrola znečištění životního prostředí,
- ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémů.

Komise EU tak vytvořila seznam environmentálně udržitelných činností v rámci jednotlivých cílů, a to včetně specifických technických screeningových kritérií. Pro první 2 cíle (adaptaci na klimatické změny a zmírnění dopadů na klima) je pokyn platný od ledna 2022, akt pro zbývající cíle vstoupil v platnost v lednu 2024. Udržitelné ekonomické aktivity v prvních 2 cílech jsou zároveň od ledna doplněny o oblast nukleární a plynové energetiky (Evropská komise, 2022a, 2022b, 2023c).

Je vhodné doplnit, že výše uvedená taxonomie představuje klasifikační systém, který má dopad na konkrétní subjekty až ve spojení s dalšími legislativními předpisy (např. NFRD a SFDR), jež taxonomii využívají jako referenční rámec.

Do NFRD se taxonomie EU promítla skrze článek 8, který vyžaduje, aby organizace reportující v souladu s NFRD zveřejňovaly, jak a do jaké míry aktivity organizace odpovídají environmentálně udržitelným činnostem. Povinné je pak od roku 2023 uvádět podíl na obratu odvozený z environmentálně udržitelných aktivit, podíl kapitálových (CapEx) a provozních (OpEx) výdajů spojených s danými udržitelnými aktivitami a podpůrné kvalitativní informace (Doyle, 2021).

V případě SFDR taxonomie EU přináší požadavky prostřednictvím článku 5, 6 a 7, kdy organizace musí zveřejnit informace o souladu svých produktů s taxonomií. Zveřejnění se týká produktů, jejichž cílem je udržitelné investování, a těch produktů, které mají environmentální

či sociální charakter. U finančních produktů je tak zapotřebí uvádět, jak a do jaké míry investice směřují k environmentálně udržitelným (Doyle, 2021).

Pod záštitou Taxonomie EU vznikla také expertní poradenská skupina The Platform on Sustainable Finance. Cílem této expertní skupiny je napomáhat Komisi EU při tvorbě předpisů pro udržitelné finance, a to prostřednictvím úzké spolupráce a otevřeného dialogu s širokým okruhem zainteresovaných stran. Právě kooperace veřejného a soukromého sektoru je považována za klíčovou pro dosažení cílů Taxonomie EU, Zelené dohody pro Evropu a klimatických cílů EU pro rok 2030 a 2050 (Evropská komise, 2022c).

Dalším, neméně podstatným nařízením, je ***Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088 ze dne 27. listopadu 2019 o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb*** (Regulation on sustainability-related disclosures in the financial services sector), které se používá od 10. 3. 2021, popř. od 1. 1. 2022 (v závislosti na jednotlivých člancích Nařízení). Tímto nařízením jsou harmonizována pravidla pro transparentnost jednání účastníků finančních trhů (vč. finančních poradců) vzhledem k udržitelnosti. Jednotlivé články jsou věnovány povinným zveřejněním na webových stránkách týkajícím se např. politiky v oblasti rizik, která se vztahují k udržitelnosti (článek 3), zohledňování nepříznivých dopadů na udržitelnost (článek 4, 7), začleňování rizik, která se váží k udržitelnosti (článek 6), poskytování informací týkajících se udržitelnosti (článek 8, 10) (Evropská komise, 2023b).

Technické standardy pro účastníky finančního trhu (navazující na Nařízení 2019/2088/EU) byly Evropskou komisí přijaty 6. 4. 2022 pod názvem ***Nařízení o zveřejňování informací o udržitelném financování*** (Sustainable Finance Disclosure Regulation, SFDR), v úředním věstníku byly zveřejněny 25. 7. 2022 a v platnost vešly od 1. 1. 2023. SFDR určuje obsah, metodologii a způsob zveřejnění informací – např. povinnost dokládat, jak při rozhodování zohledňují rizika ohledně udržitelnosti, jak informují o strategii, cílech a dopadech stakeholdery. Těmito technickými standardy je cíleno na zkvalitnění a zvýšení porovnatelnosti poskytovatelů finančních produktů a produktů samotných. Nařízení by v konečném důsledku měla napomoci k posouzení udržitelné výkonnosti jednotlivých finančních produktů a ochraně investorů (např. proti greenwashingu), čímž podpoří transformaci finančního systému k udržitelnosti. SFDR se vztahuje na účastníky finančního trhu, NFRD na podniky kótované na burze cenných papírů, banky a pojišťovny, s více než 500 zaměstnanci (Evropská komise, 2023b, 2023c; Frank Bold, 2021).

Mezinárodní dohody a strategie EU s dopadem na udržitelnost

Na úrovni EU lze identifikovat několik strategií, které se dotýkají problematiky udržitelného vývoje, a v konečném důsledku tak ovlivňují reportování ESG aktivit.

Lisabonská strategie byla Evropskou radou přijata v roce 2000. Jejím cílem bylo pro EU stát se: „nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností.“ (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2006).

Strategie Evropa 2020, jež nahradila Lisabonskou strategii, má za cíl: „dosažení hospodářského růstu, jenž bude založen na principech znalostní ekonomiky, bude udržitelný a bude podporovat začleňování – a to jak sociální, tak územní“ (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2022).

Zelená dohoda pro Evropu (European Green Deal), vydaná v prosinci 2019, si klade za cíl snížení emisí skleníkových plynů do roku 2030 minimálně o 55 % vůči roku 1990, a to prostřednictvím souboru legislativních změn v oblasti klimatu, energetiky, dopravy a nastavení daňového systému. Ultimátním cílem je pak stát se prvním klimaticky neutrálním kontinentem do roku 2050. Tyto snahy navazují na cíle, ke kterým se členské státy EU zavázaly podepsáním Pařížské dohody o změně klimatu v roce 2015 (Evropská komise, 2022c).

Konference UN o biodiverzitě COP 15 (the UN Biodiversity Conference), jež se uskutečnila v prosinci 2022, vyústila v přijetí rámce adresujícího problematiku biodiverzity a obnovy ekosystémů s názvem „Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (GBF)“. GBF bylo přijato 188 státy, které se zavázaly k přijetí konkrétních opatření za účelem zastavení přírodních ztrát a obnovení přírodních zdrojů, a to včetně záměru uvalit efektivní ochranu a správu na 30 % povrchu planety a obnovu 30 % postižených ekosystémů do roku 2030. Podstatnou roli v dosažení cílů hraje navýšení finanční podpory rozvojových zemí a přesměrování finančních toků směrem k udržitelným investicím (United Nations Environment Programme, 2022a, 2022b).

Pařížská dohoda o změně klimatu (Paris Agreement for Responsible Business Conduct and Climate Change) představuje právně závaznou mezinárodní dohodu o omezení globálního oteplování. Dohoda spočívá v omezení nárůstu průměrné teploty pod 2 °C v porovnání s úrovní před průmyslovou revolucí, a následně o snaze o snížení jejího nárůstu pod 1,5 °C. Země, jež dohodu ratifikovaly, mají každých 5 let informovat o akčních plánech zaměřených na snížení

emisí. Dohoda byla přijata na zasedání Rámcové úmluvy UN o změně klimatu (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC) v roce 2015 (Evropská rada, n.d.; United Nations Framework Convention on Climate Change, n.d.).

Udržitelnost však není jen o environmentálních tématech, ale také o sociálních. V tomto kontextu je nezbytné odkázat např. na Chartu UN a Všeobecnou deklaraci lidských práv z roku 1948, Mezinárodní organizaci práce (ILO).

Další podstatné milníky v úpravě reportování udržitelné výkonnosti

19. ledna 2021 byly zveřejněny *Principy odpovědného investování* (Principles for Responsible Investment) společně s Průvodcem pro firemní poradce o zveřejnění ESG při finančních transakcích s pákovým efektem (Guide for Company Advisers on ESG Disclosure in Leveraged Finance Transactions). Průvodce se zabývá úvahami o zahrnutí smluvních závazků týkajících se ESG faktorů a jejich reportování do dokumentací jako např. do úvěrových smluv (American Bar Association, 2021).

Vznik International Sustainability Standards Board (ISSB) v rámci IFRS je považován za další podstatný krok směrem k celosvětovému sjednocení základních požadavků na udržitelný reporting. ISSB je sloučeno s Climate Disclosures Standards Board a Value Reporting Foundation, která již vznikla spojením dvou iniciativ, a to International Integrated Reporting Council a Sustainability Accounting Standards Board (World Business Council For Sustainable Development, 2021b) – blíže viz kapitola 2.4.7.

2.4.6 Faktory ovlivňující reporting udržitelné výkonnosti podniku

Faktory, jež mají vliv na udržitelnou výkonnost podniku, lze klasifikovat z hlediska jejich původu a možnosti podniku daný faktor ovlivnit na externí či interní (Kašparová, 2012).

Další možné členění uvádí Pütter (2017), která faktory rozlišuje na podnikové charakteristiky, faktory obecného kontextu, faktory národních specifik a interní faktory.

Externí faktory

Digitalizace – vliv digitalizace na udržitelnost byl částečně popsán již v kapitole 2.3.1. Oprean-Stan et al. (2020) hovoří o technologii jako nástroji pro získání přesnějších dat, vylepšené analýze citlivých a neregulovaných informací a možnosti sjednocení zveřejňovacích prostředků. AI a blockchain se stávají účinnými metodami pro reportování. eXtensible Business Reporting Language (XBRL) je reportovací nástroj, který byl vyvinut za účelem zlepšení

výměny informací napříč systémy tím, že využívá odsouhlasené předdefinované tagy ke kategorizaci dat. Tyto tagy umožňují vložení dodatečných kontextových informací k reportovaným datům. Od roku 2020 jsou kótované evropské společnosti povinny využívat XBRL tagy ve svých finančních reportech. Od roku 2021 se o podobné zasadila i US SEC. Kromě zmíněného je reportování obecně ovlivněno rozvojem technologií skrze formu, jíž je používáno pro zveřejňování a šíření reportu. Z ručně psaných, omezenému okruhu dostupných zpráv se přešlo k elektronickým, veřejně dostupným reportům. Očekává se, že v budoucnu nebude reportování otázkou sbírání a vykazování dat historických, ale jejich vyhodnocováním v reálném čase, navíc přizpůsobené na míru danému uživateli (World Business Council For Sustainable Development, 2019).

Legislativa – míra legislativní úpravy ovlivňuje podobu reportování - obsah reportovaných informací, frekvenci reportování aj. Legislativní úpravě nefinančního reportingu je věnována kapitola 2.4.5.

Kvalita legislativního prostředí a regulačních orgánů – kvalitní legislativní prostředí, kde není ponechán manipulační prostor pro rozdílné výklady (ne)povinností podniků pro reportování, a kde jsou jasně vymezeny penalizace pro ty, kdo legislativu nedodržují, má vliv na podobu a úroveň reportovaných údajů. Obdobně je tomu i v případě regulačních orgánů (Momin & Parker, 2013; Simnett et al., 2009).

Konkurence – v čím silnějším a koncentrovanějším konkurenčním prostředí podnik působí, tím spíše bude vnímat tlak ze strany stakeholderů a čelit porovnávání s konkurenty. Hypotéza o konkurenčním zveřejňování informací praví, že investoři se při svém rozhodování o alokaci kapitálu rozhodují na základě reportovaných informací – resp. zkoumají, jak vybrané konkurenční podniky (ne)zveřejňují určité informace.

Odvětví – reporting je podniky vnímán jako způsob, jak si udržet legitimitu podnikání. Podniky působící v citlivých odvětvích, které pocítují tlak ze strany stakeholderů často mnohem silněji než podniky z tzv. low profile odvětví, reportují tedy o svých aktivitách podrobněji. Zainteresovanost podniku v oblastech, kterými je odvětví typické, samozřejmě také značně ovlivňuje podobu reportingu. Lze předpokládat, že čím vyšší riziko (týkající se aspektů životního prostředí nebo sociální sféry) existuje, tím vyšší zvolí podnik míru reportování, aby uspokojil tlak ze strany zainteresovaných stakeholderů. V rámci odvětví tedy významnou roli hrají další faktory, jako velikost a viditelnost podniku, legislativní úprava odvětví, standardy, konkurenční síla, tlak stakeholderů a existence rizik spojených s podnikáním v daném odvětví.

Tlak společnosti a stakeholderů – čím větší tlak ze strany společnosti podnik pociťuje, tím větší důraz klade na reportování. Tlak jednotlivých skupin stakeholderů je dán jejich očekáváním a je tím znatelnější, čím jsou vybraní stakeholderi silnější a důležitější pro podnik (Kašparová, 2012).

Kultura a etické hodnoty společnosti – kultura (ve smyslu rozvinutosti občanské společnosti, ekonomiky), etické hodnoty a zvyky zemí, ve kterých podnik působí a zemí, kde má podnik své sídlo, ovlivňuje reportovací aktivity.

Standardy – výběr standardů (týkajících se nejen reportování), k nimž se podnik přihlásí, má vliv na reportování – frekvenci, obsah, strukturu, rozsah reportu. Jednotlivé standardy jsou blíže specifikovány v kapitole 2.4.7.

Ověření reportu třetí stranou – případná povinnost ověření reportovaných údajů s sebou na jednu stranu přináší benefity v podobě zvýšené důvěryhodnosti reportu či možném zefektivnění interního reportovacího systému, na druhé straně je však tato povinnost spojena se zvýšenými náklady na reportování, což může na podniky působit odrazujícím způsobem (Park & Brorson, 2005).

Přístup ke kapitálu – v případě čerpání určitých dotací z EU v rámci operačních programů je povinnost žadatele o dotaci prokázat vliv podniku na životní prostředí (zejména ve smyslu eliminace negativních vlivů). Vliv podniku lze hodnotit prostřednictvím DNSH (Do No Significant Harm, tedy významně nepoškozovat) kritérií dle EU taxonomie. Dalším příkladem může být omezená účast na veřejných zakázkách v EU i mimo EU, kdy např. ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irska je povinnost v případě zakázek přesahujících 5M GBP povinnost předložit Carbon Reduction Plan (Greenhouse Gas Protokol vč. Scope 3 a plán pro dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050) (Cabinets Office UK, 2019).

Velikost a vyspělost ekonomiky státu a odvětví – kvalita governance výrazně ovlivňuje tvorbu a rozsah reportu o udržitelnosti. Stejně tak i výsledky dosahované státem v Social Progress Index a v rámci environmentální výkonnosti mají pozitivní vliv na reportování udržitelných aktivit (Kilic et al., 2019).

Interní faktory

Velikost společnosti a její viditelnost – obecně se předpokládá, že aktivity větších podniků ovlivňují větší počet stakeholderů, proto se těší většímu zájmu médií, politiků a jiných zájmových skupin. Referováním o daném podniku nebo vymezením se vůči jeho aktivitám

(např. prostřednictvím přijetí opatření v návaznosti na určitý postup podniku) může daným stakeholderům přispět k naplnění vlastních cílů. Navýšení viditelnosti se zpětně odráží v zájmu stakeholderů.

Vlastnická struktura a způsob řízení – v rámci tohoto faktoru hraje roli zejména koncentrace vlastníků, možné oddělení vlastnictví od řízení podniku, a s tím spojená asymetrie informací. Podniky s nízkým podílem manažerů na vlastnictví a nízkou vlastnickou koncentrací reportují více, a to zejména z důvodu zamezení případným konfliktům mezi manažery a vlastníky (Kašparová & Kunz, 2013).

Potřeba kapitálu – vyšší úroveň reportování nefinančních ukazatelů je pozitivně hodnocena ze strany poskytovatelů kapitálu, kdy nejenže šetří prostředky a čas investorů, kteří tak nemusí čerpat informace z jiných zdrojů, ale také budují image podniku. Čím transparentněji podnik působí, tím méně rizikový jej investoři shledávají, a požadují tak často nižší návratnost vložených prostředků než u podniků poskytujících neúplné či nedostatečné informace.

Právní forma podnikání – existuje předpoklad, že u rodinných podniků a družstev je míra reportování znatelně nižší než u podniků vlastněných investory. Není zde totiž investor, kterého by bylo zapotřebí blíže seznámit s podnikem a přesvědčit jej o udržitelném chování podniku. U rodinných podniků, kde jsou vlastníci často i manažery, jsou informace potřebné pro řízení získávány jiným způsobem než prostřednictvím reportů. Státní podniky reportují více informací ze sociální oblasti než soukromé podniky, což může být přičítáno snaze státu o podporu reportování nefinančních aspektů podniku.

Rutina v reportování a znalosti, zkušenosti managementu – dle Kašparová (2012) rutina v reportování ovlivňuje témata, která jsou reportována. Největší vliv však má na kvalitu a rozsah reportu. Čím více zkušeností podnik má s reportováním, tím kvalitněji, rozsáhleji a hlouběji reportuje.

Použité SPIs – dle Boiral et al. (2019) je kvalita a transparentnost reportu ovlivněna volbou SPIs.

Strach z ohrožení legitimacy – za nezveřejňováním určitých informací i o již realizovaných aktivitách CSR mohou stát obavy podniku ohledně negativního vnímání ze strany svého okolí, a s tím spojeného strachu z ohrožení legitimacy podnikání (Nikolaeva & Bicho, 2011).

Management podniku – vzhledem k tomu, že převážná část informací zveřejňovaných v udržitelném reportu je založená na dobrovolné komunikaci, podnikoví manažeři mají podstatný vliv na rozhodnutí o tom, co bude v reportech sděleno a co nikoli (Du & Yu, 2020).

Udržitelná výkonnost podniku – výsledky dosahované v rámci podnikové udržitelné výkonnosti podniku hrají roli ve způsobu reportování a používaném jazyku (Rogmans & El-Jisr, 2022).

2.4.7 Přístupy a metodiky pro tvorbu reportů udržitelné výkonnosti

Siew (2015) pracuje s pojmem nástroje udržitelného reportingu (angl. Sustainability reporting tools, SRTs), kterým označuje prostředky, jež umožňují demonstrovat výsledky podnikových aktivit pomocí měření pokroku a vyjasnění souladu mezi podnikovými činnostmi, výstupy, výsledky a cíli. Nástroje udržitelného reportingu rozděluje do 3 skupin – na rámce, standardy, ratingy a indexy. Rámce (angl. Frameworks) obvykle odkazují na určité zásady, iniciativy nebo pokyny, které jsou podnikům poskytnuty za účelem pomoci při reportování. Standardy mají obdobné funkce jako rámce, avšak liší se ve své podobě, kdy představují zejména formální dokumentaci upřesňující požadavky, specifikace nebo charakteristiky pro důsledné zajištění dosahování udržitelných výsledků. Ratingy a indexy představují hodnocení podnikové udržitelnosti prováděné třetí stranou. Tato podkapitola tak bude zaměřena zejména na první 2 zmíněné druhy nástrojů udržitelného reportingu, a to na rámce a standardy (souhrnně označeny jako metodiky) dle rozsahu udržitelných pilířů, které upravují. Legislativní nařízení EU (viz kapitola 2.4.5) již dále nejsou rozebírána.

Příklady dobrovolně využívaných nástrojů (metodik) pro sestavení reportu udržitelných aktivit jsou uvedeny v Tabulce 11. Nejedná se tedy o úplný výčet, představeny jsou dle autorčina názoru nejdiskutovanější nástroje.

Reporty mohou být sestaveny i bez použití níže uvedených manuálů, a to např. za využití metodik pouze pro vybrané oblasti udržitelnosti, nebo se lze naprosto odprostit od dostupných nástrojů a postupovat na základě zkušeností manažerů, kteří jsou do tvorby reportů zapojeni. Při tvorbě reportů mohou společnosti vycházet také z UN SDGs, kdy se jednotlivými ukazateli mohou odkazovat na naplňování vybraných cílů. SDGs nicméně neposkytují rámec pro tvorbu reportu – jeho obsahu, výběru ukazatelů dle významnosti apod. UN tak doporučují využít pro sestavení reportu technické rámce, jako např. GRI či IRF. V případě, že se na podniky vztahuje legislativní povinnost v podobě ESRS, pak se podniky musí řídit přinejmenším danou zákonnou metodikou.

Tabulka 11: Příklady dobrovolných metodik pro sestavení reportů udržitelné výkonnosti

Metodiky pro všechny ESG oblasti	Metodiky pouze pro vybrané ESG oblasti
Global Reporting Initiative (GRI)	Task Force on Nature-related Financial Disclosures (TNFD)
United Nations Global Compact (UNGC, Globální dohoda UN)	Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)
OECD Guidelines for Multinational Enterprises (Směrnice OECD pro nadnárodní podniky)	Greenhouse Gas (GHG) Protocol Corporate Value Chain Accounting and Reporting Standard
AccountAbility (AA 1000)	Carbon Disclosure Project (CDP)
<i>Sustainability Accounting Standards Board (SASB)</i>	Konvence International Labour Organization (ILO)
<i>International Integrated Reporting Council (Mezinárodní rada pro integrovaný reporting - IIRC)</i>	Normy International Organization for Standardization, např. ISO 26000:2010 Guidance on Social Responsibility
<i>International Sustainability Standards Board (ISSB) – IFRS Foundation</i> ⁷	Eco-Management and Audit Scheme (EMAS)
World Economic Forum International Business Council (WEF IBC)	Science Based Targets Initiative (SBTi)
Climate Disclosure Standards Board (CDSB) Network	Social Accountability 8000 (SA 8000)

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Dle Calace (2017, 2016) v letech 2016 a 2017 dominovaly 3 metodiky, a sice metodiky od GRI, IRF a SASB. Každá z uvedených metodik se však odlišovala tím, co považuje za významné (materiální) – GRI pro stanovení materiality vychází z multi-stakeholderového přístupu, IR se zaměřuje na tvorbu hodnoty a SASB do popředí zájmu staví investory. Beveridge a Diamond (2021) udávají, že v roce 2021 dominovala metodika GRI, kdy jí využilo více než 75 % z 250 celosvětově top podniků, druhou relativně nejčastěji využívanou metodikou uvádí TCFD.

Girella (2018) podotýká, že i přes výraznou odlišnost jednotlivých přístupů a metodik, lze nalézt určitý faktor, který všechny přístupy spojuje, a to odkazování se na finanční reporty jakožto na hlavní referenční zdroj.

⁷ SASB a IIRC byly sloučeny do VRF, která od 1. srpna 2022 spadá pod IFRS Foundation. Metodiky SASB a IIRC budou využívány, dokud nebudou plně nahrazeny výstupy IFRS Foundation.

Global Reporting Initiative (GRI)

Global Reporting Initiative vznikla roku 1997 za podpory United Nations Environmental Programme (UNEP) a Coalition for Environmentally Responsible Economies (CERES). GRI standardy byly vytvořeny roku 2000, jednalo se tak o historicky první standardy upravující udržitelné reportování (Christofi et al., 2012).

GRI, rámec vytvořený neziskovou organizací Global Reporting Initiative, je založen na modulárním systému, který se skládá z 3 sérií standardů – Univerzální standardy (Universal Standards), Sektorové standardy (Sector Standards), Tematické standardy (Topic Standards). Tento rámec je díky své modularitě univerzálně použitelným nástrojem pro řadu podniků (bez ohledu na vlastnickou strukturu, právní formu, odvětví, aj.). Podniky mohou pak GRI využít při přípravě svých reportů a plně se jimi řídit, či mohou GRI aplikovat jen pro vybranou problematiku (specifický report pro určitou skupinu stakeholderů) (Global Reporting Initiative, 2022a).

Zatímco univerzální standardy jsou využívány všemi podniky bez rozdílu, sektorové standardy si podniky vybírají takové, které odpovídají jejich předmětu činnosti. V příslušných sektorových standardech jsou uvedena pravděpodobná významná témata pro daný sektor. Tematické standardy se dále podrobněji věnují jednotlivým tematickým oblastem.

GRI jsou využívány na principu matice významnosti, za pomoci níž jsou určena materiální témata. Tato matice vychází z významnosti ekonomických a ESG dopadů (Global Reporting Initiative, 2022b).

Dle Global Reporting Initiative (2022a) je reporting udržitelné výkonnosti nezbytný pro finanční reporting a reporting tvorby hodnoty, kdy poskytuje vstupní informace potřebné pro identifikaci a vyhodnocení finančních rizik a příležitostí, a napomáhá tak k porozumění toho, co je důležité v rámci finančních výkazů vnímat. Toto odpovídá dalším doporučením pro reporting, které navazují na základní principy GRI, kdy je organizacím doporučeno, aby sladily reporty udržitelnosti s ostatními typy reportů, zejména pak s finančními reporty, a zvýšily důvěryhodnost svých zpráv o udržitelnosti prostřednictvím interních kontrol, externích ujištění o správnosti vykazovaných údajů, případně prostřednictvím zapojení zainteresovaných stran či expertů a sledování jejich názoru na reportovaná témata. GRI se v rámci svého pojetí udržitelnosti a udržitelného rozvoje odkazuje na definici od Komise UN pro životní prostředí z roku 1987 (viz kapitola 2.2). V případě požadavků na dodržování principů odpovědného jednání vychází z mezinárodně uznávaných metodik jako např. OECD Guidelines for

Multinational Enterprises, the OECD Due Dilligence Guidance for Responsible Business Conduct či z Principů UN ohledně lidských práv.

GRI 1: Foundation 2021 bylo vydáno Global Sustainability Standards Board a vchází v platnost pro všechny reporty publikované po 1. lednu 2023. Jedná se o univerzální standard, který představuje systém a koncepci GRI, jeho klíčové aspekty, požadavky a principy, které jsou nezbytné pro zajištění kvality reportu, a návrhy doporučení pro zvýšení kredibility. Tento standard tak neobsahuje žádná zveřejnění (Global Reporting Initiative, 2022c).

V případě, že se podnik rozhodne reportovat v souladu s GRI, musí dodržet určitá předepsaná zveřejnění. Pokud nelze reportovat požadované informace, je podnik povinen specifikovat, jaké údaje není schopen zveřejnit a důvod, který pro jejich nezveřejnění má. Důležitý je také fakt, že pokud se podnik rozhodne pro samostatný udržitelný report, nemusí v něm uvádět informace, které byly zveřejněny již někde jinde (např. na internetových stránkách podniku či ve výroční zprávě), ale dostačuje odkaz na GRI index a místo, kde lze informace k danému indexu najít (Global Reporting Initiative, 2022c).

Na stakeholdery je v rámci GRI pohlíženo ze dvou úhlů pohledu – na podnikovými aktivitami již zasažené stakeholdery a na potencionální stakeholdery, tedy ty, kteří ještě zasaženi nebyli, ale je zde určitá pravděpodobnost, že se tak stane (Global Reporting Initiative, 2022c).

3. oddíl GRI 1: Foundation je zaměřen na požadavky, které musí podnik dodržovat pro to, aby jeho reportování bylo v souladu s GRI. Požadavky zní následovně (Global Reporting Initiative, 2022c):

1. Dodržovat principy reportování – specifikovány v sekci 4 (viz níže).
2. Reportovat ohledně skutečností v GRI 2: General Disclosures 2021 – výjimky pro nezveřejnění údajů nelze využít na zveřejnění 2-1 detaily o podniku, 2-2 subjekty zahrnuté v podnikovém udržitelném reportu, 2-3 reportovací období, frekvence a kontaktní informace, 2-4 přepracování reportovaných údajů, 2-5 externí ujištění.
3. Určit materiální témata – postupovat v souladu se sektorovými standardy, u standardy navrhovaných témat, která podnik vyhodnotí za nemateriální, uvést důvod.
4. Reportovat ohledně skutečností v GRI 3: Material Topics 2021 – reportovat ohledně procesu určení materiálních témat (3-1), reportovat seznam materiálních témat (3-2), reportovat jakým způsobem je adresováno každé materiální téma (3-3).
5. Reportovat ohledně skutečností z GRI Topic Standards pro každé materiální téma – v případě, že je materiální téma popsáno v rámci sektorového standardu, postupuje

podnik dle sektorového standardu. Pokud materiální téma nevyplývá ze sektorového standardu (nebo pro daný podnik sektorový standard neexistuje) ani z tematických standardů, je zapotřebí popsat, jak podnik postupuje při nakládání s ním.

6. Poskytnout vysvětlení k vynechání zveřejnění a nedodržení požadavků na reportování – kromě uvedení těch údajů, které podnik není schopen zveřejnit, musí být poskytnut také důvod. GRI uznává 4 možné omluvitelné důvody – zveřejnění nelze pro podnik použít (angl. Not applicable), legální zákaz (angl. Legal prohibition), důvěrný charakter informace (angl. Confidentiality constraint), nedostupnost/nekompletnost informace (angl. Information unavailable/incomplete). Výjimku, kdy nelze žádný z důvodů uznat, tvoří zveřejnění 2-1, 2-2, 2-3, 2-4, 2-5, 3-1 Proces určení materiálních témat, 3-2 Seznam materiálních témat.
7. Publikovat GRI content index – název použitého GRI, seznam materiálních témat, seznam reportovaných zveřejnění a seznam zveřejnění, která nebyla reportována vč. důvodu apod. Jedná se v podstatě o přehled použitých GRI standardů, reportovaných informací a místa, kde je lze najít.
8. Poskytnout prohlášení o použití GRI – unifikované prohlášení, že podnik reportoval v daném období v souladu s GRI standardy je nezbytným požadavkem⁸. Toto prohlášení lze uvést pouze v případě, že bylo dodrženo všech 9 požadavků.
9. Uvědomit GRI – podnik je za pomoci emailu povinen uvědomit GRI o tom, že použil jejich standardy pro sestavení GRI reportu.

V případě, že se podnik nerozhodne pro reportování v souladu s GRI, tedy pokud nedodrží všechny výše uvedené požadavky, např. GRI využije pouze na určitou oblast reportovaných údajů, lze hovořit o tom, že reportuje s odkazem na GRI standardy. Pro tento případ byly identifikovány 3 požadavky – publikovat GRI content index, poskytnout prohlášení o použití GRI⁹ a uvědomit GRI (Global Reporting Initiative, 2022c).

Aby bylo dosaženo vysoké kvality reportu, je zapotřebí dodržovat základní principy GRI, které jsou uvedeny v sekci 4 a shrnuty v Tabulce 12.

⁸ „[Name of organization] has reported in accordance with the GRI Standards for the period [reporting period start and end dates].“ (GRI, 2022c, s. 16)

⁹ „[Name of organization] has reported the information cited in this GRI content index for the period [reporting period start and end dates] with reference to the GRI Standards.“ (GRI, 2022c, s. 19)

Tabulka 12: Principy GRI a jejich podstata

Princip	Podstata principu
Přesnost (Accuracy)	Reportování správných, dostatečně podrobných informací.
Vyváženost (Balance)	Poskytování objektivních informací, spravedlivé zastoupení pozitivních i negativních dopadech organizace.
Srozumitelnost (Clarity)	Prezentování informací dostupným a srozumitelným způsobem.
Porovnatelnost (Comparability)	Důsledný výběr, sestavení a reportování informací, které umožní sledovat změny v čase či v porovnání s ostatními organizacemi.
Úplnost (Completeness)	Poskytnutí dostatečných informací pro posouzení dopadů organizace.
Kontext udržitelnosti (Sustainability context)	Podávání informací o dopadu v širším kontextu udržitelného rozvoje (např. v souvislosti s cíli Pařížské dohody).
Včasnost (Timeliness)	Pravidelné reportování poskytující včasné informace pro rozhodování uživatelů.
Ověřitelnost (Verifiability)	Shromažďovat, zaznamenávat a analyzovat informace takovým způsobem, aby mohla být posouzena jejich kvalita.

Zdroj: vlastní zpracování dle Global Reporting Initiative, 2022c

Report, jenž dodrží výše uvedené principy, umožní jeho uživatelům informovaně posoudit dopady podnikových aktivit a příspěvek podniku směrem k udržitelnému rozvoji. Cílem použití GRI standardu pro sestavení udržitelných reportů totiž není nic jiného, než poskytnout transparentnost ohledně toho, jak podnik přispívá nebo si klade za cíl přispívat k udržitelnému rozvoji (Global Reporting Initiative, 2022c).

V posledním, tedy 5. oddíle standardu GRI 1: Foundation 2021 se nachází dodatečná doporučení pro reportování. Tato doporučení se týkají propojení udržitelných reportů s dalšími reporty, a to zejména finančními. Udržitelný report by měl být sestaven za shodné období jako finanční report a zveřejněn současně s ním. Interní kontroly, externí ujištění či expertní panely, popř. panely stakeholderů jsou doporučovány jako možné nástroje pro zvýšení kredibility udržitelného reportu (Global Reporting Initiative, 2022c).

GRI 2: General Disclosures 2021 představuje univerzální standard, který se zabývá zveřejněními, prostřednictvím nichž podnik poskytuje informace o svých reportovacích praktikách a dalších organizačních skutečnostech. Tento standard byl vydán Global Sustainability Standards Board a je platný pro všechny reporty či materiály zveřejněné od 1. 1. 2023. Zveřejnění jsou označena číselným kódem např. 2-1 značí Detaily o organizaci, kdy 2-1-a představuje legální jméno organizace, 2-1-b se týká zveřejnění ohledně způsobu

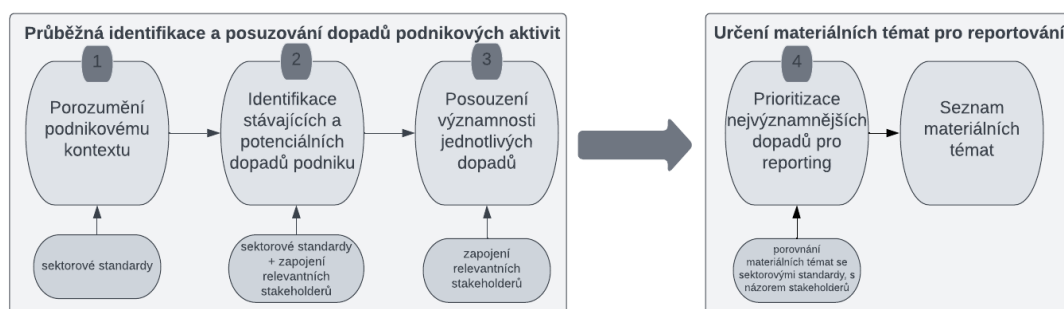
vlastnictví a legální formy organizace apod. Standard GRI 2 sestává z 5 primárních skupin zveřejnění (Global Reporting Initiative, 2022d):

1. Organizace a její reportovací praktiky (angl. The organization and its reporting practices).
2. Aktivity a pracovníci (angl. Activities and workers).
3. Governance.
4. Strategie, politiky a postupy (angl. Strategy, policies and practices).
5. Zapojení stakeholderů (angl. Stakeholder engagement).

GRI 3: Material Topics 2021 je univerzálním standardem, jenž se týká všech zveřejnění po 1. lednu 2023. Jedná se o návod k identifikaci materiálních témat. Jako materiální téma je označeno takové téma, které představuje významný dopad podniku na ekonomiku, přírodu a společnost, vč. lidských práv. Tento standard se skládá z 2 sekcí, slovníčku pojmů a bibliografie. První sekce je věnována jednotlivým krokům v rámci procesu určení materiálních témat. Sekce 2 obsahuje tři zveřejňovací požadavky týkající se informací ohledně procesu determinace materiálních témat, jejich seznamu a způsobu, jakým podnik s tématem zachází (Global Reporting Initiative, 2022e).

Proces identifikace materiálních témat sestává ze 4 kroků – viz Obrázek 11. Přestože se výstup z prvních třech kroků přímo promítá do kroku čtvrtého, jsou první kroky prováděny nezávisle na reportovacím procesu. Materiální témata vyplývají z prioritizace nejvýznamnějších dopadů pro reportování. Přístup konkrétního podniku k jednotlivým fázím procesu závisí na jeho specifikách jako např. business modelu, kulturnímu, geografickému a sektorovému kontextu, způsobu vlastnictví a v neposlední řadě také povaze dopadů podnikových aktivit (Global Reporting Initiative, 2022e).

Obrázek 11: Proces identifikace materiálních témat dle GRI 3

Zdroj: vlastní zpracování dle Global Reporting Initiative (2022e, s. 7), 2023

Prvním krokem je porozumění podnikovému kontextu. V rámci tohoto kroku by podnik měl vytvořit kvalitní přehled svých aktivit a vztahů, udržitelných aktivit a udržitelného kontextu, a stakeholderů. V potaz by měly být vzaty veškeré skutečnosti, které se týkají nejen samotného podniku, ale i entit, ve kterých má podnik být jen minoritní podíl.

Krok druhý spočívá v identifikaci stávajících a potencionálních vlivů podnikových aktivit a vztahů na ekonomické, environmentální a sociální prostředí. Global Reporting Initiative (2022e) se doporučuje nejdříve zaměřit na identifikaci negativních dopadů, a to ve třech úrovních – na negativní dopady způsobené podnikem, na dopady, ke kterým podnik přispívá, a na dopady, které s podnikem přímo souvisí. Pokud je jistá skutečnost přímým výsledkem podnikového jednání, jedná se o dopad zapříčiněný neboli způsobený podnikem. O přispívání k negativnímu vlivu se hovoří v okamžiku, kdy podnikové aktivity vedou, usnadňují či podněcují jinou entitu k určité aktivitě s negativním dopadem. O přímé souvislosti lze uvažovat v souvislosti s obchodními vztahy podniku, které i přes „přímou souvislost“ nemusí být přímé. Pozitivní vlivy jsou posuzovány nejen z hlediska způsobu, jakým podnikové aktivity přispívají k udržitelnému rozvoji, ale také vzhledem k možnostem, jež podnik má ke změně směrem k udržitelnosti. Podotýkáno je, že negativní dopady nemohou být kompenzovány pozitivními dopady.

Třetí krok se váže k posouzení významnosti dopadů podnikového jednání. Nástroje zahrnují prostředky kvalitativní i kvantitativní analýzy. Významnost stávajícího negativního dopadu je dána jeho vážností, významnost potencionálního negativního dopadu je určena na základě kombinace jeho vážnosti a pravděpodobnosti vzniku, tedy rizikem. Kritérium vážnosti se skládá z ukazatele velikosti (jak závažný dopad je), rozsahu (jak rozšířený dopad je) a nenapravitelnosti (jak složité je dopad napravit). V případě negativního dopadu na lidská práva má vážnost přednost před pravděpodobností výskytu. Významnost stávajícího pozitivního dopadu je určena na základě jeho velikosti a rozsahu, v případě potencionálního pozitivního dopadu se velikost a rozsah doplňují o kritérium pravděpodobnosti výskytu. Významnost konkrétního dopadu by měla být posuzována v porovnání s významností ostatních dopadů podniku.

Prioritizace nejvýznamnějších dopadů pro reportování, tedy čtvrtý krok procesu identifikace materiálních témat, probíhá ve 4 fázích. Nejprve je zapotřebí stanovit mezní hranici jakožto jediného kritéria pro určení témat, která jsou a nejsou považována za materiální. Prioritizace negativních vlivů by měla probíhat odděleně od prioritizace pozitivních vlivů, neboť některá témata mohou být spojena jak s pozitivními, tak s negativními dopady. Doporučuje se také

jednotlivé vlivy tématicky seskupit. Následuje testování materiálních témat, kdy podnikem identifikovaná témata by měla být poměřována s tématy uvedenými v sektorových standardech GRI a s tématy navrhovanými relevantními stakeholdery (zejména uživateli reportů a odborníky z odvětví). Výstupem testování je seznam podnikových materiálních témat. Seznam by měl být posouzen a schválen podnikovým nejvyšším správním orgánem. Jakmile dojde ke schválení materiálních témat, je zapotřebí určit, co bude v rámci každého tématu reportováno (Global Reporting Initiative, 2022e).

Seznam tematických standardů včetně data počátku jejich platnosti a počtem sledovaných oblastí je v následující Tabulce 13.

Tabulka 13: Tematické standardy

<i>Standard</i>	<i>Platnost od</i>	<i>Oblasti</i>
GRI 201: Economic Performance 2016	1. 7. 2018	4
GRI 202: Market Presence 2016	1. 7. 2018	2
GRI 203: Indirect Economic Impacts 2016	1. 7. 2018	2
GRI 204: Procurement Practices 2016	1. 7. 2018	1
GRI 205: Anti-corruption 2016	1. 7. 2018	3
GRI 206: Anti-competitive Behavior 2016	1. 7. 2018	1
GRI 207: Tax 2019	1. 1. 2021	4
GRI 301: Materials 2016	1. 7. 2018	3
GRI 302: Energy 2016	1. 7. 2018	5
GRI 303: Water and Effluents 2018	1. 1. 2021	5
GRI 304: Biodiversity 2016	1. 7. 2018	4
GRI 305: Emissions 2016	1. 7. 2018	7
GRI 306: Effluents and Waste 2016	1. 7. 2018	1
GRI 306: Waste 2020	1. 1. 2022	5
GRI 308: Supplier Environmental Assessment 2016	1. 7. 2018	2
GRI 401: Employment 2016	1. 7. 2018	3
GRI 402: Labor/Management Relations 2016	1. 7. 2018	1
GRI 403: Occupational Health and Safety 2018	1. 1. 2021	10
GRI 404: Training and Education 2016	1. 7. 2018	3
GRI 405: Diversity and Equal Opportunity 2016	1. 7. 2018	2
GRI 406: Non-discrimination 2016	1. 7. 2018	1
GRI 407: Freedom of Association and Collective Bargaining 2016	1. 7. 2018	1
GRI 408: Child Labor 2016	1. 7. 2018	1

GRI 409: Forced or Compulsory Labor 2016	1. 7. 2018	1
GRI 410: Security Practices 2016	1. 7. 2018	1
GRI 411: Rights of Indigenous Peoples 2016	1. 7. 2018	1
GRI 413: Local Communities 2016	1. 7. 2018	2
GRI 414: Supplier Social Assessment 2016	1. 7. 2018	2
GRI 415: Public Policy 2016	1. 7. 2018	1
GRI 416: Customer Health and Safety 2016	1. 7. 2018	2
GRI 417: Marketing and Labeling 2016	1. 7. 2018	3
GRI 418: Customer Privacy 2016	1. 7. 2018	1

Zdroj: vlastní zpracování dle Global Reporting Initiative (2023a, 2023b, 2023c, 2022aa, 2022ab, 2022ac, 2022ad, 2022ae, 2022af, 2022ag, 2022f, 2022g, 2022h, 2022i, 2022j, 2022k, 2022l, 2022m, 2022n, 2022o, 2022p, 2022q, 2022r, 2022s, 2022t, 2022u, 2022v, 2022w, 2022x, 2022y, 2022z, 2018), 2023

Ekonomickým vlivem GRI rozumí: „změna v potenciálu produktivity ekonomiky, jež ovlivňuje blahobyt komunity či stakeholderů a vyhlídky dlouhodobého rozvoje“¹⁰ (Global Reporting Initiative, 2022j, s. 4). Nepřímý ekonomický vliv je definován jako: „dodatečný následek přímého vlivu finančních transakcí a peněžního toku mezi podnikem a jeho stakeholdery“¹¹ (Global Reporting Initiative, 2022j, s. 4). K popisu nepřímých ekonomických vlivů by měl podnik vycházet z dat z finančních výkazů.

Základním požadavkem standardu GRI 305: Emissions 2016 je, aby v případě, kdy podnik využívá off-sets k dosažení stanovených cílů, deklaroval, jaké používá, jejich množství a čeho jsou součástí (Global Reporting Initiative, 2023c).

GRI 306: Effluents and Waste 2016, jenž vešel v platnost 1. 7. 2018, byl nahrazen dvěmi novými tematickými standardy (GRI 303: Water and Effluents 2018 a GRI 306: Waste 2020), avšak zveřejnění 306-3: Významné úniky (Significant Spills) zůstává platné i nadále (Global Reporting Initiative, 2022h).

Co se týče sektorových standardů, jsou dokončeny a publikovány 4 standardy, přičemž v plánu je vytvořit celkem 40 sektorových standardů. Sektorové standardy GRI tvoří postupně pro sektory dle významnosti jejich dopadu. V současnosti jsou vyvíjeny 2 sektorové standardy,

¹⁰ Přeloženo z originálu: „a change in the productive potential of the economy that has an influence on a community's or stakeholder's well-being and longer-term prospects for development.“ (GRI, 2022j, s. 4)

¹¹ Přeloženo z originálu: „the additional consequences of the direct impact of financial transactions and the flow of money between an organization and its stakeholders.“ (GRI, 2022j, s. 4)

jeden pro oděvní průmysl a druhý pro finanční služby (Global Reporting Initiative, 2023d, 2024c).

GRI 11: Oil and Gas Sector 2021, jenž se vztahuje na reporty a jiná zveřejnění publikovaná od 1. 1. 2023, poskytuje podnikům z petrochemického odvětví informace o jejich možných materiálních tématech, konkrétněji se zaměřuje na 22 potenciálních oblastí, které by měl podnik prověřit z hlediska jejich významnosti (Global Reporting Initiative, 2022ah).

GRI 12: Coal Sector 2022, účinný od 1. 1. 2024, pokrývá zveřejňování nefinančních informací podniky z průmyslu těžby uhlí, respektive představuje 22 možných materiálních témat vyplývajících ze specifik daného průmyslu (Global Reporting Initiative, 2022ai).

GRI 13: Agriculture, Aquaculture and Fishing Sectors 2022, účinný od 1. 1. 2024, uvádí 26 potenciálních materiálních témat pro podniky ze zemědělského, vodohospodářského a rybářského průmyslového odvětví (Global Reporting Initiative, 2022aj).

GRI 14: Mining Sector 2024, účinný od 1. 1. 2026, navrhuje 25 materiálních témat pro těžební průmysl, včetně doporučení nefinančních indikátorů, které by v jednotlivých oblastech měly dotčené podniky reportovat (Global Reporting Initiative, 2024b).

V lednu 2024 byl představen nový standard **GRI 101: Biodiversity 2024**, kterým bude od 1. 1. 2026 nahrazen původní standard GRI 304: Biodiversity 2016. Při tvorbě tohoto standardu byly vzaty v potaz i další standardy upravující zveřejnění z oblasti biodiverzity, je tedy v souladu se standardem ESRS 4 a TNFD (Global Reporting Initiative, 2024a).

V únoru 2024 také skončilo připomínkové období k připravované aktualizaci zveřejnění týkajících se klimatické změny, schvalování změněné podoby se očekává ve 4. čtvrtletí 2024. Jedná se konkrétně o aktualizaci tematických standardů GRI 302: Energy 2016, GRI 305: Emissions 2016 (zveřejnění 305-1 až 305-5) a GRI 201: Economic Performance 2016 (zveřejnění 201-2). V procesu jsou aktualizace zveřejnění ohledně lidské práce a ekonomických dopadů, kde je dokončení očekáváno nejdříve koncem roku 2024. V prvním čtvrtletí se očekává také zahájení prací na aktualizaci zveřejnění v souvislosti se znečištěním ovzduší (Global Reporting Initiative, 2024c, 2024d, 2024e, 2024f).

United Nations Global Compact (UNGC)

United Nations Global Compact (UNGC) je platforma dobrovolného vedení pro rozvoj, implementaci a zveřejňování odpovědných obchodních praktik, která sdružuje více než

17 000 organizací ze 165 zemí světa. UNGC je založeno na sladění podnikových strategií a cílů s 10 principy ve 4 hlavních oblastech zájmu, viz Tabulka 14.

UNGC podporuje podniky k přijetí strategických opatření k prosazení širších společenských cílů, jako jsou cíle UN pro udržitelný rozvoj (UN SDGs), s důrazem na spolupráci a inovaci (United Nations Global Compact, 2022b).

Tabulka 14: Principy UNGC

Oblasti zájmu	Princip	Podstata principu – Podniky by měly...
Lidská práva	1	... odporovat a respektovat ochranu mezinárodně uznávaných lidských práv.
	2	... ujistit se, že se nepodílejí na zneužívání lidských práv.
Pracovní síla	3	... prosazovat svobodu sdružování a kolektivního vyjednávání.
	4	... eliminovat veškeré formy nucené a povinné práce.
	5	... efektivně zrušit dětskou práci.
	6	... odstranit diskriminaci v zaměstnání a povolání.
Životní prostředí	7	... podporovat preventivní přístup k environmentálním výzvám.
	8	... podniknout iniciativy na podporu větší odpovědnosti za životní prostředí.
	9	... podporovat rozvoj a šíření technologií šetrných k životnímu prostředí.
Antikorupce	10	... bojovat proti korupci ve všech jejích formách, včetně úplatkářství a vydírání.

Zdroj: vlastní zpracování dle United Nations Global Compact (2022a), 2022

UNCG míní dosáhnout svých cílů skrze 2 prostředky – odpovědné společnosti a podpůrné ekosystémy. Odpovědné společnosti jsou podniky, které se zaměřují na urychlení vlastního pokroku při současném prosazování 10 zásad a přispívání ke globálním cílům. Podpůrné ekosystémy jsou globální a místní komunity a sítě, které povzbuzují, asistují a podporují kolektivní akce na základě 10 principů a globálních cílů (United Nations Global Compact, 2022c).

Směrnice OECD pro nadnárodní podniky

Směrnice OECD pro nadnárodní podniky, jakožto nedílná součást Deklarace OECD o mezinárodních investicích a nadnárodních podnicích, byla prvně představena roku 1976. Od doby svého vzniku prošla několika revizemi, poslední se uskutečnila v roce 2011, kdy byla tato směrnice rozšířena o kapitolu lidských práv. Ačkoli je dodržování Směrnice OECD pro nadnárodní podniky pro podniky dobrovolnou záležitostí, vlády členských zemí OECD jsou právně povinny se jejími pokyny řídit. Z toho vyplývá existence Národních kontaktních míst (National Contact Points, NCPs), jejichž náplní je kromě zvyšování povědomí o dané směrnici také napomáhat řešení případů, kdy je směrnice porušována. Směrnice využívá konceptu

materiality pro stanovení priorit, je v souladu s koncepty ISO26000 a UNGC (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2016; OECD, 2021). Tabulka 15 přibližuje oblasti, které jsou směrnici upraveny.

Tabulka 15: Oblasti zájmu Směrnice OECD pro nadnárodní podniky

Oblast	Podstata oblasti
Zpřístupňování informací	Transparentnost, informace o finančním i nefinančním hospodaření, rizicích.
Lidská práva	Dodržování lidských práv, potenciální negativní dopady podnikového jednání na lidská práva.
Zaměstnanost a pracovněprávní vztahy	Odpovídá ILO – např. eliminace jakékoli formy diskriminace a nucené práce.
Životní prostředí	Proaktivnost, důraz na přímé i nepřímé dopady, šetrné nakládání se zdroji.
Boj s úplatkářstvím	Aktivní boj s korupcí.
Zájmy spotřebitelů	Dodržování práv spotřebitelů, eliminace nekalých obchodních praktik, zaměření se na kvalitu a spolehlivost produktu, poskytování přesných informací o produktu.
Věda a technologie	Klíčové je šíření výsledků výzkumu a vývoje.
Hospodářská soutěž	Dodržování pravidel a právních předpisů ohledně hospodářské soutěže.
Daně	Plnění daňových povinností, spolupráce podniků s daňovými orgány.

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstvo průmyslu a obchodu (2016), OECD (2011)

Směrnice OECD pro nadnárodní podniky je jedním ze standardů a doporučení týkajících se odpovědného obchodní jednání (Responsible Business Conduct, RBC), které směřuje podniky k udržitelnému rozvoji a minimalizaci negativních dopadů jejich aktivit. Mezi oblastní zájmy RCB patří: zemědělství – odpovědné zemědělské dodavatelské řetězce, due dilligence – ve vztahu k odpovědnému obchodní jednání, minerály - odpovědná těžba minerálů a odpovědné zásobování, životní prostředí, klimatická změna, finance – zaměření na finanční transakce a investice, veřejné zakázky, digitalizace, obchod, v neposlední řadě také oděvní a obuvnický průmysl (OECD, 2022).

International Organization for Standardization (ISO)

Normy ISO lze považovat za univerzálně aplikovatelné dobrovolné normy. Postaveny jsou na zásadách jako transparentnost, přiměřenost, důvěryhodnost, srozumitelnost a regionální přístup (International Organization for Standardization, n.d.a). Zatímco existují ISO normy, které

postihují všechny ESG oblasti, lze se setkat i s normami, jenž se věnují jen jedné z udržitelných oblastí.

ISO14000

V případě environmentálního aspektu udržitelnosti jsou z norem ISO stěžejní 2 směrnice řady 14000, a to konkrétně:

- Norma ČSN EN ISO 14063:2020 Environmentální management – Environmentální komunikace.
- Norma ČSN EN ISO 14031:2014 Environmentální management – Hodnocení environmentální výkonnosti.

Jedná se o univerzálně aplikovatelné dobrovolné normy, jež poskytují návod, jak přistupovat k interní i externí komunikaci environmentálních aspektů, hodnocení environmentální výkonnosti podniku. (International Organization for Standardization, n.d.a).

Z dalších směrnic, zaměřených na jiné sféry lze jmenovat ISO 37001:2016 Anti-bribery Management System - Systémy protikorupčního managementu, která se zabývá fungováním a konkurenčním prostředím podniku. Kromě požadavků na definování klíčových rolí a odpovědností pracovníků je zde také požadavek na monitorování a pravidelné reportování (International Organization for Standardization, n.d.b).

ISO26000:2010 Guidance on social responsibility

Norma ISO26000 je vnímána jako možný způsob posouzení celkové výkonnosti a závazků organizace vzhledem k udržitelnosti, kdy toto posouzení je předmětem veřejné kontroly. Jedná se o univerzálně aplikovatelný rámec, který vznikl skrze mezinárodní vyjednávání zastupitelů vlád, neziskového sektoru, spotřebitelů aj. Tento standard spíše poskytuje návod, jak převést společensky odpovědné principy do efektivních akcí, a sdílí příklady dobré praxe, než aby určoval požadavky. Na rozdíl od jiných ISO standardů tak nemůže být certifikován. Přestože norma ISO26000 vznikla před samotným definováním UN SDGs, obsahuje více než 450 doporučení, která jsou s SDGs provázána a napomáhají k jejich naplnění (International Standards Organization, 2022).

Tento standard je založen na porozumění principům společenské odpovědnosti a jejím vazbám na udržitelný rozvoj. Principy společenské odpovědnosti uvádí následovně: odpovědnost, transparentnost, etické chování, respektování zájmů stakeholderů, respektování práv a zákonů,

respektování mezinárodních norem chování, respektování lidských práv. Než však společnost přistoupí k analýze a řízení svých aktivit v klíčových oblastech společenské odpovědnosti, měla by si osvojit dvě fundamentální praktiky, a to: poznání a uznání své společenské odpovědnosti v rámci vlastní sféry vlivu, identifikování a zapojení stakeholderů. Pro účely stanovení priorit, kterým je zapotřebí věnovat pozornost, se odkazuje na kritéria relevance a významnosti jednotlivých oblastí (International Standards Organization, 2019).

Tabulka 16: Klíčové oblasti zájmu ISO26000

Klíčová oblast	Problematická oblast
Governance	Odpovědnost; transparentnost; etika; zapojení stakeholderů.
Lidská práva (Human rights)	Due diligence; rizikové oblasti lidských práv; vyhýbání se spoluúčasti; řešení stížností; diskriminované a ohrožené skupiny; občanská a politická práva; ekonomická, sociální a kulturní práva; fundamentální principy a práva při práci.
Pracovní praktiky (Labor practices)	Pracovní poměr a pracovní vztahy; pracovní podmínky a podmínky sociální ochrany; sociální dialog; bezpečnost a ochrana zdraví při práci; lidský rozvoj a školení na pracovišti.
Životní prostředí (The environment)	Prevence znečištění; udržitelné využívání zdrojů; zmírňování klimatických změn a adaptace na klimatické změny; ochrana životního prostředí, biodiverzity a obnova přirozeného prostředí.
Férová provozní praxe (Fair operating practices)	Boj proti korupci; odpovědná politická angažovanost; férová soutěž; podpora společenské odpovědnosti v hodnotovém řetězci; respekt k vlastnickým právům.
Spotřebitelské otázky (Consumer Issues)	Férový marketing, věcné a nezaujaté informace a spravedlivé smluvní praktiky; ochrana zdraví a bezpečnosti spotřebitelů; udržitelná spotřeba; zákaznický servis, zákaznická podpora a řešení sporů a stížností; ochrana soukromí a dat spotřebitelů; přístup k základním službám; vzdělávání a povědomí.
Komunitní angažovanost a rozvoj (Community involvement and development)	Zapojení v komunitě; kultura a vzdělávání; tvorba pracovních míst a rozvoj dovedností; rozvoj technologií a přístup k technologiím; bohatství a tvorba příjmů; zdraví; sociální investice.

Zdroj: vlastní zpracování dle International Standards Organization, (2018, s. 15, 16)

ISO26000 se v rámci podnikových aktivit zaměřuje na 7 klíčových oblastí společenské odpovědnosti, dále rozčleněných do celkem 37 problematických oblastí. Klíčovým oblastem vě. dílčích oblastí zájmu je věnována Tabulka 16.

AccountAbility AA1000

„Před dvaceti lety byla udržitelnost podnikání nepodstatná, před deseti lety se jednalo o pasivní investici. Dnes je udržitelnost odpovědnou obchodní praxí.¹²“ (AccountAbility, 2022a)

Série standardů AA1000 jsou rámce, které jsou celosvětově používané k prokázání výkonnosti a vedení v oblastech odpovědnosti, zodpovědnosti a udržitelnosti (angl. accountability, responsibility and sustainability). Tato série se skládá z 3 rámcových standardů (AccountAbility, 2022b):

- **AA1000 Accountability Principles (2018)** – zkráceně AA1000AP, zaměřen na proces identifikace, prioritizace a reakce na výzvy v rámci udržitelnosti. Spočívá tedy v rozvoji, analýze a implementaci udržitelných iniciativ. Cílem je zlepšit dlouhodobou výkonnost organizace.
- **AA1000 Stakeholder Engagement Standard (2015)** – zkráceně AA1000SES, zaměřen na proces zapojení stakeholderů do organizačních aktivit a komunikace s nimi. Spočívá tedy ve vytváření a aplikaci s udržitelností souvisejících praktik ve vztahu k zainteresovaným stranám a jejich zapojení. Cílem je přesná a férová komunikace podnikových aktivit směrem ke stakeholderům a široké veřejnosti, jejich integrace.
- **AA1000 Assurance Standard (2020)** – zkráceně AA1000AS v3, zaměřen na zajištění důvěryhodnosti při reportování o pokroku směrem udržitelnosti. Slouží zejména k ověření závazků organizace vzhledem k udržitelnosti. Posuzuje se povaha a rozsah, ve kterém jsou dodržovány Principy odpovědnosti AA.

Materiálnost lze chápat jako určení významnosti a relevance problematiky pro organizaci a její stakeholdery. Materiální téma či problematika je taková, která ovlivňuje rozhodnutí, jednání, výkonnost organizace nebo jejích stakeholderů (AccountAbility, 2015).

V roce 2018 byly ustanoveny Principy odpovědnosti AA (AccountAbility, 2022a, 2018):

- **Inkluzivita (angl. Inclusivity)** – lidé by měli mít možnost mluvit do rozhodnutí, která je ovlivňují. Dodržení tohoto principu zajistí, že všichni relevantní stakeholderi budou

¹² Přeloženo z originálu: „Twenty years ago, sustainability was a business nonessential; a decade ago, a passive investment. Today, sustainability is responsible business practice.“ (AccountAbility, 2022a)

zohlednění při stanovování významnosti udržitelných témat, stanovování udržitelných strategií a způsobu vhodné komunikace ohledně aktivit organizace a jejich dopadů.

- **Materialita (angl. Materiality)** – osoby, které mají rozhodovací pravomoci, by měly určit a vyjasnit si důležitá témata v rámci udržitelnosti. Dodržení tohoto principu zajistí, že budou identifikována, následně i prioritizovaná ta nejrelevantnější a nejvýznamnější témata a hnací síly, které ovlivňují organizaci, a to včetně identifikace dotčených stakeholderů.
- **Schopnost reakce (angl. Responsiveness)** – organizace by měly jednat transparentně o tématech udržitelnosti a jejich souvisejících dopadech. Dodržení tohoto principu zajistí, že tvorba rozhodnutí, samotné jednání, výkonnost a komunikace organizace zahrnují materiální témata.
- **Dopad (angl. Impact)** – organizace by měly monitorovat, měřit své aktivity a jejich vliv na širší ekosystémy, a nést za ně odpovědnost. Dodržení tohoto principu zajistí, že budou monitorovány, měřeny a vyhodnoceny dopady organizace na všech frontách (na organizaci jako takovou, stakeholdery, ekonomiku, prostředí atd.)

Sustainability Accounting Standards Board (SASB)

Sustainability Accounting Standards Board, založená v roce 2011, byla nezávislou organizací, která si kladla za cíl zvýšit efektivitu kapitálových trhů tím, že bude podporovat vysoce kvalitní zveřejňování informací udržitelného charakteru, jež si investoři žádají (Sustainability Accounting Standards Board, 2017).

SASB standardy jsou založeny na průmyslovém přístupu, kdy byly identifikovány sety ESG problematických oblastí, které mají významný vliv na finanční výkonnost podniku v rámci jednotlivých průmyslových odvětví. Celkem bylo zmapováno a množiny materiálních témat byly vytvořeny pro 77 rozdílných průmyslových odvětví napříč 11 sektory. Zaměřují se na informace uváděné v rámci pravidelného reportování burze cenných papírů.

SASB tak v podstatě vytvořila KPI pro udržitelnost, které doplňují zásady Climate Disclosure Standards Board o vykazování informací o životním prostředí (Climate Disclosure Standards Board, 2022e; Sustainability Accounting Standards Board, 2017).

V srpnu 2022 převzala SASB the International Sustainability Standards Board (ISSB) z IFRS Foundation. ISSB chce navázat na již vytvořené SASB, kdy se zavázala k vytvoření IFRS

Sustainability Disclosure Standards, kterými budou SASB nahrazeny. Do té doby ISSB vyzývá k využívání SASB (Sustainability Accounting Standards Board, 2022a).

Integrated Reporting Framework (IRF) – International Integrated Reporting Council (IIRC)

Rámec vytvořený IIRC byl představen roku 2013, k jeho následné revizi došlo v lednu 2021 ještě předtím, než se VRF stala součástí IFRS Foundation. IRF si klade za cíl podpořit soudržný a efektivní přístup k podnikovému výkaznictví, které čerpá z různých zdrojů a komunikuje značné množství faktorů a informací, jež významně ovlivňují schopnost organizace vytvářet hodnotu v krátkém, střednědobém i dlouhodobém horizontu. Zvýšení odpovědnosti organizace za jednotlivé druhy kapitálu (výrobní, intelektuální, lidský, sociální, finanční aj.) a zlepšení jejich správy, prohloubení porozumění vzájemným vazbám mezi jednotlivými druhy kapitálu je dalším z primárních cílů IRF. (IFRS, 2022b)

Vzhledem k tomu, že organizace při svém nefinančním reportování často kombinují více metodik a ani u IRF tomu není jinak, byl vydán manuál s názvem Doplnkové nástroje, který je zaměřen na propojení IRF s SASB. Tento materiál byl vytvořen Value Reporting Foundation.

The Value Reporting Foundation (VRF)

VRF je nezisková organizace, která vznikla v červnu 2021 spojením IIRC a SASB. Snahy této organizace a její manuály směřují k porozumění principům utváření a ochrany podnikové hodnoty (IFRS, 2022a).

IFRS Foundation – the International Sustainability Standards Board (ISSB)

IFRS Foundation je nezisková organizace. Klade si za cíl vytvořit celosvětově uznávané standardy účetního výkaznictví, jež splňují požadavky investorů a dalších účastníků kapitálového trhu ohledně potřeby spolehlivých, transparentních a porovnatelných informací, které jsou důležitým východiskem pro přijímání ekonomických rozhodnutí (IFRS, 2022a).

IFRS Foundation založila the International Sustainability Standards Board za účelem vyvinutí komplexních globálních základů pro zveřejňování aspektů udržitelnosti pro kapitálové trhy. Od vzniku ISSB byly do konceptu IFRS zahrnuty již existující standardy a metodiky, které slouží jako výchozí bod (IFRS, 2022a).

V lednu 2022 se the Climate Disclosure Standards Board stala členem IFRS Foundation. V srpnu 2022 byla oficiálně dokončena konsolidace the Value Reporting Foundation do IFRS

Foundation. Z SASB standardů je v plánu převzít průmyslový přístup do procesu stanovování nových standardů, z IIRC bude čerpáno propojení mezi finančními výkazy a zveřejňovanými informacemi ohledně udržitelných aktivit (finančního i nefinančního charakteru).

World Economic Forum International Business Council (WEF IBC)

V roce 2020 byl představen WEF IBC ve spolupráci s Deloitte, Ernst & Young, KPMG a PwC set ESG metrik a zveřejnění s názvem the Stakeholder Capitalism Metrics, které by měly být zakomponovány do mainstreamových podnikových reportů, a podávat tak informace o tvorbě dlouhodobé udržitelné podnikové hodnoty pro stakeholdery. Konkrétně se jedná o 21 klíčových a 34 doplňkových univerzálně aplikovatelných ESG zveřejnění, jež byly záměrně vybrány z dosavadních metodik, a zároveň umožňují porovnatelnost s reportovanými údaji ostatních organizací. Zveřejňované ESG metriky jsou rozděleny do 4 oblastí – lidé, planeta, prosperita a principy řízení (people, planet, prosperity, principles of governance). Tato iniciativa směřuje k naplnění dvou cílů – k urychlení konvergence mezi tvůrci ESG standardů a k podpoře porovnatelnosti a konzistentnosti reportovaných ESG údajů (World Economic Forum, 2021).

Uvedené pilíře (viz Tabulka 17) jsou považovány za nezbytnou podmínku k tvorbě dlouhodobě sdílené a udržitelné hodnoty, výsledky dosahované v rámci jednotlivých oblastí jsou vzájemně provázány. Výkonnost zejména v oblasti komunity výrazně ovlivňuje tempo, jakým společnost postupuje směrem k dosažení SDGs (World Economic Forum, 2020a, s. 12). **Principy řízení** – pojetí governance se neustále vyvíjí, a to vzhledem k redefinování podnikového cíle a zabudování smyslu existence podniku do centra podnikových aktivit. K tomu, aby mohlo být o řízení hovořeno jako o dobrém, je nezbytné dodržovat zásady jednání, odpovědnosti a efektivní správy. **Planeta** – snaha o ochranu planety před její degradací skrze udržitelnou spotřebu a produkci, udržitelné nakládání se zdroji a urychlenou odpověď na klimatickou změnu. **Lidé** – snaha o ukončení chudoby, hladu a zajištění možnosti jednotlivců plně využít svůj potenciál. **Prosperita** – snaha o zajištění prosperity jednotlivců a harmonizace ekonomického, sociálního a technologického pokroku se životním prostředím.

Kritéria pro výběr prioritních oblastí jsou následovná (World Economic Forum, 2020a, s. 13):

- konzistentnost s existujícími rámci a standardy,
- materiálnost vzhledem k tvorbě dlouhodobé hodnoty,
- rozsah aktivit,
- univerzálnost napříč odvětvími a business modely,

- monitorování proveditelnosti reportování.

Tabulka 17: Pilíře a témata WEF IBC

Pilíř	Téma	Sledované oblasti
Principy řízení	Účel	Nastavení směrem ke generování hodnoty pro stakeholdery.
	Kvalita řídicího aparátu	Parametry složení – nezávislost, výkonnost, pohlaví, minoritní skupiny.
	Zapojení stakeholderů	Identifikace materiálních témat.
	Etické chování	Protikorupční opatření, mechanismy na ochranu a reportování etických hodnot.
	Dohled nad riziky a příležitostmi	Integrace hrozeb a příležitostí do podnikových procesů.
Planeta	Klimatické změny	Emise skleníkových plynů, implementace TCFD, popř. plán na zavedení TCFD (max. 3 roky).
	Přírodní zátěž	Využití půdy a ekologická šetrnost.
	Dostupnost sladkovodních zdrojů	Spotřeba vody a odběr vody v oblastech náročných na vodní zdroje.
Lidé	Důstojnost a rovnost	Inkluze a diverzita, platová rovnost, mzdová úroveň, rizika související s dětskou a nucenou prací.
	Zdraví a well-being	Zdraví a bezpečnost.
	Dovednosti	Školení zaměstnanců.
Prosperita	Zaměstnanost a bohatství generace	Absolutní a relativní míra zaměstnanosti, ekonomický příspěvek ve formě tvorby přímé ekonomické hodnoty a případné finanční výpomoci, finanční investice.
	Inovace produktů a služeb	Výdaje na výzkum a vývoj.
	Komunita a sociální vitalita	Výše placených daní.

Zdroj: vlastní zpracování dle World Economic Forum, (2020a, s. 8-10)

Climate Disclosure Standards Board (CDSB)

CDSB bylo mezinárodní konsorcium 9 podniků a environmentálních nevládních organizací, které bylo založeno v roce 2007 během World Economic Forum s cílem vytvořit celosvětový model podnikového reportování, který by provázal informace o změnách klimatu a přírodního kapitálu s informacemi o finančním kapitálu (Sustainability Accounting Standards Board, 2017).

První rámec – Rámec pro reportování o klimatických změnách (The Climate Change Reporting Framework) byl představen roku 2010. Zaměřoval se zejména na environmentální rizika a příležitosti ve vztahu k podnikové strategii a finanční výkonnosti. V roce 2015 vznikl Framework for Reporting Environmental and Climate Change Information, který byl aktualizován v letech 2018 a 2019, kdy byl rámec doplněn na základě doporučení od TCFD tak, aby byla podpořena jeho univerzálnost. Vzhledem k požadavkům uživatelů reportů došlo v roce 2022 k rozšíření rámce o sociální oblast, rámec byl přejmenován na Framework for Reporting Environmental and Social Information (Climate Disclosure Standards Board, 2022a, 2022b).

Tyto rámce jsou navrženy tak, aby organizacím usnadnily jak proces přípravy, tak i samotného reportování nefinančních informací v mainstreamových reportech, a zároveň umožnily informované rozhodnutí investorů o alokaci jejich finančního kapitálu do aktivit, které přispívají naplnění environmentálních a sociálních cílů. Za mainstreamové reporty jsou považovány veřejně dostupné reporty, které je podnik povinen sestavovat na základě právních předpisů, zaměřené především na finanční výkonnost podniku (Climate Disclosure Standards Board, 2022a, 2022b).

Předmětem podnikového reportování se stávají (Climate Disclosure Standards Board, 2022a, s. 7):

- závislost podniku na přírodním, lidském a sociálním kapitálu;
- výsledky podniku dosahované v environmentální a sociální oblasti;
- rizika a příležitosti plynoucí z environmentální a sociální oblasti;
- environmentální a sociální politika, strategie, cíle, řízení;
- aktivity protichůdné environmentálním a sociálním cílům.

Rámec zároveň předpokládá, že informace ohledně hlavní činnosti podniku, jeho business modelu, o primárních trzích, na kterých působí, popis dodavatelského řetězce a další klíčové personální, právní a výkonnostní indikátory podnik běžně zveřejňuje.

Rámec CDSB se skládá z hlavních zásad (Guiding Principles), na které navazují tzv. technické nebo aplikační návody pro zveřejňování pro Vodu (Application Guidance for Water-related Disclosures), Biodiversitu a Sociální oblast. Aplikační návody pak doplňují hlavní zásady, a to tím, že napomáhají podnikům při zveřejňování finančních informací souvisejících s vybranými oblastmi (Climate Disclosure Standards Board, 2022c).

Principům, na kterých je rámec CDBS založen, je věnována Tabulka 18.

Tabulka 18: Principy CDSB

Princip	Podstata principu
Princip relevance a materiality	Identifikace relevantních informací a reportování materiálních informací.
Věrný obraz informací	Úplné, objektivní a bezchybné informace.
Propojení ES informací s mainstreamovým reportem	Vysvětlení vzájemných vazeb mezi informacemi (finančními i nefinančními, z jedné či více oblastí).
Konzistentnost a porovnatelnost informací	Poskytnutí podstatných informací investorům, které jim umožní porovnání v čase, napříč podniky.
Srozumitelnost informací	Jasně informace, snadná orientace, porozumění sdělení.
Ověřitelnost informací	Veškerá zveřejnění mohou být v případě zájmu ověřena.
Orientace na budoucnost	Historická data jsou doplněna o očekávání ohledně budoucí podnikové výkonnosti.

Zdroj: vlastní zpracování dle Climate Disclosure Standards Board, (2022a)

Jak již bylo zmíněno, CDSB byla zkonsolidována do IFRS Foundation, tudíž se rámec vyvinutý CDSB stane součástí IFRS Sustainability Standards (Climate Disclosure Standards Board, 2022a, 2022b, 2022d).

Společenství pro environmentální řízení podniků a audit - Eco-Management and Audit Scheme (EMAS)

EMAS je nástroj řízení vyvinutý Evropskou komisí, jenž slouží k hodnocení, reportování a vylepšování environmentální výkonnosti, tedy k redukci dopadů podnikových aktivit na životní prostředí. Jedná se v podstatě o osvojení si a certifikaci systematického přístupu k ochraně životního prostředí, a to ve všech podnikových aktivitách. Tomuto přístupu se přezdívá systém environmentálního managementu (EMS). Úspora zdrojů, soulad s právními předpisy a jinými regulačními normami, zainteresovanost zaměstnanců a konkurenční výhoda ve veřejných výběrových řízeních jsou dalšími možnými důsledky zavedení EMAS (Evropská komise, n.d.a, n.d.b).

Obdobnou funkci jako EMAS má také norma ISO 14001. EMAS se považuje za její rozšíření, kdy zpovíňuje zveřejňování environmentálních prohlášení, a tím zvyšuje transparentnost podnikových aktivit (CENIA, n.d.a).

Naposledy byl výrazněji revidován v roce 2010, kdy došlo k jeho rozšíření o část „EMAS Global“, čímž byl otevřen i pro organizace mimo EU (Evropská komise, n.d.b).

Klíčovými prvky EMAS lze označit:

- výkonnost – hodnocení a zmírnění dopadů na životní prostředí, neustálé zlepšování environmentální výkonnosti;
- kredibilita – ověření třetí stranou;
- transparentnost – zveřejňování informací ohledně podnikových výsledků v environmentální oblasti, aktivní zapojení zaměstnanců.

V ČR EMAS garantuje a odpovídá za něj Ministerstvo životního prostředí. Jeho příspěvková organizace Česká informační agentura životního prostředí (CENIA) zprostředkovává registraci podniků a vydává EMAS ověření v případě, že podnik byl úspěšně prověřen tzv. environmentálním ověřovatelem (CENIA, n.d.a).

Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD)

Financial Stability Board na žádost G20 vytvořila v roce 2015 TCFD, jejímž cílem bylo pomoci podnikům porozumět, co od nich globální finanční trhy potřebují zveřejňovat ve vztahu ke klimatu (myšleno vzhledem k měření a řízení klimatických rizik). V roce 2017 byl dokončen set doporučení pro podnikové dobrovolné zveřejňování informací ohledně klimatických otázek, která mají vést k reportování jasných, porovnatelných a konzistentních informací. Jednalo se o návrh klíčových oblastí sdělení ze 4 tematických oblastí – governance, strategie, risk management a metriky a cíle. Tyto 4 klíčové oblasti jsou doplněny o doporučení (vč. analýzy scénářů) a návodů. Kromě obecného návodu byla představena i sektorová specifika, která napomáhají podnikům uvést reportování klimaticky relevantních informací. Doporučení TCFD podporují sladění mezi řadou stávajících standardů a metodik např. Climate Disclosure Standards Board a Sustainability Accounting Standards Board (Sustainability Accounting Standards Board, 2017; Task Force on Climate-Related Financial Disclosures, 2017).

World Business Council for Sustainable Development spolupracovala s TCFD, kdy podnikům prostřednictvím vydaných Doporučení, pomáhaly v oblasti zveřejňování finančních rizik a příležitostí spojených se životním prostředím (World Business Council for Sustainable Development, 2022a). V říjnu 2023 byla TCFD rozpuštěna, neboť bylo shledáno, že dosáhla svého cíle, IFRS převzala monitorování pokroku podniků ohledně reportování informací

vztahujících se ke klimatické změně (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures, 2023d).

Carbon Disclosure Project (CDP)

Carbon Disclosure Project (CDP) je nezisková organizace založená v roce 2000, která vytvořila systém pro zveřejňování environmentálních dopadů nejen pro podniky, ale i pro města a regiony. V roce 2021 představila 5 letou strategii s názvem „Accelerating the Rate of Change“, kde si stanovila prioritou monitorování podnikové přeměny směrem k dosažení pokročilých cílů z Pařížské dohody – omezení globálního oteplování pod 1,5 °C ročně (Carbon Disclosure Project, n.d.a, n.d.b).

CDP rozlišuje 3 primární oblasti zájmu: klimatickou změnu, vodní hospodářství a lesy. Ve své nejnovější strategii však přichází se záměrem rozšířit záběr i na další environmentální oblasti jako odpadové hospodářství, příroda a biodiverzita (Carbon Disclosure Project, 2021).

V případě reportování otázek ohledně změny klimatu (Climate Change) CDP v roce 2023 ve svém dotazníku klade 136 základních otázek a dále otázky specifické pro jednotlivé sektory a dodavatelské řetězce. Základní otázky se týkají oblastí jako např. governance, rizika a příležitosti, podniková strategie, cíle a výkonnost, metodologie použitá pro emise, emisní data aj. (Carbon Disclosure Project, 2023a).

Dotazník týkající se lesů (angl. Forests) obsahuje v roce 2023 celkem 80 otázek rozdělených do tematických oblastí jako např. současný stav, postupy, rizika a příležitosti, governance, implementace, bariéry a výzvy aj. (Carbon Disclosure Project, 2023b).

Vodní hospodářství (angl. Water Security) se posuzuje na základě 85 otázek. Mezi otázkami ohledně současného stavu, postupů, podnikových strategií a cílů v roce 2023 přibyly otázky ohledně plastů (Carbon Disclosure Project, 2023c).

V roce 2024 CDP představila integrovaný podnikový dotazník, v němž spojuje původní 3 oddělené dotazníky, tedy otázky klimatu, lesního a vodního hospodářství. Předmětem dotazování jsou nejen podnikové aktivity a jejich výsledky, ale i aktivity a výsledky dosahované v rámci dodavatelského řetězce. Skóre získané na základě posuzovaných kritérií však bude stále pro jednotlivé oblasti individuální (Carbon Disclosure Project, n.d.d).

Na základě poskytnutých informací CDP sestavuje vlastní hodnocení a podniky s nejlepšími dosahovanými výsledky jsou uváděny na CDP stránkách v tzv. A-listu (Carbon Disclosure Project, n.d.c).

Za rok 2021 zveřejňovalo v souladu s CDP své environmentální informace 13 189 podniků, jednalo se o meziroční nárůst o 37 % proti roku 2020. Tyto podniky zastávaly 64% podíl celosvětové tržní kapitalizace. Za rok 2022 CDP využilo 18 760 podniků, v roce 2023 již více než 23 000 podniků, 5 600 z nich udalo své sídlo v Evropě (Carbon Disclosure Project, 2021, 2023d, n.d.e).

Task Force on Nature-related Financial Disclosures (TNFD)

Úmysl založit TNFD byl zveřejněn v červenci 2020, přípravná fáze probíhala od září 2020 do června 2021. Přípravná fáze, které se účastnilo na 75 zástupců z řad finančních institucí, podniků, vlád a konsorcií, spočívala ve vytvoření pracovního plánu a záběru TNFD (Task Force on Nature-related Financial Disclosures, 2023b).

TNFD se dle vlastních slov nezaměřuje na tvorbu standardu, ale celosvětového rámce pro risk management a zveřejnění z oblasti přírodních zdrojů. Hlavním cílem TNFD je podpořit přeměrování finančních toků směrem k ochraně přírody a pozitivním přírodním výstupům (Task Force on Nature-related Financial Disclosures, 2023b).

TNFD je postaveno na 7 principech – použitelnosti na trhu, vědeckém založení, přírodních rizikách, účelovém řízení, integraci a adaptivitě, souvislosti mezi klimatem a přírodou a globálností (Task Force on Nature-related Financial Disclosures, 2023b).

TNFD vychází ze 4 shodných pilířů jako TCFD (angl. Governance, Strategy, Risk & Impact Management, Metrics & Targets), zároveň bylo všech 11 TCFD doporučení zapracováno do TNFD, struktura a přístup je také obdobný. Rámec navazuje na požadavky dalších metodik jako např. GRI či ISSB. Cílem není nic jiného než motivovat účastníky trhu k využívání daných zveřejnění (Task Force on Nature-related Financial Disclosures, 2023a).

TNFD rozlišuje tři úrovně navrhovaných metrik:

- klíčové globální metriky (angl. Core Global Disclosure Metrics) – relevantní pro podniky napříč rozdílnými sektory, odráží podnikové výsledky v naplňování globálních cílů (např. GBF, Pařížské dohody);

- klíčové sektorové metriky (angl. Core Sector Disclosure Metrics) – slouží pro účely porovnatelnosti dosahovaných výsledků ve vybraném sektoru;
- dodatečné metriky (angl. Additional Disclosure Metrics) – umožňují uvést specifické metriky vzhledem k podnikovému business modelu či cílům.

V září 2023 TNFD uvedlo finální verzi Doporučení TNFD, které jsou vzhledem ke svému pojetí problematiky nefinančního reportování v souladu s doporučeními v rámci TCFD, GRI a ESRS. Již v březnu 2023 byly zveřejněny návody pro metriky ze 4 odvětví – zemědělství a potravinářství, těžební průmysl a metalurgii, energetický sektor a finanční sektor (Task Force on Nature-related Financial Disclosures, 2023a, 2023c).

Konvence International Labour Organization (ILO)

ILO je od roku 1946 specializovanou agenturou UN zaměřenou na ochranu sociální spravedlnosti a pracovních podmínek. Od svého založení v roce 1919 se zabývá tvorbou mezinárodních pracovních standardů (Ministerstvo zdravotních věcí, n.d.; International Labour Organization, n.d.a).

Hlavními oblastmi, které standardy ILO upravují, jsou: svoboda odborového sdružování, kolektivního vyjednávání a výkonu odborových práv; odstranění nucené práce; odstranění dětské práce a ochrana dětí a mladých osob; rovnost příležitostí a rovnost zacházení; inspekce práce; politika zaměstnanosti; ochrana bezpečnosti a zdraví při práci; mzdy; pracovní doba; sociální pojištění (International Labour Organization, n.d.b).

Greenhouse Gas Protocol Corporate Value Chain Accounting and Reporting Standard – GHG Protocol

GHG protokol vznikl v roce 1998 na základě spolupráce mezi WBCSD a the World Resources Institute za účelem vyvinutí efektivních programů na boj s klimatickou změnou (Siew, 2015).

GHG protokol za dobu svého fungování vydal řadu oddělených, ale doplňkových standardů jako např. v roce 2001 GHG Protocol Corporate Accounting and Reporting Standard, tedy standardizovanou metodiku pro kvantifikaci a reportování podnikových emisí, která byla aktualizována roku 2004. V roce 2011 pak představil GHG Protocol Product Life Cycle Accounting and Reporting Standard, jakožto metodiku pro kvantifikaci a reportování emisí ve spojitosti s určitým produktem napříč jeho životním cyklem (Greenhouse Gas Protocol, n.d.).

Rozlišuje 3 úrovně (Scope) GHG emisí. Rozsah 1 se týká přímých emisí, tedy emisí vyprodukovaných v rámci vlastních aktivit podniku. Rozsah 2 zahrnuje navíc nepřímé energetické emise, tedy emise z nakoupených energií a rozsah 3 obsahuje i ostatní nepřímé emise, tedy emise tvořené v rámci celého hodnotového řetězce (Greenhouse Gas Protocol, n.d.; Global Reporting Initiative, 2023c).

V případě, že podnik reportuje pouze v souladu s GHG Protocol Corporate Standard, je pro něj rozsah 3 nepovinný.

The Science Based Targets Initiative (SBTi)

SBTi je partnerství Carbon Disclosure Project, UNGC, World Resources Institute (WRI) a the World Wide Fund for Nature (WWF), které si klade za cíl podpořit redukci emisí a stanovování cílů net-zero v souladu s klimatickými změnami. SBTi bylo jedním z hlavních partnerů kampaně pro nastavení podnikových cílů tak, aby bylo zpomaleno globální oteplování pod 1,5°C. Za tímto účelem poskytuje technickou podporu a nezávislé hodnocení podnikových cílů (Science Based Targets Initiative, n.d.a).

SBTi vydalo Corporate Net-Zero Standard, který má zajistit, že podniky s více než 500 zaměstnanci své net-zero cíle převedou do praxe takovým způsobem, aby bylo celosvětově dosaženo net-zero nejpozději do roku 2050. Tímto standardem se ke konci roku 2022 řídilo již více než 4 000 společností (Science Based Targets Initiative, n.d.b).

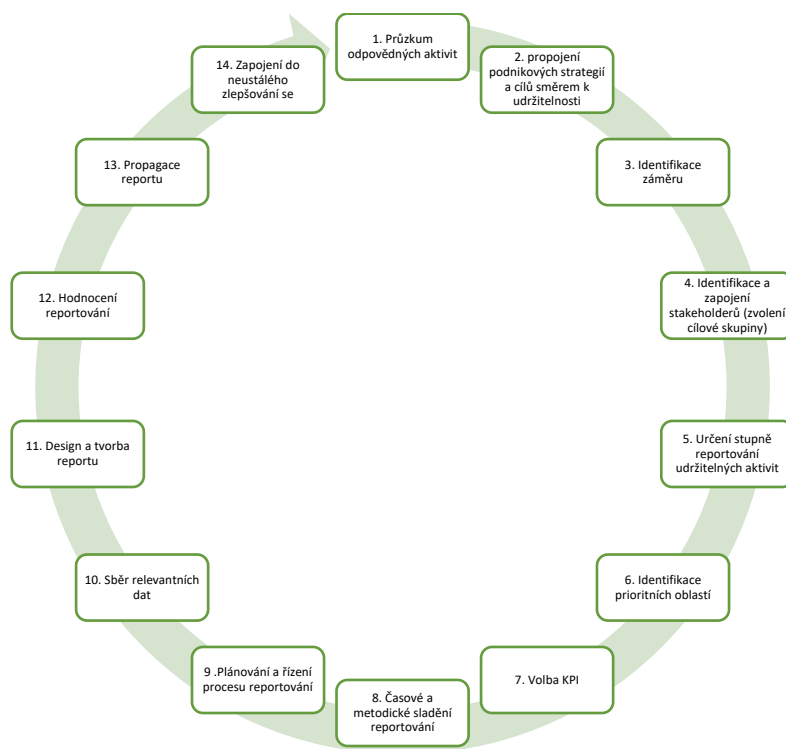
Social Accountability 8000 (SA 8000)

Standard SA8000 je certifikační normou, která byla roku 1997 vytvořena americkou nevládní organizací Social Accountability International. Tento standard se zaměřuje na sociální aspekty podniku, jako jsou dětská a nucená práce, bezpečnost a ochrana zdraví, pracovní doba, způsoby odměňování, práva zaměstnanců (Social Accountability International, n.d.a).

2.4.8 Zavádění reportingu udržitelné výkonnosti

Reporting udržitelné výkonnosti podniku bývá často podniky mylně chápán pouze jako výstup, který jsou povinny vytvářet. Na reporty však lze nahlížet také jako na jeden z kroků v rámci procesu přiblížení se podniku a jeho aktivit směrem k udržitelnosti. Zavádění reportingu udržitelné výkonnosti by mohlo dle Chartered Professional Accountants of Canada (2013) a Kašparová a Kunz (2013) vypadat následovně – viz Obrázek 12.

Obrázek 12: Možný proces podnikového reportování

Zdroj: vlastní zpracování dle Chartered Professional Accountants of Canada (2013) a Kašparová & Kunz (2013), 2022

1. Průzkum odpovědných aktivit

Prvním krokem v zavádění reportingu udržitelných aktivit by měl být průzkum odpovědných aktivit, tedy shromáždění dat a informací o udržitelných aktivitách podniku. Cílem tohoto průzkumu je získat přehled o výchozím stavu pro zapracování udržitelnosti do podnikové strategie a propojení udržitelných cílů s podnikovými cíli.

2. Propojení podnikových strategií a cílů směrem k udržitelnosti

Stakeholderi používají reporty udržitelné výkonnosti k posouzení podnikových aktivit. Nesoulad mezi reportovanými ukazateli a prioritami s podnikovou misí a vizí může ohrozit reputaci a věrohodnost podniku, proto je zapotřebí propojit podnikovou strategii a cíle na všech úrovních s udržitelností, pokud tak již není učiněno.

3. Identifikace záměru

Před samotným zvolením cílové skupiny uživatelů, kterým má report primárně sloužit, je vhodné stanovit záměr reportu, tedy důvod, proč je report tvořen, a cíl, jenž má být prostřednictvím reportu podpořen či naplněn.

4. Identifikace a zapojení stakeholderů (zvolení cílové skupiny)

Než bude učiněno rozhodnutí ohledně ukazatelů a informací, které budou reportovány a jakým způsobem, musí být identifikovány prioritní skupiny stakeholderů a jejich zájmy. Nástrojem pro identifikaci, prioritizaci a zapojení klíčových stakeholderů je mapa stakeholderů, kde jsou zaznamenány vlivy vybrané skupiny stakeholderů na podnik a opačně.

5. Určení stupně reportování udržitelných aktivit

Jakmile budou identifikováni klíčoví stakeholdeři, přichází na řadu zvolení optimálního kanálu pro komunikaci s nimi. Následuje poznání best practices a regulací v rámci průmyslového odvětví, tedy zjištění skutečností týkajících se odvětvových standardů, možných příruček, návodů a očekávání vzhledem k reportu udržitelné výkonnosti. Poslední fází tohoto kroku je výběr metodiky pro reportování, klíčových indikátorů a informací, které budou v reportu zahrnuty (jako např. povinně zveřejňovaná data). Podstatným krokem je také učinění rozhodnutí ohledně ověření zveřejňovaných informací třetí stranou, které je považováno za nástroj pro zvýšení kredibility reportu.

Při výběru vhodné metodiky pro reportování o udržitelných aspektech podniku by měly být dle Rogmans a El-Jisr (2022) v potaz brány zejména dvě skutečnosti:

- rozsah reportovaného tématu – úzké zaměření (např. pouze environmentální oblast) vs. široké zaměření (např. všechny oblasti ESG);
- rozsah publika – úzký záběr stakeholderů (např. pouze investoři) vs. široký záběr stakeholderů (investoři, zaměstnanci, společnost).

6. Identifikace prioritních oblastí

Lze očekávat, že podstatné změny v udržitelné výkonnosti podniku budou mít dopad na celkovou výkonnost podniku. Pro účely identifikace a prioritizace oblastí, na které by se podnik v rámci udržitelnosti měl primárně zaměřit, je nejprve zapotřebí, aby podnik vzal v potaz široké spektrum okolí, na něž svou činností působí. Tematické oblasti by měly být dále ohodnoceny jak interními (z hlediska významu pro budoucí úspěšnost podniku), tak externími stakeholdery (z hlediska jejich relevantnosti). Následným porovnáním zjištění a pohledů lze vytvořit mapu oblastí udržitelných aktivit (angl. Materiality Matrix) a stanovit tak jejich priority. Pro tento krok je využíváno principu materiality.

7. Volba KPI

Pro každou z prioritních oblastí by měl být vybrán alespoň jeden klíčový indikátor výkonnosti (KPI). KPI zvolené podnikem by měly být doplněny o KPI doporučené v rámci vybrané

metodiky pro reportování tak, aby odpovídaly standardům dané metodiky ve všech dimenzích udržitelnosti.

8. Časové a metodické sladění reportování

V případě reportingu udržitelných aktivit je vhodné brát v potaz jiné reporty a jejich obsah a načasování, neboť v rozdílných reportech (např. reportu udržitelné výkonnosti a výroční zprávě) mohou být uváděny shodné informace. Je tedy zapotřebí naplánovat zveřejnění a tvorbu reportů tak, aby byla efektivní z časového a zdrojového hlediska.

9. Plánování a řízení procesu reportování

Poté, co osoby odpovědné za reportování odsouhlasí své role a odpovědnosti v rámci tohoto projektu, je zapotřebí identifikovat klíčové činnosti a harmonogram. Nemělo by se zapomínat ani na zapracování zpětné vazby ohledně jakýchkoli předchozích reportů a posouzení interních zdrojů za účelem možného vylepšení stavu reportování. Kromě samotné identifikace klíčových osob (projektového manažera, kontroly z řad top managementu aj.) je zapotřebí se ujistit, zda členové řešitelského týmu dokáží efektivně aplikovat nástroje k řízení a hodnocení reportování udržitelných aktivit, a že jsou srozuměni s metodikou, kterou k reportování využívají, a umějí ji aplikovat.

10. Sběr relevantních dat

Pouze kvalitní data mohou napomoci k tvorbě optimálních rozhodnutí a správnému řízení podniku. Zatímco reporty slouží k vyjádření současného a minulého stavu podnikatelské činnosti v prioritních oblastech, proces získávání a analýzy dat podporuje nejen samotnou tvorbu reportů, ale také rozhodování ohledně budoucích aktivit. Stávající interní systémy a jejich schopnosti podávat informace, by měly být posouzeny z hlediska možného použití i v oblasti udržitelnosti. V případě, že nelze použít současně využívané podnikové systémy, je zapotřebí vytvořit či pořídit systém nový. Propojení dat ohledně udržitelných aspektů s podnikovými plány, programy a výkonností – tedy jejich zasazení do kontextu podnikových aktivit - podniku umožní lépe porozumět případným změnám v celkové výkonnosti.

11. Design a tvorba reportu, která podporuje podnik (výběr typu zprávy)

Design a struktura reportu záleží na podniku, proto je vhodné přizpůsobit je stylu, kterým se podnik prezentuje a zajistit, že report udržitelné výkonnosti je propojen se značkou podniku. Nefinanční informace mohou být vykazovány v rámci samostatné zprávy, případně jako součást výroční zprávy.

12. Hodnocení reportování

Pravidelný interní či externí audit (popř. kombinace obojího) je vhodným nástrojem pro ověření, že report podává spolehlivé informace a splňuje tak požadavky klíčových stakeholderů.

13. Propagace reportingu (způsob šíření reportu)

Výběr vhodné podoby komunikace s klíčovými stakeholdery z hlediska zvoleného komunikačního kanálu a způsobu podávání hlavních sdělení hraje podstatnou roli pro jejich následnou zainteresovanost. Kašparová a Kunz (2013) například doporučují zveřejnění nefinančního reportu na webových stránkách společnosti.

14. Zapojení se do neustálého zlepšování se

Pomocí reportů udržitelné výkonnosti podniku lze vybudovat pevnější vztahy se stakeholdery, a to prostřednictvím aktivního získávání zpětné vazby k podnikovým prioritám udržitelnosti, výkonu a reportování a jejího následného zapracování.

3 Udržitelný reporting – současný stav v rámci teorie

Tato kapitola se zabývá současným stavem poznání řešené problematiky. K ověření, že v rámci teoretické části práce, kde jsou představena základní teoretická východiska pro reporting udržitelné výkonnosti podniku, jsou zachycena relevantní témata, je využito nástrojů tematické literární rešerše, konkrétně bibliometrické analýzy. Vzhledem k množství publikačních výstupů týkajících se udržitelného reportování – viz následující kapitola 3.1, autorka přistupuje nejprve k teoreticko-epistemologické rešerši a kontextové rešerši (kapitoly 1 a 2), jejichž výsledky a stav poznání následně ověřuje na základě výstupů bibliometrické analýzy.

Další části kapitoly prezentují současný stav poznání problematiky udržitelného reportování na mezinárodní úrovni (kapitola 3.2), hlavní identifikované problematické oblasti (kapitola 3.3).

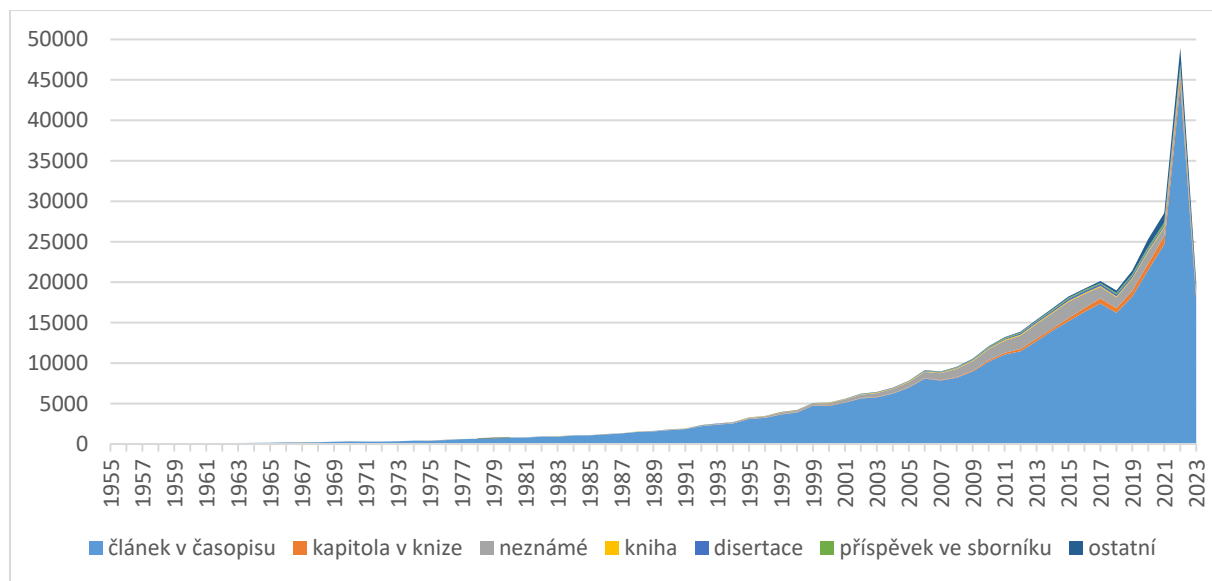
3.1 Bibliometrická analýza

Bibliometrická analýza je realizována na základě dat z databází Web of Science, Scopus a Lens za pomoci softwaru MS Office (Excel), VOSviewer a R, respektive jeho nástroje Biblioshiny. Nejprve je za použití databází Lens, Scopus a Web of Science provedena analýza vývoje vědeckých publikací, co se doby zveřejnění, druhu vědeckého výstupu a institucí provádějících výzkum týče, a to na celosvětové úrovni i na úrovni ČR. Dále jsou pomocí nástroje Biblioshiny na vzorku z databáze Web of Science zkoumány možné autorské vazby a přeshraniční spolupráce. Autorka se zaměřuje také na klíčová slova používaná autory v souvislosti s publikacemi na téma udržitelného reportingu, jejich četnosti a provazby. Pro tyto účely jsou zpracovávána data z databáze Web of Science prostřednictvím softwaru VOSviewer a Biblioshiny. Jako klíčová slova jsou pro vyhledávání ve všech zmíněných databázích využita „sustainability“ AND „reporting“, tedy udržitelnost a reporting.

V databázi Lens je k 30. 6. 2023 na základě klíčových slov ve zvolených výzkumných oblastech (accounting, psychology, biology, sustainable development, environmental economics, marketing, social psychology, sociology, economic growth, sustainability, natural resource economics, population, business, economics, government, finance, environmental health, ecology, knowledge management, waste management, climate change, context /language use/, environmental science, corporate governance, social science, politics, artificial intelligence, environmental planning) identifikováno 422 046 výzkumných prací. Bližší členění dle roku publikace a typu výzkumné práce – článek v časopisu, kapitola v knize, kniha, disertace, příspěvek ve sborníku, neznámé a ostatní (reporty, články v novinách, přehledy, datasety, aj.)

– je vyobrazeno na Obrázku 13. Jedná se o vědecké práce publikované od roku 1955 do června 2023.

Obrázek 13: Přehled vědeckých prací na téma udržitelného reportingu (leden 1955 - červen 2023) dle Lens

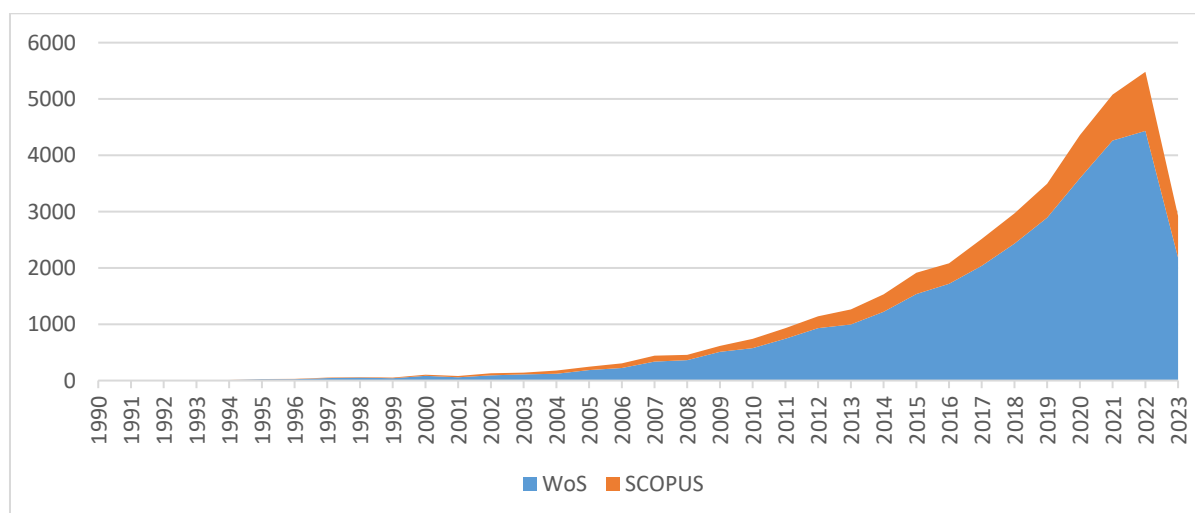

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Lens (2023a), 2023

Již v roce 1963 byl překročen počet 100 příspěvků na téma udržitelného reportování v podobě článků v odborných časopisech (128), hranice 1 000 příspěvků v odborných časopisech (konkrétně 1 041) pak byla pokořena v roce 1984. Bez přihlednutí výstupů kategorizovaných jako „neznámé“, rok 2010 byl prvním rokem, kdy bylo v časopisech publikováno nad 10 000 příspěvků (10 182) vztahujících se k tématu. Ve sledovaném období lze pozorovat rostoucí tendenci, kdy se téma těší stále většímu zájmu ze stran odborné i neodborné veřejnosti. Mezi lety 2021 a 2022 byl zaznamenán významný nárůst počtu nejen článků v časopisech (z 24 681 na 44 339), ale také článků ve sbornících z konferencí (z 310 na 572). Konkrétní celosvětové počty jsou uvedeny v Příloze 1.

Pro srovnání vývojové tendence autorka analyzuje také počet výstupů publikovaných v databázích Web of Science a Scopus (Obrázek 14), kde jsou data dostupná od roku 1990. V obou databázích lze ve sledovaném období hovořit o vzestupné tendenci. Zatímco do roku 1995 se počty výstupů v jednotlivých databázích pohybovaly v řádech jednotek, v roce 2005 se jednalo o 186 příspěvků v databázi Web of Science a 60 v databázi Scopus. O deset let později, tedy v roce 2015 bylo publikováno 1 537 výstupů v databázi Web of Science a 378 v databázi Scopus. V roce 2020 se jednalo o 3 595 a 763 výstupů, v roce 2022 pak o 4 433 a 1 049.

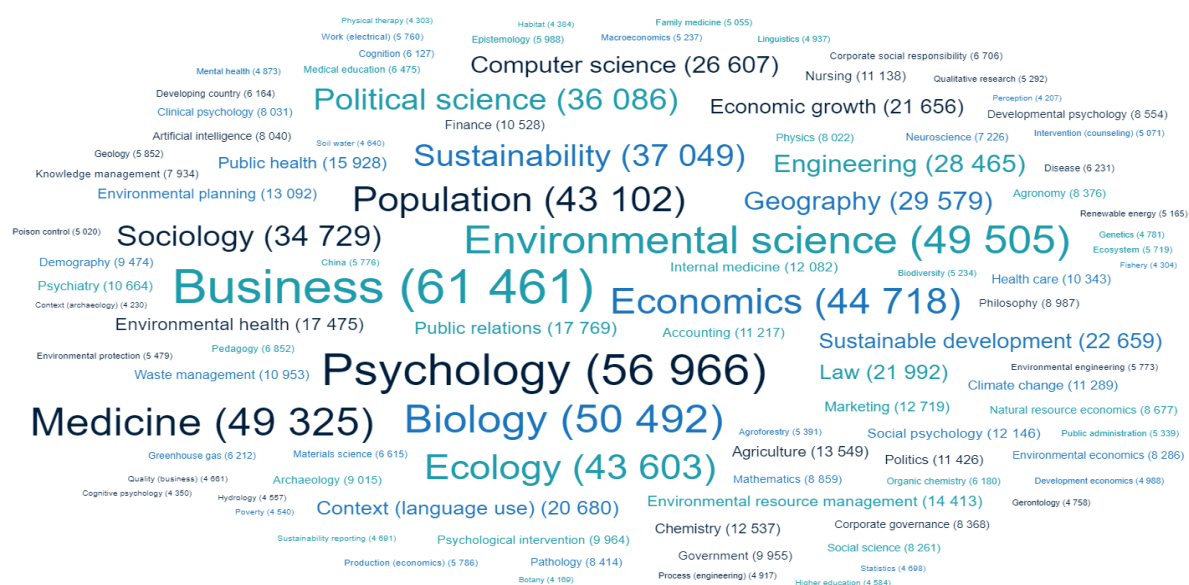
Obrázek 14: Počet výstupů publikovaných v databázi WoS a Scopus (v letech 1990 - červen 2023)

Zdroj: vlastní zpracování dle databáze Web of Science (2023) a Scopus (2023), 2023

Počet odborných výstupů dle odborného zaměření ve zkoumaném období (leden 1955 - červen 2023) je uveden na Obrázku 15.

Obrázek 15: Vědecké oblasti dle počtu publikovaných odborných prací (leden 1955 - červen 2023)

Zdroj: vlastní zpracování v Lens (2023a), 2023

Téma udržitelného reportování se v rámci vybraného okruhu odborných zaměření v databázi Lens (viz výčet na počátku této podkapitoly) nejvíce odráží v oblastech podnikové ekonomiky, psychologie, biologie, environmentálních věd, medicíny, ekonomie a ekologie (Lens, 2023a). V případě databáze Web of Science jsou pod klíčovými slovy udržitelného reportingu zastoupeny oblasti environmentálních věd (7 891 příspěvků), zelené udržitelné technologie

Obrazek 17: Instituce angažované ve vědecké publikační činnosti na téma udržitelného reportingu (leden 1955 – červen 2023)

1,343 Agricultural Research Service	1,575 Centre national de la recherche scientifique	5,834 Chinese Academy of Sciences	2,062 Columbia University	1,811 Cornell University
1,487 Duke University	2,404 French Institute of Health and Medical Research	1,324 Ghent University	4,448 Harvard University	1,606 Imperial College London
1,992 INRAE	2,320 Johns Hopkins University	1,665 McGill University	1,791 Monash University	2,125 National Institutes of Health
1,373 New York University	1,331 Pennsylvania State University	1,730 Russian Academy of Sciences	2,235 Spanish National Research Council	1,991 Stanford University
2,272 University College London	2,090 University of British Columbia	1,550 University of California, Berkeley	1,428 University of California, Davis	1,704 University of California, Los Angeles
1,440 University of California, San Diego	1,604 University of California, San Francisco	1,999 University of Cambridge	1,772 University of Chinese Academy of Sciences	1,387 University of Copenhagen
1,375 University of Edinburgh	1,804 University of Florida	2,079 University of London	2,108 University of Melbourne	2,025 University of Michigan
1,852 University of Minnesota	1,556 University of New South Wales	1,558 University of North Carolina at Chapel Hill	2,716 University of Oxford	1,864 University of Pennsylvania
1,330 University of Pittsburgh	2,177 University of Queensland	2,049 University of Sydney	1,520 University of São Paulo	1,551 University of Tokyo
2,695 University of Toronto	2,513 University of Washington	1,415 University of Wisconsin-Madison	1,483 Wageningen University and Research Centre	1,704 Yale University

Zdroj: vlastní zpracování v Lens (2023a), 2023

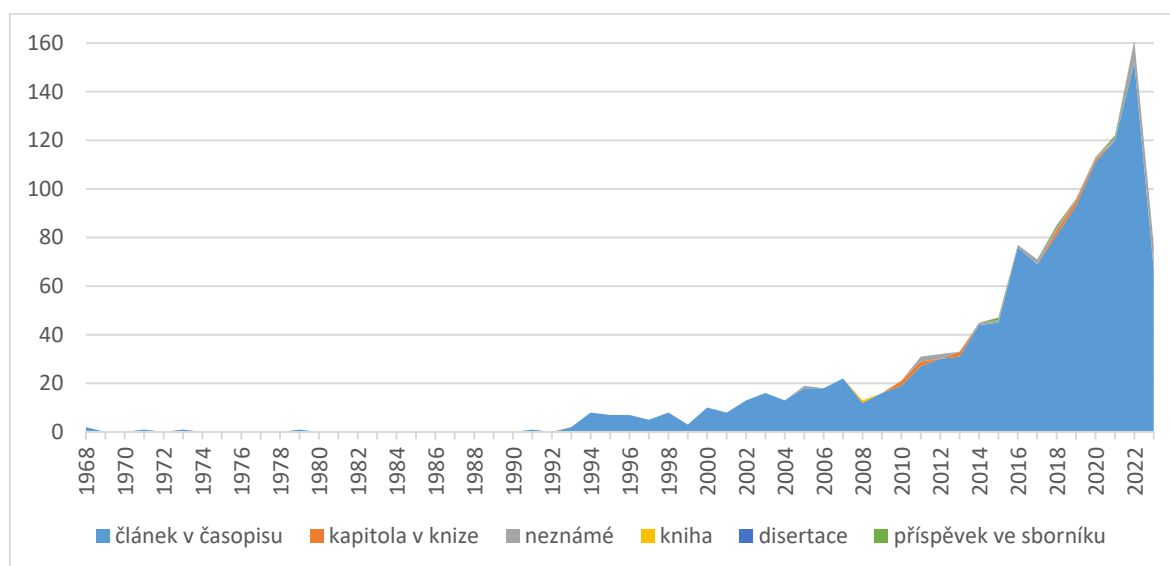
V případě databáze Web of Science jsou nejvíce činní autoři s vazbou na N8 Research Partnership (tedy 8 univerzit ze severní Anglie) s počtem 677 příspěvků, Kalifornské univerzity (605), Londýnské univerzity (423) a Čínské akademie věd (328). V databázi Scopus vykazují nejvíce příspěvků příslušníci Monashské univerzity (73), Severoaustralské univerzity (64) a Sydneyské univerzity (62).

Autorka práce zkoumá také možné autorské vazby a přeshraniční spolupráci za pomoci dat z databáze Web of Science a nástroje Biblioshiny od softwaru R, přičemž co do počtu je nejvýznamnější spolupráce mezi Austrálií a Novým Zélandem (10x), Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska a Bahrajnem (10x), USA a Francií (9x). ČR spolupracovala nejčastěji se Slovenskem (5x), Pákistánem (2x) a dále 1x s vybranými zeměmi Východní Evropy (Chorvatsko, Estonsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Polsko, Slovinsko).

V České republice bylo pak ve zvolených vědeckých oborech identifikováno mezi lety 1955-2023 (k červnu) celkem 1 216 vědeckých děl zabývajících se problematikou udržitelného reportingu. Téměř polovina těchto děl spadá do oblasti biologie (595), druhou nejpočetnější skupinou jsou příspěvky z oboru ekologie (215), následované environmentálními vědami (201) a podnikovou ekonomikou (140). Nejčinnějšími institucemi jsou Česká akademie věd s 400 příspěvků, Karlova Univerzita v Praze s 336 příspěvků, Masarykova univerzita se 144 příspěvků a Česká zemědělská univerzita v Praze se 143 příspěvků. V oblasti podnikové ekonomiky má nejvíce děl Česká zemědělská univerzita v Praze (19), Karlova univerzita v Praze (18) a Vysoké učení technické v Brně (17) (Lens, 2023b).

Vývoj publikací vědeckých prací na téma udržitelného reportingu je patrný na Obrázku 18. Konkrétní data jsou pro přehlednost umístěna do Přílohy 2. V letech 1955 – 1967 nebyly v databázi lens.org identifikované žádné vědecké práce na dané téma, v celém sledovaném období rovněž v databázi nebyly nalezeny žádné disertační práce. V roce 2022 bylo publikováno 152 článků v odborných časopisech.

Obrázek 18: Vývoj publikační činnosti na téma udržitelného reportingu v ČR (leden 1968 - červen 2023)

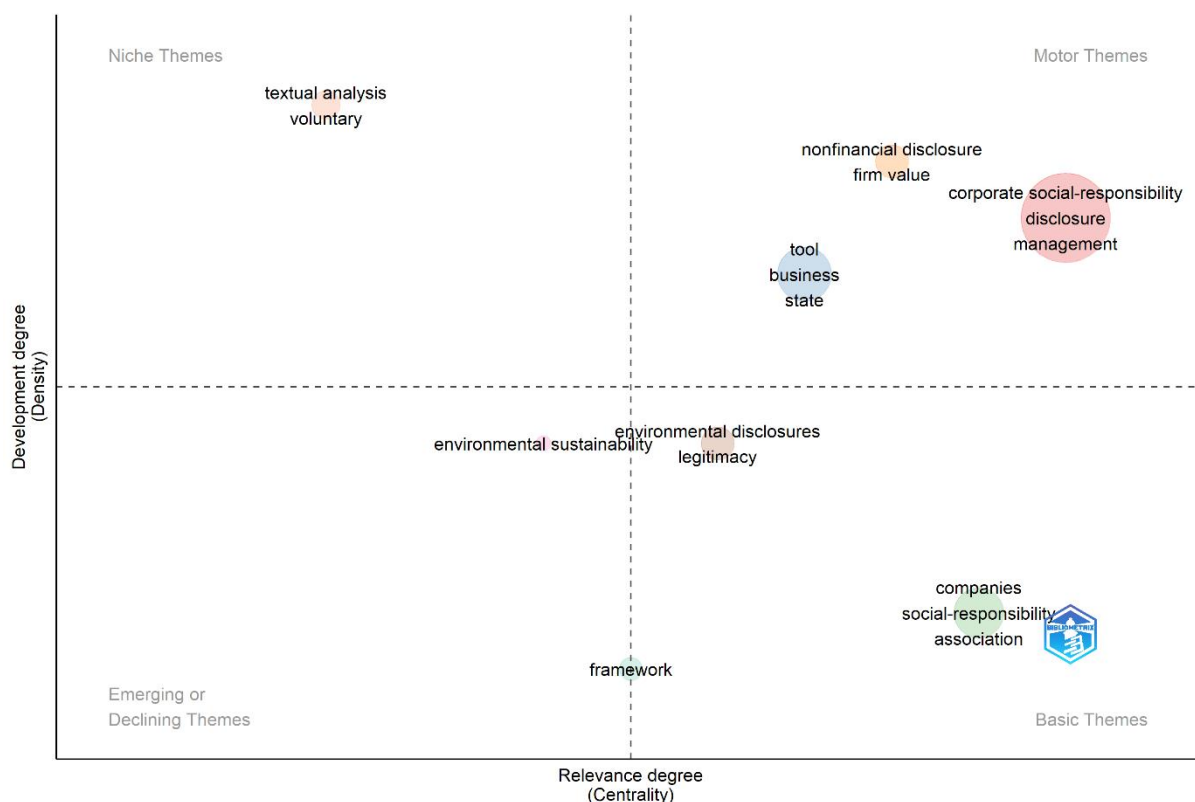
Zdroj: vlastní zpracování dle dat z Lens (2023b), 2023

Klíčová slova používaná autory publikujícími na téma udržitelného reportingu jsou dle míry četnosti výskytu zobrazena na Obrázku 19. Mezi nejčastěji využívaná klíčová slova kromě samotného udržitelného reportingu patří: udržitelnost, GRI, obsahová analýza, indikátory udržitelnosti, CSR, podnikový reporting, integrovaný reporting, udržitelný rozvoj, udržitelná zveřejnění, GRI standardy a další.

Při práci s klíčovými slovy autorka přistoupila k úpravě podkladových dat tak, aby zamezila možným nepřesnostem a zkreslením v důsledku vícečetného zobrazení stejných klíčových slov, které byly autory používány ve shodném smyslu, avšak nástroje s nimi pracovaly jako s pojmy rozličnými, neboť se od sebe lišily. Např. výrazy GRI, Global Reporting Initiative, Global Reporting Initiative (GRI) byly shodně sjednoceny na Global Reporting Initiative (GRI); sustainability report a sustainability reports byly unifikovány pod pojem sustainability reports; obdobně také CSR, Corporate Social-Responsibility a Corporate Social Responsibility byly shrnuty pod jednotný termín Corporate Social Responsibility (CSR).

Následující Obrázek 22 představuje výsledky analýzy témat udržitelného reportingu dle stupně relevance (osa x) a stupně rozvoje, tedy hustoty (osa y).

Obrázek 22: Témata udržitelného reportingu dle stupně relevance a rozvoje

Zdroj: vlastní zpracování v softwaru R dle Web of Science (2023), 2023

Jako nika jsou označována témata týkající se textové analýzy a dobrovolnosti, za hnací témata se pak považují témata ohledně nefinančních zveřejnění a hodnoty podniku; CSR, zveřejnění a managementu; nástrojů, současného stavu a podniku. Za témata, která se teprve objevují či naopak již upadají, jsou označena environmentální udržitelnost a rámce. Mezi základní témata pak spadají environmentální zveřejnění a legitimita, asociace a společenská odpovědnost.

3.2 Mezinárodní studie ohledně udržitelného reportingu

Ze studie prováděné v roce 2015 společností KPMG (2015), jež se zaměřovala na míru zveřejňování společensky odpovědných aktivit ve 45 zemích světa, kde bylo posuzováno 100 největších společností z jednotlivých analyzovaných zemí, vyplývalo, že v Evropě byla jedničkou v reportingu nefinančních skutečností Francie (93 % ze 100 top společností), následována Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska (90 %), Norskem (86 %) a Dánskem (82 %). Česká republika vykázala ve sledovaném období relativně nízkou míru zveřejňování udržitelných reportů, a to 43 %.

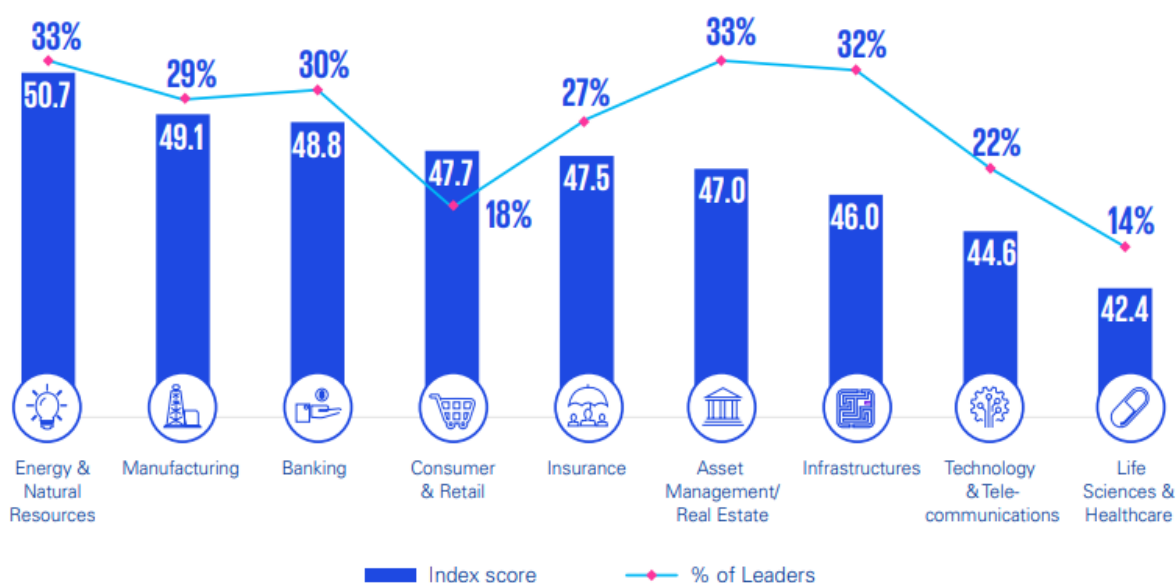
Studie ohledně reportingu udržitelnosti s názvem „The Time Has Come“ od KPMG (2020), kde bylo posuzováno 5 200 podniků, uvádí, že celosvětově 80 % podniků reportuje ohledně svých udržitelných aktivit. Studie byla zaměřena na reportování dat ohledně klimatu a redukce uhlíkové stopy a reportování SDGs. Dle této studie pětina podniků reportuje klimatická rizika v souladu s doporučeními TCFD, jíž je připisován podíl na rozšíření povědomí o finančních rizicích plynoucích z klimatu, a s tím související nárůst reportovaných údajů v tomto směru (v USA z 53 % v roce 2017 na 58 % v roce 2020, v Evropě z 29 % v roce 2017 na 41 % v roce 2020). Míra reportování udržitelných dat je na N100 vzorku podniků v USA 98 %, zatímco průměr v rámci Evropy je 77 %, ČR je na 66 %. Do popředí zájmu se nejen díky pandemii COVID-19 dostávají otázky ohledně biodiverzity (tedy spojené s přírodou), kde se očekává podobný trend jako v případě reportování informací týkajících se klimatu, tedy že se z reportování na dobrovolné bázi stane legislativně regulovaná oblast.

Z KPMG (2020) výzkumu vyplývá, že pouze ve 3 ze zkoumaných zemí převládá integrovaný reporting nad ostatními formami reportování udržitelné výkonnosti. Konkrétně se jedná o JAR, Japonsko a Srí Lanku. 77 % vzorku používalo při tvorbě reportu některou z existujících metodik, nejčastěji (v případě 2 668 podniků) se pak jednalo o GRI (95 % z toho standardy, 4 % G4 guideline a 1 % G3 guideline). Významný podíl také zastávaly reporty sestavované dle SASB a ISO. Proto se autorka pro účely bibliometrické analýzy a metodologie výzkumu zaměřuje primárně na pojmy udržitelný reporting a nikoli na integrovaný reporting.

Následující studie KPMG (2022) nesoucí název Big shifts, small steps analyzovala finanční a ESG reporty 5 800 podniků z 58 zemí. Z výsledků této studie vyplývá, že 96 % G250 podniků reportuje ohledně svých udržitelných aktivit, v případě N100 se pak jedná o 79 %. GRI, TCFD a SDGs jsou nejpoužívanějšími metodikami pro udržitelné reportování, kdy využití TCFD v se od roku 2020 téměř zdvojnásobilo na 61 %. Podniky reportují předněji klimatická rizika, sociální a governance rizika zůstávají upozaděny, kdy tato rizika zveřejňuje necelá polovina posuzovaných podniků. Míra reportování udržitelných dat N100 podniků v USA je 100 %, zatímco evropský průměr činí 82 % (Západní Evropa vykazuje míru 85 % a Východní Evropa 72 %), v ČR došlo k nárůstu na 74 %. GRI je v roce 2022 využíváno 68 % N100 (75 % v amerických zemích, 68 % v evropských zemích) a 78 % G250, zatímco SASB využívá 33 % N100 (52 % v amerických zemích a 35 % v evropských zemích) a 49 % G250. Koncept materiality je pak při sestavování reportu využíván 71 % N100 a 77 % G250, nezávislé externí posouzení udržitelného reportu bylo využito v případě N100 ve 47 %, u G250 v 63 %.

Průzkum KPMG (2023) Road to readiness, zaměřený na poznání podnikové ESG zralosti ve vztahu k ověření reportovaných údajů na vzorku 750 podniků, přinesl poznatky ohledně připravenosti podniků na povinnost ověření ESG zveřejnění, kdy pouze 25 % dotázaných považuje své ESG politiky a zkušenosti v tomto směru za dostačující. 26 % zkoumaných podniků aplikuje vnitřní auditorské postupy, které mají napomoci ověřit jejich nefinanční data a podpořit správnost a přesnost dat. 65 % pak hovoří o digitálních nástrojích jako klíčových ve vztahu k připravenosti nefinančních zveřejnění na ověření. Pro účely tohoto výzkumu byl vytvořen Index zralosti (resp. připravenosti podniku na povinnost ověření ESG dat), který nabývá hodnot 0-100. Skládá se z 5 vážených pilířů – governance (váha 0,25), zkušeností (váha 0,25), data managementu (váha 0,25), digitálních technologií (váha 0,15) a hodnotového řetězce (váha 0,10). Výsledky průměrně dosahované ve vybraných odvětvích a relativní počet leaderů v rámci daného odvětví je patrný na Obrázku 23. Jako leadery jsou označovány ty společnosti, které se v rámci hodnocení umístily v top 25 %.

Obrázek 23: Index zralosti podniků na ověření nefinančních reportovaných dat dle KPMG (2023) – výsledky za odvětví

Zdroj: KPMG (2023, s. 7)

Index zralosti dosahuje nejvyššího průměrného skóre u podniků se sídlem ředitelství v Severní Americe (48,3 bodu), dále v Evropě (46,8 bodu), Asijsko-pacifickém regionu (45,8) a nejméně v oblasti Latinské Ameriky (43,1 bodu).

Za přínosy ověření ESG zveřejnění jsou pak leadery označovány zejména rozšíření klientské základny, zvýšená profitabilita, vylepšené rozhodovací procesy, zvýšená inovativnost, silnější reputace a vyšší hodnota vnímaná stakeholdery. Naopak za výzvy a překážky při přípravě

nefinančních zveřejnění na externí ujištění považují vysoké počáteční náklady (popř. nedostatečný rozpočet), nedostatek interních zkušeností a znalostí, nejasné či neustále se vyvíjející regulační předpisy, neadekvátní ESG výkonnost dodavatelů, nedostatečné technologické vybavení podniku a chybějící jasné metriky či nástroje pro měření ESG aktivit (KPMG, 2023).

KPMG (2023) dále přichází s podstatným zjištěním, a to že převážná většina dotazovaných stále nemá vytvořený systematický proces pro sběr a validaci nefinančních dat. Podíl interních zdokumentovaných procesů a kontrol ESG dat, které byly zavedeny a otestovány v jednotlivých oblastech nefinančních dat, je dle ESG oblasti a typu podniku (leader či ostatní) uveden v následující Tabulce 19.

Tabulka 19: Interní zavedené a otestované kontroly ESG dat u podniků v roce 2023 dle KPMG (2023)

ESG oblast	Leaderi	Ostatní podniky
Environmentální	50 %	14 %
Sociální	45 %	16 %
Governance	52 %	19 %

Zdroj: vlastní zpracování dle KPMG (2023), 2024

KPMG (2024) dále publikovala výsledky výzkumu ohledně podnikových nedostatků ve strategiích pro udržitelné reportování ve studii s názvem Addressing the Strategy Execution Gap in Sustainability Reporting. Na 90 % z 550 celosvětově dotazovaných podniků plánuje investovat zvýšené množství zdrojů za účelem podpory reportování ESG aktivit – např. ve formě specializovaných zaměstnanců na ESG problematiku (43 %), v podobě softwaru zaměřeného na ESG aktivity a data (40 %), na sběr a management dat a nástrojů pro jejich řízení (37 %) a na zajištění souladu s právními předpisy pro ESG reportování (36 %). 58 % z dotazovaných očekává, že díky budoucímu využití AI, budou moci získat přesnější, kvalitnější ESG data, kdy 45 % považuje data management a reportovací schopnosti jako důležitý předpoklad a podpůrný nástroj pro integraci ESG cílů do podnikových strategií. Za významné překážky pro propojení ESG cílů s podnikovou strategií jsou podniky udávány zejména nedostatečné zdroje a kapacity pro efektivní spolupráci, interní komunikační bariéry (mezi jednotlivými podnikovými odvětvími), rozličné cíle napříč podnikovými funkcemi, obtížnost měření návratnosti investic a rozpočtová omezení. 71 % dotazovaných navíc podotýká, že již outsourcuje nebo do 3 let plánuje outsourcovat klíčové ESG reportovací aktivity.

Průzkum KPMG (2024) mimo jiné poukazuje na rozdíly v podniku vnímané úrovni reportovacích schopností a jejich realizovanými reportovacími aktivitami (použitými nástroji, procesy aj.). Zatímco se 30 % považuje za výrazně napřed a 53 % mírně napřed před svými odvětvovými protějšky, nejčastěji používaný systém pro management ESG dat však stále představují tabulkové procesory (využívané 47 % dotazovaných). Dále jsou využívány ERP systémy s ESG moduly (38 %) a specializované ESG softwary (37 %). Integrované nástroje pro finanční a ESG reportování používá 23 %. Důvodem, na základě kterého se podniky považují za vyspělejší, uvádí využívání pokročilých data systémů pro reportování přesných ESG dat, školení zaměstnanců za účelem podpory kvality ESG reportů, benchmarking reportovaných dat s odvětvovými protějšky či alokaci zdrojů zaměřenou na neustálé zlepšování a strategický rozvoj ESG reportovacích aktivit. Za nejcennější ESG zkušenosti a znalosti pro následující léta označují získávání a analýzu ESG dat a vzhledu na problematiku (47 %), SSCM (40 %), ESG risk management a hodnocení (38 %), měření a reportování uhlíkové stopy (37 %), expertíza v souladu ESG s legislativními a standardovými požadavky (33 %), v neposlední řadě také rozvoj CSR aktivit (23 %).

Výzkum společnosti Ernst & Young (2018) s názvem Global Climate Change and Sustainability Services study zaměřený na vnímání nefinančních informací ze strany investorů ukázal, že nejvíce se při investičním rozhodování investoři opírali o integrovaný report či výroční zprávy. Udržitelný report či CSR report pak shledávali jako třetí nejpodstatnější zdroj nefinančních informací. Naopak za nejméně důležitý zdroj informací nefinančního charakteru byly označeny sociální média, webové stránky společnosti a indexy udržitelnosti vytvářené třetí stranou. Motivy pro zveřejňování nefinančních ukazatelů a informací sestávaly z drtivé většiny z legislativních požadavků a ze snahy společnosti demonstrovat svůj risk management. Investoři by uvítali zavedení účetních standardů také pro nefinanční informace, přičemž tím, kdo se jeví jako nejvhodnějším subjektem pro zastření rozdílu mezi požadovanými a zveřejňovanými informacemi, by měl být regulátor na národní či nadnárodní úrovni.

Dle Ernst & Young (2021a) zájem investorů o nefinanční informace vzrostl mezi lety 2018-2020 o 30 %, kdy z průzkumu prováděného v roce 2020 pro 91 % investorů ESG data představují klíčové parametry pro rozhodování o realizaci investice. Pro 75 % respondentů udržitelnost podniku představuje známku bezpečí investovaných prostředků a přisuzují jim potenciál dlouhodobého růstu. V souvislosti s investováním je vhodné uvést také vývoj udržitelných investic, kde došlo mezi lety 2019 a 2020 k téměř 100% nárůstu v objemu.

Vyzdvihována je role společnosti BlackRock, která v roce 2020 spravovala udržitelná investiční aktiva v hodnotě 8,68 bilionu USD (Ernst & Young, 2021b).

V roce 2022 z výzkumu Ernst & Young (2022b), kde bylo dotazováno na 320 investorů, vyplývá, že 99 % investorů se při svém investičním rozhodování opírá o výsledky prezentované v ESG reportech, 74 % dokonce používá strukturované metodické nástroje pro jejich vyhodnocení, což představuje výrazný posun v pojetí jejich posuzování, kdy v roce 2019 používalo formální nástroje hodnocení nefinančních ukazatelů „pouze“ 32 % investorů. Avšak zároveň se 76 % z nich domnívá, že podniky si selektivně vybírají, co budou zveřejňovat a co nikoli, což v nich vzbuzuje obavy ohledně možného greenwashingu. 73 % investorů navíc považuje podnikové reporty za málo pokročilé, co se týče propojení finančních a nefinančních aspektů, a 84 % se vyjádřilo skepticky k transparentnosti, kdy předpokládají, že bez legislativních požadavků podniky zveřejňují pouze omezené množství potřebných informací nefinančního charakteru. Investoři se víceméně shodují s podnikovými finančními manažery ohledně výzev pro efektivní reportování udržitelných aktivit, kdy jmenují následovně: nedostatečné či chybějící podpůrné evidence a ujištění ohledně správnosti a pravdivosti reportovaných dat, nepropojenost mezi finančními a nefinančními reportovanými daty, nedostatek informací o podnikové tvorbě dlouhodobé hodnoty, nedostatečné zaměření se na skutečně významná materiální témata, nedostatek zveřejnění ohledně budoucích výhledů podniku a nedostatek informací poskytovaných v reálném čase.

Navazující výzkum Ernst & Young (2023) prezentoval výsledky ohledně výrazného meziročního poklesu aktivity a reportovaných dat v environmentální oblasti. Medián reportovaného snížení GHG emisí poklesl z 30 % na 20 %, posunut byl také mezní termín pro dosažení uhlíkové neutrality podniků z mediánu v roce 2036 na rok 2050, zároveň došlo k redukci množství reportovaných akcí ve vztahu ke klimatu z 10 na 4 (z 32 sledovaných). Zároveň je poukazováno na finanční výsledky podniků dosahovaných z environmentálních aktivit, kdy podniky s nejvíce aktivitami v environmentální oblasti dosahují v průměru 1,8krát vyšších než očekávaných finančních výsledků v porovnání se zbylými podniky. Průzkum byl mimo jiné zaměřený na dotazování vedoucích pracovníků za podnikovou udržitelnost (520 respondentů). 22 % vedoucích manažerů udržitelnosti považuje legislativní požadavky ve vztahu k udržitelnosti a udržitelnému reportování za bariéry ve vztahu k podnikovým udržitelným aktivitám. Potenciál technologií, zejména AI, je zdůrazňován nejen ve vztahu k reportovaným datům a jejich kvalitě, ale také ve vztahu k optimalizaci SSCM a redukci emisí.

V průzkumu Ernst & Young (2024) v rámci 200 evropských společností pouze 40 % leaderů a 20 % ostatních vyjádřilo svou spokojenost s používanými metrikami ve vztahu k vypovídající hodnotě pro efektivní alokaci zdrojů na ESG aktivity. Vzhledem k CSRD a ESRS 40 % dotazovaných plánuje transformaci svého přístupu k nefinančnímu reportování, 61 % vnímá AI jako významnou příležitost pro tvorbu dlouhodobé hodnoty např. díky novým business modelům a přesměrování hodnotových toků.

Jak podotýkají Rogmans a El-Jisr (2022), reporting udržitelné výkonnosti a rating udržitelnosti mohou být užitečnými nástroji pro zajištění dodržování souladu podnikových aktivit s právními předpisy, pro vylepšení schopnosti podniku reagovat na potřeby stakeholderů, pro poskytování relevantních informací, jež umožní si řádně promyslet další kroky, a v konečném důsledku by tak měly vést k ještě vyšší udržitelnosti a výkonnosti podniku. Obdobně Ibánes-Forés et al. (2022) pohlíží na reporting udržitelné výkonnosti jako na významný podpůrný nástroj pro přechod podniku směrem k modelům cirkulární ekonomiky.

Alliance for Corporate Transparency (2020) provedla výzkum reportingu udržitelných aspektů podniků na vzorku 1 000 evropských podniků. Z výzkumu vyplynulo několik základních zjištění, a sice že zveřejnění nejsou dostatečně specifická na to, aby uživatel porozuměl pozici podniku a jeho budoucímu rozvoji, neboť se reporty zaměřují zejména na komunikaci obecných politik a závazků podniku, ale ne na konkrétní cíle a výstupy podnikových aktivit vzhledem ke stanoveným cílům. Pouze pětina vzorku pak sumarizovaně uvádí sledované KPI. V rámci porovnání výsledků podnikových reportů z jednotlivých států Evropy pak nespátřují významné rozdíly, pouze uvádí, že reporting podniků z Východní Evropy v průměru zaostává. NFRD považují za nedostatečnou pro účely dosažení zvýšení vypovídající hodnoty reportů.

Frank Bold (2021) uvádí, že reporting udržitelné výkonnosti a jeho vhodná legislativní úprava jsou nezbytným východiskem pro systém udržitelných financí a k tomu potřebnému přesměrování kapitálových toků. Investoři a banky potřebují údaje o udržitelných aktivitách podniků nejen pro to, aby sami splnili požadavky na nefinanční reportování, ale také pro to, aby mohli učinit informovaná rozhodnutí na základě porovnatelných a spolehlivých dat – což v současnosti nemají vzhledem k roztržitosti metodik pro reportování v drtivé většině případů k dispozici. V posledních letech se směrnice EU upravující nefinanční reporting zaměřují trendově na specifikaci kritérií, která budou podmiňovat přístup podniků k dotacím a půjčkám. Nefinanční reporting se tedy pomalu ale jistě stane faktorem určujícím přístup k dodatečnému kapitálu a konkurenceschopnosti podniku. Pro SMEs aktuálně představuje nefinanční reporting zejména administrativní zátěž, neboť existuje značné množství vzájemně

si konkurujících dobrovolných standardů a metodik pro vypracování reportů, a stejně tak jsou rozličné i požadavky jednotlivých stakeholderů na to co a do jaké míry má být sledováno a zveřejněno.

3.3 Dosavadní odborné studie – problematické oblasti

V současné době existuje řada studií zabývajících se problematikou udržitelnosti, udržitelné výkonnosti a jejího reportingu, přesto se jedná o téma s poměrně velkým množstvím nezodpovězených otázek.

Přístup k dosažení udržitelné výkonnosti zvaný „triple bottom line“ spočívá v rovnoměrném rozložení významnosti jednotlivých pilířů. Jinými slovy ekonomická, sociální a environmentální udržitelnost je prosazována současně a stejnou měrou. Ve skutečnosti však v praxi dle Friedman (1982) dominuje ekonomický aspekt nad zbylými, což je důsledkem přirozeného poměřování a prioritizace individuálních cílů nad společnými. Friedman zastává názor, že podnik jednající ve veřejném zájmu dosahuje nižší ziskovosti a výnosnosti akcionářů. Zhai a Chang (2019) tvrdí, že ekonomická udržitelnost vyžaduje tvorbu rozhodnutí na základě co možná největší spravedlnosti a finanční rozumnosti, avšak s ohledem na ostatní aspekty udržitelnosti. Vztahy mezi jednotlivými sférami a vlivem sociální a environmentální oblasti na oblast ekonomickou se staly předmětem zkoumání řady studií, avšak výsledky hovoří nejednoznačně. Zatímco výzkumy Ameer a Othman (2012), Barnett (2007), Orlitzky et al. (2003), Schönborn et al. (2019) potvrzují pozitivní vztah, dle Porter a Kramer (2006) jsou výsledky neurčitě. Paun (2018) podotýká, že sice existuje velké množství studií zabývajících se vztahy mezi jednotlivými aspekty udržitelnosti, avšak zaměřují se pouze na zjištění vzájemné závislosti a nikoliv jejího vysvětlení či určení míry vlivu jednotlivých faktorů v rámci daných sfér.

Xiao et al. (2018) svou mezinárodní studií prokázal vztah mezi finanční výkonností podniku a udržitelnou výkonností země, kdy pozitivní finanční výkonnost negativně zmírňuje udržitelnou výkonnost země. Přichází také s poznatkem, že pobídky k udržitelnosti dočasného finančního charakteru jsou platné pouze v době, kdy jsou poskytovány, tudíž pro trvalou podporu konceptu udržitelnosti v rámci jednotlivých podniků je zapotřebí zavést zejména pobídky nefinančního charakteru.

Nejasnost se však netýká pouze vzájemné závislosti jednotlivých sfér, ale také toho, co lze považovat za udržitelné a co nikoli, což výrazně ovlivňuje schopnost hodnocení udržitelnosti a jejích parametrů (Aras & Crowther, 2009; Burritt & Schaltegger, 2010; Wells, 2013).

Nejednotnost lze dle Gianni et al. (2017) spatřovat i v přístupu jednotlivých autorů k podstatě reportingu udržitelné výkonnosti. Gray a Milne (2002) jej považují za nástroj využitelný zejména pro monitorování a vyhodnocování změn v oblasti ekosystémů, přičemž se zaměřují na kritické hodnoty a kumulativní efekty. Předmětem zájmu by tak nemělo být chování jednotlivých organizací. Někteří autoři, jako např. Maunders a Burritt (1991), zastávají názor, že by reporting mohl napomoci jednotlivým organizacím začlenit aspekty sociální a ekologické do podnikatelské strategie. Řada autorů (Bellucci & Manetti, 2018; Gray & Bebbington, 2000; Schaltegger & Burritt, 2009) na základě výše zmíněných nedostatků upozorňuje na možné zneužití systému a jeho nedůvěryhodnost, kdy udržitelné reporty mohou vycházet z chybné či velice zjednodušené koncepce udržitelnosti.

Pucker (2021) potvrzuje výše zmíněné a dodává, že reporting nefinančních informací postrádá možnost vzájemného porovnání (v ideálním případě i benchmarkingu) někdy i u jednotlivých společností, a to kvůli změnám v použité metodologii či rozdílným metrikám, popř. standardům, kterými byly nahrazeny původní ukazatele měřící danou skutečnost.

Paun (2018) ve své studii uvádí, že udržitelný report obsahuje velké množství kvalitativních i kvantitativních dat, avšak jeho potenciál není plně využit. Dalším aspektem, jenž neumožňuje vytvoření univerzálního nástroje, který by dokázal identifikovat a vyhodnotit podstatné informace, je fakt, že neexistuje jednotná forma týkající se vzhledu či popisu informací, které by v reportu měly být obsaženy.

Vztahy mezi udržitelnou výkonností podniku, udržitelným reportingem a externím ujištěním o udržitelných aktivitách a dosažených výsledcích v této oblasti se staly předmětem zkoumání řady studií, avšak výsledky hovoří nejednoznačně. Zatímco někteří autoři dospěli k závěru, že podniky, které dosahují dobrých výsledků v rámci své udržitelné výkonnosti, poskytují kvalitnější informace ohledně udržitelnosti, a potažmo zveřejňují kvalitnější reporty (Cormier & Magnan, 2015; Uyar et al., 2019; Wang et al., 2018), jiní autoři hovoří o negativním vztahu mezi udržitelnou výkonností a jejím reportováním (Cho et al., 2007). Weber (2018) na základě svého průzkumu na datech z USA přišel s tvrzením, že podniky s horšími výsledky v udržitelné výkonnosti reportují více udržitelných informací, aby tak získaly externí ujištění, a tím se vyhnuly případným penalizacím. Oproti tomu Hummel et al. (2019) na datech z Evropy prokazují, že podniky s horšími výsledky v rámci udržitelné výkonnosti naopak využívají externích služeb a ujištění k tomu, aby si vylepšily interní procesy týkající se udržitelných aktivit, což by jim mělo napomoci k dosažení lepších výsledků v budoucnu. Karaman et al. (2021) se ve svém výzkumu zaměřovali na vztah mezi udržitelným reportingem a externím

ověřením reportovaných údajů. Na vzorku 2 244 podniků z energetického průmyslu z období 2012-2018 prokázali, že se externí ujištění o reportovaných údajích stává běžnou praxí a je čím dál tím častěji využíváno – což podporuje výsledky předchozího výzkumu prováděného KPMG v roce 2015. Externí ujištění je dle jejich názoru považováno za podstatný nástroj pro zvýšení důvěryhodnosti udržitelných reportů, o to více, kdy v dnešní době stakeholderi při posuzování reportovaných informací naráží na obavy ohledně možného greenwashingu. Z provedeného výzkumu mimo jiné vyplynulo, že reporty založené na GRI měly oproti ostatním reportům vyšší šanci na získání externího ujištění o správnosti údajů, a to zejména díky kvalitě reportovacího procesu a manuálu GRI.

Mezi autory panují také neshody ohledně toho, zda reporting udržitelnosti poskytuje užitečné informace a vypovídá o skutečné udržitelné výkonnosti podniku. Al-Shaer a Hussainey (2021) považují na základě udržitelných reportů velmi obtížné posoudit, zda je podnik odpovědný a oddaný udržitelnosti, či nikoli. Přisuzují to nedostatku pozornosti věnované etickým aspektům udržitelných reportů. Papoutsi a Sohdi (2020) však zastávají názor, že podniky prostřednictvím udržitelných reportů informují o svých udržitelných snahách, tedy reporty podávají stakeholderům obraz o udržitelné výkonnosti podniku. Opačný názor, že podniky využívají reportování k ovlivnění vnímání stakeholderů bez toho, aniž by se podnik hlouběji zabýval problematikou udržitelnosti, tedy že nepodávají informace o skutečné podnikové udržitelnosti, ale spíše se jedná o greenwashing, mají např. Gatti et al. (2019) či Guerreiro a Pacheco (2021).

V odborné literatuře dochází ke sporu ohledně prvků, které jsou určující pro usuzování o udržitelné výkonnosti na základě udržitelného reportu. Zatímco někteří uvádí, že je podstatná úroveň reportovaných informací či jejich množství (Weber, 2018), jiní argumentují významností použitého jazyka a způsobu vyjadřování, čtivosti (Clarkson et al., 2020; Du & Yu, 2020; Cho et al., 2010), další tím, co je řečeno (Al-Shaer & Hussainey, 2021). Dle Al-Shaer a Hussainey (2021) je pro správné posouzení udržitelné výkonnosti podniku zapotřebí poznat a porozumět podnikovým udržitelným praktikám, ve kterých je podnik aktivně angažován, kdy tyto praktiky jsou komunikovány právě skrze reporty.

4 Výzkum

Metodika výzkumu je podrobněji představena v kapitole 1.2. Jak již bylo zmíněno, základní soubor je tvořen TOP 100 podniky dle obratu za rok 2022 se sídlem na území ČR. Na základě metodiky GRI, resp. jejich univerzálních a tematických standardů, je vytvořena část matice pro obsahové hodnocení externích reportů udržitelné výkonnosti za období roku 2022 (tedy zveřejněných v průběhu roku 2023). Tyto reporty jsou hodnoceny na základě několika hlavních kritérií – dle způsobu reportování (typ, míra, rozsah) a zejména dle obsahového sdělení ve smyslu reportovaných indikátorů udržitelné výkonnosti podniku.

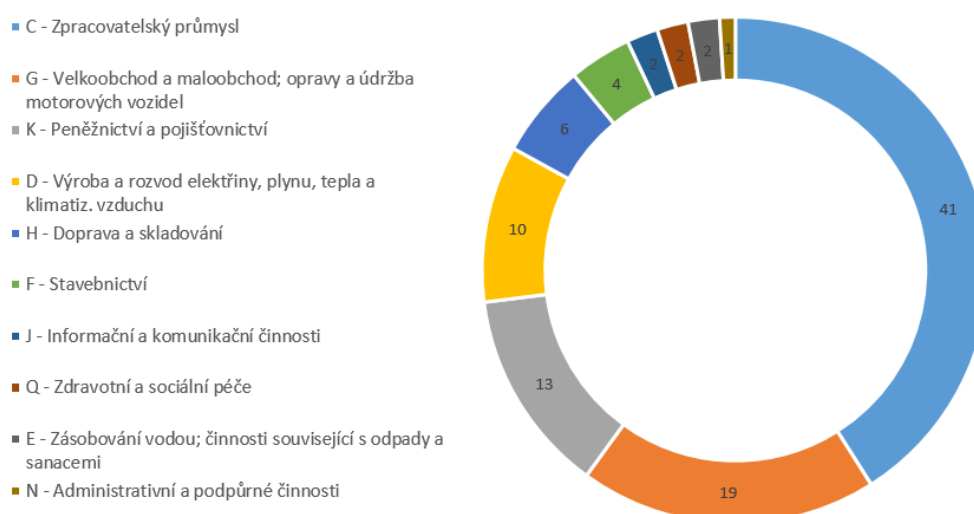
4.1 Charakteristika vzorku

TOP 100 podniků se sídlem v ČR a jejich dosahované výsledky v rámci vybraných finančních ukazatelů za rok 2022 jsou čerpány z databáze ORBIS. Při selekci TOP 100 podniků z uvedené databáze se postupuje od nejvyššího obratu, přičemž vyloučeny z vyhledávání jsou podniky, které nejsou od roku 2022 dále aktivní, a podniky, jež nemají dostupná data ohledně výše obratu za rok 2022. Výsledná velikost vzorku je 100 podniků.

Z celkového počtu 100 podniků je 6 podniků kótovaných na burze cenných papírů. Škoda Auto a.s. se umístila s obratem ve výši 456 596 000 tis. Kč na prvním místě, naopak 100. příčku zaujala společnost Siemens Energy, s.r.o. s obratem v hodnotě 4 608 663 tis. Kč. Celkem 9 podniků z vybraného vzorku dosáhlo v roce 2022 záporného EBT a tedy i ziskové marže. Z hlediska míry zadluženosti (vypočteného na principu aktiv) maximální míru (83,47 %) vykázal podnik Koito Czech s.r.o., oproti tomu nejnižší míru (0,41 %) SAS Autosystemtechnik s.r.o. Vzhledem k zastoupení jednotlivých průmyslových odvětví dle NACE převažují podniky ze sektoru C - Zpracovatelského průmyslu (41 podniků) a sektoru G – Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (19 podniků) – více viz Obrázek 24.

Pro účely statistického zpracování je však posuzováno pouze 5 odvětví – Zpracovatelský průmysl (C); Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (G); Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (D); Peněžnictví a pojišťovnictví (K) a „ostatní“, kam jsou vzhledem k relativně nízké četnosti zastoupení zahrnuta zbylá odvětví: Doprava a skladování (H); Stavebnictví (F); Informační a komunikační činnosti (J); Zdravotní a sociální péče (Q); Zásobování vodou, činnosti související s odpady a sanacemi (E) a Administrativní a podpůrné činnosti (N).

Obrázek 24: Charakteristika vzorku dle odvětví

Zdroj: vlastní zpracování, 2023

Charakteristika vzorku z hlediska dosahovaných finančních výsledků za rok 2022 je vzhledem k své rozsáhlosti umístěna jako Příloha 3. V průběhu empirického výzkumu jsou postupně z výzkumného souboru odstraněny podniky, které nejsou pro jednotlivé fáze výzkumu relevantní. Pro účely zhodnocení způsobu (s výjimkou tvorby individuálního či skupinového reportu) reportování udržitelné výkonnosti (SVO_{3.1}), stejně tak i z analýzy závislostí mezi podobou reportování a podnikovými charakteristikami (SVO_{3.2}) jsou vyřazeny podniky, které jsou součástí skupiny spolu s dalšími podniky umístěnými v žebříčku a nezaujímají nejvyšší příčku ze skupiny, přičemž tato skupina vydává report udržitelné výkonnosti za celou skupinu hromadně. Výsledky jsou tak posuzovány a připisovány pouze prvnímu ze skupiny podniků zaujímajícímu nejvyšší pozici. Z tohoto důvodu bylo abstrahováno od 16 podniků. Příkladem lze uvést skupinu ČEZ – specifika reportu udržitelné výkonnosti jsou přisuzovány podniku ČEZ a.s., jenž je na 2. pozici v TOP 100 žebříčku; ČEZ Distribuce, a.s. (7. příčka) byl z hodnocení vyřazen tak, aby nebyly zkresleny celkové výsledky duplicitami. V případě, že podniky náleží do majetkově propojené skupiny, která však nevydává skupinový souhrnný udržitelný report, jsou tyto podniky posuzovány samostatně na základě vlastních zpráv (např. J&T Finance Group SE a J&T Banka a.s.; Air Bank a.s. a PPF Banka a.s.).

Dále jsou pro účely zhodnocení způsobu (s výjimkou místa zveřejňování reportu) reportování udržitelné výkonnosti (SVO_{3.1}), stejně tak i z analýzy závislostí mezi podobou reportování a podnikovými charakteristikami (SVO_{3.2}) vyřazeny podniky, které nezveřejňují reporty udržitelné výkonnosti a ani nesplňují podmínky, co se legislativních

požadavků na nefinanční informace v rámci výroční zprávy týče. Jedná se o 4 podniky, a to jmenovitě o Velká Pecka s.r.o. (53. příčka), Kablo Vrchlabí s.r.o. (58. příčka), Fio banka a.s. (64. příčka) a Nemocnice Pardubického kraje, a.s. (73. příčka).

V případě **rozsahu reportu (součást SVO_{3.1})** nejsou dále posuzovány podniky, které nezveřejňují reporty udržitelné výkonnosti a v rámci výroční zprávy zveřejňují pouze minimum nefinančních informací vyžadované legislativními předpisy, a to v rozsahu maximálně několika vět či odstavců. Jedná se o 14 podniků jako např. ČESKÁ LÉKÁRNA HOLDING, a.s.; Notino, s.r.o.; ViaPharma s.r.o. nebo Louda Auto a.s.

U DM Drogerie Markt s.r.o. dochází vzhledem k faktu, že jediný samostatný report udržitelné výkonnosti je zveřejňován mateřskou společností jednou za 2 roky v německém jazyce, k výjimce, a posuzovány jsou udržitelné indikátory reportované ve výroční zprávě.

Air Bank a.s. ve své výroční zprávě uvádí, že do 30. 6. 2023 bude zveřejněna samostatná nefinanční zpráva, avšak k 31. 3. 2024 tak stále nebylo učiněno (Air Bank, 2022).

4.2 Sledované indikátory udržitelnosti dle GRI

V rámci individuálního reportu je pomocí vytvořené hodnotící škály (viz Tabulka 7) sledováno celkem 631 indikátorů udržitelnosti dle metodiky GRI. Posuzované indikátory udržitelnosti dle metodiky GRI včetně jejich klasifikačního označení na úrovni základních skupin (SUMOS, SUMAP, apod.) a agregovaných skupin (SUM100, SUM200, SUM300 a SUM400) jsou uvedeny v následující Tabulce 20. Tyto indikátory jsou sledovány na vzorku 80 podniků na celkovém počtu 167 externích veřejných reportů (80 primárních reportů a 83 doplňkových, 4 výroční zprávy bez udržitelných aspektů). Primárními reporty jsou myšleny reporty, které podniky zveřejňují jako primární zdroj informací o udržitelné výkonnosti podniku (např. reporty udržitelnosti či integrované reporty). Doplňkovými reporty jsou nazývány takové reporty a jiná zveřejnění, na která je přímo odkazováno v rámci hlavních reportů, a jsou dostupná z webových stránek podniku. Příkladem lze jmenovat Výroční zprávu diverzity Škoda Auto a.s.; Etický kodex Správy železnic, státní organizace; Gender Pay Gap Report od Bidfood Czech Republic s.r.o. či zveřejnění na internetových stránkách myslimena.cz podniku O2 Czech Republic a.s.

Tabulka 20: Skupiny a počty indikátorů udržitelnosti dle metodiky GRI sledované v reportech

Skupina indikátorů	Označení	Počet
1. Základní informace	SUMOS	22
Organizační specifika	2-1	4
Entity zahrnuté v reportu	2-2	6
Reportovací období, frekvence, kontakt	2-3	4
Změna reportovaných informací	2-4	3
Externí ujištění	2-5	5
SOUHRNNÝ INDIKÁTOR	SUM100	143
2. Aktivity a pracovníci	SUMAP	26
Aktivity, hodnotový řetězec a jiné podnikové vztahy	2-6	7
Zaměstnanci	2-7	12
Pracovníci, kteří nejsou zaměstnanci	2-8	7
3. Governance	SUMG	57
Struktura a složení řídicích orgánů	2-9	11
Nominace a výběr členů nejvyšších správních orgánů	2-10	6
Předseda nejvyššího správního orgánu	2-11	2
Role nejvyššího správního orgánu v dohledu nad managementem dopadů	2-12	5
Delegování odpovědnosti za management dopadů na udržitelnost	2-13	4
Role nejvyššího správního orgánu v udržitelném reportování	2-14	2
Konflikty zájmů	2-15	6
Komunikace kritických zájmů	2-16	2
Kolektivní znalost nejvyššího správního orgánu	2-17	1
Vyhodnocení výkonnosti nejvyššího správního orgánu	2-18	3
Politika odměňování	2-19	7
Proces na stanovení odměn	2-20	5
Celková roční kompenzační dávka	2-21	3
4. Strategie, politiky a praktiky	SUMS	35
Prohlášení o strategii udržitelného rozvoje	2-22	1
Politické závazky	2-23	12
Zakotvení politických závazků	2-24	5
Procesy na nápravu negativních dopadů	2-25	5
Mechanismy pro hledání rad a upozorňování na možné problémy	2-26	3
Dodržování zákonů a regulací	2-27	8
Členství v asociacích	2-28	1
5. Stakeholder engagement	SUMZS	6
Přístup k zapojení stakeholderů	2-29	4
Dohody kolektivního vyjednávání	2-30	2
GRI 3: Material Topics	SUMMT	19
Proces determinace materiálních témat	3-1	4
Seznam materiálních témat	3-2	2
Management materiálních témat - pro každé téma	3-3	13

SOUHRNNÝ INDIKÁTOR	SUM200	88
GRI 201: Economic Performance 2016	SUM201	30
Tvorba přímé generované a distribuované ekonomické hodnoty (EVG&D)	201-1	5
Finanční dopady a ostatní rizika, příležitosti v souvislosti se změnou klimatu	201-2	6
Závazky z plánu definovaných požitků a jiné penzijní plány	201-3	8
Finanční asistence od státu (vlády)	201-4	11
GRI 202: Market Presence 2016	SUM202	8
Poměry standardní nástupní mzdy dle pohlaví v porovnání s místní minimální měsíční mzdou	202-1	4
Míra vrcholového managementu najatá z místní komunity	202-2	4
GRI 203: Indirect Economic Impacts 2016	SUM203	5
Investice do infrastruktury a podpora služeb	203-1	3
Významné nepřímé ekonomické dopady	203-2	2
GRI 204: Procurement Practices 2016	SUM204	3
Podíl výdajů na místní dodavatele	204-1	3
GRI 205: Anti-corruption 2016	SUM205	11
Posouzení korupčních rizik u provozních činností	205-1	2
Komunikace a školení ohledně protikorupčních opatření	205-2	5
Potvrzené korupční incidenty a jejich řešení	205-3	4
GRI 206: Anti-competitive Behavior 2016	SUM206	2
Právní žaloby za protisoutěžní chování, protimonopolní a monopolní praktiky	206-1	2
GRI 207: Tax 2019	SUM207	29
Přístup k daním	207-1	5
Řízení, kontrola a risk management daní	207-2	7
Zapojení stakeholderů a správa obav spojených s daněmi	207-3	4
Hlášení dle jednotlivých zemí	207-4	13
SOUHRNNÝ INDIKÁTOR	SUM300	211
GRI 301: Materials 2016	SUM301	6
Váha či objem použitých materiálů	301-1	3
Použité recyklované vstupní materiály	301-2	1
Regenerované produkty a jejich obalové materiály	301-3	2
GRI 302: Energy 2016	SUM302	29
Spotřeba energie v podniku	302-1	15
Spotřeba energie mimo podnik	302-2	3
Energetická náročnost	302-3	4
Snížení spotřeby energie	302-4	4
Snížení energetických požadavků produktů a služeb	302-5	3
GRI 303: Water and Effluents 2018	SUM303	45
Interakce s vodou jakožto sdíleným zdrojem	303-1	4
Management vlivů spojených s vypouštěním vody	303-2	5
Odběr vody	303-3	16
Vypouštění vody	303-4	16

Spotřeba vody	303-5	4
GRI 304: Biodiversity 2016	SUM304	30
Provozní místa vlastněná, pronajatá, spravovaná v chráněných oblastech nebo v sousedství chráněných oblastí a oblastí s vysokou hodnotou biologické rozmanitosti mimo chráněná území	304-1	8
Významné dopady aktivit, produktů a služeb na biodiverzitu	304-2	12
Chráněná či obnovená místa výskytu	304-3	4
Červený seznam Mezinárodního svazu ochrany přírody a národní seznam chráněných druhů v oblastech ovlivněných podnikovými aktivitami	304-4	6
GRI 305: Emissions 2016	SUM305	53
Přímé GHG emise - Scope 1	305-1	10
Nepřímé energetické GHG emise - Scope 2	305-2	10
Ostatní nepřímé GHG emise - Scope 3	305-3	10
Intenzita GHG emisí	305-4	4
Snižování GHG emisí	305-5	5
Emise látek poškozujících ozonovou vrstvu (ODS)	305-6	4
Oxidy dusíku, oxidy síry a ostatní významné emise do ovzduší	305-7	10
GRI 306: Effluents and Waste 2016	SUM306	6
Významné úniky	306-0*	6
GRI 306: Waste 2020	SUM306	36
Tvorba odpadu a významné dopady související s odpady	306-1	3
Řízení významných s odpady spojených dopadů	306-2	3
Generovaný odpad	306-3	2
Odpad odkloněn od likvidace (ze skládky)	306-4	13
Odpad určený k likvidaci	306-5	15
GRI 308: Supplier Environmental Assessment 2016	SUM308	6
Noví dodavatelé, kteří byli prověřeni za pomoci environmentálních kritérií	308-1	1
Negativní environmentální dopady v dodavatelském řetězci a přijatá opatření	308-2	5
SOUHRNNÝ INDIKÁTOR	SUM400	167
GRI 401: Employment 2016	SUM401	16
Nábor nových zaměstnanců a fluktuace zaměstnanců	401-1	2
Benefity poskytované pracovníkům na plný úvazek, které nejsou poskytovány pracovníkům na částečný úvazek či dočasným pracovníkům	401-2	9
Rodičovská dovolená	401-3	5
GRI 402: Labor/Management Relations 2016	SUM402	2
Minimální výpovědní lhůta při operativních změnách	402-1	2
GRI 403: Occupational Health and Safety 2018	SUM403	57
Systém managementu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	403-1	4
Identifikace a posouzení rizik, vyšetřování nehod	403-2	6
Pracovně-lékařské služby	403-3	1
Účast, konzultace a komunikace pracovníků na bezpečnosti a ochraně zdraví při práci	403-4	2
Školení pracovníků na bezpečnost a ochranu zdraví při práci	403-5	1

Podpora zdraví pracovníků	403-6	2
Prevence a zmírnění dopadů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci přímo souvisejících s podnikovými vztahy	403-7	1
Pracovníci pokrytí systémem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	403-8	6
Pracovní úrazy	403-9	20
Nemoci z povolání	403-10	14
GRI 404: Training and Education 2016	SUM404	6
Průměrný počet hodin školení zaměstnance za rok	404-1	3
Programy na zvyšování kvalifikace zaměstnanců a programy na pomoc při přechodu	404-2	2
Procento zaměstnanců, jejichž výkonnost a kariérní rozvoj je pravidelně posuzován	404-3	1
GRI 405: Diversity and Equal Opportunity 2016	SUM405	10
Diverzita správních orgánů a zaměstnanců	405-1	8
Poměr základního platu a odměn žen a mužů	405-2	2
GRI 406: Non-discrimination 2016	SUM406	6
Incidenty diskriminace a přijatá nápravná opatření	406-1	6
GRI 407: Freedom of Association and Collective Bargaining 2016	SUM407	3
Aktivity a dodavatelé, u nichž může být ohrožena svoboda sdružování se a kolektivního vyjednávání	407-1	3
GRI 408: Child Labor 2016	SUM408	7
Aktivity a dodavatelé, u nichž hrozí významné riziko incidentů zneužívání dětské práce	408-1	7
GRI 409: Forced or Compulsory Labor 2016	SUM409	4
Aktivity a dodavatelé, u nichž hrozí významné riziko incidentů nucené či povinné práce	409-1	4
GRI 410: Security Practices 2016	SUM410	2
Bezpečnostní personál vyškolený v zásadách nebo postupech v oblasti lidských práv	410-1	2
GRI 411: Rights of Indigenous Peoples 2016	SUM411	6
Incidenty porušení práv původních obyvatel	411-1	6
GRI 413: Local Communities 2016	SUM413	12
Podnikové aktivity se zapojením místní komunity, posouzení jejich dopadu a rozvojové programy	413-1	9
Podnikové aktivity s významným stávajícím či potenciálním negativním dopadem na místní komunity	413-2	3
GRI 414: Supplier Social Assessment 2016	SUM414	6
Noví dodavatelé, kteří byli prověřeni za pomoci sociálních kritérií	414-1	1
Negativní sociální dopady v dodavatelském řetězci a přijatá opatření	414-2	5
GRI 415: Public Policy 2016	SUM415	2
Politické příspěvky	415-1	2
GRI 416: Customer Health and Safety 2016	SUM416	6
Posouzení dopadů jednotlivých kategorií produktů a služeb na zdraví a bezpečnost	416-1	1

Incidenty nedodržování předpisů ohledně zdraví a bezpečnosti produktů a služeb	416-2	5
GRI 417: Marketing and Labeling 2016	SUM417	17
Požadavky na informace o produktech a službách a jejich označení	417-1	7
Incidenty nedodržování předpisů ohledně poskytování informací a označování produktů a služeb	417-2	5
Incidenty nedodržování marketingové komunikace	417-3	5
GRI 418: Customer Privacy 2016	SUM418	5
Odůvodněné stížnosti týkající se porušení soukromí zákazníků a ztráty dat o zákaznících	418-1	5

Zdroj: vlastní zpracování dle GRI, 2023

**Vzhledem k potřebnému formátu dat pro statistické zpracování bylo autorkou přistoupeno k přečíslování skupiny indikátorů standardu GRI 306: Effluents and Waste 2016 z 306-3 na 306-0 tak, aby označení 306-3 nebylo duplicitní.*

Indikátory v oblasti Základní informace (celkem 22 indikátorů) jsou hodnoceny na stupnici 0-1, ostatní indikátory (celkem 609 indikátorů) na stupnici 0-5, a to v závislosti na zveřejňovaném obsahu – viz kapitola 1.2.3.

4.3 Výsledky výzkumu

Tato podkapitola se zabývá dosaženými výsledky realizovaného výzkumu v jednotlivých zkoumaných oblastech – způsob reportování, obsahové zastoupení indikátorů udržitelné výkonnosti, vzájemné závislosti mezi reportovanými indikátory, závislosti reportovaných indikátorů udržitelné výkonnosti dle GRI na charakteristikách podniku a rozdíly v reportovaných indikátorech mezi odvětvími.

4.3.1 Způsob reportování

Jak uvádí kapitola 1.1.7, jedním z analyzovaných kritérií reportování udržitelné výkonnosti vybraného vzorku podniků je typ reportování. Hodnocenými aspekty jsou forma sestavení reportu, množství zveřejňovaných reportů, zveřejňování indikátorů udržitelné výkonnosti na webových stránkách, reportování indikátorů individuálně za podnik či v rámci skupiny, použité metodiky a jejich množství, použitý jazyk a název primárního reportu.

Samostatný vs. integrovaný vs. finanční report

V případě hlavního externího veřejného reportu je posuzováno na případu 80 podniků, zda jsou nefinanční informace o udržitelné výkonnosti zveřejňovány v rámci samostatných reportů, nebo ve formě integrovaného reportu (společně s finančními informacemi), popřípadě není tvořen samostatný ani integrovaný report a informace o udržitelné výkonnosti jsou součástí finančních reportů (tedy zpravidla výročních zpráv). Celkem 50 podniků reportuje indikátory

udržitelné výkonnosti v samostatné zprávě o udržitelné výkonnosti, 23 podniků reportuje indikátory udržitelné výkonnosti ve výroční zprávě a 7 podniků ve formě integrovaného reportu. V případě, kdy by z posuzování nebyly vyloučeny podniky, které jsou součástí skupiny vydávající společný udržitelný report, jednalo by se o 66 podniků se samostatným udržitelným reportem.

Jediný souhrnný report vs. primární report s dodatečnými dílčími reporty

U způsobu reportování je dále zkoumáno, zda podniky reportují udržitelné informace prostřednictvím jednoho zvoleného reportu či za pomoci jednoho primárního souhrnného reportu a dalších dílčích reportů. U 43 podniků je identifikováno, že se v hlavním reportu odkazují na doplňkové reporty zpravidla dílčího charakteru. 41 podniků kromě hlavního reportu udržitelné výkonnosti nevydává další samostatné reporty zaměřené na problematiku ESG, na které by se odkazovaly v rámci primárního udržitelného reportu.

Indikátory udržitelné výkonnosti podniku na webových stránkách

Informace kvalitativního či kvantitativního charakteru ohledně udržitelné výkonnosti podniku zveřejňuje na webových stránkách z 84 posuzovaných podniků celkem 40 podniků, a to v rozsahu všech oblastí ESG a navíc na vlastních webových stránkách (tedy ne na webových stránkách mateřské společnosti). 18 podniků nevěnuje udržitelné výkonnosti podniku na svých webových stránkách pozornost. V případě 15 podniků se jedná o částečné zveřejnění, kdy reportují udržitelné informace jen z některé oblasti udržitelnosti. Konkrétní charakter částečných zveřejnění na vlastních webových stránkách podniků je uveden v Tabulce 21.

Tabulka 21: Charakter částečných zveřejnění indikátorů udržitelné výkonnosti na webových stránkách

Podnik	Zveřejnění na webových stránkách
Správa železnic, státní organizace	Kybernetická bezpečnost, organizační struktura, nežádoucí jednání a boj s korupcí.
Strabag a.s.	Business compliance, ekologická odpovědnost, bezpečnost práce, management.
J&T Finance Group SE	Představenstvo, 6 odstavců o podporovaných projektech.
Viapharma s.r.o.	Etické zásady.
Bidfood Czech Republic s.r.o.	Podporované projekty.
Pfizer	Podporované projekty.
Fio banka a.s.	Představenstvo.
Nemocnice Pardubického kraje, a.s.	Management, kvalita a bezpečí, etický kodex.

Benteler ČR s.r.o.	Školení, benefity, work-life balance.
Kovošrot Group CZ s.r.o.	Odstavec o ekologii a certifikátech na úvodní straně.
SPP CZ, a.s.	Transparentnost a corporate governance.
Metrostav Infrastructure a.s.	Compliance oddíl na whistleblowing.
United Energy, a.s.	Management a ekologie.

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

U 11 podniků lze nefinanční informace udržitelného charakteru nalézt na stránkách mateřské společnosti, v 8 případech se jedná o anglicky psané stránky a ve zbylých 3 případech jsou propojené stránky psané v jazyce českém.

Lenzing Biocel Paskov a.s. (2024) na svých webových stránkách navíc poskytuje interaktivní GRI index.

Individuální vs. skupinový report

Vypracování udržitelného reportu za podnik individuálně či za podniky ve skupině hromadně je posuzováno pouze v případě, kdy podnik primárně nezveřejňuje indikátory udržitelné výkonnosti v rámci výroční zprávy. Z tohoto hodnocení tedy jsou vyřazeny podniky, které mají jako hlavní zdroj indikátorů udržitelné výkonnosti výroční zprávu (celkem 23 podniků) a podniky, které nesplňují ani minimální legislativní požadavky na zveřejňování nefinančních informací (celkem 4 podniky). Vlastní (individuální) report zveřejňují 2 podniky – Správa železnic, státní organizace a Česká pošta, s.p. Kombinaci vlastního reportu a reportu skupinového využívají 3 podniky – Škoda auto, a.s., Česká spořitelna, a.s., Československá obchodní banka a.s. Indikátory udržitelné výkonnosti podniku jsou u 2 analyzovaných podniků reportovány v reportech na dvou skupinových úrovních – v oblastní skupině a následně i celosvětově. Philip Morris ČR a.s. reportuje za skupinu působící v ČR a na Slovensku a dále i za skupinu Philip Morris celosvětově (vč. ČR a Slovenska) a obdobně je tomu i u IKEA Česká republika, s.r.o., kde je reportováno za skupinu ČR, Slovensko a Maďarsko a následně za IKEA celosvětově (vč. uvedené trojice zemí). Indikátory udržitelné výkonnosti za celou skupinu hromadně reportuje 66 podniků, z nichž O2 Czech Republic a.s. reportuje za skupinu pouze v ČR.

Použité metodiky – druh

V případě, že podnik pro sestavení reportu využívá externě vyvinutých metodik, zpravidla se jedná o jejich kombinaci. Metodiku GRI samostatně využívají 2 podniky – Ikea Česká republika, s.r.o. a Engel strojírenská spol. s r.o. EU Taxonomii jako jedinou z metodik udávají

J&T Finance Group SE a J&T Banka a.s. Pokud podniky zveřejňují indikátory udržitelné výkonnosti prostřednictvím výroční zprávy, kdy tuto výroční zprávu používají jako hlavní report pro udržitelná zveřejnění, externí metodiky pro udržitelné reportování využívají jen výjimečně – např. Pepco Czech Republic s.r.o., Leaseplan Česká republika s.r.o. či Edwards, s.r.o. V Tabulce 22 jsou přiblíženy jednotlivé metodiky uvedené v rámci analyzovaných podnikových reportů, ze kterých je při sestavování reportů vycházeno, a četnosti jejich využití podniky při sestavení reportů udržitelné výkonnosti. Tyto metodiky byly blíže vysvětleny v kapitole 2.4.7. Pro účely hodnocení tohoto kritéria je abstrahováno od 16 podniků, které jsou součástí skupiny, za kterou je tvořen hromadný report a další ze členů skupiny je umístěn na vyšší příčce v TOP 100 žebříčku. Uvažovány také nejsou 4 podniky nesplňující legislativní požadavky ve vztahu na nefinanční zveřejnění.

Tabulka 22: Vybrané použité metodiky a četnost jejich použití u vybraného vzorku podniků

Metodika	GRI	SDGs	TCFD	EU Taxonomy	SASB	SBTi	UNGC	CDP	GHG Protocol	IIRC	Jiné
Četnost	48	46	33	27	26	26	24	15	12	4	31

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

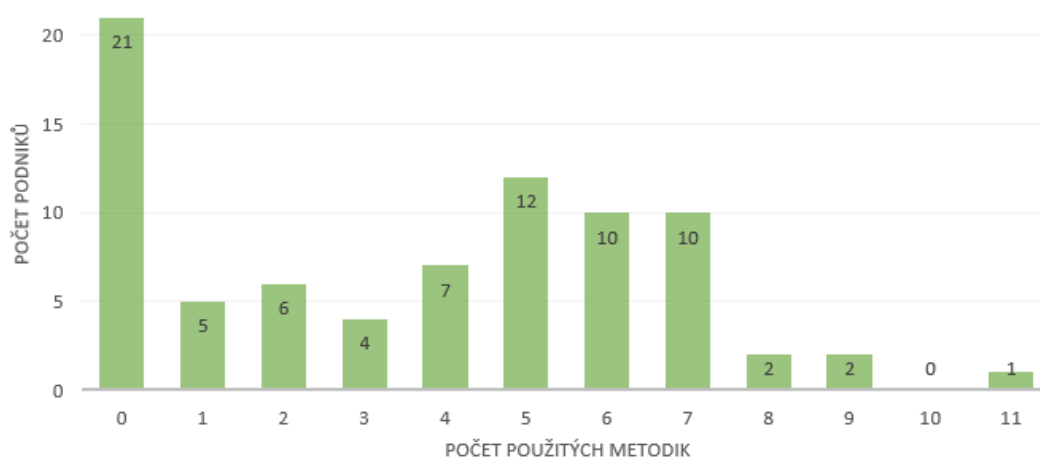
Nejvíce využívanou metodikou je metodika GRI (použita 48 podniky), následovaná UN SDGs (46 podniků) a TCFD (33 podniků). Z jiných použitých metodik mimo jmenovitě uvedených lze uvést například ILO (Alpiq Energy SE), UNEP FI Principles for Responsible Investment (Generali Česká pojišťovna a.s. a Raiffeisenbank akciová společnost) a WEF IBC (ČEZ a.s., Siemens, s.r.o. a Alliance Healthcare s.r.o.).

Použité metodiky - množství

Počet využitých metodik pro zpracování primárního reportu posuzovaného v tomto empirickém šetření nabývá hodnot od 0 do 11, kdy nejvíce metodik (11) pro svou Zprávu o udržitelném rozvoji využil ČEZ a.s. V průměru podniky využívají 3,476 metodiky. Bližší informace k počtu použitých metodik a počtu podniků pracujících s daným množstvím metodik jsou patrné z Obrázku 25.

Z tohoto hodnocení je vyřazeno celkem 20 podniků (16 tvořící součásti skupin a 4 nesplňující legislativní požadavky).

Obrázek 25: Počet použitých metodik jednotlivými podniky

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Použitý jazyk

Dalším kritériem posuzovaným u způsobu reportování udržitelné výkonnosti podniku je jazyk zvolený pro sestavení reportu. Celkem je posuzováno 80 podniků (vyřazeny jsou podniky nesplňující ani minimální legislativní požadavky a duplicity v podobě podniků ze skupiny). 43 podniků sestavuje report v anglickém jazyce, 26 podniků v českém jazyce, 8 podniků vydává reporty odděleně v anglickém i českém jazyce, 1 podnik vydává report odděleně v anglickém a španělském jazyce (Viscofan CZ s.r.o.), ve 2 případech byl udržitelný report dvojjazyčný – Chiho (tedy mateřská společnost Kovošrot Group CZ s.r.o.) vydává anglicko-čínský report a Metrostav Infrastructure a.s. publikuje anglicko-český report.

Název primárního reportu

Reporty udržitelné výkonnosti nesou rozličné názvy jako např. Zpráva o udržitelném rozvoji, Zpráva o trvale udržitelném rozvoji, Zpráva o udržitelnosti, Výroční zpráva o společenské odpovědnosti a udržitelnosti, Udržitelnost a odpovědné podnikání.

Z anglických reportů lze jmenovat Sustainability Report, Sustainable Development Report, Environmental, Social and Governance Report, Corporate Sustainability Report, Citizenship Report – více viz Obrázek 26.

Obrázek 26: Názvy primárních externích udržitelných reportů

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Míra reportování

Ze vzorku TOP 100 podniků nesplňují ani minimální legislativní nefinanční zveřejnění v rámci výroční zprávy 4 podniky, dalších 13 podniků reportuje indikátory udržitelné výkonnosti v minimálním rozsahu, tedy v rozsahu stanoveném právními předpisy, a to v rozsahu několika vět či odstavců. U daných podniků je tedy abstrahováno od délky reportu. Míra reportování alespoň v minimálním legislativně stanoveném rozsahu činí 96 %, v případě rozsahu překračující povinné meze lze hovořit o míře reportování 83 % vzorku.

Frekvence vydávání primárních reportů s indikátory udržitelné výkonnosti je zpravidla roční, pouze u 5 podniků dochází k vydávání reportu jednou za 2 roky. Jmenovitě se jedná o podniky Škoda Auto a.s.; Faurecia Automotive Czech Republic s.r.o.; Správa železnic, státní organizace; Sladovny Soufflet ČR, a.s. a Engel strojírenská spol. s r.o.

Rozsah reportování

Rozsah (délka) zveřejněných primárních externích udržitelných reportů se významně liší dle individuálních podniků, a to od reportovaných udržitelných indikátorů na 7 stranách (ve výroční zprávě na DM Drogerie Markt, s.r.o.) až po report na 312 stran (Strabag a.s.). Průměrná délka reportu činí 98,18 stran, medián dosahuje hodnoty 80 stran. Jak již bylo zmíněno, podniky nesplňující legislativní požadavky na nefinanční zveřejnění a podniky reportující udržitelné

indikátory v minimálním povinném rozsahu nejsou zahrnuty do tohoto hodnocení, stejně jako podniky ze skupin (celkem tedy posuzováno na případu 67 podniků).

4.3.2 Obsahové zastoupení indikátorů udržitelné výkonnosti v reportech

Obsahová analýza je provedena na dvou úrovních, shodně na vzorku 80 podniků (tedy bez 16 podniků součástí skupiny a bez 4 podniků nesplňujících minimální legislativní požadavky). V první části kapitoly jsou uvedeny a blíže okomentovány výsledky v rámci kvalitativního hodnocení, tedy dle úrovně reportovaných indikátorů na základě vytvořeného škálového hodnocení. V druhé části jsou pak prezentovány výstupy ohledně četnosti zveřejnění individuálních sledovaných indikátorů dle jednotlivých oblastí ESG a sumárně.

Indikátory s označením 20x reprezentují ekonomickou (resp. finančně zaměřenou) část governance oblasti (hromadně označeny jako SUM200), indikátory 30x environmentální oblast (hromadně označeny jako SUM300), indikátory 4xx sociální oblast udržitelnosti hromadně označeny jako SUM400). Indikátory postihující univerzálně aplikovaný GRI standard, zabývající se charakteristikami podniku a jeho governance oblastí, nesou označení 2-x a 3-x – v empirické části označeny na agregované úrovni jako SUM100. Více k jednotlivým indikátorům a jejich označení viz kapitola 4.2, Tabulka 20.

Kvalitativní hodnocení – úroveň reportovaných indikátorů

Výsledky obsahové analýzy reportů na vybraných úrovních zveřejňovaných indikátorů prezentuje Tabulka 23.

Skupina indikátorů základní informace SUMOS a výsledky šetření dosahované v této oblasti nejsou dále zapracovány do žádného ze souhrnných oblastních indikátorů (SUM100, SUM200 apod.), a to z důvodu, že se jedná o 22 indikátorů ohledně podnikových základních údajů, které jsou hodnoceny na jiné škále (stupni 0-1) oproti zbylým indikátorům, čímž by došlo ke zkreslení výsledků. Jedná se zároveň o jedinou oblast, kde je MIN nenulové (dosahuje hodnoty 0,045).

Tabulka 23: Popisná statistika - výsledky obsahové analýzy reportů – zveřejňované indikátory

	MIN	1. KVARTIL	MEDIÁN	3. KVARTIL	MAX	PRŮMĚR	SM. OD.
SUMOS	0,045455	0,272727	0,500000	0,738636	0,954545	0,511932	0,275090
SUMAP	0	0,413462	0,884615	1,423077	2,923077	0,917788	0,687360
SUMG	0	0,118421	0,535088	1,447368	3,263158	0,797368	0,781096
SUMS	0	0,164286	1,014286	1,807143	3,342857	1,105357	0,935387
SUMZS	0	0	1,000000	2,166667	4,166667	1,241667	1,202406
SUMMT	0	0	1,815789	2,960526	4,789474	1,698026	1,509783
SUM100	0	0,253497	0,926573	1,795455	2,741259	1,032955	0,807869
SUM201	0	0,166667	0,266667	0,600000	1,633333	0,427500	0,410542
SUM202	0	0	0	0	1,000000	0,025000	0,135479
SUM203	0	0	0	1,050000	4,200000	0,610000	1,052014
SUM204	0	0	0	0,083333	5,000000	0,583333	1,191272
SUM205	0	0	0,681818	1,636364	2,909091	0,844318	0,856865
SUM206	0	0	0	0	4,000000	0,475000	0,996513
SUM207	0	0	0	0,284483	3,413793	0,310345	0,654632
SUM200	0	0,095238	0,339286	0,604167	2,047619	0,440030	0,461511
SUM301	0	0	0	0,541667	3,666667	0,439583	0,789899
SUM302	0	0	0,517241	1,146552	2,689655	0,646552	0,633233
SUM303	0	0	0,111111	0,450000	2,133333	0,354722	0,507009
SUM304	0	0	0	0,066667	3,000000	0,123333	0,397227
SUM305	0	0,037736	0,490566	0,867925	2,226415	0,573349	0,535440
SUM306	0	0,071429	0,357143	0,940476	2,523810	0,627679	0,682824
SUM308	0	0	0,083333	0,833333	4,000000	0,570833	0,843514
SUM300	0	0,050948	0,426540	0,693128	2,199052	0,479739	0,447437
SUM401	0	0	0,156250	0,578125	2,250000	0,386719	0,537930
SUM402	0	0	0	0	5,000000	0,175000	0,720847
SUM403	0	0	0,380000	0,730000	2,020000	0,473250	0,508579
SUM404	0	0,333333	1,166667	2,041667	4,333333	1,397917	1,175073
SUM405	0	0,225000	1,050000	2,200000	4,200000	1,273750	1,158539
SUM406	0	0	0	0,041667	2,666667	0,289583	0,634090
SUM407	0	0	0	0	1,666667	0,104167	0,337917
SUM408	0	0	0	0	1,857143	0,114286	0,303599
SUM409	0	0	0	0	2,500000	0,168750	0,438956
SUM410	0	0	0	0	3,000000	0,056250	0,355728
SUM411	0	0	0	0	0,833333	0,025000	0,135479
SUM413	0	0	0,250000	0,270833	1,750000	0,255208	0,367056
SUM414	0	0	0,200000	1,000000	4,400000	0,580000	0,805425
SUM415	0	0	0	0,250000	2,000000	0,287500	0,520315
SUM416	0	0	0	0	1,666667	0,166667	0,366494
SUM417	0	0	0	0	0,882353	0,058824	0,159386
SUM418	0	0	0	0	4,000000	0,257500	0,768489
SUM400	0	0,100629	0,345912	0,646226	1,704403	0,408412	0,372985

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Na úrovni jednotlivých ESG oblastí lze vyzorovat, že relativně nejvíce je reportováno za čistě governance oblast (SUM100, skóre ve sloupci PRŮMĚR 1,03), následně za environmentální oblast (SUM300, skóre 0,48), governance oblast ekonomicky zaměřenou (SUM200, skóre 0,44), a naopak relativně nejméně je reportováno z oblasti sociální (SUM400, skóre 0,41). Dosažené maximální hodnocení na úrovni skupin (sloupec MAX) odpovídá výše zmíněnému pořadí. Co se odchylek od střední hodnoty týče, nejvyšší jsou u skupin indikátorů z oblasti SUM100 (0,81), v případě SUM200 (0,46) a SUM300 (0,45) lze hovořit o podobné odchylce, která je oproti SUM100 na téměř poloviční úrovni. Nejnižší směrodatná odchylka je zaznamenána u SUM400 (0,37). V posuzovaných skupinách se nenachází žádná, která by nebyla alespoň v rámci jednoho podniku nereportována, a naopak každá ze skupin nebyla minimálně u jednoho podniku reportována (viz sloupec MIN a MAX).

V rámci SUM100 nejvyššího průměrného skóre dosahuje skupina materiálních témat SUMMT (1,70) a následně zapojení stakeholderů SUMZS (1,24), přičemž se zároveň jedná o skupiny s největší směrodatnou odchylkou (tedy s největšími rozdíly v reportované úrovni mezi jednotlivými podniky). Naopak nejnižšího průměrného skóre je v této kategorii dosaženo u skupiny governance SUMG (0,80), důležité je však podotknout, že i přesto se jedná o jednu ze skupin s nejvyšším dosaženým hodnocením vůbec (celkově na 8. pozici z 36 skupin). Když by bylo uvažováno dosažené maximum v rámci jednotlivých skupin, skupina materiálních témat SUMMT dosahuje maxima 4,78, což je nejvyšší napříč celým spektrem indikátorů udržitelné výkonnosti. Za zmínku stojí také skupiny zapojení stakeholderů SUMZS a materiální témata SUMMT, kde 25 % posuzovaných podniků dosahuje MIN 0, jinými slovy nic v této skupině nezveřejňuje.

Z indikátorů na úrovni skupin z oblasti SUM200 dosahuje nejvyššího průměrného hodnocení skupina protikorupční opatření SUM205 (0,84), nejvyšší směrodatná odchylka je u druhé skupiny v pořadí, a to u skupiny postupů na zadávání zakázek SUM204 (průměrné hodnocení 0,58; směrodatná odchylka 1,19). Zdaleka nejnižšího průměrného hodnocení v dané skupině a dokonce i celkově (0,025) dosahuje skupina přítomnosti na trhu SUM202, kde lze zaznamenat také nejnižší směrodatnou odchylku – oblastně i celkově (0,14). Daných hodnot dosahuje shodně se skupinou práv původních obyvatel SUM411. Maximum dosažené na úrovni skupin, které odpovídá maximálnímu počtu bodů v dané skupině, je 5 (tedy byly reportovány veškeré indikátory posuzované v dané skupině a to na bodové úrovni 5), kdy této hodnoty dosáhla skupina postupů na zadávání zakázek SUM204 (jako jedna ze dvou skupin celkově).

75 % zkoumaných podniků nevykazuje žádné informace ke skupině přítomnost na trhu SUM202 a protisoutěžní chování SUM206.

Ze skupin náležících do oblasti SUM300 se nejvyššímu průměrnému hodnocení těší indikátory ze skupiny energie SUM302 (0,65), nicméně ve vztahu k maximálnímu hodnocení dosaženému u individuálního podniku se jedná o v pořadí až třetí skupinu (2,69), kdy maxima v hodnotě 4 body je dosaženo u skupiny environmentálního posouzení dodavatelů SUM308, následované skupinou materiálů SUM301 (3,67) na druhém místě. Směrodatná odchylka nabývá nejvyšší hodnoty u skupiny environmentálního posouzení dodavatelů SUM308 (0,84), naopak nejnižší (0,40) je u skupiny biodiverzity SUM304, která je charakteristická také nejnižším dosaženým průměrem (0,12). V 50 % případů (tedy u 40 posuzovaných podniků) není reportováno o indikátorech ze skupin materiály SUM301 a biodiverzita SUM304.

Skupinově nejpočetnější oblast SUM400 se vyznačuje nejvyšším průměrem u skupin školení a vzdělávání SUM404 (1,40) a diverzita a rovné příležitosti SUM405 (1,27), kdy se jedná o jediné skupiny, jejichž průměr přesahuje hodnotu 1. Třetího nejvyššího průměru dosáhla skupina sociálního posouzení dodavatelů SUM414 (0,58). Identifikovat lze dokonce 3 skupiny – práva původních obyvatel SUM411 (0,025), bezpečnostní opatření SUM410 (0,056) a marketing SUM417 (0,059), jejichž průměrné skóre nedosahuje ani hodnoty 0,1. U zmíněných skupin je i poměrně nízká směrodatná odchylka (popořadě 0,135; 0,356; 0,159), kdy se jedná o nejnižší hodnoty tohoto parametru napříč celým spektrem udržitelných indikátorů. Nejvyššího individuálního maxima je dosaženo u skupiny pracovních vztahů SUM402 (5). Poukázat lze na další 4 skupiny, kde individuální maximum přesahuje skóre 4 bodů – sociální posouzení dodavatelů SUM414 (4,4), školení a vzdělávání SUM404 (4,33), diverzita a rovné příležitosti SUM405 (4,2), soukromí zákazníků SUM418 (4), nicméně vyskytuje se značné množství podniků, které nereportují vybrané skupiny indikátorů v sociální oblasti – nereportování ze strany 75 % vzorku (tedy 60 podniků) nepředstavuje výjimku (pracovní vztahy SUM402, svoboda sdružování se a kolektivního vyjednávání SUM407, dětská práce SUM408, nucená práce SUM409, bezpečnostní opatření SUM410, práva původních obyvatel SUM411, zdraví a bezpečnost zákazníků SUM416, marketing SUM417, soukromí zákazníků SUM418).

Za předpokladu, že nejsou vzhledem k rozdílné hodnotící škále uvažovány indikátory ze skupiny základní informace SUMOS, celkem 20 jednotlivých indikátorů dosahuje v průměru vyššího hodnocení než 2 body (11 z kategorie SUM100, 1 z kategorie SUM200, 5 z kategorie SUM300 a 3 z kategorie SUM400), 48 indikátorů je ohodnoceno 1,5 až 2 body (30 indikátorů

z oblasti SUM100, 4 indikátory z oblasti SUM200, 9 indikátorů z oblasti SUM300, 5 indikátorů z oblasti SUM400). Naopak průměrně méně než 0,1 bodu je uděleno 143 indikátorům (8 indikátorů ze SUM100, 24 indikátorů ze SUM200, 46 indikátorů ze SUM300 a 65 indikátorů ze SUM400).

Je důležité podotknout, že výše uvedené hodnocení vychází z dosažených výsledků na základě analýzy úrovně reportování indikátorů (na vytvořené škále 0-5, popř. 0-1 u skupiny základní informace SUMOS), nikoli z četnosti reportovaných indikátorů, jako je tomu níže.

Kvantitativní hodnocení – četnost reportovaných indikátorů

Výsledky týkající se absolutního počtu jednotlivých indikátorů a četnosti jejich výskytu shrnuje Tabulka 24. Na řádku s označením VŠE jsou zahrnuty i výsledky ze skupiny základní informace SUMOS; SUM je pak souhrnný výsledek za 609 indikátorů (všechny mimo SUMOS). V prvním sloupci s označením 0 je uvedeno, kolik indikátorů se z vybrané oblasti v reportech vůbec nevyskytovalo, ve sloupci >10 je počet indikátorů z vybrané oblasti reportovaných u více než 10 podniků, ve sloupci 80 je posléze počet indikátorů z vybrané oblasti, které byly reportovány u celého vzorku podniků. Pro připomenutí – počet indikátorů v oblasti VŠE je 631, SUMOS tvoří 22 indikátorů, SUM odpovídá 609 indikátorům (bez 22 ze skupiny SUMOS), SUM100 se skládá z 143 indikátorů, v SUM200 je sledováno 88 indikátorů, SUM300 reprezentuje 211 indikátorů a SUM400 obsahuje 167 indikátorů.

Tabulka 24: Zveřejňované indikátory – četnost absolutně

Oblast	Počet výskytů - absolutně												
	0	1	>1	>2	>5	>10	>20	>30	>40	>50	>60	>70	80
VŠE	42	48	541	491	395	279	177	117	53	17	3	2	1
SUMOS	0	0	22	22	22	22	18	15	9	7	3	2	1
SUM	42	48	519	469	373	257	159	102	44	10	0	0	0
SUM100	0	5	138	135	125	107	85	60	27	5	0	0	0
SUM200	8	9	71	66	52	29	15	8	4	0	0	0	0
SUM300	10	13	188	164	118	72	31	18	9	2	0	0	0
SUM400	24	21	122	104	78	49	28	16	4	3	0	0	0

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Skupina SUM100 je vyjma SUMOS jedinou skupinou, kde není ani jeden indikátor, který by nebyl zmíněn alespoň u 1 z podniků. Jedinými individuálními indikátory, které jsou zveřejňovány u více než 60 podniků jsou 3 indikátory z kategorie SUMOS – konkrétně se jedná o jméno právnické osoby (označení dle GRI 2-1-a; výskyt u 80 podniků), formu vlastnictví

a právní formu (označení dle GRI 2-1-b; výskyt u 72 podniků) a sídlo ředitelství (označení dle GRI 2-1-c; výskyt u 70 podniků).

Pro bližší představu je relativní četnost výskytu individuálních indikátorů (vyjádřená v %) ve vybraných oblastech uvedena v Tabulce 25. Z důvodu přehlednosti je následující tabulka ukončena na úrovni indikátorů reportovaných u více než 50 podniků. Pro doplnění se na úrovni VŠE (ze všech 631 individuálních indikátorů) u více než 60 podniků jedná o 0,48 % reportovaných posuzovaných indikátorů, u více než 70 podniků o 0,32 % reportovaných indikátorů a u všech podniků (u 80) odpovídá počet 0,16 % z celkových možných reportovaných indikátorů. U skupiny SUMOS jsou výsledky následovné: u více než 60 podniků reportováno 13,64 % indikátorů, u více než 70 podniků reportováno 9,09 % indikátorů a u všech 80 podniků reportováno 4,55 % indikátorů.

Tabulka 25: Zveřejňované indikátory – četnost relativně

Oblast	Počet výskytů – relativně (v %)									
	0	1	>1	>2	>5	>10	>20	>30	>40	>50
VŠE	6,66	7,61	85,74	77,81	62,60	44,22	28,05	18,54	8,40	2,69
SUMOS	0,00	0,00	100,00	100,00	100,00	100,00	81,82	68,18	40,91	31,82
SUM	6,90	7,88	85,2	77,01	61,25	42,20	26,11	16,75	7,22	1,64
SUM100	0,00	3,50	96,50	94,41	87,41	74,83	59,44	41,96	18,88	3,50
SUM200	9,09	10,23	80,68	75,00	59,09	32,95	17,05	9,09	4,55	0,00
SUM300	4,74	6,16	89,10	77,73	55,92	34,12	14,69	8,53	4,27	0,95
SUM400	14,37	12,57	73,05	62,28	46,71	29,34	16,77	9,58	2,40	1,80

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

SUM100 je jedinou skupinou, kde není žádný individuální ukazatel, který by nebyl alespoň jednou (myšleno u 1 podniku) reportován. Pokud bude pominuta skupina SUMOS, relativně nejvíce je reportováno ze skupiny SUM100.

Individuální indikátory s nejvyšším dosaženým skóre (nad 2 body) a nejčastěji reportované (u více než 50 podniků)

Tabulka 26 kombinuje výsledky kvalitativního i kvantitativního posouzení, abstrahováno je od indikátorů v rámci skupiny SUMOS. Ze sloupce $\neq 0$ je možné identifikovat počet výskytu indikátoru, bodový výsledek v rámci úrovně reportovaných informací k danému indikátoru je patrný ze sloupce PRŮM. (tedy průměrného hodnocení). Celkem 10 indikátorů je reportováno ve více než 50 případech a 20 indikátorů ohodnoceno více než 2 body – výsledek kategorie, na základě které je indikátor jmenován, je označena tučně. U 7 indikátorů byla shodně překročena hranice bodového hodnocení i počtu výskytů. Absolutně nejčetněji (60x) je zastoupen indikátor

Prohlášení relevance strategie udržitelného rozvoje pro podnik (v GRI označen pod 2-22-a), na absolutně nejvyšší bodové hodnocení (3,19 bodů) však dosahuje indikátor Hrubé přímé GHG emise v metrických tunách CO₂ ekvivalentu (v GRI pod označením 305-1-a).

Tabulka 26: Individuální indikátory dle GRI s nejvyšším bodovým hodnocením a výskytem

GRI	Název indikátoru	Bodové hodnocení							PRŮM.	SM. OD.
		0	≠ 0	1	2	3	4	5		
2-6-a	Sektory, kde podnik působí	27	53	2	16	25	8	2	1,89	1,53
2-6-b	Popis hodnotového řetězce	24	56	2	4	25	12	13	2,48	1,85
2-6-b-i	Podnikové aktivity, produkty, služby a trhy	25	55	0	5	20	21	9	2,49	1,83
2-7-b	Celkový počet zaměstnanců	32	48	0	1	15	13	19	2,43	2,11
2-9-a	Popis struktury governance vč. výborů a nejvyššího správního orgánu	32	48	0	2	13	16	17	2,40	2,09
2-13-a	Popis, jak nejvyšší správní orgán deleguje odpovědnost	36	44	1	3	13	17	10	2,05	2,00
2-13-a-i	Zda a jak se určí senior executive odpovědný za management dopadů	35	45	0	3	8	18	16	2,28	2,13
2-22-a	Prohlášení o relevanci strategie udržitelného rozvoje pro podnik	20	60	1	8	19	28	4	2,58	1,67
2-26-a-ii	Školení na implementaci závazků	29	51	3	25	19	4	0	1,58	1,33
3-2-a	Seznam materiálních témat	31	49	1	0	4	1	43	2,90	2,40
3-3-c	Popis politik a závazků ve vztahu k materiálním tématům	34	46	0	5	15	21	5	2,05	1,88
3-3-d	Popis akcí za účelem řízení tématu a s tím souvisejících vlivů	36	44	0	7	8	23	6	2,00	1,94
3-3-e-ii	Cíle, indikátory použité pro hodnocení pokroku	38	42	0	3	8	25	6	2,00	1,99
201-1-a-i	Přímo generovaná ekonomická hodnota - tržby	32	48	0	0	11	18	19	2,50	2,14
302-1-a	Celková palivová spotřeba podniku z neobnovitelných zdrojů vč. typu paliva	38	42	2	0	3	10	27	2,33	2,34
305-1-a	Hrubé přímé GHG emise v metrických tunách CO ₂ ekvivalentu	23	57	2	2	3	10	40	3,19	2,21
305-2-a	Hrubé místně příslušné nepřímé energetické GHG emise v metrických tunách CO ₂ ekvivalentu	33	47	0	1	4	9	33	2,69	2,34
305-3-a	Hrubé nepřímé GHG emise v metrických tunách CO ₂ ekvivalentu	36	44	0	6	7	9	22	2,24	2,19
306-3-a	Celkové množství tvořeného odpadu v metrických tunách a jeho rozklad dle složení	26	54	2	2	10	11	29	2,81	2,16

403-9-a-iii	Počet a % pracovních úrazů s vážnými trvalými následky	29	51	0	1	14	13	23	2,64	2,12
404-2-a	Typ a rozsah implementovaných programů a poskytované podpory pro zvyšování kvalifikace pracovníků	22	58	3	23	23	6	3	1,96	1,44
405-1-a-i	% jedinců ve správních orgánech podniku dle pohlaví	36	44	0	0	15	13	16	2,21	2,11
405-1-b-i	% zaměstnanců podniku dle zaměstnanecké kategorie dle pohlaví	27	53	0	0	18	15	20	2,68	2,04

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

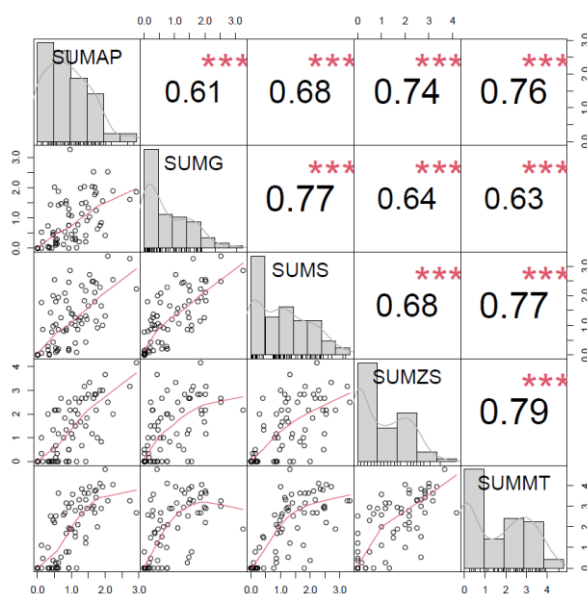
V případě individuálních indikátorů s výsledným hodnocením nižším než 0,1, kterých je celkem 143, jich 8 je z oblasti governance, 24 přísluší do ekonomicky zaměřeného governance, 46 do oblasti environmentální a 65 do sociální oblasti. Jedná se o indikátory, které jsou vykazovány 0-3krát. Konkrétně 42 z uvedených indikátorů není vůbec vykázáno, 48 je reportováno právě jednou, 42 indikátorů dvakrát a 11 indikátorů třikrát.

4.3.3 Vzájemné závislosti mezi reportovanými indikátory udržitelné výkonnosti

Za pomoci nástrojů korelační analýzy jsou zkoumány závislosti mezi reportovanými indikátory na vybraných úrovních indikátorů udržitelné výkonnosti (označovány jako „SUM“). V následujících korelačních tabulkách číselná hodnota udává velikost Pearsonova korelačního koeficientu, což je doplněno o p-hodnotu, která je vyjádřena graficky prostřednictvím znaku hvězdiček, přičemž *** odpovídají 0,0001; ** odpovídají 0,01; * odpovídá 0,05; . odpovídá 0,1. Formulace nulové hypotézy H_0 zní, že je koeficient korelace nulový, tedy mezi zkoumanými proměnnými není lineární závislost. Počet hvězdiček udává, na jaké hladině významnosti lze H_0 zamítnout, tedy potvrdit alternativní hypotézu H_1 , že mezi proměnnými existuje lineární závislost.

Mezi všemi reportovanými skupinami indikátorů v rámci souhrnného indikátoru SUM100, reprezentujícího čistě governance oblast (tedy bez ekonomicky zaměřených finančních indikátorů), je velmi silná pozitivní lineární závislost – viz Obrázek 27. H_0 je zamítnuta pro všechny skupiny indikátorů na všech posuzovaných hladinách významnosti (10 %, 5 %, 1 % i 0,01 %).

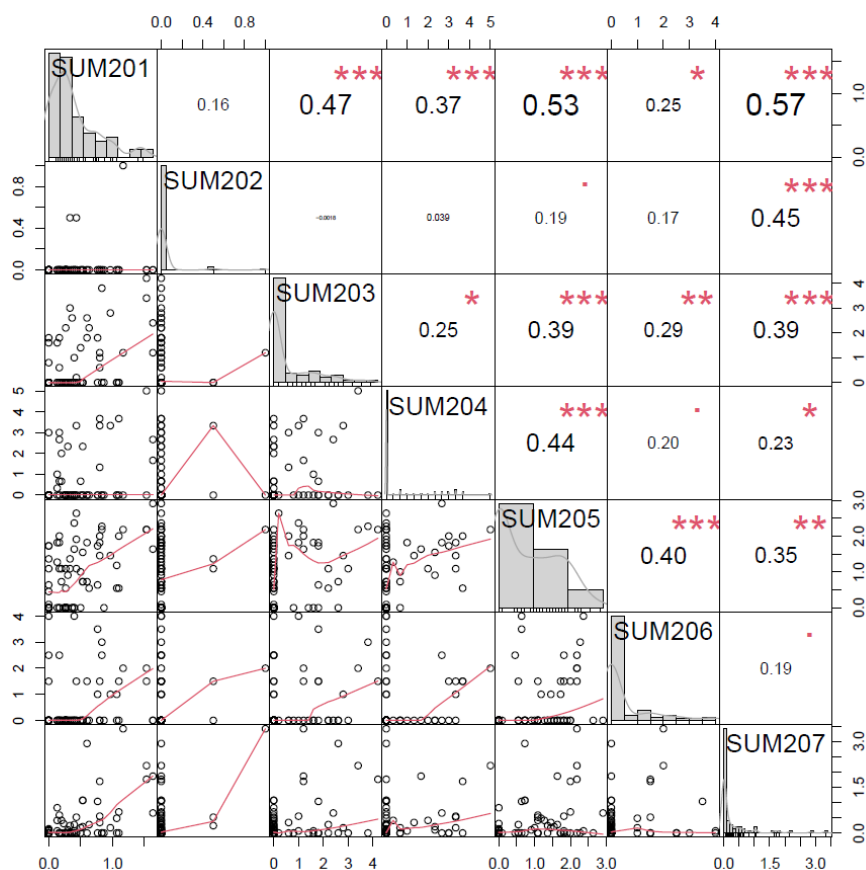
Obrázek 27: Korelační analýza reportovaného obsahu na úrovni skupin čisté governance oblasti (SUM100)

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

V případě závislosti jednotlivých skupin indikátorů ekonomicky (finančně) zaměřené governance oblasti (sumárně označovány jako SUM200) lze identifikovat skupiny s velmi silnou a statisticky významnou lineární závislostí (např. ekonomická výkonnost SUM201 a daně SUM207, kdy je H_0 zamítnuta i na úrovni p-hodnoty 0,01 %), stejně tak jako skupiny se slabou, statisticky méně významnou lineární závislostí (nepřímé ekonomické dopady SUM203 a praktiky zadávání zakázek SUM204, kdy je H_0 zamítnuta na úrovni p-hodnoty 5 %), dokonce i skupiny se zápornou, avšak statisticky nevýznamnou lineární závislostí (přítomnost na trhu SUM202 a nepřímé ekonomické dopady SUM203, kdy H_0 nelze zamítnout ani na úrovni p-hodnoty 10 %). Konkrétní výsledky jsou představeny na Obrázku 28.

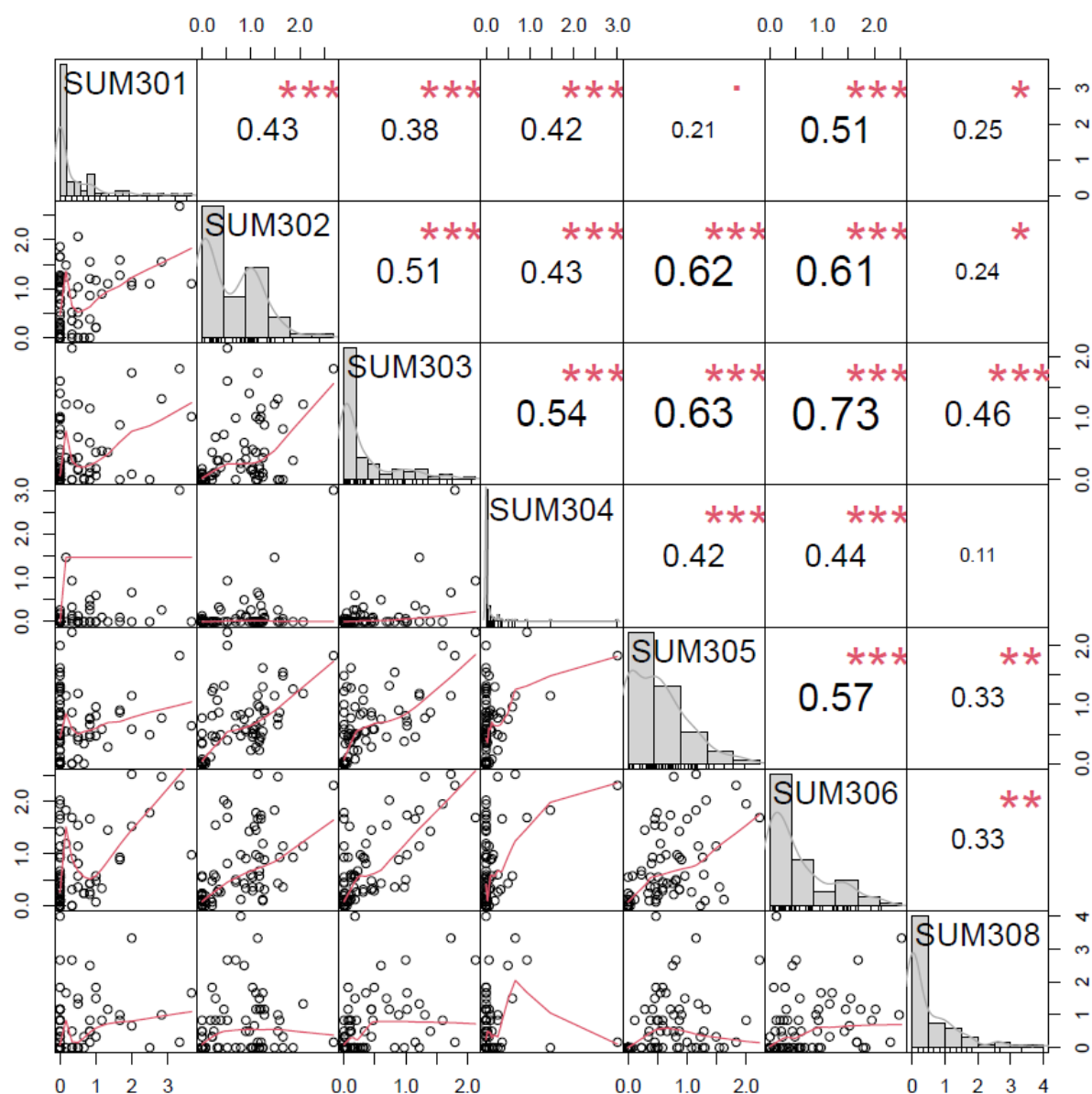
Obrázek 28: Korelační analýza reportovaného obsahu na úrovni skupin ekonomické governance oblasti (SUM200)

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Skupiny indikátorů postihující environmentální oblast udržitelné výkonnosti (agregovaně označovány jako SUM300) a jejich vzájemné závislosti jsou prezentovány na Obrázku 29. Obecně lze konstatovat, že mezi jednotlivými skupinami existují pozitivní lineární vztahy. Až na výjimky (např. biodiverzita SUM304 a environmentální posouzení dodavatelů SUM308) jsou tyto závislosti statisticky významného charakteru, kdy H_0 lze zamítnout na vybraných úrovních p-hodnoty.

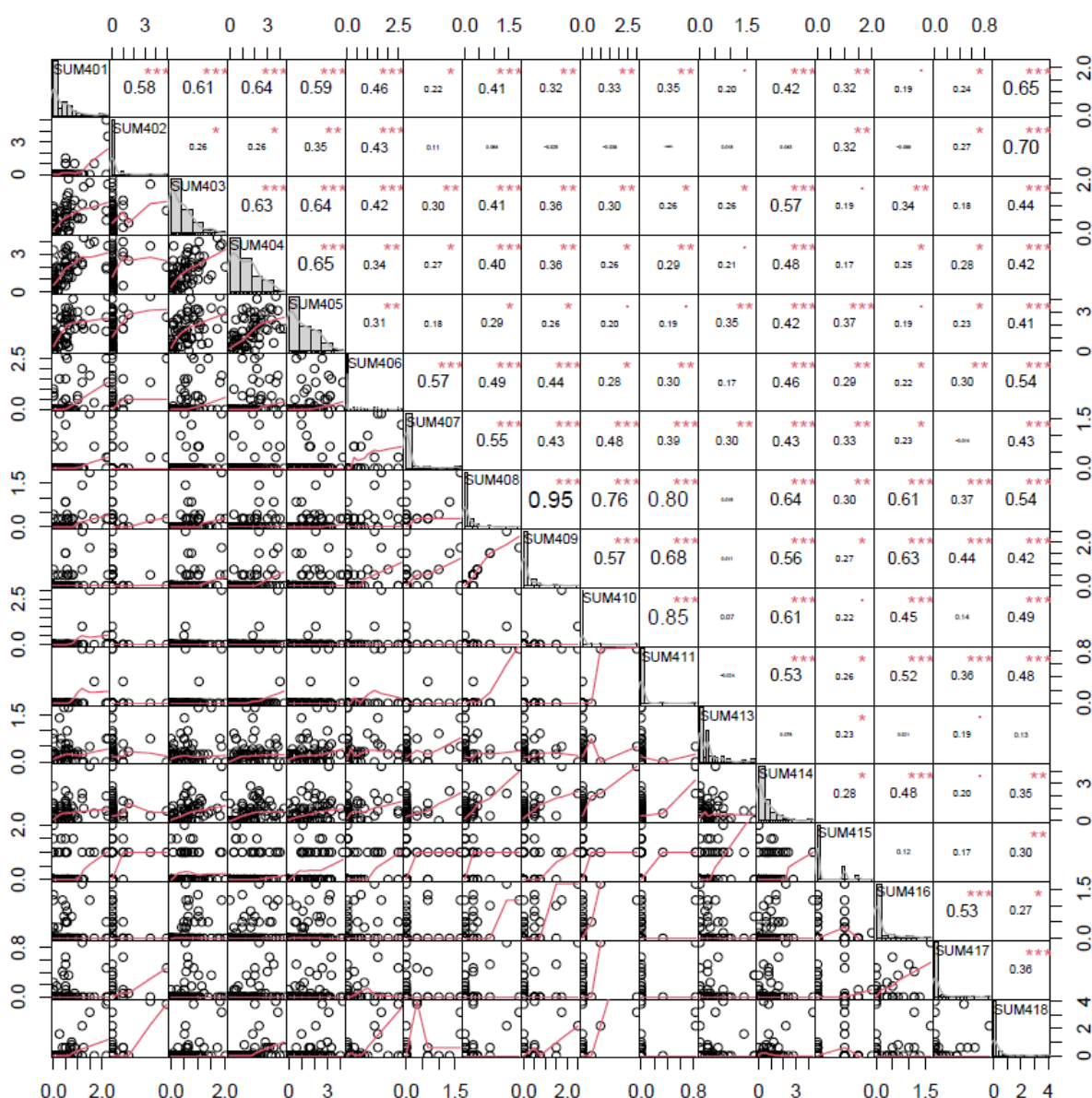
Obrázek 29: Korelační analýza reportovaného obsahu na úrovni skupin environmentální oblasti (SUM300)

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Indikátory věnované sociální oblasti (sumárně označované SUM400), jsou skupinově nejčetněji zastoupeny – skládají se celkem ze 17 skupin, což výsledky korelační analýzy značně zpřehledňuje – viz Obrázek 30. Za účelem zvýšené přehlednosti je tato korelační tabulka dostupná také z online úložiště [zde](#). Jak je z výsledků patrné, lineární závislosti se mezi jednotlivými skupinami značně rozlišují, lze se setkat s pozitivními i negativními vztahy, statisticky významnými (zamítá se H_0) i nevýznamnými závislostmi (nelze zamítnout H_0). Důležité je podotknout, že veškeré negativní závislosti jsou statisticky nevýznamné. Nejsilnější pozitivní závislost lze spatřit mezi skupinami indikátorů dětská práce SUM408 a nucená práce SUM409.

Obrázek 30: Korelační analýza reportovaného obsahu na úrovni skupin sociální oblasti (SUM400)

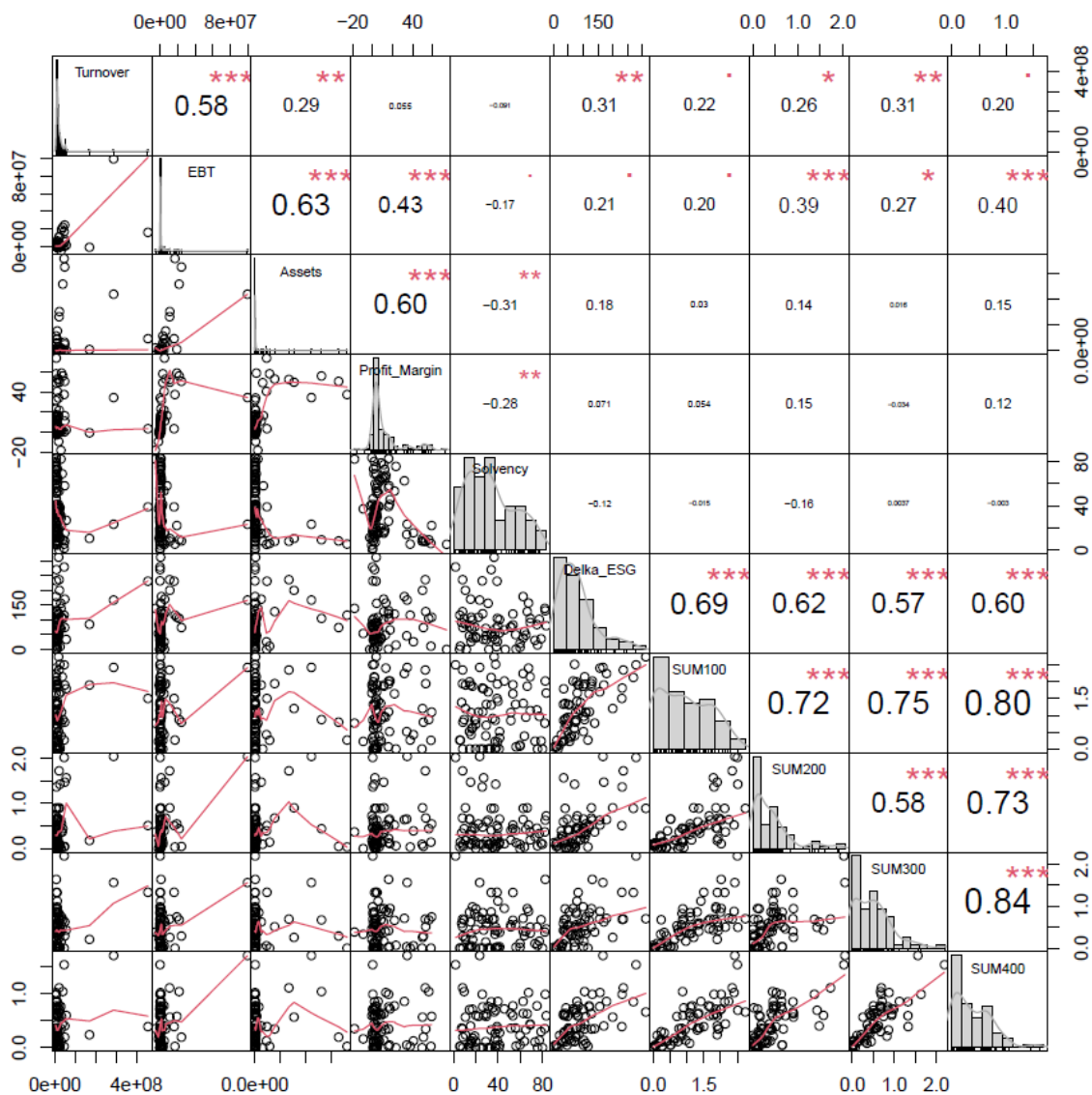
Zdroj: vlastní zpracování, 2024

4.3.4 Závislosti reportovaných indikátorů udržitelné výkonnosti dle GRI na charakteristikách podniku

Obrázek 31 se zaměřuje na výstupy korelační analýzy mezi sumárními reportovanými indikátory udržitelné výkonnosti a vybranými charakteristikami podniku – obratem (označen jako Turnover), ziskem před zdaněním (označen jako EBT), hodnotou aktiv (označena jako Assets), ziskovou marží (označena jako Profit_Margin), solventností (označena jako Solvency) a délkou analyzovaného primárního externího reportu udržitelné výkonnosti podniku (označena jako Delka_ESG). Lze vypořádat, že hodnota aktiv s dosahovanými výsledky v rámci obsahové analýzy reportovaných indikátorů ve vybraných ESG oblastech téměř nekoreluje

(statisticky nevýznamná závislost, kdy H_0 nelze zamítnout). Obdobně je tomu i v případě solventnosti a ziskové marže, avšak s tím rozdílem, že se zde vyskytují i nepřímé lineární závislosti, ale opět statisticky nevýznamné povahy. U zisku před zdaněním a obratu lze hovořit o statisticky významnější pozitivní lineární závislosti na úroveň reportovaných ESG indikátorů. Nejsilnější statisticky významná (H_0 , tedy nezávislost indikátorů na posuzované charakteristice podniku, lze zamítnout na hladině p-hodnoty 0,0001) závislost z finančních charakteristik podniku je pozorována mezi ziskem před zdaněním a SUM400, potažmo SUM200. Absolutně nejvyšší Pearsonův korelační koeficient a statisticky významné závislosti (s p-hodnotou pod 0,0001) jsou ve vztahu k délce primárního externího reportu.

Obrázek 31: Korelační analýza – závislosti úrovně reportovaných indikátorů na charakteristikách podniku

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Z Obrázku 31 lze také vypořádat závislosti mezi jednotlivými oblastmi udržitelnosti (na úrovni sumárních indikátorů ESG), kde je patrná statisticky významná lineární korelace (H_0 je zamítnuta na úrovni p-hodnoty 0,0001). Nejvyšší korelace (0,84) je mezi environmentálními a sociálními indikátory – SUM300 a SUM400, následně mezi čistě governance indikátory a sociálními indikátory (0,80) – SUM100 a SUM400.

Vhodné je také upozornit na odlehlé hodnoty u obratu, zisku před zdaněním a aktiv, kdy tyto odlehlé hodnoty nebyly ze souboru odstraněny, neboť se jedná o podniky ze skupin (tedy byly jim přisouzeny výsledky za skupinový report a jiné podniky ze skupiny byly s posouzení vyřazeny). V případě zisku před zdaněním, který nabýval u 9 podniků záporných hodnot, nelze vyřešit tento problém zlogaritmováním.

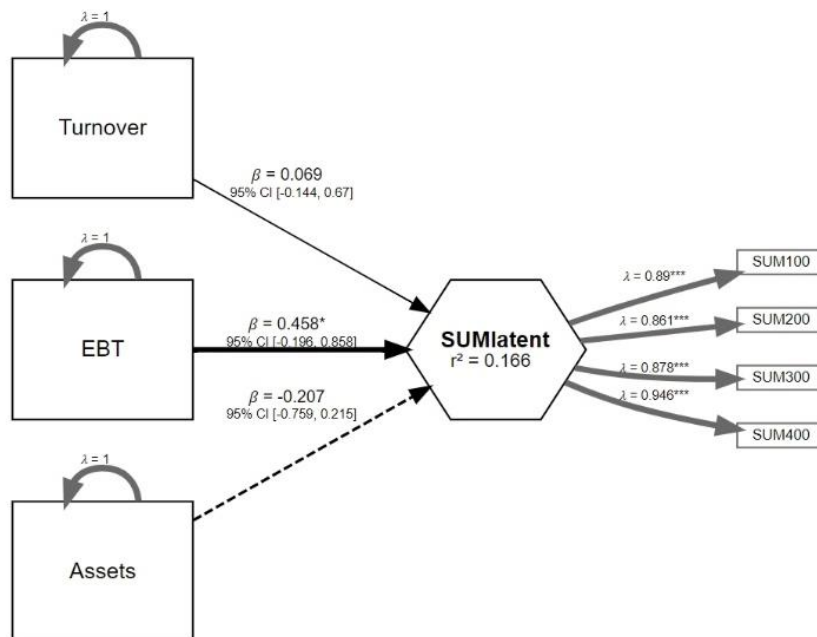
4.3.5 Statistické modelování – závislosti reportovaných indikátorů na charakteristikách podniku

Pro přesnější ověření závislostí výsledků dosahovaných v hodnocení úrovně reportovaných indikátorů udržitelné výkonnosti je dále použita metoda Partial Least Square Method. Jedná se o kompozitní model, který maximalizuje množství vysvětleného rozptylu tím, že pracuje s latentními proměnnými (nepřímo odvozenými z přímo pozorovaných proměnných – zde SUM100, SUM200, SUM300 a SUM400), navíc se jedná o jedнокrokovou metodu, kdy závislosti mezi všemy proměnnými v modelu posuzuje naráz. Koeficient β je obdobou korelačního koeficientu, tedy udává lineární závislost. Hvězdičky vedle koeficientu β indikují úroveň statistické významnosti, přičemž * odpovídá p-hodnotě 5 %, ** p-hodnotě 1 % a *** p-hodnotě 0,01 %. Koeficient λ představuje sílu a směr vztahu mezi latentní proměnnou a zadanými indikátory pro její výpočet, tedy nakolik přispívá daná změřená proměnná k určení latentní proměnné. CI označuje konfidenční interval, v tomto případě se jedná o interval, ve kterém se nachází 95 % hodnot závislostí. Koeficient determinace je označen jako r^2 , udává kolik % rozptylu lze pomocí vytvořeného modelu vysvětlit. Předpoklady pro vnitřní konzistenci modelu jsou, že Kronbachovo α , kompozitní reliabilita (ρ_C) a kompozitní reliabilita (ρ_A) nabývají hodnot vyšších než 0,7 a průměrná extrahovaná variance (AVE) převyšuje 0,5.

Nejprve je pracováno s modelem s latentní proměnnou (SUMlatent), která je zadána jako proměnná odvozená od přímo změřených proměnných (SUM100, SUM200, SUM300 a SUM400). Na základě λ lze konstatovat, že jednotlivé oblasti ESG indikátorů mají podobně velký významný pozitivní vliv na určení latentní proměnné. Posuzována je závislost celkových dosahovaných výsledků v rámci reportovaných indikátorů udržitelné výkonnosti na obratu, zisku před zdaněním a hodnotě aktiv – viz Obrázek 32. r^2 odpovídá 0,166, což znamená, že za

pomocí výše uvedených třech finančních ukazatelů lze vysvětlit 16,6 % rozptylu, což ukazuje na jejich mírný vliv. Silný pozitivní vztah $\beta = 0,458^*$ lze identifikovat u zisku před zdaněním, ostatní vlivy nejsou statisticky významné (u aktiv se dokonce jedná o negativní vliv). Co se týče vnitřní spolehlivosti modelu, předpoklad byl dosažen ($\alpha = 0,917$; $\rho_C = 0,941$; $AVE = 0,800$; $\rho_A = 0,939$).

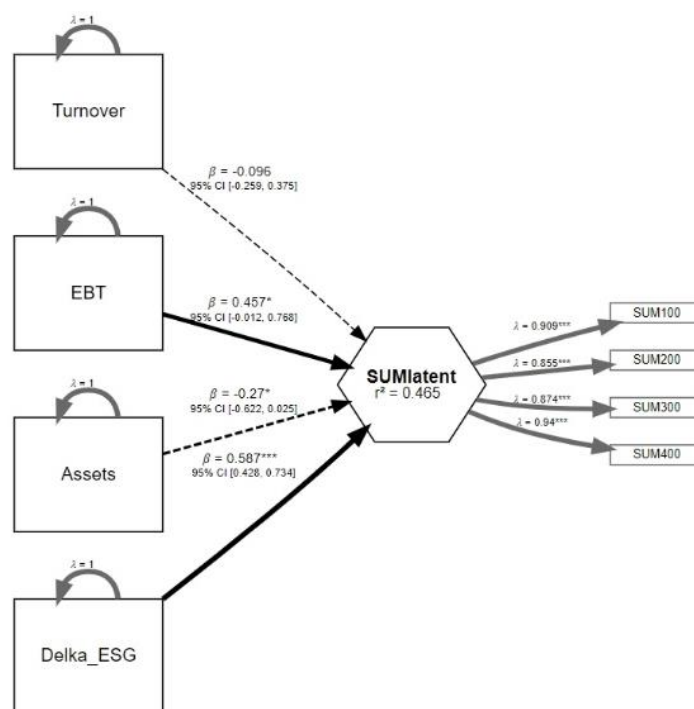
Obrázek 32: PLS-SEM model s latentní proměnnou - obrat, EBT a aktiva

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

V druhé fázi je přistoupeno k doplnění posuzovaných parametrů o délku primárního externího reportu (Delka_ESG). Tento model je na Obrázku 33. Na základě λ lze konstatovat, že jednotlivé oblasti ESG indikátorů mají stále podobně velký významný pozitivní vliv na určení latentní proměnné. r^2 odpovídá 0,465, což znamená, že za pomoci výše uvedených třech finančních ukazatelů lze vysvětlit 46,5 % rozptylu, což ukazuje na jejich silný vliv. Silný pozitivní vztah $\beta = 0,587^{***}$ lze identifikovat u délky reportu, silný pozitivní vztah $\beta = 0,457^*$ je i v případě zisku před zdaněním. Silný negativní vztah $\beta = -0,27^*$ je u aktiv. V případě obratu se jedná o negativní, avšak statisticky nevýznamný vliv. Co se týče vnitřní spolehlivosti modelu, předpoklad je dosažen ($\alpha = 0,917$; $\rho_C = 0,942$; $AVE = 0,802$; $\rho_A = 0,920$).

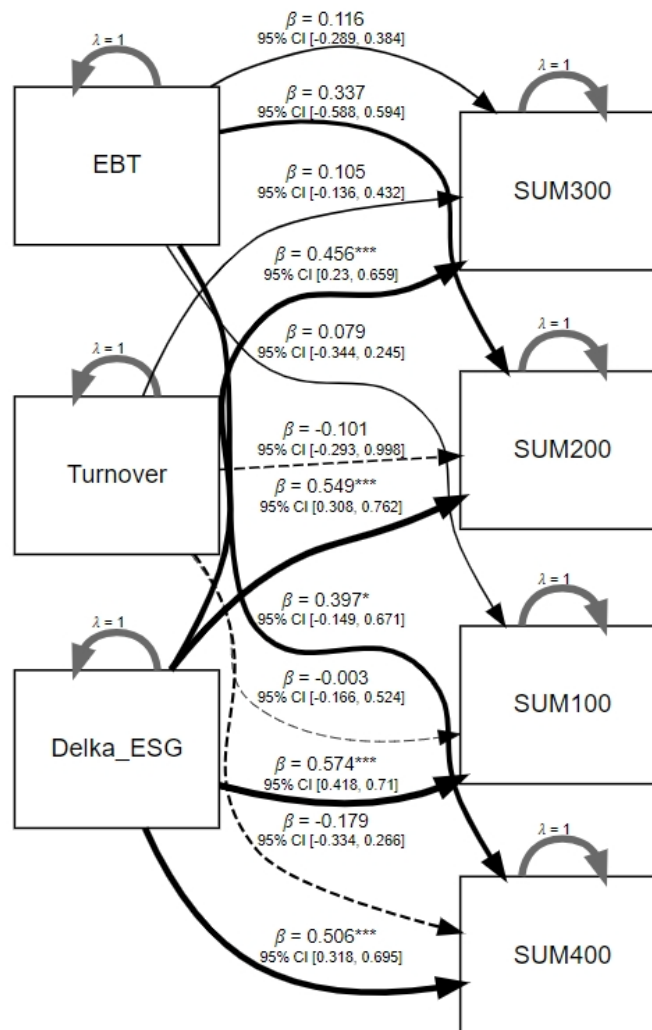
Obrázek 33: PLS-SEM model s latentní proměnnou - obrat, EBT, aktiva a délka ESG

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Na závěr je sestaven model – Obrázek 34, který nepracuje s latentní proměnnou a vychází přímo z vypočtených hodnot na základě průměrů udržitelných indikátorů náležících do vybrané ESG oblasti (označeny jako SUM). Vzhledem k robustnosti empirického šetření a povaze použitého modelu (jehož přehlednost a schopnost vyhodnotit výsledky je omezena zadaným množstvím proměnných), jsou na základě předchozích modelů s latentní proměnnou a korelační analýzy zvoleny proměnné zisk před zdaněním (EBT), obrat (Turnover) a délka ESG (Delka_ESG). Kromě silných pozitivních statisticky významných vazeb délky reportu na všechny oblasti udržitelných indikátorů si lze všimnout také silné pozitivní statisticky významné vazby zisku před zdaněním na SUM400. Ostatní závislosti ať už negativního (v případě obratu na SUM200, SUM100 a SUM400) či pozitivního (ostatní nejmenované) charakteru nejsou statisticky významné.

Obrázek 34: PLS-SEM model bez latentní proměnné

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

4.3.6 Rozdíly v reportovaných indikátorech mezi odvětvími

Turkey's range test jakožto jeden z testů ANOVA je použit pro zhodnocení možných rozdílů v dosahovaných výsledcích obsahové analýzy indikátorů udržitelné výkonnosti na úrovni jednotlivých skupin ESG. Celkem je posuzováno 5 odvětví – Zpracovatelský průmysl (C); Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (G); Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (D); Peněžnictví a pojišťovnictví (K) a „ostatní“ – ve výsledcích provedených testů označeny písmennou zkratkou s výjimkou sloučených ostatních odvětví. **H_0 zní následovně: nejsou statisticky významné rozdíly mezi odvětvími.** Označení p-hodnoty, na jejíž úrovni lze H_0 zamítnout, je u tohoto testu použito způsobem, kdy: *** odpovídají 0,0001; ** odpovídají 0,01; * odpovídá 0,05; . odpovídá 0,1.

Tabulka 27 ukazuje výsledky Turkey's range testu napříč odvětvími na úrovni jednotlivých ESG oblastí udržitelnosti. Z výsledků vyplývá, že v případě SUM300 a SUM400 je H_0 zamítnuta na hladině p-hodnoty 5 %. V případě SUM100 a SUM200 nelze H_0 zamítnout, tedy nelze hovořit o rozdílech mezi odvětvími.

Tabulka 27: Turkey's range test - celkové

	PRŮMĚR	F HODNOTA	P-HODNOTA
SUM100	1,1788	1,887	0,1210
SUM200	0,2705	1,289	0,2820
SUM300	0,6234	3,510	0,0111*
SUM400	0,3641	2,864	0,0289*

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

V případě testů dvojic odvětví na úrovni indikátorů SUM100 lze hovořit o rozdílnosti pouze mezi odvětvím Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (G) a Zpracovatelským průmyslem (C), kdy se H_0 zamítá na hladině významnosti 10 %. Výsledek lze interpretovat tak, že ve zpracovatelském průmyslu je reportováno statisticky významně více než v případě odvětví velkoobchodu. Blíže viz Tabulka 28.

Tabulka 28: Turkey's range test - dvojice odvětví na úrovni SUM100

SUM100	ODHAD	STANDARD. CHYBA	T HODNOTA	P-HODNOTA
K-D	-0,32517	0,36723	-0,885	0,8987
C-D	-0,04185	0,31340	-0,134	0,9999
Ostatní-D	-0,31119	0,35513	-0,876	0,9021
G-D	-0,65302	0,33884	-1,927	0,3058
C-K	0,28333	0,27736	1,022	0,8407
Ostatní-K	0,01399	0,32377	0,043	1,0000
G-K	-0,32785	0,30581	-1,072	0,8158
Ostatní-C	-0,26934	0,26114	-1,031	0,8360
G-C	-0,61118	0,23851	-2,562	0,0853.
G-ostatní	-0,34183	0,29118	-1,174	0,7608

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Následující Tabulka 29 udává výsledky ohledně případných rozdílů u indikátorů SUM200, avšak H_0 nelze zamítnout u žádné z dvojic.

Tabulka 29: Turkey's range test - dvojice odvětví na úrovni SUM200

SUM200	ODHAD	STANDARD. CHYBA	T HODNOTA	P-HODNOTA
K-D	-0,08049	0,21290	-0,378	0,995
C-D	-0,25686	0,18169	-1,414	0,614
Ostatní-D	-0,33848	0,20588	-1,644	0,467
G-D	-0,35023	0,19644	-1,783	0,384
C-K	-0,17637	0,16080	-1,097	0,803

Ostatní-K	-0,25799	0,18770	-1,374	0,639
G-K	-0,26974	0,17729	-1,521	0,545
Ostatní-C	-0,08162	0,15139	-0,539	0,982
G-C	-0,09336	0,13828	-0,675	0,960
G-ostatní	-0,01174	0,16881	-0,070	1,000

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

V případě indikátorů na úrovni SUM300 (Tabulka 30) lze identifikovat 3 statisticky významné rozdíly mezi odvětvími. H_0 lze zamítnout na hladině významnosti 5 % mezi odvětvími Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (G) a Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (D) – reportuje v porovnání s Velkoobchodem lépe. Dále je H_0 zamítnuta na 10% úrovni p-hodnoty u odvětví Peněžnictví a pojišťovnictví (K) a odvětví Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (D) – reportuje v porovnání s Peněžnictvím lépe; dále mezi Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (G) a Zpracovatelským průmyslem (C) – reportuje oproti Velkoobchodu lépe.

Tabulka 30: Turkey's range test - dvojice odvětví na úrovni SUM300

SUM300	ODHAD	STANDARD. CHYBA	T HODNOTA	P-HODNOTA
K-D	-0,51158	0,19583	-2,612	0,0759.
C-D	-0,20591	0,16713	-1,232	0,7271
Ostatní-D	-0,31339	0,18939	-1,655	0,4606
G-D	-0,54589	0,18070	-3,021	0,0267*
C-K	0,30567	0,14791	2,067	0,2400
Ostatní-K	0,19819	0,17266	1,148	0,7755
G-K	-0,03432	0,16308	-0,210	0,9995
Ostatní-C	-0,10748	0,13926	-0,772	0,9361
G-C	-0,33998	0,12719	-2,673	0,0656.
G-ostatní	-0,23251	0,15528	-1,497	0,5604

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Tabulka 31 je zaměřena na identifikaci případných rozdílů mezi odvětvími u indikátorů SUM400. H_0 lze zamítnout na hladině významnosti 5 % u Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (G) a Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (D) – reportuje v porovnání s Velkoobchodem lépe. H_0 je zamítnuta na hladině významnosti 10 % i v případě Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (G) a Zpracovatelský průmysl (C) – reportuje oproti Velkoobchodu lépe.

Tabulka 31: Turkey's range test - dvojice odvětví na úrovni SUM400

SUM400	ODHAD	STANDARD. CHYBA	T HODNOTA	P-HODNOTA
K-D	-0,30053	0,167567	-1,814	0,3665
C-D	-0,17247	0,141390	-1,220	0,7343
Ostatní-D	-0,24111	0,160210	-1,505	0,5555
G-D	-0,45907	0,152860	-3,003	0,0281*
C-K	0,12805	0,125130	1,023	0,8399
Ostatní-K	0,05942	0,146060	0,407	0,9939
G-K	-0,15854	0,137960	-1,149	0,7748
Ostatní-C	-0,06864	0,117810	-0,583	0,9765
G-C	-0,28660	0,107600	-2,664	0,0671.
G-ostatní	-0,21796	0,131360	-1,659	0,4579

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Počet zástupců jednotlivých odvětví, odvětvový průměr a směrodatná odchylka na úrovni oblastí ESG jsou uvedeny v následující Tabulce 32.

Tabulka 32: Odvětvové průměry a směrodatné odchylky pro jednotlivé oblasti ESG

ODVĚTVÍ	POČET	SUM100		SUM200		SUM300		SUM400	
		PRŮM.	SM.OD.	PRŮM.	SM.OD.	PRŮM.	SM.OD.	PRŮM.	SM.OD.
D	8	1,28322	0,96502	0,68006	0,84627	0,79680	0,77441	0,65330	0,65064
K	11	0,95804	0,79092	0,59957	0,57391	0,28522	0,29045	0,35277	0,39912
C	31	1,24137	0,75010	0,42320	0,30906	0,59089	0,40137	0,48083	0,31540
Ostatní	13	0,97203	0,73352	0,34158	0,28828	0,48341	0,35229	0,41219	0,27386
G	17	0,63019	0,81906	0,32983	0,47266	0,25091	0,34985	0,19423	0,26140

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

4.4 Návrh doporučení na reportování indikátorů udržitelné výkonnosti a jeho verifikace

Na základě zpracovaných teoretických východisek a výsledků výzkumu realizovaného na vzorku TOP 100 podniků dle obratu za rok 2022 je navržen set indikátorů udržitelné výkonnosti pro jednotlivé oblasti ESG. Navržené indikátory sice primárně vychází z univerzálních a tematických standardů GRI, které jsou sledovány při obsahové analýze, tyto indikátory jsou nicméně tam, kde je to relevantní, přizpůsobeny podmínkám českého prostředí a doplněny o další indikátory, které nejsou v univerzálních či tematických GRI standardech sledovány, ale vychází z podnikové praxe a teoretických východisek.

Předpokladem pro tento návrh je, že jsou podniky dodržovány právní předpisy EU a ČR, proto je abstrahováno od indikátorů ohledně odborových organizací, zavedení systému BOZP. Dodržování lidských práv, zákaz nucené práce a dětské práce je vzhledem k právním předpisům v ČR považováno také za plněné všemi podniky, a tedy stačí krátké prohlášení, že jsou předpisy

dodržovány a není zapotřebí uvádět doplňkové informace za podnik. Obdobně tomu je i v případě ochrany osobních údajů a kybernetické bezpečnosti. Pokud se však jedná o podniky reportující za skupiny podniků, kde se legislativní předpisy rozcházejí s právními normami v ČR, indikátory by bylo vhodné jmenovitě blíže uvádět.

Podstatné je také zmínit, že sféry udržitelnosti jsou vzájemně úzce provázané, kdy vybrané indikátory by mohly být reportovány v rámci různých ESG oblastí, záleží tedy na podnikovém pojetí. Příkladem lze jmenovat počet zaměstnanců, který může být reportován v governance oblasti stejně tak jako v sociální oblasti.

4.4.1 Verifikace návrhu

Vytvořený návrh je verifikován za pomoci polostrukturovaných rozhovorů se 7 zástupci podnikové praxe (dále označeni jako respondenti)¹³. Tito zástupci jsou osloveni na základě předem stanovených kritérií – v současné době pracují v podniku se sídlem v ČR, působícím v ziskovém a soukromém sektoru; vzhledem ke své pracovní pozici mají zkušenosti s udržitelnou výkonností a jejím reportováním (ať již s realizací nebo konzultováním přípravy podkladů pro daný report či jeho samotné sestavení); respondenti nezastupují stejný podnik. Bližší informace k jednotlivým respondentům jsou dále uvedeny ve struktuře: název aktuální pracovní pozice; zkušenosti s udržitelným reportováním; charakter podniku, který zastupuje.

Respondent 1: Působí jako Senior manager v oddělení advisory, konkrétně v business risk services. Poradenství v oblasti strategického managementu se věnuje více než 10 let, kdy již přes 2 roky poskytuje poradenství v oblasti nefinančního reportování, konzultuje a vytváří strategie v rámci udržitelnosti pro velké podniky a stejně tak i SMEs. Je zaměstnán ve velké účetní jednotce, která je součástí konsolidačního celku a nadnárodní skupiny. Za primární činnost podniku lze označit poradenskou a konzultační činnost, daňové poradenství, činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců.

Respondent 2: Působí na pozici servisního manažera, nicméně vzhledem ke svému ekonomickému vzdělání se zaměřením na nefinanční reporting byl v roce 2023 jmenován do týmu ESG, kde spolupracuje na tvorbě podnikového udržitelného reportu za rok 2023, který podnik plánuje sestavit již v souladu s ESRS. Je zaměstnán ve velké účetní jednotce, která je součástí konsolidačního celku a nadnárodní skupiny, navíc se jedná o podnik z výzkumného

¹³ S ohledem na ochranu osobních údajů či obchodní tajemství respondentů jsou respondenti anonymizováni a přepis polostrukturovaných rozhovorů s respondenty není součástí této práce. Záznamy z rozhovorů jsou k dispozici na vyžádání u autorky, je však nezbytné si vyžádat souhlas respondenta s jejich zveřejněním.

souboru (tedy z TOP 100 podniků z ČR dle obrátu za rok 2022). Za primární činnost podniku lze označit výrobu silničních vozidel provozovanou průmyslovým způsobem.

Respondent 3: Působí od roku 2023 na pozici ESG Advisory manager, rok a půl předtím zastával pozici Senior ESG konzultanta. Kromě poradenských služeb v oblasti ESG se zabývá také problematikou auditu ESG, na toto téma pořádá také školení. Je zaměstnán ve velké účetní jednotce, která je součástí konsolidačního celku a nadnárodní skupiny. Za primární činnost podniku lze označit poradenskou a konzultační činnost, daňové poradenství, činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců.

Respondent 4: Působí od roku 2020 na pozici Sustainability specialist, je odpovědný za nefinanční reportování a koordinaci udržitelných aktivit v rámci podniku. Mimo jiné se podílí na pravidelném (čtvrtletním) vyhodnocování strategických cílů a aktualizuje plnění v oblasti udržitelnosti. Je zaměstnán ve velké účetní jednotce, která je součástí konsolidačního celku a nadnárodní skupiny, navíc se jedná o podnik z výzkumného souboru (tedy z TOP 100 podniků z ČR dle obrátu za rok 2022). Za primární činnost podniku lze označit poskytování bankovních služeb.

Respondent 5: Působí na pozici Sustainability manager, přičemž se zabývá udržitelnou strategií e-commerce, dále je odpovědný za tvorbu podnikových kritérií pro ESG hodnocení jednotlivých článků dodavatelského řetězce. Udržitelností se profesně zabývá již 4 roky, a to v malé účetní jednotce s povinností auditu, která má dceřinou společnost v zahraničí. Podnik je angažován v udržitelných aktivitách, první (dobrovolný) report zveřejnil za období 2019/2020. Za primární činnost podniku lze jmenovat nákup a prodej zboží.

Respondent 6: Působí jako CSR & Community manager. Již třetím rokem je zodpovědný za nefinanční reportování v podniku, kde jsou nefinanční reporty vydávány od roku 2006. Mimo to napomáhá při tvorbě a realizaci udržitelné strategie, dále komunikuje dosažené výsledky a plánované aktivity zainteresovaným stranám. Je zaměstnán ve velké účetní jednotce, která je součástí konsolidačního celku a nadnárodního uskupení. Primární činností podniku je výroba potravinářských a škrobářenských výrobků.

Respondent 7: Přes 2,5 roku působí jako managing partner, více než 10 let poskytuje poradenství v oblasti pracovního práva, obchodního práva a compliance. V oblasti udržitelného reportování a managementu udržitelnosti poskytuje poradenské a právní služby, dále na toto téma pořádá školení. Od roku 2021 je předsedou dozorčí rady v největší ESG iniciativě v ČR.

Je zaměstnán u malé účetní jednotky bez povinnosti auditu. Primární činností podniku je výkon advokacie.

4.4.2 Návrh doporučení na reportované indikátory

Návrh je rozdělen do 4 základních částí – na úvodní obecné informace a dále jednotlivé ESG oblasti. Přehled tematických skupin indikátorů v jednotlivých oblastech je v Tabulce 33, individuální indikátory jsou blíže představeny v následujících Tabulkách 34, 35, 36 a 37.

Tabulka 33: Návrh doporučení - přehled

1	OBECNÉ INFORMACE
2	GOVERNANCE
2.1	HODNOTOVÝ ŘETĚZEC
2.2	GOVERNANCE STRUKTURA A ROLE UDRŽITELNOSTI
2.3	STAKEHOLDER ENGAGEMENT
2.4	MATERIALITA
2.5	PODNIKOVÉ VLIVY
2.6	EKONOMICKÁ HODNOTA
2.7	R&D – INOVACE, VÝZKUM A VÝVOJ
2.8	DODRŽOVÁNÍ ZÁKONŮ A REGULACÍ
2.9	GOVERNANCE PROVĚŘENÍ – DODAVATELSKÝ ŘETĚZEC
3	ENVIRONMENTÁLNÍ OBLAST
3.1	CERTIFIKACE
3.2	MATERIÁL
3.3	ENERGIE
3.4	VODA
3.5	EMISE
3.6	ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ
3.7	BIODIVERZITA
3.8	ENVIRONMENTÁLNÍ PROVĚŘENÍ - DODAVATELSKÝ ŘETĚZEC
4	SOCIÁLNÍ OBLAST
4.1	POČTY ZAMĚSTNANCŮ
4.2	BOZP
4.3	KVALIFIKACE ZAMĚSTNANCŮ
4.4	DEI – DIVERZITA, ROVNOST, INKLUZE
4.5	VLIV NA KOMUNITY
4.6	SOCIÁLNÍ PROVĚŘENÍ - DODAVATELSKÝ ŘETĚZEC

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Logická struktura je pozitivně vnímána zejména respondenty 5, 6 a 7. Autorka, stejně tak jako respondenti podotýkají, že se jedná o univerzální návrh, kdy určité indikátory mohou být odebrány stejně tak jako přidány, a to na základě materiality konkrétního podniku. Respondenti 6 a 7 považují za nezbytné upozornit na kritickou roli správného vymezení materiality v podniku. Respondent 3 velice pozitivně vnímá, že návrh vychází právě ze standardů GRI, které jsou v praxi poměrně zavedené, zbylým respondentům volba GRI dává smysl. Respondenti 1 a 6 kladně hodnotí akční orientování návrhu ve vztahu k požadovaným

informacím na realizované a plánované aktivity a jejich výsledky. Všichni respondenti se shodují, že jsou v návrhu postiženy zásadní oblasti, a návrh tedy je relevantní a využitelný v praxi – s přihlédnutím k podnikovým specifikům (materialita a právní úprava podnikatelské činnosti). Stejně tak se přiklání i k významnosti prověřování dodavatelů (resp. článků dodavatelsko-odběratelského řetězce) ve všech oblastech ESG. Konkrétní připomínky jednotlivých respondentů jsou vždy uvedeny u oblasti, z níž pochází připomínkový indikátor.

Úvodní obecné informace

Z úvodních informací je doporučeno zveřejňovat 10 indikátorů – viz Tabulka 34. Období a frekvence reportu by měly odpovídat finálním reportům, stejně tak datum publikace reportu by mělo být obdobné datu publikace účetní závěrky či výroční zprávy podniku. Co se externího ujištění týče, pokud bylo provedeno, bylo by vhodné uvést kým a v jakém rozsahu (tedy jaké části byly předmětem ověření). Respondent 7 na konto ujištění dodává i vhodnost doplnění indikátoru zaměřeného na dokladovatelnost (resp. způsob doložení) reportovaných informací tak, aby byla podpořena transparentnost zveřejňovaných informací. Respondent 4 zdůrazňuje významnost informací ohledně zemí, ve kterých podnik působí, a to nejen s ohledem na legislativní požadavky, ale také na identifikaci relevantních stakeholderů a určení materiálních témat.

Tabulka 34: Návrh - obecné informace

1	OBECNÉ INFORMACE
1.1	Jméno právnické osoby
1.2	Vlastnictví, právní forma
1.3	Sídlo ředitelství
1.4	List entit zahrnutých v reportu
1.5	Období a frekvence reportu
1.6	Datum publikace reportu
1.7	Kontaktní místo pro dotazy k reportu
1.8	Externí ujištění
1.9	Způsob doložení reportovaných informací
1.10	Sektory a země, kde podnik působí

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Governance

Navrženým indikátorům z oblasti governance je věnována Tabulka 35. Governance indikátory lze tematicky rozlišit do 9 skupin, celkem se jedná o 47 doporučených indikátorů. Oproti univerzálním a tematickým standardům GRI se v návrhu vyskytují skupina zaměřená na inovace, výzkum a vývoj (2.7) a governance prověření dodavatelů (2.9). Význam inovací (vč. výzkumu a vývoje) pro dosažení udržitelnosti a podstatnost role digitalizace nejen ve vztahu

k udržitelnému reportování byly blíže vysvětleny v provedené rešeršní části. Governance prověření dodavatelů je v tomto návrhu ponecháno na konkrétním podniku, kdy pokud k prověření dochází, má být uvedeno, co je a jak často je předmětem prověření. Tato oblast může být zejména pro SMEs problematická, nicméně (dle respondentů 1 a 4; zjištění v rámci empirického výzkumu) v praxi je často vyřešeno tím, že dodavatelé podepisují obchodní podmínky popř. etický kodex dodavatelů, kde je explicitně uvedeno jejich čestné prohlášení ohledně etického chování. Respondenti 1, 4, 5, 6 a 7 nicméně i přes vnímanou problematičnost provedení chválí tyto indikátory, kdy poukazují na jejich důležitost v celkovém posouzení podnikových aktivit. Výsledky prověření jsou chápány nejen ve smyslu, zda dodavatelé splňují podnikem stanovená kritéria a případně kolik dodavatelů a v jakých hodnocených kritériích nespĺňují, ale také ve smyslu jejich dopadů – zda na základě nesplnění kritérií byla dodavatelům dána lhůta na nápravu či popřípadě zda byla ukončena spolupráce.

Tabulka 35: Návrh - governance

2	GOVERNANCE
2.1	HODNOTOVÝ ŘETĚZEC
2.1.1	Popis hodnotového řetězce
2.1.2	Popis podnikových aktivit, produktů, služeb a trhů
2.2	GOVERNANCE STRUKTURA A ROLE UDRŽITELNOSTI
2.2.1	Popis struktury governance vč. výborů a nejvyššího správního orgánu
2.2.2	List výborů odpovědných za rozhodování a dohled nad managementem dopadu podniku na udržitelnost
2.2.3	Popis složení nejvyššího správního orgánu a jeho výborů
2.2.4	Funkční období členů nejvyššího orgánu
2.2.5	Popis role senior executives a nejvyššího správního orgánu v rozvoji a aktualizaci podnikových hodnot, mise, vize, strategie směrem k udržitelnému rozvoji
2.2.6	Popis jak nejvyšší správní orgán deleguje odpovědnost, vč.
2.2.6.1	- zda a jak se určí senior executive odpovědný za management dopadů
2.2.6.2	- zda a jak je odpovědnost delegována nejvyšším správním orgánem na další pracovníky
2.2.7	Prohlášení o relevanci strategie udržitelného rozvoje pro podnik a strategie pro udržitelný rozvoj
2.2.8	Politické závazky k odpovědnému podnikovému jednání, vč.
2.2.8.1	- zda jsou stanoveny závazky směrem k due diligence
2.2.8.2	- zda jsou stanoveny závazky k bezpečnostním opatřením
2.2.8.3	- zda jsou stanoveny závazky respektující lidská práva
2.2.9	Popis jak podnik zakotvuje závazky k odpovědnému chování skrze aktivity a vztahy, vč.
2.2.9.1	- jak integruje závazky do podnikové strategie, operativy
2.2.9.2	- jak implementuje závazky v rámci podnikových vztahů
2.2.10	Popis mechanismu pro jednotlivce, který slouží k vyhledávání rad ohledně implementace podnikových politik a praktik odpovědného chování
2.2.11	Školení na implementaci závazků k odpovědnému podnikovému jednání
2.2.12	Celkový počet a % zaměstnanců, kteří byli protikorupčně proškoleni

2.2.13	Průmyslové asociace, jiné asociace nebo národní, mezinárodní organizace, ve kterých působí ve významné roli
2.3	STAKEHOLDER ENGAGEMENT
2.3.1	Popis přístupu k zapojení stakeholderů - popis kategorií stakeholderů a jejich identifikace
2.3.2	Způsob komunikace se stakeholdery a způsob zohlednění zpětné vazby
2.4	MATERIALITA
2.4.1	Popis procesu k určení materiálních témat, vč.
2.4.1.1	- jak byly identifikovány stávající a potenciální negativní a pozitivní vlivy napříč podnikovými aktivitami a vztahy
2.4.2	Seznam materiálních témat
2.5	PODNIKOVÉ VLIVY
2.5.1	Popis stávajících a potenciálních negativních a pozitivních dopadů
2.5.2	Zda je podnik zapojen do negativních vlivů skrze aktivity nebo vztahy a popsat jak
2.5.3	Popis politik a závazků ve vztahu k materiálním tématům
2.5.4	Popis akcí za účelem řízení tématu a s tím souvisejících vlivů, vč.
2.5.4.1	- akce na prevenci či zmírnění potenciálních negativních vlivů
2.5.4.2	- akce na řízení stávajících a potenciálních pozitivních vlivů
2.5.5	Proces použitý ke sledování efektivity udržitelných aktivit
2.5.6	Cíle, indikátory použité pro hodnocení pokroku v rámci udržitelných aktivit
2.5.7	Efektivita akcí, vč. pokroku v dosahování cílů
2.6	EKONOMICKÁ HODNOTA
2.6.1	Přímo generovaná ekonomická hodnota - tržby
2.6.2	Distribuovaná ekonomická hodnota - provozní náklady, osobní náklady, finanční náklady, daně, dary
2.6.3	Popis rizika/příležitosti a jeho klasifikace - fyzické, legislativní nebo jiné (nové technologie, změny v spotřebním chování) v souvislosti se změnou klimatu a jejími finančními dopady
2.6.4	Popis dopadu spojeného s rizikem/příležitostí v souvislosti se změnou klimatu a jejími finančními dopady
2.7	R&D – INOVACE, VÝZKUM A VÝVOJ
2.7.1	Realizované výzkumné projekty (popis, rozsah, zaměření, plány)
2.7.2	Investice do výzkumu (náklady na výzkum skutečné)
2.7.3	Digitalizace, AI – využití, investice
2.8	DODRŽOVÁNÍ ZÁKONŮ A REGULACÍ
2.8.1	Prohlášení o dodržování zákonů a regulací (popř. počet, charakter, dopad porušení zákonů)
2.9	GOVERNANCE PROVĚŘENÍ – DODAVATELSKÝ ŘETĚZEC
2.9.1	Počet prověřených dodavatelů na governance oblast (korupce, transparentnost, antimonopolní chování aj.)
2.9.2	Kritéria governance prověření - jaká kritéria jsou sledována, jak často a jakým způsobem
2.9.3	Výsledky governance prověření (splňují/nespĺňují, popř. dopad posouzení)

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Na základě podnětů od respondentů 4 a 6 byl do skupiny stakeholder engagement zakomponován indikátor ohledně způsobu komunikace podniku se stakeholdery a způsobu zpracování zpětné vazby od daných stakeholderů.

Respondent 2 by indikátory 2.2.8.2 a 2.2.8.3 ohledně stanovení politických závazků k bezpečnostním opatřením a lidským právům přesunul do sociální oblasti, nicméně autorka se i na základě zpětné vazby od dalších respondentů (např. 5, 6 a 7) rozhodla o jejich ponechání v governance. Přestože se dané indikátory dotýkají sociálních témat, jsou zaměřené na vymezení přístupu podniku k těmto otázkám, tedy na vytvoření vnitropodnikových směrnic a jiných dokumentů.

Respondent 6 ve vztahu ke governance indikátorům podtrhává oblast zabezpečení osobních údajů, která není v návrhu explicitně řešena. Obdobně i respondent 7 upozorňuje na významnost problematiky zabezpečení dat a především kybernetické bezpečnosti. Na tyto oblasti směřují indikátory 2.2.8.2 a potažmo i 2.2.9.

K 2.2.8 a 2.2.9, tedy indikátorům zaměřeným na závazky podniku k odpovědnému jednání a praktické zakotvení podnikových závazků, respondenti 5 a 7 poukazují na roli etického kodexu a popř. i etického kodexu dodavatelů, který by v reportování daných indikátorů měl být reflektován.

Jak již bylo zmíněno, předpokladem pro tento návrh je soulad s právními předpisy v ČR, proto bylo upuštěno od indikátorů ohledně procenta celkových zaměstnanců pokrytých dohodami kolektivního vyjednávání (vzhledem k tomu, že pokud dohody existují, automaticky se vztahují na všechny zaměstnance bez ohledu na to, zda jsou v odborové organizaci či nikoli); počtu porušení etického kodexu; potvrzených podnikových korupčních incidentů; počtu porušení pravidel soutěžního chování či zákonů a jiných právních předpisů. V případě, že došlo k nějakému porušení (a předpoklad nebyl naplněn), bylo by vhodné reportovat charakter, dopad a nápravné opatření vztahující se k danému porušení. Dle doporučení respondenta 7 byl doplněn indikátor 2.8.1, kterým je předpoklad ohledně dodržování nejen právních předpisů ale i odvětvových regulací explicitně zapracován do navrženého setu.

Environmentální oblast

Tabulka 36 obsahuje návrh indikátorů pro environmentální oblast. V 8 tematických oblastech je navrženo celkem 30 indikátorů. Oproti sledovaným indikátorům dle GRI jsou do návrhu doplněny další indikátory – konkrétněji environmentální certifikace (3.1.1) vztahující se nejen na provozovny podniku, ale i na samotné produkty (rozšířeno dle zpětné vazby od respondenta 5); strategie na snížení spotřeby materiálu, energie, vody, emisí (3.2.1, 3.3.1, 3.4.1, 3.5.1) a strategie ve vztahu k ochraně biodiverzity (3.7.1). U strategií na snížení spotřeby by kromě stávajících a plánovaných kroků měly být stanoveny také KPI a cíle. U indikátorů zaměřených

na plánované a dosažené snížení spotřeby je předpokládáno uvedení referenčního období. Spotřeba energie není zaměřena pouze na elektrickou energii, ale i na plyn, teplo, páru a chlazení (toto zdůraznění je dle respondenta 1 významné, neboť v praxi bývá pod spotřebou energie často vnímána jen spotřeba elektřiny). Na rozdíl od GRI jsou doporučovány kWh (místo joulů). Při výpočtu GHG je doporučováno vycházet z metodiky GHG Protocol, a tedy rozlišovat emise Scope 1-3. V případě environmentálního prověření dodavatelů si kritéria, frekvenci a způsob prověření stanovuje podnik a reportuje jej.

Tabulka 36: Návrh - environmentální oblast

3	ENVIRONMENTÁLNÍ OBLAST
3.1	CERTIFIKACE
3.1.1	Počet a povaha environmentálních certifikací (EMS, ISO apod.) – provozovny, produkty
3.2	MATERIÁL
3.2.1	Strategie na snížení spotřeby materiálu
3.2.2	Celkový objem spotřebovaného materiálu
3.2.3	Celkový objem spotřebovaného recyklovatelného materiálu
3.3	ENERGIE
3.3.1	Strategie na snížení spotřeby energie (elektřina, plyn, chlad, teplo, pára)
3.3.2	Celková palivová spotřeba podniku z neobnovitelných zdrojů, v kWh nebo násobcích vč. typu paliva
3.3.3	Celková palivová spotřeba podniku z obnovitelných zdrojů, v kWh nebo násobcích vč. typu paliva
3.3.4	Celková spotřeba energie v podniku, v kWh nebo násobcích
3.3.5	Poměrový ukazatel energetické náročnosti podniku
3.4	VODA
3.4.1	Strategie na snížení spotřeby vody (náročnosti na vodu)
3.4.2	Celkový odběr vody ze všech oblastí v ML
3.4.3	Poměrový ukazatel intenzity spotřeby vody (celkové množství/počet výkonů)
3.4.4	Celkové množství recyklované – znovupoužitě - vody (ML)
3.4.5	Celková úspora spotřeby vody (ML či %)
3.5	EMISE
3.5.1	Strategie v redukcí emisí (GHG, látek poškozujících ozonovou vrstvu, emisí do ovzduší)
3.5.2	Přímé GHG emise v metrických tunách CO ₂ ekvivalentu – Scope 1
3.5.3	Nepřímé GHG emise v metrických tunách CO ₂ ekvivalentu – Scope 2
3.5.4	Nepřímé GHG emise v metrických tunách CO ₂ ekvivalentu – Scope 3
3.5.5	Poměrový ukazatel intenzity GHG emisí podniku
3.5.6	Velikost snížení GHG emisí, v metrických tunách CO ₂ ekvivalentu
3.5.7	Zdroj a velikost emisí do ovzduší (NO, SO, částicové hmoty apod.)
3.6	ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ
3.6.1	Popis vstupů pro podnikové významné současné a potenciální dopady spojené s odpadem
3.6.2	Odpady - popis vstupů, aktivit, výstupů, které vedou nebo by mohly vést k podnikovým významným současným a potenciálním dopadům spojeným s odpadem
3.6.3	Akce, vč. cirkulárních opatření, za účelem prevence tvorby odpadu v rámci podniku i dodavatelsko-odběratelského řetězce, a jak je řídí

3.6.4	Celkové množství tvořeného odpadu v metrických tunách a jeho rozklad dle složení (hazardní, nehazardní)
3.7	BIODIVERZITA
3.7.1	Strategie podniku v oblasti biodiverzity
3.7.2	Popis podnikem zasažených oblastí biodiverzity vč. způsobu zasažení, realizovaných akcí na minimalizaci/nápravu dopadů
3.8	ENVIRONMENTÁLNÍ PROVĚŘENÍ - DODAVATELSKÝ ŘETĚZEC
3.8.1	Počet environmentálně prověřených dodavatelů
3.8.2	Kritéria environmentálního prověření – jaká kritéria jsou hodnocena, jak často a jakým způsobem
3.8.3	Výsledky environmentálního prověření (splňují/nespĺňují, popř. dopad posouzení)

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

V případě materiálu bylo upuštěno od indikátoru zaměřeného na materiálovou náročnost (poměr spotřebovaného materiálu na jednotku výkonu), a to z důvodu, že návrh má být univerzální a materiálová náročnost je odvětvově vysoce specifická, v případě širokého portfolia produktů velmi obtížně měřitelná, jak podotýkají respondenti 1 a 5.

Oblast biodiverzity nebyla v univerzálním návrhu zamýšlena zohlednit, a to zejména vzhledem k výstupům prováděného empirického šetření v ČR. Respondent 6 nicméně tuto oblast doporučil uvést již v základním setu indikátorů s tím, aby tato oblast nebyla vzhledem ke svému významu podniky opomenuta ani při přípravě monitorování a reportování udržitelných indikátorů.

Sociální oblast

Návrh zveřejnění pro sociální oblast skládající se ze 30 indikátorů rozdělených do 6 tematických skupin je představen v Tabulce 37. Oproti indikátorům GRI je zde doplněna skupina vliv na komunity (4.5). Přidání této skupiny vyzdvihují respondenti 2, 5, 6 a 7, dle jejichž názoru se jedná o významnou součást sociální udržitelnosti, která je podniky poměrně snadno splnitelná (měřitelná a tudíž reportovatelná), navíc přináší konkurenční výhodu. Indikátor průměrného počtu hodin školení na zaměstnance je navíc od GRI doplněn o rozklad o celkový průměr hodin školení a průměrný počet hodin školení nad rámec zákonných či jiných např. profesních povinností. Respondent 1 velice kladně hodnotí tento rozklad, kdy za školení prohlubující kvalifikaci považuje zejména ta školení, která jsou plněna nad rámec požadovaného minima. Typ a rozsah poskytovaných benefitů zaměstnancům dle kategorie lze uvést jako další příklad, který je oproti GRI modifikován, kdy v GRI je tento indikátor zaměřen pouze na takové benefity, které jsou poskytovány zaměstnancům na plný úvazek ale jiným nikoli. Zaměstnaneckými skupinami se zde odkazuje minimálně na úrovně: vrcholový

management, management a řádoví pracovníci (dělníci). Pohlaví je doporučeno rozdělit na muž, žena a jiné. Politické příspěvky jsou v rámci návrhu zahrnuty pod indikátor 4.5.3.

Tabulka 37: Návrh - sociální oblast

4	SOCIÁLNÍ OBLAST
4.1	POČTY ZAMĚŠTNANCŮ
4.1.1	Celkový počet a míra fluktuace zaměstnanců v reportovaném období dle věku, pohlaví a regionu
4.1.2	Celkový počet zaměstnanců, jejich pohlaví a region
4.1.3	Celkový počet zaměstnanců zaměstnaný na dobu neurčitou
4.1.4	Celkový počet zaměstnanců na plný úvazek (na dobu určitou i neurčitou)
4.1.5	Celkový počet zaměstnanců na částečný úvazek (na dobu určitou i neurčitou)
4.2	BOZP
4.2.1	Počet a % úmrtí jakožto výsledek pracovního úrazu
4.2.2	Počet a % pracovních úrazů s vážnými trvalými následky
4.3	KVALIFIKACE ZAMĚŠTNANCŮ
4.3.1	Průměrný počet hodin školení (celkem a nad rámec zákonných povinností) na zaměstnance v reportovaném období
4.3.2	Průměrné náklady vynaložené na školení zaměstnance
4.3.3	Typ a rozsah implementovaných programů a poskytované podpory pro zvyšování kvalifikace pracovníků
4.3.4	Typ a rozsah poskytovaných benefitů zaměstnancům – dle zaměstnanecké kategorie
4.4	DEI – DIVERZITA, ROVNOST, INKLUZE
4.4.1	% jedinců ve správních orgánech podniku dle pohlaví
4.4.2	% zaměstnanců podniku dle zaměstnanecké kategorie dle pohlaví
4.4.3	% zaměstnanců podniku dle zaměstnanecké kategorie - věková skupina - pod 30, 30-50, nad 50 let
4.4.4	Nejvyšší dosažené vzdělání zaměstnanců - dle zaměstnanecké kategorie
4.4.5	Míra interního povyšování (%)
4.4.6	Počet pracovníků povýšených do vyšších pozic ze stávajících zaměstnanců
4.4.7	Celkové roční výnosy a náklady na jednoho pracovníka (přepočteno na FTE)
4.4.8	Pay gap – dle pohlaví a zaměstnanecké kategorie
4.4.9	Spokojenost zaměstnanců (ATMOS)
4.5	VLIV NA KOMUNITY
4.5.1	Množství prostředků vynakládaných na filantropické účely – dary, sponzoring
4.5.2	Podnikové nadace, nadační fondy, programy na podporu komunity
4.5.3	Počet poskytnutých darů, podpořených aktivit
4.5.4	Podnikové aktivity či projekty s vlivem na komunity
4.5.5	Počet dobrovolnických hodin zaměstnanců
4.5.6	Zákaznická spokojenost (NPS)
4.5.7	Reklamní praktiky - etické zásady pro reklamu
4.6	SOCIÁLNÍ PROVĚŘENÍ - DODAVATELSKÝ ŘETĚZEC
4.6.1	Počet sociálně prověřených dodavatelů (lidská práva, fair trade apod.)
4.6.2	Kritéria sociálního prověření – jaká kritéria jsou hodnocena a jakým způsobem
4.6.3	Výsledky sociálního prověření (splňují/nesplňují, popř. dopad posouzení)

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Rozpor lze zaznamenat u vnímání navržených indikátorů ze strany respondentů 2 a 4, kdy dle respondenta 2 jsou navržené indikátory zaměřeny výrazněji na vlastní podnik (a jeho zaměstnance) a měly by být více zastoupeny také indikátory ohledně dopadů podniku na své okolí (komunity apod.). Dle respondenta 4 je zde relativně málo indikátorů zaměřených na vlastní zaměstnance – na základě doporučení byly doplněny indikátory ohledně gender pay gap a nejvyššího dosaženého vzdělání zaměstnanců. Respondent 7 však považuje gender pay gap za nedostačující, kdy i vzhledem ke směrnicím EU se hovoří o platové rovnosti nejen v rámci pohlaví, ale i ve vztahu k pracovní pozici. Proto byl indikátor 4.4.8 rozšířen nejen na pohlaví.

Respondenti 2 a 5 shodně doporučili mimo indikátorů 4.5.1 a 4.5.3 doplnit také indikátor týkající se podnikových nadací a nadačních fondů. Respondent 6 navrhl zohlednit také spolupráci podniku se vzdělávacími institucemi. Tato doporučení byla zakomponována prostřednictvím indikátoru 4.5.2. Respondent 7 nicméně vnesl relevantní připomínku ohledně nutnosti posuzování nejen účelně vynaložených zdrojů na sociální oblast (sponzoring, nadace apod.) ale i podnikových aktivit a řešených projektů, které mají na komunity pozitivní (či negativní) vliv a jsou podnikem realizovány z jiného primárního důvodu než za účelem podpory komunity.

Respondent 1 vnesl připomínku ohledně indikátorů rozlišující pohlaví zaměstnanců, kdy by od těchto indikátorů z důvodu korektnosti a nediskriminace upustil. Autorka reagovala rozšířením možných kategorií pohlaví i o možnost „jiné“, kdy vynechání indikátorů nepovažuje za vhodné vzhledem k reportovací praxi, vypovídací hodnotě ukazatelů a také vzhledem k dalším, na tyto indikátory navazujícím zveřejněním.

Vzhledem k právním předpisům a předpokladu jejich dodržení ze strany podniků bylo upuštěno od indikátorů ohledně zavedení systému BOZP a pokrytí pracovníků tímto systémem (ze zákona povinný), dále ohledně minimální výpovědní lhůty (dána zákoníkem práce), dodržování lidských práv a svobod – jako svoboda sdružování se a kolektivního vyjednávání, zákaz zneužití dětské práce, nucené práce. Předpokladem je také dodržování označení produktů, dodržování pravidel marketingové komunikace a GDPR, které vyplývá z právních norem. Jak již zmíněno, pokud by se report tvořený na základě těchto doporučení vztahoval i na entity s jinými legislativními normami (neupravujícími dané oblasti), bylo by tyto indikátory vhodné do reportovaného setu doplnit. Případné porušení právních norem či jiných závazných regulací je zahrnuto v indikátoru 2.8.1.

4.5 Odpovědi na výzkumné otázky

VO₁

Specifická výzkumná otázka *SVO_{1.1} Jak je vymezena udržitelná výkonnost podniku?* je zodpovězena za pomoci kapitol 2.1, 2.2 a 2.3. V podstatě se jedná o koncept kombinující aspekty hodnocení (sledování a měření) výkonnosti podniku s udržitelnými principy podnikového chování. Samotné vymezení udržitelné výkonnosti naráží na nejednotnost vymezení základních pojmů a přístupů k udržitelnosti, což se v konečném důsledku promítá do rozmanitosti (a do značné míry také subjektivnosti) pojetí udržitelné výkonnosti podniku.

Na zodpovězení specifické výzkumné otázky *SVO_{1.2} Jaké faktory mají vliv na udržitelnou výkonnost podniku?* je blíže zaměřena kapitola 2.3.10. Širokému záběru konceptu udržitelné výkonnosti odpovídá i množství faktorů, které ovlivňují podobu a dosahované výsledky v rámci udržitelné podnikové výkonnosti. Jednotlivé faktory mohou navíc být vzájemně úzce provázány (např. kulturní zvyklosti a podniková kultura). Příkladem faktorů lze jmenovat tlak společnosti a stakeholderů, velikost podniku, předmět činnosti (obor) podniku a zvolené KPI.

Odpověď na specifickou výzkumnou otázku *SVO_{1.3} Prostřednictvím jakých ukazatelů je udržitelná výkonnost podniku měřena?* lze nalézt v kapitole 2.3.9. Udržitelná výkonnost podniku je měřena prostřednictvím finančních či nefinančních (ESG) indikátorů, kvalitativního nebo kvantitativního charakteru. Není reálné ani efektivní sledovat veškeré ukazatele, podnik by měl identifikovat KPI a na ně se blíže soustředit. KPI zaměřené na udržitelné aspekty bývají označeny jako SPI. Na tuto otázku lze odpovědi získat také z kapitoly 4.1 a 4.8, tedy z empirické části, kde jsou uvedeny sledované oblasti indikátorů (dle metodiky GRI) a výsledky obsahové analýzy primárních externích udržitelných reportů.

Obecná výzkumná otázka *VO₁ Jak lze charakterizovat udržitelnou výkonnost podniku?* je tak zodpovězena pomocí syntézy poznatků z teoretické a praktické části práce. Jak autorka na str. 34 této práce uvádí, jedná se o „takovou míru výsledků dosahovaných podnikem, která je dlouhodobě udržitelná, tedy respektující nejen vlastní ekonomické zájmy, ale také kolektivní zájmy sociálního a environmentálního charakteru, přičemž nijak neomezuje schopnost ostatních ekonomických subjektů (současných i budoucích) naplňovat své potřeby.“ Tato míra je měřena za pomoci SPI.

VO₂

Specifická výzkumná otázka *SVO_{2.1} Jak je definován reporting udržitelné výkonnosti?* je naplněna za pomoci kapitoly 2.4, kde je prostor věnován významným aspektům reportingu udržitelné výkonnosti. Reporting udržitelné výkonnosti lze označit jako systém tvorby a zveřejňování zpráv o podnikových aktivitách v governance, environmentální a sociální sféře. Pojmy jako ESG report, nefinanční report, report udržitelného rozvoje jsou považovány za synonyma.

Odpověď na specifickou výzkumnou otázku *SVO_{2.2} Jaká legislativní úprava se v ČR dotýká problematiky reportingu udržitelné výkonnosti?* lze získat z kapitoly 2.4.5. V ČR je legislativní úprava odvislá od nařízení EU, jejichž požadavky jsou zapracovány do národní legislativy. V současné době je reportování udržitelné výkonnosti (resp. nefinančních informací, jak je v zákoně doposud odkazováno) upraveno v Zákoně o účetnictví č. 563/1991 Sb. Od roku 2024 je pro vybrané účetní jednotky navíc povinná směrnice CSRD a s ní spojená metodika ESRS.

Na zodpovězení *SVO_{2.3} Jaké přístupy a metodiky k reportingu udržitelné výkonnosti existují?* je zaměřena kapitola 2.4.7, kde jsou blíže rozebrány metodiky považované autorkou za významné. Je možné identifikovat 2 základní skupiny metodik, a sice metodiky pokrývající celou šíři udržitelnosti či metodiky specializované pouze na vybranou část ESG. Primární prostor je věnován metodice GRI, která je v době provádění empirického výzkumu a stejně tak v době obhajoby disertační práce nejširěji aplikovaná.

Obecná výzkumná otázka *VO₂ Jak lze vymezit reporting udržitelné výkonnosti podniku?* je tak zodpovězena za pomoci literární rešerše – kapitola 2 a 3. Reporting udržitelné výkonnosti podniku je vědní i praktickou disciplínou, která vyplynula z praktických potřeb stakeholderů. Jedná se o relativně nový obor, který v současnosti prochází turbulentními změnami způsobenými zejména rozšířením okruhu povinně dotčených subjektů a uzákonění vybrané metodiky pro sestavení reportu (ESRS). Smyslem reportingu udržitelné výkonnosti podniku má být v prvé řadě doplnění finančních ukazatelů o nefinanční (ESG) indikátory, a tedy podání uceleného obrazu o podnikové výkonnosti.

VO₃

Odpověď na specifickou výzkumnou otázku *SVO_{3.1} Jakým způsobem podniky reportují o udržitelné výkonnosti?* lze nalézt v empirické části práce, tedy v kapitole 4 (konkrétněji v kapitolách 4.3.1 a 4.3.2). Převažují samostatně stojící reporty udržitelné výkonnosti podniku,

kteří bývají zveřejňovány na úrovni podnikových skupin (konsolidačních celků). Dalším podstatným zdrojem informací jsou webové stránky podniku. Samotné provedení reportů se značně odlišuje nejen napříč odvětvími, ale i napříč jednotlivými podniky, což do jisté míry omezuje vypovídací hodnotu reportu. Více viz uvedené kapitoly.

Specifická výzkumná otázka *SVO_{3.2} Jak závisí reporting udržitelné výkonnosti podniku na charakteristikách podniku?* je naplněna za pomoci statistických analýz a modelování v kapitole 4 (zejména kapitoly 4.3.4, 4.3.5 a 4.3.6). Na příkladu analyzovaného výzkumného vzorku jsou prokázány statisticky významné závislosti mezi určitými finančními charakteristikami podniku na úroveň reportovaných indikátorů v jednotlivých oblastech udržitelnosti. Např. mezi ziskem před zdaněním a indikátory ze sociální oblasti existuje statisticky významná závislost (hladina významnosti 1 %). Stejně tak lze pozorovat rozdíly mezi vybranými odvětví v reportování ESG indikátorů. Jmenovitě se jedná např. o rozdíly v úrovni reportovaných indikátorů z environmentální a sociální oblasti napříč odvětvími (hladina statistické významnosti 5 %).

Obecná výzkumná otázka *VO₃ Jaký je stav reportingu udržitelné výkonnosti u velkých podniků v ČR?* je tedy zodpovězena na základě výsledků empirického výzkumu (viz kapitola 4). Z posuzovaného vzorku TOP 100 podniků v ČR dle obrátu za rok 2022 lze vypožorovat, že 4 podniky nesplňují ani minimální legislativní požadavky, řada dalších (konkrétně 13) podniků reportuje pouze v rozsahu několika vět či odstavců tak, aby uspokojila zákonné minimum. Při sestavení primárního externího reportu, který stojí samostatně či je integrovaný (součástí finanční zprávy), je v případě, že je využito veřejně dostupných dobrovolných metodik, vycházeno z jejich kombinace. Jako nejčastěji zastoupené metodiky se prosadily GRI, UN SDGs a TCFD. Nejvyšší úroveň reportování je zjištěna u governance indikátorů, následně u environmentálních indikátorů. Prokázány jsou také závislosti dosahovaných výsledků na jisté podnikové charakteristiky – zejména na zisk před zdaněním a obrát. Identifikovány jsou mimo jiné i rozdíly mezi úrovní reportovaných indikátorů z jednotlivých ESG oblastí na odvětví, ve kterém podniky působí, a to především v sociální a environmentální sféře udržitelné výkonnosti.

Návrh

Návrh doporučení na reportování udržitelných indikátorů je představen v kapitole 4.4.2, kde je také přiblížen způsob jeho verifikace odborníky z podnikové praxe. Finální návrh je výsledkem syntézy poznatků z teoretické části práce, provedeného empirického výzkumu a polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe, navíc přizpůsobený podmínkám

českého trhu. Tento návrh slouží zejména pro ty podniky, kterých se nedotýká povinnost reportovat dle ESRS.

Zodpovězení výzkumných otázek vede k zajištění naplnění stanovených cílů práce.

5 Diskuse k problematice reportingu udržitelné výkonnosti

Podniky čelí ve vztahu k reportování udržitelné výkonnosti řadě výzev, které jsou umocněny legislativní úpravou udržitelného reportování vycházející ze směrnic a nařízení EU. Vzhledem k rostoucímu významu informací nefinančního charakteru, kdy se očekává, že budou stavěny na stejnou úroveň jako informace finančního charakteru, se povinnost reportovat udržitelné indikátory bude vztahovat na stále širší okruh subjektů. Struktura a obsah udržitelného reportu budou muset být vymezeny tak, aby umožňovaly externí ověření kvality zveřejňovaných informací, a tedy zajistily vypovídací schopnost reportu, resp. podpořily jeho transparentnost, důvěryhodnost a v neposlední řadě také porovnatelnost at' napříč časem, nebo podniky.

Autorka práce vnímá legislativní úpravu za přínosnou vzhledem k bližší specifikaci požadavků na tento typ reportů, a to i ve vztahu k uzákonění povinnosti reportování udržitelných informací a postupnému rozšíření povinnosti na širší okruh subjektů. Důvodů je několik. Zaprvé informace finančního charakteru plně nevypovídají o komplexní úspěšnosti (výkonnosti) podnikatelského subjektu, k získání skutečného a věrného obrazu je zapotřebí zasazení finančních informací do širšího kontextu, který dotvářejí právě informace ohledně udržitelných aktivit. Zadruhé uvědomění si pozitivních a negativních dopadů podnikového jednání na okolí zvyšuje transparentnost a zároveň odpovědnost podniku, kdy napomáhá k identifikaci slabých a silných stránek podniku, příležitostí a hrozeb. Motivace k dosažení lepších výsledků v udržitelných aktivitách v konečném důsledku může vést k vyšší výkonnosti (finanční i udržitelné). Zatřetí jsou udržitelné reporty nástrojem, který lze využít v odlišení se od konkurence a k získání konkurenční výhody. Začtvrté bez jasného vymezení struktury reportu, postupu při jeho zpracování a povinně reportovaných indikátorů by nemohla být zajištěna srovnatelnost reportu, bez níž by nemohl být požadován ani externí audit. Reportované informace by tak mohly být podniky využity klamavým způsobem, kdy by byly zveřejňovány jen ty informace, ze kterých podnik čerpá nějaký prospěch, nebo informace nepřesné. Zapáté pokud by nebyla povinnost zveřejňovat udržitelné reporty uzákoněna, zejména SMEs by k tomuto kroku dobrovolně nepřistoupily, a tudíž by nebylo naplněno nic z výše uvedeného.

V roce 2024 se povinnost reportovat udržitelné reporty v ČR týká pouze omezeného okruhu subjektů – viz kapitola 2.4.5, nicméně v řadě metodik se lze setkat s indikátory zaměřenými na výsledky dosahované v rámci celého dodavatelského řetězce (např. GHG emise – Scope 3). V praxi tak v podstatě dochází k několika situacím – podniky, které legislativně povinnost reportovat sice nemají, sledují vybrané udržitelné indikátory, neboť jim tato povinnost vyplývá z obchodních vztahů (bez souhlasu by pak přišly o obchodního partnera, což není v jejich

zájmu); podniky nesledují vybrané udržitelné indikátory přestože to pro ně může představovat jisté dodatečné povinnosti vzhledem k obchodním partnerům (např. souhlas s náhodnými kontrolami či potřeba získání určité certifikace) a podniky povinně reportující pak nemohou věrně popř. vůbec vykazovat po nich požadované indikátory zaměřené na celou šíři dodavatelského řetězce. Z obou výše uvedených případů vyplývá, že reportování udržitelné výkonnosti, pokud má být plněno určitou skupinou subjektů, nemůže být plněno řádně, dokud nebudou participovat všechny dotčené strany, které tak již v omezeném rozsahu možná činí – a pokud tak již činí, není důvodem, proč by tyto aktivity neměly být oficiálně požadované (tedy uzákoněné). U SMEs se navíc předpokládá, že požadavky na zveřejnění nebudou natolik detailní jako u velkých podniků. V kontextu s očekávanými náklady (administrativní, technologické, osobní aj.), které s sebou reportování udržitelné výkonnosti přinese, je opět nasnadě zmínit možné přínosy v podobě získání konkurenční výhody, identifikace příležitostí, vyšší kvality informací pro řízení podnikových aktivit, a tedy využití udržitelného reportování jakožto nástroje podporující podnikový rozvoj. V konečném důsledku, pokud bude reportování udržitelné výkonnosti podnikem správně uchopeno, by měly přínosy převažovat.

5.1 Současný stav poznání

Přestože se jedná o koncepci, která stojí v posledních desetiletích v popředí veřejného zájmu, lze rozlišit řadu teoreticky značně rozdílných přístupů k udržitelnosti, udržitelné výkonnosti podniku i jeho reportování. **Rozdílnost přístupů** vyplývá často z oboru, v němž jsou daní jedinci zainteresováni.

Koncepce udržitelné výkonnosti stále naráží na problémy týkající se zejména nejednotnosti ve výkladu základních pojmů, nejasností mezi vztahy v rámci jednotlivých pilířů a v neposlední řadě čelí také nestandardizované metodice reportingu udržitelné výkonnosti. Samotní autoři odborných studií na reporting udržitelné výkonnosti nahlíží jako na nástroj, který slouží k rozdílným účelům. Sjednocení pohledu na udržitelnou výkonnost a veškeré její aspekty, pokud je to vůbec reálné, bude vyžadovat důkladné koordinované mezinárodní průzkumy a vyjednávání, proto autorka neočekává, že by v brzké době nastala výrazná změna.

Primárním **smyslem reportingu udržitelné** výkonnosti je dle autorky poskytovat informace interním i externím zainteresovaným stranám, přičemž interní uživatelé jej využívají nejen k hodnocení minulého vývoje společnosti a současného stavu podnikových aktivit, ale také slouží jako podklad pro rozhodování ohledně budoucích činností s důrazem na zvyšování podnikové výkonnosti. Zvýšení konkurenceschopnosti podniku a motivace k dosahování

lepších výsledků podniku v udržitelných aktivitách jsou podstatné faktory, avšak neměly by být upřednostňovány před informační funkcí. S tímto názorem se ztotožňují víceméně všichni respondenti, kdy respondent 1 poukazuje také na roli reportingu ve vztahu k souladu s legislativními požadavky.

Stávající reporty dle respondenta 1 neplní svou primární funkci, kdy o řadě dostupných reportů hovoří jako o „čistě marketingovém materiálu“. V případě SMEs jsou reporty výjimkou, takže v podstatě na trhu chybí vše. Respondent 4 souhlasí, dle jeho názoru podniky reportují, co chtějí a navíc ve vlastní struktuře, což snižuje vypovídací úroveň daného typu reportů. Respondent 5 v obdobném duchu uvádí, že současná praxe podniků svědčí spíše o tom, že jsou reportovány zejména informace z oblastí, kde podnik dosahuje uspokojivých výsledků, kdy negativní dopady podnikových aktivit a prostor pro případná zlepšení jsou upozaděny. Respondent 6 poukazuje na roli off-setů, které jsou podniky využívány a zkreslují tak skutečný dopad podnikových aktivit. Respondent 7 hovoří o absenci zmínky o možné ověřitelnosti reportovaných informací, kdy postrádá informace o způsobu případné doložitelnosti podnikových postupů pro získání a měření (správnost) dat/informací. Otázkou však zůstává, kdo by postupy a správnost kontroloval. Nabízí se zde také otázka sankcí za uvádění nepodložených či mylných informací.

Kromě identifikace klíčových indikátorů, které by podniky měly povinně bez ohledu na jejich příslušnost (ať už odvětvovou, velikostní či legislativní) sledovat a komunikovat, by měla být stanovena jednotná *metodika* sestavování výkazů a ujednocen výklad základních pojmů tak, aby byla umožněna jejich vzájemná porovnatelnost a přehlednost. Otázkou však zůstává, do jaké míry lze metodiku sjednotit, aniž by nebyla kompromitována výpovědní hodnota reportu. Z vývoje jednotlivých metodik lze vyzorovat, že univerzálnost reportu udržitelné výkonnosti podniku má své hranice na pomezí jednotlivých odvětví, kdy metodiky pokrývající celé spektrum udržitelnosti (tedy ESG) a navíc označované jako univerzální vycházejí z obecných standardů a na ně navazujících odvětvových standardů. U metodik lze zaznamenat určité rysy charakteristické pro jisté území, kdy je v potaz berou i regionální specifika - kulturní hodnoty, geopolitickoekonomickou situaci apod., ze kterých vychází i rozdílné požadavky na reportované indikátory. Nelze tedy očekávat, že by podniky z EU zveřejňovaly stejné informace jako podniky z USA nebo podniky z Blízkého východu, popř. jihovýchodní Asie, a tím uspokojily informační potřeby a požadavky stakeholderů.

V podstatě všichni respondenti a autorka práce kvitují vznik **CSRD a ESRS**, jakožto nástroje pro specifičtější legislativní uchopení problematiky podnikového reportování udržitelných

aktivit, i když jen na úrovni EU. Respondent 1 hovoří o CSRD a ESRS jako silovém nástroji pro reportování podniků, který směřuje k vymezení měření a reportování udržitelných aktivit na takové úrovni, aby bylo umožněno externí ověření reportů nejen co se týče obsahu (jako tomu je doposud) ale i kvality zveřejňovaných informací. Značně omezená možnost externího ověření reportovaných informací tak dle autorky snižuje důvěryhodnost prezentovaných informací a zvyšuje skepsi uživatelů reportů. Respondent 7 dokonce udává, že srovnatelnost reportovaných informací je naprosto nezbytná nutnost v budoucím vývoji.

Obsah informací, které by udržitelný report měl zahrnovat, není v současné době unifikován, alespoň tedy ne na globální úrovni. Obsah reportu je ve velké míře odvislý od metodiky zvolené pro sestavení reportu. Výchozím kritériem pro reportování konkrétní problematiky v rámci jednotlivých oblastí udržitelnosti je materialita, tedy významnost problematiky (tématu) pro podnik. Identifikace relevantních stakeholderů a vhodně zvolený komunikační prostředek jsou nezbytnými předpoklady pro správné vyhodnocení materiality. Respondenti 6 a 7 vyzdvihují roli matice materiality (angl. Materiality matrix), která bývá používána nejen pro identifikaci reportovaných oblastí, ale lze ji využít i pro identifikaci oblastí, na které by se měl podnik v rámci svých udržitelných aktivit zaměřit. V případě metodiky GRI a stejně tak i u ESRS se využívá tzv. dvojí materiality, kdy se významnost posuzuje nejen ve směru působení podniku na své okolí, ale i opačně – tedy ve vztahu vlivů prostředí na podnikové aktivity. Jak podotýkají respondenti 1 a 2, metodika pro pojetí dvojí materiality dle ESRS není zažita, kritéria jsou sice stanovena, ale praktické provedení není ukotveno. Respondent 3 rovněž souhlasí s absencí širší praxe, což je ale vzhledem k novosti oboru logické.

Reporty udržitelné výkonnosti mají dle respondentů 1 a 6 usnadnit podnikovou praxi tím, že fungují napříč **spektrém podnikových stakeholderů**, tzn. jeden (primární, externí) udržitelný report by měl uspokojit informační potřeby různých skupin stakeholderů, proto je jejich správné vymezení a zapojení do vyhodnocení materiality klíčové.

Respondent 2 shledává za aktuálně největší překážku pro podnikové reportování udržitelnosti **neexistující jasný postup**, jak zprávu vypracovat. Respondent 4 shodně uvádí, že absence vzorového reportu, o který by se mohli při vlastním sestavení opřít, vypracování udržitelného reportu významně stěžuje. **Praxe v legislativních úpravách** udržitelného reportování, kdy se právní požadavky mění v průběhu roku či nejsou k dispozici v dostatečném předstihu, přípravu udržitelného reportu také znesnadňuje. Proces reportování udržitelné výkonnosti je značně komplikovaný, a tudíž i časově a zdrojově náročný tím více, když dochází k implementaci nové metodiky, jako tomu je v případě roku 2024.

Respondent 3 poukazuje na další důležitý rys udržitelného reportování, a tedy *nedostatek porovnatelných dat* a s tím do jisté míry související *obtížnost data interpretovat*, např. zda vykázaná uhlíková stopa je úměrná či vysoká.

5.2 Budoucí vývoj

Tendence budoucího směřování reportování udržitelné výkonnosti lze vypožorovat ze změn v legislativní úpravě dané problematiky, která se v posledních letech výrazně zintenzivněla. V souvislosti s vývojem udržitelného reportingu jsou skloňovány především pojmy jako digitalizace, legislativní úprava, externí ověření kvality reportovaných informací, transparentnost, srovnatelnost a běžná podniková praxe.

Významnost *digitálních technologií* pro budoucnost udržitelné výkonnosti podniku, její měření a reportování vyplývá nejen z hlediska možnosti kontinuálního a přesného měření dosahovaných výsledků, a tedy vyšší kvality dat pro rozhodování ohledně budoucího vývoje, ale i vzhledem k šíření informací mezi stakeholdery, vývojem nástrojů pro snazší kontrolu a s tím spojenou transparentností (GeSI & Deloitte, 2019). Možnost sestavit si vlastní report obsahující finanční a nefinanční (udržitelné) informace dle požadavků konkrétního uživatele je v současnosti spíše výjimkou (z analyzovaného vzorku v rámci disertační práce nabízí jen Lenzing Biocel Paskov a.s. a to na případu informací z GRI Indexu), lze však očekávat, že se stane běžnou záležitostí.

Legislativní úprava hraje v budoucnosti významnou roli, alespoň tedy v EU. Jak již bylo zmíněno, díky legislativní úpravě dojde k částečnému sjednocení podoby reportů udržitelné výkonnosti a k rozšíření subjektů, které budou reporty sestavovat a zveřejňovat. V souvislosti s právními normami respondent 7 připomíná, že již existuje návrh směrnice upravující pravidla ohledně tzv. zelených tvrzení (angl. Green claims), která by měla být schválena v červnu 2024, jimiž se chce zamezit greenwashingu a uvádění klamavých informací v podnikových zprávách (Evropská komise, n.d.c). Další navrhovaná směrnice tzv. Corporate sustainability due diligence directive (označována také jako Směrnice o odpovědnosti za dodavatelský řetězec, CS3D) se dotýká uzákonění povinnosti vybraným velkým účetním jednotkám ve vztahu k due diligence udržitelných aktivit nejen samotného podniku, ale i jeho článků (Evropská komise, n.d.d). Otázkou v tomto směru je již zmíněná dokladovatelnost a vymahatelnost.

V tomto kontextu od budoucího vývoje lze očekávat zejména zvýšenou transparentnost pro uživatele reportů. Se zvýšenou transparentností se kromě identifikace dopadů podnikových

aktivit poji také snahy podniků o zlepšení se v kritických oblastech, aby mohl být daný pokrok vykázan a podpořena podniková konkurenceschopnost. S výše uvedeným souhlasí také respondent 4, který dodává, že k **transparentnosti** a **srovnatelnosti** informací dojde, až podniky získají potřebnou praxi v reportování. Respondenti 1 a 5 navíc vyzdvihují potřebnost auditu nefinančních informací na stejném principu jako je tomu i u finančních informací. Podmínky umožňující audit kvality zveřejňovaných informací však stále nejsou dosaženy, nelze tak legislativně jejich ověření vyžadovat. Respondent 6 ve vztahu k ověření reportu udržitelné výkonnosti dodává, že jsou prakticky 2 základní způsoby, jak bude ověření dokladováno – buďto bude za správnost ručit jeden konkrétní pracovník, nebo bude za správnost ručeno na úrovni jiného určitého podniku (jako např. auditorské společnosti), přičemž druhou variantu považuje za reálnější.

Otázkou budoucího směřování je také **rozvoj a využívání metodik** pro udržitelné reportování. V EU se vzhledem k legislativním nařízením do popředí dostanou ESRS, a jimi vyžadovaný GHG Protocol pro hodnocení a reportování uhlíkové stopy, ostatní metodiky tak budou i s ohledem na požadovaný rozsah zveřejnění dle ESRS upozaděny. Respondent 4 dokonce hovoří o naprostém zániku využívání metodiky GRI podniky v EU. Ve zbývajících částech světa, kde je jsou již dobrovolné metodiky jako GRI poměrně ukotveny (např. v USA), se nepředpokládá adopce ESRS, ale pokračování v již nastaveném trendu. O sjednocení struktury a zvýšení porovnatelnosti udržitelných reportů na globální úrovni tak není možné v brzké době hovořit.

Jakmile bude praxe v reportování udržitelné výkonnosti dostatečně rozšířená a ukotvená, lze očekávat, že se tyto reporty stanou společně s finančními zprávami **rozhodujícím faktorem** při získávání státních zakázek či externích zdrojů od finančních institucí, což opět přidá udržitelnému reportování na významu. Tento názor sdílí také respondenti 2 a 4. Respondent 6 udává, že v případě tendrů na neveřejné zakázky je již k udržitelným reportům často přihlíženo.

Závěr

Udržitelná výkonnost je v současné době často skloňovaným tématem. Význam aspektů sociálních a environmentálních v posledních několika letech značně roste, což umocňuje tlak na organizace řídit nejen svou ekonomickou, ale i environmentální a sociální výkonnost, a informovat veškeré zainteresované strany o dopadech svých aktivit. Zvýšená aktivita co se týče legislativní regulace nefinančního reportování, nově v právních předpisech označovaného pod pojmem udržitelné reportování, je reakcí na požadavky zainteresovaných stran ohledně dostupnosti informací o udržitelných aktivitách podniku. Rozšíření okruhu subjektů, na které se udržitelné reportování povinně vztahuje, vytvoření povinně aplikovaných univerzálních a odvětvových standardů včetně bližší legislativní specifikace požadavků na tento typ reportování směřuje zejména k jednomu cíli, a to zajistit srovnatelnost reportů alespoň na úrovni jednotlivých odvětví a zvýšit důvěryhodnost zveřejňovaných informací tím, že bude umožněno (a potažmo i povinné) reporty udržitelné výkonnosti auditovat, stejně jako tomu je v případě finančních zpráv.

Podniky nejen v ČR tak čelí nové výzvě, neboť se povinnost reportovat udržitelné indikátory postupně rozšiřuje z velkých účetních jednotek s více než 500 zaměstnanci a veřejným zájmem až na všechny velké účetní jednotky a kótované SMEs. Přestože mají první zprávy dle CRSD (tedy za využití ESRS) vznikat v roce 2025, tedy s informacemi za rok 2024, stále nejsou objasněny významné parametry, jako je např. přístup k dvojí materialitě, na základě níž se identifikují primární reportovaná témata, stejně tak chybí slíbené odvětvové standardy. Zjednodušená verze standardů pro SMEs, které budou v nadcházejících letech také legislativou dotčeny, je stále v řešení.

Disertační práce se proto zabývá zmapováním současného stavu reportování udržitelné výkonnosti podniku a představením návrhu na reportované indikátory z jednotlivých ESG oblastí, který vychází ze syntézy výsledků empirického výzkumu, poznání teoretických východisek a polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe.

V rámci současného stavu poznání je identifikováno, že v praxi převládají separátní reporty udržitelné výkonnosti podniku zveřejňující výsledky dosažené na úrovni podnikové skupiny, setkat se lze i s reporty integrovanými, popř. jen se zveřejněními v minimálním rozsahu dle legislativních předpisů (v podobě několika odstavců či vět ve výroční zprávě u 13 podniků). Identifikovány však jsou i podniky, které nesplňují ani požadované legislativní minimum (celkem 4). V reportech je často odkazováno na další dílčí reporty či jiná zveřejnění např. na

webových stránkách podniku. Reporty jsou zveřejňovány především v anglickém jazyce, jejich rozsah je výrazně odlišný (7-312 stran), v průměru mají délku 98 stran. Setkat se lze s řadou alternativních názvů udržitelných reportů jako např. Zpráva o udržitelnosti, Udržitelnost a odpovědné podnikání, Zpráva o udržitelném rozvoji či Výroční zpráva o společenské odpovědnosti a udržitelnosti. Perioda vydávání udržitelné zprávy je zpravidla roční.

Pro sestavení reportů mohou být využity dobrovolné metodiky, jejichž principy jsou přiblíženy v teoretické části práce, kdy podniky často kombinují více metodik. Metodika GRI, která je autorkou použita i jako výchozí metodika pro identifikaci posuzovaných udržitelných indikátorů v primárních externích podnikových udržitelných reportech, je potvrzena jako jedna z nejčastěji zastoupených, a to společně s metodikami jako UN SDGs, TCFD či SASB.

Autorkou vytvořená 6stupňová hodnotící škála je použita za účelem posouzení úrovně reportovaných informací ohledně podnikové udržitelné výkonnosti. V governance oblasti je dosaženo nejvyššího skóre (průměr 1,03), což značí, že se jedná o oblast s nejvyšší úrovní reportovaných informací. Zbylé ESG oblasti – environmentální oblast (průměr 0,48) ekonomicky zaměřená governance oblast (průměr 0,44) a sociální oblast (průměr 0,41) vykazují obdobné výsledky. Dále jsou blíže sledovány nejen výsledky na úrovni skupin indikátorů ale i na případu individuálních indikátorů.

Provedený empirický výzkum na souboru TOP 100 podniků v ČR dle obratu za rok 2022 navíc prokazuje, že existuje statisticky významná pozitivní lineární závislost mezi ziskem před zdaněním a velikostí obratu a indikátory z jednotlivých ESG oblastí. Nejsilnější korelaci lze pozorovat u zisku před zdaněním na indikátory ze sociální oblasti a ekonomicky zaměřenou governance oblast. Hodnota aktiv s úrovní vykazovaných indikátorů téměř nekoreluje. Výzkum se zaměřil také na možné rozdíly v úrovni reportovaných indikátorů z jednotlivých ESG oblastí na podnikovém odvětví. Statisticky významné rozdíly mezi odvětvími jsou identifikovány u indikátorů z environmentální a sociální oblasti.

Mimo finančních charakteristik je posuzována také závislost úrovně reportovaných indikátorů na délce primárního externího reportu, kde lze hovořit o statisticky významné závislosti, avšak Pearsonův koeficient dosahuje maximální hodnoty s indikátory z governance oblasti ve výši 0,69. Vytvořen je za pomoci PLS-SEM metody také statistický model, který dokáže vysvětlit 46,5 % rozptylu úrovně reportovaných ESG indikátorů za pomoci 4 parametrů – hodnoty aktiv, zisku před zdaněním, obratu a délky udržitelného reportu.

Představený návrh doporučení na reportované udržitelné indikátory z jednotlivých ESG oblastí sestává ze 117 indikátorů, které mohou být univerzálně použity podniky, na které se v době zveřejnění reportu nevztahují ESRS. S ohledem na výstupy z provedeného posouzení materiality může být navržený set rozšířen či naopak redukován. Předložený návrh byl verifikován prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů s odborníky z praxe.

Přínosy práce pro rozvoj teorie

Disertační práce poskytuje ucelený systematický přehled udržitelné výkonnosti podniku a jejího reportování. Svým zaměřením na obsahovou analýzu reportů udržitelné výkonnosti velkých podniků v ČR představuje jedinečný, dosud hlouběji neprobádaný, přístup k hodnocení reportování udržitelných aktivit podniků v ČR, tím spíše, že byl navržen způsob hodnocení založený nikoli na dosahované výkonnosti (tedy na úrovni dosahovaných podnikových výsledků v jednotlivých oblastech udržitelné výkonnosti), ale na úrovni reportování (tedy co a do jaké hloubky je reportováno). Výstupy práce mohou sloužit jako podklad pro další vědecké zkoumání této problematiky. Zkoumány mohou být vymezené indikátory výkonnosti dle GRI v dalších zemích, případně v delší časové ose. Návrh reportovaných indikátorů může být použit jako výchozí soubor indikátorů, který bude předmětem hodnocení, ať už úrovně reportování, nebo také zmíněné úrovně dosahované výkonnosti. Přínosem lze v neposlední řadě jmenovat i vytvořený škálový systém bodového hodnocení úrovně reportování, který je možné univerzálně aplikovat na reporty udržitelné výkonnosti velkých podniků či SMEs z ČR i zahraničí. Samotný návrh metodiky výzkumu, založený na sekvenčním smíšeném modelu, je tedy také přínosem pro akademickou oblast. Vytvořený přehled současného stavu poznání problematiky reportování udržitelné výkonnosti podniku a identifikování niky, představení problematických výzkumných oblastí a institucí, které vykazují nejvíce vědeckých výstupů na dané výzkumné téma, může podnítit další vědecké bádání.

Přínosy práce pro pedagogickou práci

Disertační práci a další podklady pro její zpracování lze využít při výuce předmětů zaměřených na nefinanční reportování a udržitelnost. Jedná se zejména o zmapování modelů a přístupů k udržitelnosti na makroekonomické i mikroekonomické úrovni, stejně tak i představení faktorů ovlivňujících podobu a způsob reportování udržitelných aktivit podniku. Způsob statistického zpracování dat – korelační analýza a především PLS-SEM modely mohou být dále využity pro zadávání kvalifikačních prací.

Přínosy práce pro rozvoj praxe

Vzhledem k nesporné aktuálnosti tématu má celá disertační práce pro podnikovou sféru značný praktický přínos. V teoretické části představené modely, přístupy, legislativní rámce a metodiky, doporučené postupy pro vytvoření reportu udržitelné výkonnosti podniku mohou být využity jako základní příručka podniky, které se s problematikou nefinančního reportování teprve seznamují. Navržený způsob hodnocení úrovně reportovaných informací může být využit nejen ze stran článků dodavatelsko-odběratelského řetězce, ale i ze stran samotných podniků a tvůrců tohoto druhu reportů pro získání konkurenční výhody. Empirický výzkum a jeho výstup v podobě posouzení závislosti úrovně reportovaných udržitelných indikátorů navzájem a na podnikové charakteristiky poskytuje důležitou informaci ohledně vypovídací schopnosti reportů udržitelné výkonnosti externím uživatelům reportu. Samotný návrh doporučení ve formě setu indikátorů udržitelné podnikové výkonnosti, lze využít pro tvorbu reportů udržitelné výkonnosti podniky, a to nejen těmi, na něž se prozatím nevztahuje povinnost reportovat dle ESRS. Vzhledem ke skutečnosti, že set indikátorů vychází ze stávající podnikové praxe a je doplněn o indikátory na základě bližšího porozumění problematice, navíc ověřen odborníky z praxe, může vést v konečném důsledku nejen k usnadnění práce podnikům, ale také ke zvýšení jejich konkurenceschopnosti a podpoře udržitelné výkonnosti.

Limitace práce

Limitace teoretické části práce vychází z vydefinovaných cílů práce a výzkumných otázek navázaných na tyto cíle. Relevantnost témat představených v rámci teoretické části práce je ověřena na základě klíčových slov vědeckých výstupů ve Web of Science za rok 2023, což lze považovat za další limit. Empirický výzkum je postaven zejména na obsahové analýze reportů udržitelné výkonnosti TOP 100 podniků v ČR dle obratu za rok 2022 – hodnoceno je 631 reportovaných indikátorů udržitelné výkonnosti dle GRI na autorkou vytvořené 6stupňové hodnotící škále. Použitá hodnotící škála zaměřená na úroveň reportování (nikoli na úroveň reportované výkonnosti), použitá metodika GRI a přístup ESG tvoří další limity práce, stejně jako vybraný vzorek a reportované období. Metodika GRI byla zvolena z důvodu, že se jedná aktuálně o nejrozšířenější a univerzálně aplikovatelnou metodu, ze které vychází i směrnice a standardy EU ohledně nefinančního reportování. Přístup ESG spočívá v abstrahování od čistě ekonomických ukazatelů reportovaných ve finančních zprávách, kdy ekonomická oblast a její reportování jsou již významně upraveny nejen legislativně, ale i samotnou praxí. Volba TOP 100 podniků dle obratu za rok 2022 vyplývá z kritérií pro povinné legislativní zveřejňování nefinančních údajů a podnikové praxe, kdy v případě SMEs se u reportování

udržitelných indikátorů jedná pouze o výjimky. Rok 2022 je vybrán, neboť reporty za rok 2022 byly zveřejňovány v průběhu roku 2023, kdy byl realizován aktivní sběr dat, v době obhajoby disertační práce jsou stále jedněmi z nejaktuálněji dostupných informací. Významný limit práce spočívá také ve specifických podnikového odvětví ve vztahu k reportování udržitelných indikátorů, kdy na základě materiality jsou určena témata pro reportování, která jsou v rámci jednotlivých odvětví obdobná a zároveň odlišná od odvětví jiných. Zkoumaný výzkumný vzorek jde napříč odvětvími, kdy konkrétní odvětví nebylo pro tento výzkum zvoleno z toho důvodu, že praxe podniků v ČR není natolik rozšířená, aby mohl být posuzován dostatečně velký vzorek za jedno konkrétní odvětví. Vzhledem k poměrné novosti udržitelných reportů není pro analýzu trendů dostatečně dlouhá časová řada, navíc u takto velkého vzorku podniků. Omezení je možné spatřit také u počtu polostrukturovaných rozhovorů, které byly vedeny se 7 zástupci podnikové praxe za účelem verifikace autorčina návrhu. V tomto směru je nutné podotknout, že se získaná zpětná vazba k relevantnosti indikátorů v návrhu od jednotlivých respondentů téměř shodovala, obdobně tomu bylo u názoru na aktuální stav reportingu udržitelné výkonnosti. Počet rozhovorů tak lze považovat za dostatečný, neboť se pro výzkum již dále neobjevovaly nové významné informace.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Obecné výzkumné otázky	14
Tabulka 2: Výzkumná otázka 1	15
Tabulka 3: Výzkumná otázka 2	15
Tabulka 4: Výzkumná otázka 3	16
Tabulka 5: Vazba mezi výzkumnými otázkami a cíly, použité metody	17
Tabulka 6: Systém škálového hodnocení – Paun (2018)	20
Tabulka 7: Systém škálového hodnocení	22
Tabulka 8: Přehled modelů udržitelnosti a jejich principů	30
Tabulka 9: Příklady kvalitativních indikátorů udržitelné výkonnosti podniku	53
Tabulka 10: Příklady kvantitativních indikátorů udržitelné výkonnosti podniku	54
Tabulka 11: Příklady dobrovolných metodik pro sestavení reportů udržitelné výkonnosti	84
Tabulka 12: Principy GRI a jejich podstata	88
Tabulka 13: Tematické standardy	91
Tabulka 14: Principy UNGC	94
Tabulka 15: Oblasti zájmu Směrnice OECD pro nadnárodní podniky	95
Tabulka 16: Klíčové oblasti zájmu ISO26000	97
Tabulka 17: Pilíře a témata WEF IBC	102
Tabulka 18: Principy CDSB	104
Tabulka 19: Interní zavedené a otestované kontroly ESG dat u podniků v roce 2023 dle KPMG (2023)	125
Tabulka 20: Skupiny a počty indikátorů udržitelnosti dle metodiky GRI sledované v reportech	135
Tabulka 21: Charakter částečných zveřejnění indikátorů udržitelné výkonnosti na webových stránkách	140
Tabulka 22: Vybrané použité metodiky a četnost jejich použití u vybraného vzorku podniků	142
Tabulka 23: Popisná statistika - výsledky obsahové analýzy reportů – zveřejňované indikátory	146
Tabulka 24: Zveřejňované indikátory – četnost absolutně	149
Tabulka 25: Zveřejňované indikátory – četnost relativně	150
Tabulka 26: Individuální idnikátory dle GRI s nejvyšším bodovým hodnocením a výskytem	151

Tabulka 27: Turkey's range test - celkové	162
Tabulka 28: Turkey's range test - dvojice odvětví na úrovni SUM100.....	162
Tabulka 29: Turkey's range test - dvojice odvětví na úrovni SUM200.....	162
Tabulka 30: Turkey's range test - dvojice odvětví na úrovni SUM300.....	163
Tabulka 31: Turkey's range test - dvojice odvětví na úrovni SUM400.....	164
Tabulka 32: Odvětvové průměry a směrodatné odchylky pro jednotlivé oblasti ESG.....	164
Tabulka 33: Návrh doporučení - přehled	167
Tabulka 34: Návrh - obecné informace.....	168
Tabulka 35: Návrh - governance	169
Tabulka 36: Návrh - environmentální oblast.....	172
Tabulka 37: Návrh - sociální oblast	174

Seznam obrázků

Obrázek 1: Návrh designu výzkumu	9
Obrázek 2: Postup stanovení výzkumných otázek	9
Obrázek 3: Vývojové fáze hodnocení finanční výkonnosti podniku	28
Obrázek 4: Quadruple bottom line	39
Obrázek 5: Přínosy koncepce udržitelné výkonnosti	42
Obrázek 6: Koncepce podnikové angažovanosti v udržitelnosti	44
Obrázek 7: Podniková udržitelnost	45
Obrázek 8: Třídímní systém posouzení podnikové udržitelnosti	50
Obrázek 9: Zjednodušený systém hodnocení udržitelné výkonnosti podniku	52
Obrázek 10: Cíle reportingu udržitelné výkonnosti dle cílové skupiny	65
Obrázek 11: Proces identifikace materiálních témat dle GRI 3	89
Obrázek 12: Možný proces podnikového reportování	110
Obrázek 13: Přehled vědeckých prací na téma udržitelného reportingu (leden 1955 - červen 2023) dle Lens	115
Obrázek 14: Počet výstupů publikovaných v databázi WoS a Scopus (v letech 1990 - červen 2023)	116
Obrázek 15: Vědecké oblasti dle počtu publikovaných odborných prací (leden 1955 - červen 2023)	116
Obrázek 16: Publikační aktivita jednotlivých zemí (leden 1955 - červen 2023)	117
Obrázek 17: Instituce angažované ve vědecké publikační činnosti na téma udržitelného reportingu (leden 1955 – červen 2023)	118
Obrázek 18: Vývoj publikační činnosti na téma udržitelného reportingu v ČR (leden 1968 - červen 2023)	119
Obrázek 19: Klíčová slova autorů na téma udržitelného reportingu (databáze Web of Science)	120
Obrázek 20: Pro vazby výskytu klíčových slov	121
Obrázek 21: Hlavní vazby slov k udržitelnému reportingu	121
Obrázek 22: Témata udržitelného reportingu dle stupně relevance a rozvoje	122
Obrázek 23: Index zralosti podniků na ověření nefinančních reportovaných dat dle KPMG (2023) – výsledky za odvětví	124
Obrázek 24: Charakteristika vzorku dle odvětví	133
Obrázek 25: Počet použitých metodik jednotlivými podniky	143

Obrázek 26: Názvy primárních externích udržitelných reportů.....	144
Obrázek 27: Korelační analýza reportovaného obsahu na úrovni skupin čisté governance oblasti (SUM100).....	153
Obrázek 28: Korelační analýza reportovaného obsahu na úrovni skupin ekonomické governance oblasti (SUM200)	154
Obrázek 29: Korelační analýza reportovaného obsahu na úrovni skupin environmentální oblasti (SUM300).....	155
Obrázek 30: Korelační analýza reportovaného obsahu na úrovni skupin sociální oblasti (SUM400).....	156
Obrázek 31: Korelační analýza – závislosti úrovně reportovaných indikátorů na charakteristikách podniku	157
Obrázek 32: PLS-SEM model s latentní proměnnou - obrat, EBT a aktiva	159
Obrázek 33: PLS-SEM model s latentní proměnnou - obrat, EBT, aktiva a délka ESG	160
Obrázek 34: PLS-SEM model bez latentní proměnné	161

Seznam zkratek

α – Kronbachovo alfa

AA – AccountAbility

AI – Artificial Intelligence – umělá inteligence

AR – Augmented Reality – rozšířená realita

AVE – Average Variance Extracted – průměrná extrahovaná variance

B Corps – Benefit Corporations

C – Zpracovatelský průmysl (odvětví)

CC – Corporate Citizenship

CDP – Carbon Disclosure Project

CDSB – Climate Disclosure Standards Board

CENIA – Česká informační agentura životního prostředí

CERES – Coalition for Environmentally Responsible Economies

CR – Corporate Responsibility – odpovědnost podniku

CS – Corporate Sustainability – podniková udržitelnost

CS3D – Corporate sustainability due diligence directive – Směrnice o odpovědnosti za dodavatelský řetězec

CSR – Corporate Social Responsibility – společenská odpovědnost podniku

CSRD – Corporate Sustainability Reporting Directive - Směrnice o reportingu udržitelných aktivit

D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu (odvětví)

DBL – Double bottom line

EBT – Earnings before taxes – zisk před zdaněním

EC – Empirické cíle

EFQM – European Foundation for Quality Management

EFRAG – European Financial Reporting Advisory Group

EGSEE – Economic, Governance, Social, Ethical, and Environmental – ekonomický, governance, sociální, etický, environmentální

EIO LCA – Economic Input-Output Life Cycle Assessment

EMAS – Eco-Management and Audit Scheme

EMS – Environmental Management System - systém environmentálního managementu

ESG – Environmental, Social, and Governance – environmentální, sociální, governance

ESRS – European Sustainability Reporting Standards

EVAS – Expanded Value Added Statement

G – Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel (odvětví)

G20 – Group of Twenty

G250 – vzorek 250 TOP celosvětových podniků dle výše obratu

GBF – Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework

GHG – Greenhouse Gas – skleníkové plyny

GeSI – The Global Enabling Sustainability Initiative

GRI – Global Reporting Initiative

H₀ – nulová hypotéza

H₁ – alternativní hypotéza

IIRC – International Integrated Reporting Council – Mezinárodní rada pro integrovaný reporting

ILO – International Labour Organization – Mezinárodní organizace práce

IN100 – vzorek top 100 podniků z 58 zemí světa dle výše obratu (celkem 5 800 podniků)

IoT – Internet of Things – internet věcí

IRF – Integrated Reporting Framework

ISO – International Organization for Standardization

ISSB – International Sustainability Standards Board

K – Peněžnictví a pojišťovnictví (odvětví)

KPIs – Key performance indicators – Klíčové indikátory výkonnosti

MDGs – Millennium Development Goals – Rozvojové cíle tisíciletí

NCPs – National Contact Points – Národní kontaktní místa

NFRD – Non-Financial Reporting Directive – Směrnice o nefinančním reportingu

OECD – the Organization for Economic Cooperation and Development – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

PLS-SEM – Partial Least Square Method – Structural Equation Modeling – Metoda partial least square – strukturální rovnicová metoda modelování

PRI – Principles of responsible investment – Principy odpovědného investování

r² – koeficient determinace

RBC – Responsible Business Conduct – odpovědné obchodní jednání

rhoA – Composite reliability – koeficient kompozitní reliability

rhoC – Composite reliability – koeficient kompozitní reliability

SA – Social Accounting

SASB – Sustainability Accounting Standards Board

SBL – Single bottom line

SBTi – Science Based Targets Initiative

SDGs – Sustainable Development Goals – Cíle udržitelného rozvoje

SFDR – Sustainable Finance Disclosures Regulation – Nařízení ohledně zveřejňování informací ve finančních službách

SMEs – Small and Medium Enterprises – malé a střední podniky

SPIs – Sustainability Performance Indicators – indikátory udržitelné výkonnosti

SROI – Social Return on Investments – sociální návratnost investice

SRTs – Sustainability Reporting Tools – nástroje udržitelného reportingu

SSCM – Sustainable Supply Chain Management – udržitelný management dodavatelského řetězce

SUM100 – Indikátory z governance oblasti

SUM200 – Indikátory z ekonomicky zaměřené governance oblasti

SUM201 – Indikátory ze skupiny GRI 201: Economic Performance 2016

SUM202 – Indikátory ze skupiny GRI 202: Market Presence 2016

SUM202 – Indikátory ze skupiny GRI 202: Market Presence 2016

SUM203 – Indikátory ze skupiny GRI 203: Indirect Economic Impacts 2016

SUM204 – Indikátory ze skupiny GRI 204: Procurement Practices 2016

SUM205 – Indikátory ze skupiny GRI 205: Anti-corruption 2016

SUM206 – Indikátory ze skupiny GRI 206: Anti-competitive Behavior 2016

SUM207 – Indikátory ze skupiny GRI 207: Tax 2019

SUM300 – Indikátory z environmentální oblasti

SUM301 – Indikátory ze skupiny GRI 301: Materials 2016

SUM302 – Indikátory ze skupiny GRI 302: Energy 2016

SUM303 – Indikátory ze skupiny GRI 303: Water and Effluents 2018

SUM304 – Indikátory ze skupiny GRI 304: Biodiversity 2016

SUM305 – Indikátory ze skupiny GRI 305: Emissions 2016

SUM306 – Indikátory ze skupiny GRI 306: Effluents and Waste 2016, GRI 306: Waste 2020

SUM308 – Indikátory ze skupiny GRI 308: Supplier Environmental Assessment 2016

SUM400 – Indikátory ze sociální oblasti

SUM401 – Indikátory ze skupiny GRI 401: Employment 2016

SUM402 – Indikátory ze skupiny GRI 402: Labor/Management Relations 2016

SUM403 – Indikátory ze skupiny GRI 403: Occupational Health and Safety 2018

SUM404 – Indikátory ze skupiny GRI 404: Training and Education 2016

SUM405 – Indikátory ze skupiny GRI 405: Diversity and Equal Opportunity 2016

SUM406 – Indikátory ze skupiny GRI 406: Non-discrimination 2016

SUM407 – Indikátory ze skupiny GRI 407: Freedom of Association and Collective Bargaining 2016

SUM408 – Indikátory ze skupiny GRI 408: Child Labor 2016

SUM409 – Indikátory ze skupiny GRI 409: Forced or Compulsory Labor 2016

SUM410 – Indikátory ze skupiny GRI 410: Security Practices 2016

SUM411 – Indikátory ze skupiny GRI 411: Rights of Indigenous Peoples 2016

SUM413 – Indikátory ze skupiny GRI 413: Local Communities 2016

SUM414 – Indikátory ze skupiny GRI 414: Supplier Social Assessment 2016

SUM415 – Indikátory ze skupiny GRI 415: Public Policy 2016

SUM416 – Indikátory ze skupiny GRI 416: Customer Health and Safety 2016

SUM417 – Indikátory ze skupiny GRI 417: Marketing and Labeling 2016

SUM418 – Indikátory ze skupiny GRI 418: Customer Privacy 2016

SUMAP – Indikátory ze skupiny Aktivity a pracovníci

SUMG – Indikátory ze skupiny governance

SUMOS – Indikátory ze skupiny Základní informace

SUMMT – Indikátory ze skupiny Material Topics

SUMS – Indikátory ze skupiny Strategie, politiky a praktiky

SUMZS – Indikátory ze skupiny Stakeholder engagement

SVO – Specifická výzkumná otázka

TC – Teoretické cíle

TBL – Triple bottom line

TCFD – Task Force on Climate-Related Financial Disclosures

TNFD – Task Force on Nature-related Financial Disclosures

UN – United Nations – Organizace spojených národů

UNEP – United Nations Environmental Programme

UNGC – United Nations Global Compact

VO – Výzkumná otázka

VR – Virtual Reality – virtuální realita

VRF – The Value Reporting Foundation

WBCSD – World Business Council for Sustainable Development

WEF – World Economic Forum

WEF IBC – World Economic Forum International Business Council

WRI – World Resources Institute

WWF – The World Wide Fund for Nature

XBRL – eXtensible Business Reporting Language

Seznam použité literatury

- Aaslaid, K. (2019). *50 examples of corporations that failed to innovate and missed their chance*. Valuer. <https://valuer.ai/blog/50-examples-of-corporations-that-failed-to-innovate-and-missed-their-chance/>
- Abbas, J., Mahmood, S., Ali, H., Ali Raza, M., Ali, G., Aman, J., Bano, S., & Nurunnabi, M. (2019). The Effects of Corporate Social Responsibility Practices and Environmental Factors through a Moderating Role of Social Media Marketing on Sustainable Performance of Business Firms. *Sustainability*. 11(12). <https://doi.org/10.3390/su11123434>
- Accenture. (2020). *Seeking responsible leadership*. <https://www.accenture.com/us-en/insights/consulting/responsible-leadership>
- Accenture. (2022). *Shaping the Sustainable Organization. How responsible leaders create lasting value and equitable impact for all stakeholders*. https://www.accenture.com/us-en/insights/sustainability/sustainable-organization?c=acn_glb_buildingsustaingoogle_12379276&n=psgs_0921&gclid=CjwKCAjwzt6LBhBeEiwAbPGOgRYr2x_nDdN18B5wCGDrBd9gWW5b3r5gM7oX8P13AfppVB5KzgfHNhoCtxUQAvD_BwE&gclsrc=aw.ds
- AccountAbility. (2015). AA1000 Stakeholder Engagement Standard.
- AccountAbility. (2018). AA1000 Accountability Principles.
- AccountAbility. (2020). *Standards*. <https://www.accountability.org/standards/>
- AccountAbility. (2022a). *AA1000 Assurance Standard*. <https://www.accountability.org/standards/aa1000-assurance-standard/>
- AccountAbility. (2022b). *Standards*. <https://www.accountability.org/standards/>
- Air Bank, a.s. (2022). *Konsolidovaná výroční zpráva Air Bank a.s. za rok 2022*.
- Al-Shaer, H., & Hussainey, K. (2021). Sustainability reporting beyond the business case and its impact on sustainability performance: UK evidence. *Journal of Environmental Management*, 311. <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2022.114883>
- Allen, R., & Tomassi, D. (2001). *Managing Public Expenditure. A Reference Book for Transition Countries*. OECD.

Alliance for Corporate Transparency. (2020). *Landmark research on 1000 European companies shows troubling poor quality of reporting on sustainability issues*. <https://www.allianceforcorporatetransparency.org/news/landmark-research.html>

Altman, D., & Berman, J. (2011). Explaining the Long-term Single Bottom Line. *Stanford Social Innovation Review*. https://ssir.org/articles/entry/explaining_the_long-term_single_bottom_line

Ameer, R., & Othman, R. (2012). Sustainability practices and corporate financial performance: A study based on the top global corporations. *Journal of Business Ethics*, 108(1), 61-89. DOI:10.1007/s10551-011-1063-y

American Bar Association. (2021). *Non-Financial Reporting and the Model Contract Clauses, Version 2.0*. americanbar.org/groups/business_law/publications/blt/2021/06/non-financial-reporting/

Aras, G., & Crowther, D. (2009). Corporate Sustainability Reporting: a Study in Disingenuity? *Journal of Business Ethics Supplement*, 87(1), 279-288. <https://doi.org/10.1007/s10551-008-9806-0>

Azzone, G., Brophy, M., Noci, G., Welford, R., & Young, W. (1997). A stakeholder's View of Environmental Reporting. *Long Range Planning*, 30(5), 699-709. [https://doi.org/10.1016/S0024-6301\(97\)00058-7](https://doi.org/10.1016/S0024-6301(97)00058-7)

B Lab. (2022). *State by State Status of Legislation*. Dostupné 13.10.2022 z <https://benefitcorp.net/policymakers/state-by-state-status?state=alaska>

Barnett, M. L. (2007). Stakeholder influence capacity and the variability of financial returns to corporate social responsibility. *Academy of Management Review*, 37(3), 794-816. DOI:10.5465/AMR.2007.25275520

Bellucci, M., & Manetti, G. (2018). *Stakeholder Engagement and Sustainability Reporting*. Routledge.

Benn, S., Dunphy, D., & Griffiths, A. (2006). Enabling Change for Corporate Sustainability? An Integrated Perspective. *Australasian Journal of Environmental Management*, 13(3), 156-165. DOI:10.1080/14486563.2006.9725129

Benn, S., Dunphy, D., & Griffiths, A. (2014). *Organizational change for corporate sustainability* (3. vyd.). Routledge.

- Beveridge & Diamond. (2021). *ESG on the Rise: Non-Financial Reporting will Introduce New Corporate Pressures in 2021*. <https://www.bdlaw.com/publications/esg-on-the-rise-non-financial-reporting-will-introduce-new-corporate-pressures-in-2021/>
- Blaesing, D. (2013). Nachhaltigkeitsberichterstattung in Deutschland und den USA: Berichtspraxis, Determinanten und Eigenkapitalkostenwirkungen. Acad. Research In Horváth, P., & J.M. Pütter (Eds.). (2017). *Sustainability Reporting in Central and Eastern European Companies*. Springer.
- Boiral, O., Heras, I. S., & Brotherton, M.C. (2019). Assessing and improving the quality of sustainability reports: The auditors' perspective. *Journal of Business Ethics*, 5, 703-721. DOI:10.1007/s10551-017-3516-4
- Bové, A. T., & Schwartz, S. (2016). *Starting at the source: Sustainability in Supply Chains*. McKinsey. <https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/starting-at-the-source-sustainability-in-supply-chains>
- Brockett, A., & Rezaee, Z. (2012). Brief history of sustainability reporting. In *Corporate Sustainability: Integrating Performance and Reporting*. Wiley, 27–35.
- Bunclark, L., & Barcellos-Paula, L. (2021). Sustainability reporting for sustainable supply chain management in Peru. *Sustainable Production and Consumption*, 27(6), 1458-1472. DOI:10.1016/j.spc.2021.03.013
- Burritt, R., & Schaltegger, S. (2010). Sustainability Accounting and Reporting: Fad or Trend? *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 23(7), 829-846. <https://doi.org/10.1108/09513571011080144>
- Cabinets Office UK. (2019). Technical standard for Completion of Carbon Reduction Plans. https://assets.publishing.service.gov.uk/media/60ba4d208fa8f57ce980b5b7/PPN_0621_Technical_standard_for_the_Completion_of_Carbon_Reduction_Plans__2_.pdf
- Calace, D. (2016). *Battle of Giants: GRI vs SASB vs IR*. GreenBiz. <https://www.greenbiz.com/article/battle-giants-gri-vs-sasb-vs-ir>
- Calace, D. (2017). *The Battle Continues: GRI vs SASB vs IR*. GreenBiz. <https://www.greenbiz.com/article/battle-continues-gri-vs-sasb-vs-ir>
- Carbon Disclosure Project. (2021). Accelerating the Rate of Change: CDP Strategy 2021-2025.

Carbon Disclosure Project. (2023a). Question Changes and Questionnaire Map: 2022 to 2023. CDP Climate Change Questionnaire.

Carbon Disclosure Project. (2023b). Question Changes and Questionnaire Map: 2022 to 2023. CDP Forests Questionnaire.

Carbon Disclosure Project. (2023c). Question Changes and Questionnaire Map: 2022 to 2023. CDP Water Security Questionnaire.

Carbon Disclosure Project. (2023d). About CDP – CDP Benefits of Disclosure.

Carbon Disclosure Project. (n.d.a). *About us*. <https://www.cdp.net/en/info/about-us>

Carbon Disclosure Project. (n.d.b). *Our five-year strategy*. <https://www.cdp.net/en/info/about-us/our-five-year-strategy>

Carbon Disclosure Project. (n.d.c). *Score*. <https://www.cdp.net/en/scores>

Carbon Disclosure Project. (n.d.d). *Integrated Questionnaire*. <https://www.cdp.net/en/2024-disclosure/integrated-questionnaire>

Carbon Disclosure Project. (n.d.e). *What we do*. <https://www.cdp.net/en/info/about-us/what-we-do>

CENIA. (n.d.a). *O EMAS*. <https://ekoznacka-emas.cz/index.php/o-emas>

Clark, G. L., Feiner, A., & Viehs, M. (2015). *From The Stockholder To The Stakeholder – How Sustainability Can Drive Financial Outperformance*. SSRN. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2508281>

Clarkson, P. M., Ponn, J., Richardson, G. D., Rudzicz, F., Tsang, A., & Wang, J. (2020). A textual analysis of US corporate social responsibility reports. *Abacus* 56 (1), 3-34. DOI:10.1111/abac.12182

Climate Disclosure Standards Board. (2021). CDSB's position and red lines on the Non-Financial Reporting Directive review.

Climate Disclosure Standards Board. (2022a). *Framework for reporting environmental and social information*. <https://www.cdsb.net/what-we-do/reporting-frameworks/environmental-information-natural-capital>

Climate Disclosure Standards Board. (2022b). *Framework for reporting environmental and social information*. <https://www.cdsb.net/what-we-do/reporting-frameworks/environmental-information-natural-capital>

Climate Disclosure Standards Board. (2022c). *The Water Guidance*. <https://www.cdsb.net/water>

Climate Disclosure Standards Board. (2022d). *EU Corporate Sustainability Reporting Directive*. <https://www.cdsb.net/what-we-do/policy-work/eu-sustainability-reporting>

Climate Disclosure Standards Board. (2022e). *The Sustainability Accounting Standards Board (SASB)*. <https://www.cdsb.net/sustainability-accounting-standards-board-sasb>

Cormier, D., & Magnan, M. (2015). The economic relevance of environmental disclosure and its impact on corporate legitimacy: an empirical investigation. *Business Strategy and the Environment*, 24(6), 431–450. <https://doi.org/10.1002/bse.1829>

Dave, M., Gou, Z., Prasad, D. K., & Fenfting, L. (2014). *Greening Universities Toolkit V2.0: Transforming Universities into Green and Sustainable Campuses: A Toolkit for Implementers*. United Nations Environment Programme.

Deegan, C., & Gordon, B. (1996). A study of the environmental disclosure practices of Australian corporations. *Accounting and Business Research*, 26(3), 187-199. <https://doi.org/10.1080/00014788.1996.9729510>

Digital First Marketing Group. (n.d.). *Vše o ESG na jednom místě*. <https://csrd.cz/co-je-esg/>

Diligent. (2023). *Environmental, social, governance (ESG)*. <https://www.diligent.com/resources/guides/esg>

Doyle, D. H. (2021). *A Short Guide to the EU's Taxonomy Regulation*. SPGlobal. <https://www.spglobal.com/esg/insights/a-short-guide-to-the-eu-s-taxonomy-regulation>

Dragu, I., & Tiron-Tudor, A. (2014). Research agenda on integrated reporting: new emergent theory and practice. *Procedia Economics and Finance*, 15, 221-227. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(14\)00488-2](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(14)00488-2)

Du Toit, E. (2017). The readability of integrated reports. *Meditari Accountancy Research*, 25. DOI:10.1108/MEDAR-07-2017-0165

- Du, S., & Yu, K. (2020). Do corporate social responsibility reports convey value relevant information? Evidence from report readability and tone. *Journal of Business Ethics*, 172(2). DOI:10.1007/s10551-020-04496-3
- Eccles, R. G., & Saltzman, D. (2011). Achieving sustainability through integrated reporting. *Stanford Social Innovation Review*, 9(3), 56-61.
- Eccles, R.G., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). The impact of Corporate Sustainability On Organizational Processes and Performance. *Management Science*, 60(11), 2835-2857. DOI:10.1287/mnsc.2014.1984
- EFRAG. (2023). *Implementation guidance documents*. <https://efrag.org/lab8>
- Eger, L., & Egerová, D. (2017). *Základy metodologie výzkumu*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Elkington, J. (1998). *Cannibals with Forks: the Triple Bottom Line of 21st Century Business*. Oxford.
- Elkington, J. (2018). *25 Years Ago I Coined the Phrase “Triple Bottom Line.” Here’s Why It’s time to Rethink It*. Harvard Business Review. Dostupné 14.5.2020 z <https://hbr.org/2018/06/25-years-ago-i-coined-the-phrase-triple-bottom-line-heres-why-im-giving-up-on-it>
- Eltayeb, T. K., Zailani, S., & Filho, W. L. (2010). Green business among certified companies in Malaysia towards environmental sustainability: Benchmarking on the drivers, initiatives and outcomes. *International Journal of Environmental Technology and Management*, 12(1), 95–125. DOI:10.1504/IJETM.2010.029983
- Epstein, M. J. (1996). *Measuring Corporate Environmental Performance*. Irwin.
- Epstein, M. J., & Buhovac, A. R. (2017). *Making sustainability work best practices in managing and measuring corporate social, environmental, and economic impacts*. Routledge.
- Ernst & Young. (2018). *Does your nonfinancial reporting tell you value creation story?* https://www.ey.com/en_gl/assurance/does-nonfinancial-reporting-tell-value-creation-story
- Ernst & Young. (2021a). *Tři čtvrtiny investorů považují udržitelnost za známku toho, že jsou jejich peníze v bezpečí*. https://www.ey.com/cs_cz/climate-change-sustainability-services/tri-ctvrtiny-investoru-povazuji-udrzitelnost-za-znamku-bezpeci

Ernst & Young. (2021b). *Investory zajímá udržitelnost. S tím, jak ji firmy vykazují, ale nejsou spokojení.* https://www.ey.com/cs_cz/climate-change-sustainability-services/investory-zajima-udrzitelnost

Ernst & Young. (2021c). *Na uhlí už půjčku nedostanete. Banky začínají u úvěrů hodnotit dopady na životní prostředí.* https://www.ey.com/cs_cz/sustainability/na-uhli-uz-pujcku-nedostanete

Ernst & Young. (2022a). *Evropská taxonomie aneb co nás čeká a nemine.* https://www.ey.com/cs_cz/sustainability/evropska-taxonomie-aneb-co-nas-ceka-a-nemine

Ernst & Young. (2022b). How can corporate reporting bridge the ESG trust gap? EY Global Corporate Reporting and Institutional Investor Survey.

Ernst & Young. (2023). As headwinds slow momentum, how can we accelerate climate action? EY 2023 Sustainable Value Study. https://www.ey.com/en_gl/insights/sustainability/how-can-we-accelerate-climate-action

Ernst & Young. (2024). How can boards convert sustainability from a wish to reality? EY Long-term Value and Corporate Governance Survey.

European Financial Reporting Advisory Group. (n.d.a). *Public consultation on the first set of Draft ESRS.* <https://www.efrag.org/lab3?AspxAutoDetectCookieSupport=1#subtitle5>

Evropská komise. (2001). Green Paper: Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility.

Evropská komise. (2010). *Towards greater corporate responsibility: Conclusion of EU-funded research.* <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/91fbccd2-84c3-4ab7-ac21-8d43a1806d65>

Evropská komise. (2017). Guidelines on Non-Financial Reporting (Methodology for Reporting Non-Financial Information) 2017/C 215/01. Evropská komise.

Evropská komise. (2018). Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropské centrální bance, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Akční plán: Financování udržitelného růstu.

Evropská komise. (2022a). *EU taxonomy for sustainable activities*. https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/tools-and-standards/eu-taxonomy-sustainable-activities_en

Evropská komise. (2022b). *EU taxonomy: Complementary Climate Delegated Act to accelerate decarbonisation*. https://finance.ec.europa.eu/publications/eu-taxonomy-complementary-climate-delegated-act-accelerate-decarbonisation_en

Evropská komise. (2022c). *Zelená dohoda pro Evropu*. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

Evropská komise. (2023a). *Corporate sustainability reporting*. https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en

Evropská komise. (2023b). *Sustainability-related disclosure in the financial services sector*. https://finance.ec.europa.eu/sustainable-finance/disclosures/sustainability-related-disclosure-financial-services-sector_en

Evropská komise. (2023c). *Implementing and delegated acts – Taxonomy Regulation*. https://finance.ec.europa.eu/regulation-and-supervision/financial-services-legislation/implementing-and-delegated-acts/taxonomy-regulation_en

Evropská komise. (2023d). *The Commission adopts the European Sustainability Reporting Standards*. https://finance.ec.europa.eu/news/commission-adopts-european-sustainability-reporting-standards-2023-07-31_en

Evropská komise. (2023e). *Questions and Answers on the Adoption of European Sustainability Reporting Standards*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_4043

Evropská komise. (2024). *Commission welcomes agreement on postponing adoption deadlines for certain European Sustainability Reporting Standards*. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/mex_24_707

Evropská komise. (n.d.a). *Eco-management and Audit Scheme (EMAS)*. https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas_en

Evropská komise. (n.d.b). *Who is EMAS for?* https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/about-emas/who-emas_en#emas-for-public-authorities

Evropská komise. (n.d.c). *Green claims*. https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/green-claims_en

Evropská komise. (n.d.d). *Corporate sustainability due diligence*. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/corporate-sustainability-due-diligence_en

Evropská rada. (2022). *Rada s konečnou platností schválila směrnici o podávání zpráv podniků o udržitelnosti*. <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2022/11/28/council-gives-final-green-light-to-corporate-sustainability-reporting-directive/>

Evropská rada. (n.d.). *Pařížská dohoda o změně klimatu*. <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/climate-change/paris-agreement/>

Evropský parlament. (2023a). *European Single Access Point*. <https://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-an-economy-that-works-for-people/file-european-single-access-point>

Fio banka. (2023). *ČEZ uzavřel první úvěr navázaný na rating ESG*. <https://www.fio.cz/zpravodajstvi/zpravy-z-burzy/283392-cez-uzavrel-prvni-uver-navazany-na-rating-esg>

Forum for the Future. (2020). *The Five Capitals*. <https://www.forumforthefuture.org/the-five-capitals>

Frank Bold. (2021). *Jak souvisí chystané evropské standardy pro reporting dat o udržitelnosti firem s taxonomií a reportovacími povinnostmi investorů*. <https://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/aktualne/jak-souvisi-chystane-evropske-standardy-pro-reporting-dat-o-udrzitelnosti-firem-s-taxonomii-a-repor?switch=0>

Fried, J. J. (1993). Firms polish image with environmental performance reports. *Journal of Commerce and Commercial*, 395(7a). DOI:10.1016/S0278-4254(98)10012-1

Friedman, M. (1970). *A Friedman Doctrine – The Social Responsibility of Business Is to Increase Its Profits*. The New York Times. <https://www.nytimes.com/1970/09/13/archives/a-friedman-doctrine-the-social-responsibility-of-business-is-to.html>

Friedman, M. (1982). *Capitalism and Freedom*. University of Chicago Press.

Gallopín, G. (2003). *A systems approach to sustainability and sustainable development. Sustainable Development and Human Settlements*. ECLAC.

Garza, F. A. (2013). A Framework for Strategic Sustainability in Organizations: A Three Pronged Approach. *Journal of Comparative International Management*, 16(1), 23-36.

Gatti, L., Seele, P., & Rademacher, L. (2019). Grey zone in – greenwash out. A review of greenwashing research and implications for the voluntary-mandatory transition of CSR. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 4(6). <https://doi.org/10.1186/s40991-019-0044-9>

Gerner, M. (2019). Assessing and managing sustainability in international perspective: corporate sustainability across cultures – towards a strategic framework implementation approach. *International Journal of Corporate Social Responsibility*, 4(5). DOI:10.1186/s40991-019-0043-x

GeSI, & Deloitte. (2019). *Digital with purpose: Delivering a SMARTer2030*. <https://gesi.org/platforms/digital-with-a-purpose-delivering-a-smarter2030>

Ghobakhloo, M., Fathi, M., Iranmanesh, M., Maroufkhani, P., & Morales, M. E. (2021). Industry 4.0 ten years on: A bibliometric and systematic review of concepts, sustainability value drivers, and success determinants. *Journal of Cleaner Production*. DOI:10.1016/j.jclepro.2021.127052

Gianni, M., Gotzamani, K., & Tsiotras, G. (2017). Multiple perspectives on integrated management systems and corporate sustainability performance. *Journal of Cleaner Production*, 168, 1297-1311. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.09.061>

Gilding, P., Hogarth, M., & Reed, D. (2002). *Single Bottom Line Sustainability: How a Value Centered Approach to Corporate Sustainability Can Pay Off For Shareholders and Society*. Ecos Corporation.

Girella, L. (2018). *The Boundaries in Financial and Non-Financial Reporting: A Comparative Analysis of their Constitutive Role*. Routledge.

Global Reporting Initiative. (2022m). GRI: Anti-competitive Behavior 2016.

Global Reporting Initiative. (2006). *Pokyny pro Sustainability Reporting*. Global Reporting Initiative.

Global Reporting Initiative. (2018). GRI 402: Labor/Management Relations 2016.

Global Reporting Initiative. (2022a). *The global standards for sustainability reporting*.
<https://www.globalreporting.org/standards/>

Global Reporting Initiative. (2022aa). GRI 411: Rights of Indigenous Peoples 2016.

Global Reporting Initiative. (2022ab). GRI 413: Local Communities 2016.

Global Reporting Initiative. (2022ac). GRI 414: Supplier Social Assessment 2016.

Global Reporting Initiative. (2022ad). GRI 415: Public Policy 2016.

Global Reporting Initiative. (2022ae). GRI 416: Customer Health and Safety 2016.

Global Reporting Initiative. (2022af). GRI 417: Marketing and Labeling 2016.

Global Reporting Initiative. (2022ag). GRI 418: Customer Privacy 2016.

Global Reporting Initiative. (2022ah). GRI 11: Oil and Gas Sector 2021.

Global Reporting Initiative. (2022ai). GRI 12: Coal Sector 2022.

Global Reporting Initiative. (2022aj). GRI 13: Agriculture, Aquaculture and Fishing Sectors 2022.

Global Reporting Initiative. (2022ak). *Corporate Sustainability and Reporting for Competitive Business*.
<https://www.globalreporting.org/public-policy-partnerships/strategic-partners-programs/corporate-sustainability-and-reporting-for-competitive-business/>

Global Reporting Initiative. (2022b). Consolidated Set of the GRI Standards.

Global Reporting Initiative. (2022c). GRI 1: Foundation 2021.

Global Reporting Initiative. (2022d). GRI 2: General Disclosures 2021.

Global Reporting Initiative. (2022e). GRI 3: Material Topics 2021.

Global Reporting Initiative. (2022f). GRI 201: Economic Performance 2016.

Global Reporting Initiative. (2022g). GRI 202: Market Presence 2016.

Global Reporting Initiative. (2022h). GRI 306: Effluents and Waste 2016.

Global Reporting Initiative. (2022i). GRI 306: Waste 2020.

Global Reporting Initiative. (2022j). GRI 203: Indirect Economic Impacts 2016.

Global Reporting Initiative. (2022k). GRI: Procurement Practices 2016.

Global Reporting Initiative. (2022l). GRI: Anti-corruption 2016.

Global Reporting Initiative. (2022n). GRI 207: Tax 2019.

Global Reporting Initiative. (2022o). GRI 301: Materials 2016.

Global Reporting Initiative. (2022p). GRI 304: Biodiversity 2016.

Global Reporting Initiative. (2022q). GRI 308: Supplier Environmental Assessment 2016.

Global Reporting Initiative. (2022r). GRI 401: Employment 2016.

Global Reporting Initiative. (2022s). GRI 403: Occupational Health and Safety 2018.

Global Reporting Initiative. (2022t). GRI 404: Training and Education 2016.

Global Reporting Initiative. (2022u). GRI 405: Diversity and Equal Opportunity 2016.

Global Reporting Initiative. (2022v). GRI 406: Non-discrimination 2016.

Global Reporting Initiative. (2022w). GRI 407: Freedom of Association and Collective Bargaining 2016.

Global Reporting Initiative. (2022x). GRI 408: Child Labor 2016.

Global Reporting Initiative. (2022y). GRI 409: Forced or Compulsory Labor 2016.

Global Reporting Initiative. (2022z). GRI 410: Security Practices 2016.

Global Reporting Initiative. (2023a). GRI 302: Energy 2016.

Global Reporting Initiative. (2023b). GRI 303: Water and Effluents 2018.

Global Reporting Initiative. (2023c). GRI: 305: Emissions 2016.

Global Reporting Initiative. (2023d). *Sector Programs*.
<https://www.globalreporting.org/standards/sector-program/>

Global Reporting Initiative. (2024a). *Transparency standard to inform global response to biodiversity crisis*. <https://www.globalreporting.org/news/news-center/transparency-standard-to-inform-global-response-to-biodiversity-crisis/>

Global Reporting Initiative. (2024b). GRI 14: Mining Sector 2024.

Global Reporting Initiative. (2024c). *Schedule of Standards projects*. <https://www.globalreporting.org/standards/standards-development/schedule-of-standards-projects/>

Global Reporting Initiative (2024d). *Project for Climate Change Standards*. <https://www.globalreporting.org/standards/standards-development/project-for-climate-change-standards/>

Global Reporting Initiative (2024e). *Topic Standard Project for Economic Impact*. <https://www.globalreporting.org/standards/standards-development/topic-standard-project-for-economic-impact/>

Global Reporting Initiative (2024f). *Topic Standard Project for Labor*. <https://www.globalreporting.org/standards/standards-development/topic-standards-project-for-labor/>

Govindan, K., Seuring, S., Zhu, Q., & Azevedo, S. G. (2016). Accelerating the transition towards sustainability dynamics into supply chain relationship management and governance structures. *Journal of Cleaner Production*, *112*, 1813-1823. DOI:10.1016/j.jclepro.2015.11.084

Gray, R., & Bebbington, J. (2000). Environmental Accounting, Managerialism and Sustainability: Is the Planet Safe in the Hands of Business and Accounting? *Advances in Environmental Accounting & Management*, *1*, 1-44. [https://doi.org/10.1016/S1479-3598\(00\)01004-9](https://doi.org/10.1016/S1479-3598(00)01004-9)

Gray, R., & Milne, M. (2002). Sustainable Reporting: Who's Kidding Whom? *Chartered Accountants Journal of New Zealand*, *81*(6), 66-74.

Greenhouse Gas Protocol. (n.d.). *Corporate Value Chain (Scope 3) Accounting and Reporting Standard*. https://ghgprotocol.org/sites/default/files/standards/Corporate-Value-Chain-Accounting-Reporting-Standard_041613_2.pdf

Guerreiro, J., & Pacheco, M. (2021). How Green Trust, Consumer Brand Engagement and Green Word-of-Mouth Mediate Purchasing Intentions. *Sustainability*, *13*(14). <https://doi.org/10.3390/su13147877>

Gupta, S., & Kumar, V. (2013). Sustainability as corporate culture of a brand for superior performance. *Journal of World Business*, *48*, 311-320. DOI:10.1016/j.jwb.2012.07.015

- Hahn, R., & Kühnen, M. (2013). Determinants of sustainability reporting: A review of results, trend, theory and opportunities in an expanding field of research. *Journal of Cleaner Production*, 59, 5-21. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2013.07.005>
- Hart, S., & Milstein, M. (2003). Creating Sustainable Value. *Academy of Management Executive*, 17(2), 56-69. DOI:10.5465/AME.2003.10025194
- Hassan, A., & Ibrahim, E. (2012). Corporate environmental information disclosure: factors influencing companies' success in attaining environmental awards. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 19(1), 32-46. DOI:10.1002/csr.278
- Havlová, K. (2015). What Integrated Reporting Changed: The Case Study of Early Adopters. *Procedia Economics and Finance*, 34, 231-237. DOI:10.1016/S2212-5671(15)01624-X
- Herremans, I. M. (2020). *Sustainability Performance and Reporting*. Business Expert Press.
- Horváth, P. (2017). *The Main Aspects of Sustainability Reporting*. In P. Horváth, & J. M. Pütter (Eds.). *Sustainability Reporting in Central and Eastern European Companies*. Springer International Publishing.
- Horváth, P., & Pütter, J. M. (2017). *Sustainability Reporting in Central and Eastern European Companies: International Empirical Insights*. Springer International Publishing.
- Horváth, P., Pütter, J. M., Haldma, T., Lääts, K., Dimante, D., Dagiliene, L., Kochalski, C., Ratjaczak, P., Wagner, J., Petera, P., Paksiová, R., Tirnitz, T., Sucala, V. I., Sava, A., Buhovac, A. R., Bedenik, N. O., & Labaš, D. (2017). *Sustainability Reporting in Central and Eastern European Companies: Results of an International and Empirical Study*. In P. Horváth, & J. M. Pütter (Eds.). *Sustainability Reporting in Central and Eastern European Companies*.
- Hummel, K., Schlick, C., & Fifka, M. (2019). The role of sustainability performance and accounting assurors in sustainability assurance engagements. *Journal of Business Ethics*, 154, 733–757. <https://doi.org/10.1007/s10551-016-3410-5>
- Chabowski, R, Mena, J. A., & Gonzalez-Padron, T. L. (2011). The structure of sustainability research in marketing, 1958-2008: A basis for future research opportunities. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39(1), 55-70. DOI:10.1007/s11747-010-0212-7
- Chartered Professional Accountants Canada. (2013). *A Starter's Guide to Sustainability Reporting*. <https://growthorientedsustainableentrepreneurship.files.wordpress.com/2018/06/csr-a-starters-guide-to-sustainability-reporting.pdf>

- Chen, Y. (2010). The drivers of green brand equity: Green brand image, green satisfaction and green trust. *Journal of Business Ethics*, 93(2), 307–319. DOI:10.1007/s10551-009-0223-9
- Cho, C. H., Roberts, R. W., & Patten, D. M. (2010). The language of US corporate environmental disclosure. *Accounting Organizations and Society*, 35(4), 431-443. DOI:10.1016/j.aos.2009.10.002
- Cho, C.H., & Patten, D.M. (2007). The role of environmental disclosures as tools of legitimacy: a research note. *Accounting, Organizations and Society*, 32(7-8), 639–647. <https://doi.org/10.1016/j.aos.2006.09.009>
- Christofi, A., Christofi, P., & Sisaye S. (2012). Corporate sustainability: historical development and reporting practices. *Management Research Review*, 35(2), 157–172. DOI:10.1108/01409171211195170
- Ibáñez-Forés, V., Martínez-Sánchez, V., Valls-Val, K., & Bovea, M. D. (2022). Sustainability reports as a tool for measuring and monitoring the transition towards the circular economy of organisations: Proposal of indicators and metrics. *Journal of Environmental Management*. DOI: 10.1016/j.jenvman.2022.115784
- IBM. (2021). *Sustainability at a turning point. Customers are pushing companies to pivot.* <https://www.ibm.com/blogs/ibm-anz/sustainability-at-a-turning-point/>
- IFRS. (2022a). *IFRS Foundation completes consolidation with Value Reporting Foundation.* Press release.
- IFRS. (2022b). *Integrated Reporting Framework.* <https://www.integratedreporting.org/resource/international-ir-framework/>
- Integrated reporting. (n.d.) *Get to grips with the six capitals.* <https://www.integratedreporting.org/what-the-tool-for-better-reporting/get-to-grips-with-the-six-capitals/>
- International Labour Organization. (n.d.a). *About the ILO.* <https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/lang--en/index.htm>
- International Labour Organization. (n.d.b). *List of instruments by subject and status.* <https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12030:0::NO::>
- International Organization for Standardization. (2018). ISO 26000 and the SDGs.

International Organization for Standardization. (2019). ISO 26000 and OECD Guidelines: Practical overview of the linkages.

International Organization for Standardization. (2022). *ISO 26000 Social responsibility*. <https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html>

International Organization for Standardization. (n.d.a). *ČSN EN ISO 14063 (010963) Environmentální management - Environmentální komunikace - Směrnice a příklady*. <https://www.technicke-normy-csn.cz/csn-en-iso-14063-010963-158588.html#>

International Organization for Standardization. (n.d.b). *ISO 37001 Anti-bribery management systems*. <https://www.iso.org/iso-37001-anti-bribery-management.html>

Karaman, A.S., Orazalin, N., Uyar, A., & Shahbaz, M. (2021). CSR achievement, reporting, and assurance in the energy sector: does economic development matter? *Energy Policy*, 149(1), 1–15. <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2020.112007>

Kašparová, K. (2012). *Faktory ovlivňující CSR reportování*. Masarykova univerzita.

Kašparová, K., & Kunz, V. (2013). *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování*. Grada Publishing.

Kilic, M., Uyar, A., & Karaman, A.S. (2019). What impacts sustainability reporting in the global aviation industry? An institutional perspective. *Transport Policy*, 79, 54-65. DOI:10.1016/j.tranpol.2019.04.017

Kocmanová, A., Dočekalová, M., Hornungová, J., Šimberová, I., Chvátalová, Z., Hřebíček, J., Trez, O., Kubálek, T., Hodinka, M., & Popelka, O. (2013). *Měření podnikové výkonnosti*. Littera.

Kocmanová, A., Hřebíček, J., & Dočekalová, M. (2011). Corporate Governance and Sustainability. *Economics and Management*. Kaunas University of Technology.

Kolk, A. (2003). Trends in Sustainability reporting by the Fortune Global 250. *Business Strategy and the Environment*, 12, 279–291. <https://doi.org/10.1002/bse.370>

Kolk, A. (2004). A decade of sustainability reporting: developments and significance. *International Journal of Environment and Sustainable Development*, 3(1), 51-64. DOI:10.1504/IJESD.2004.004688

KPMG. (2015). *Currents of Change. The KPMG Survey of Corporate Responsibility Reporting 2015*. <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2015/12/KPMG-survey-of-CR-reporting-2015.pdf>

KPMG. (2020). *The time has come: The KPM Survey of Sustainability Reporting 2020*. <https://kpmg.com/be/en/home/insights/2020/12/sus-the-kpmg-survey-of-sustainability-reporting-2020.html>

KPMG. (2022). *Big shifts, small steps. Survey of Sustainability Reporting 2022*. <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2022/09/survey-of-sustainability-reporting-2022.html>

KPMG. (2023). *Road to readiness. KPMG ESG Assurance Maturity Index 2023*.

KPMG. (2024). *Addressing the Strategy Execution Gap in Sustainability Reporting. ESG Organization Survey*. <https://info.kpmg.us/news-perspectives/industry-insights-research/addressing-the-strategy-execution-gap-in-sustainability-reporting-2024.html>

Krechovská, M., & Palacká, A. (2022). Challenge for Sustainable Business Model Innovation: Consumers' Perception of Sustainability. *Mathematical Statistician and Engineering Applications*, 71(3), 779-787.

Kuldová, L. (2010). Společenská odpovědnost firem: etické podnikání a sociální podnikání v praxi. OPS.

Laari, S., Solakivi, T., Bask, A., Töyli, J., & Ojala, L. (2021). Unravelling Mickey Mouse: The Effect of Supply Chain Position and Organizational Slack on the Uneven Balance of Sustainability Dimensions. *Sustainability*, 13 (24). <https://doi.org/10.3390/su132413623>

Laine, M., Tregidga, H., & Unerman, J. (2022). *Sustainability Accounting and Accountability*. (3. vyd.), Routledge.

Landrum, N.E., & Ohsowski, B. (2018). Identifying worldviews on corporate sustainability: a content analysis of corporate sustainability reports. *Business Strategy and the Environment*, 27(5), 128–151. DOI:10.1002/bse.1989

Lens. (2023a). *Scholarly Works Over Time*. Dostupné 30.6.2023 z https://www.lens.org/lens/search/scholar/analysis?q=sustainability%20reporting&p=0&n=10&s=_score&d=%2B&f=false&e=false&l=en&authorField=author&dateFilterField=publishedYear&orderBy=%2B_score&presentation=true&preview=true&stemmed=true&useAuthorId=false&fieldOfStudy.must=Accounting&fieldOfStudy.must=Psychology&fieldOfStudy.must

=Biology&fieldOfStudy.must=Sustainable%20development&fieldOfStudy.must=Environmental%20economics&fieldOfStudy.must=Marketing&fieldOfStudy.must=Social%20psychology&fieldOfStudy.must=Sociology&fieldOfStudy.must=Economic%20growth&fieldOfStudy.must=Sustainability&fieldOfStudy.must=Natural%20resource%20economics&fieldOfStudy.must=Population&fieldOfStudy.must=Business&fieldOfStudy.must=Economics&fieldOfStudy.must=Government&fieldOfStudy.must=Finance&fieldOfStudy.must=Environmental%20health&fieldOfStudy.must=Ecology&fieldOfStudy.must=Knowledge%20management&fieldOfStudy.must=Waste%20management&fieldOfStudy.must=Climate%20change&fieldOfStudy.must=Context%20(language%20use)&fieldOfStudy.must=Environmental%20science&fieldOfStudy.must=Corporate%20governance&fieldOfStudy.must=Social%20science&fieldOfStudy.must=Politics&fieldOfStudy.must=Artificial%20intelligence&fieldOfStudy.must=Environmental%20planning&country.must=CZ

Lens. (2023b). *Scholarly Works Over Time*. Dostupné 30.6.2023 z [https://www.lens.org/lens/search/scholar/analysis?q=sustainability%20reporting&p=0&n=10&s=_score&d=%2B&f=false&e=false&l=en&authorField=author&dateFilterField=publishedYear&orderBy=%2B_score&presentation=true&preview=true&stemmed=true&useAuthorId=false&fieldOfStudy.must=Accounting&fieldOfStudy.must=Psychology&fieldOfStudy.must=Biology&fieldOfStudy.must=Sustainable%20development&fieldOfStudy.must=Environmental%20economics&fieldOfStudy.must=Marketing&fieldOfStudy.must=Social%20psychology&fieldOfStudy.must=Sociology&fieldOfStudy.must=Economic%20growth&fieldOfStudy.must=Sustainability&fieldOfStudy.must=Natural%20resource%20economics&fieldOfStudy.must=Population&fieldOfStudy.must=Business&fieldOfStudy.must=Economics&fieldOfStudy.must=Government&fieldOfStudy.must=Finance&fieldOfStudy.must=Environmental%20health&fieldOfStudy.must=Ecology&fieldOfStudy.must=Knowledge%20management&fieldOfStudy.must=Waste%20management&fieldOfStudy.must=Climate%20change&fieldOfStudy.must=Context%20\(language%20use\)&fieldOfStudy.must=Environmental%20science&fieldOfStudy.must=Corporate%20governance&fieldOfStudy.must=Social%20science&fieldOfStudy.must=Politics&fieldOfStudy.must=Artificial%20intelligence&fieldOfStudy.must=Environmental%20planning](https://www.lens.org/lens/search/scholar/analysis?q=sustainability%20reporting&p=0&n=10&s=_score&d=%2B&f=false&e=false&l=en&authorField=author&dateFilterField=publishedYear&orderBy=%2B_score&presentation=true&preview=true&stemmed=true&useAuthorId=false&fieldOfStudy.must=Accounting&fieldOfStudy.must=Psychology&fieldOfStudy.must=Biology&fieldOfStudy.must=Sustainable%20development&fieldOfStudy.must=Environmental%20economics&fieldOfStudy.must=Marketing&fieldOfStudy.must=Social%20psychology&fieldOfStudy.must=Sociology&fieldOfStudy.must=Economic%20growth&fieldOfStudy.must=Sustainability&fieldOfStudy.must=Natural%20resource%20economics&fieldOfStudy.must=Population&fieldOfStudy.must=Business&fieldOfStudy.must=Economics&fieldOfStudy.must=Government&fieldOfStudy.must=Finance&fieldOfStudy.must=Environmental%20health&fieldOfStudy.must=Ecology&fieldOfStudy.must=Knowledge%20management&fieldOfStudy.must=Waste%20management&fieldOfStudy.must=Climate%20change&fieldOfStudy.must=Context%20(language%20use)&fieldOfStudy.must=Environmental%20science&fieldOfStudy.must=Corporate%20governance&fieldOfStudy.must=Social%20science&fieldOfStudy.must=Politics&fieldOfStudy.must=Artificial%20intelligence&fieldOfStudy.must=Environmental%20planning)

Lenzing Biocel Paskov. (2024). *Sustainability report*. <https://reports.lenzing.com/sustainability-report/2022/annex/gri.html?tabc=2e2>

Li, H., Kuo, K. Y., Masood Mir, M., & Omar, M. (2022). Corporate social responsibility and environmental sustainability: achieving firms sustainable performance supported by plant

capability. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 35(2), 1-23.
DOI:10.1080/1331677X.2021.2015612

Louda, J. (2012). Udržitelný rozvoj a jeho aplikace v podmínkách ČR. *Business & IT*, 1, 81–96.

Lovicsek, V. (2021). Triple Bottom Line toward a Holistic Framework for Sustainability: A Systematic Review. *Journal of Contemporary Administration*, 25(3). DOI:10.1590/1982-7849rac2021200017.en

Luke, T. W. (2013). Corporate social responsibility: an uneasy merger of sustainability and development. *Sustainable Development*, 21(2), 83–91. DOI:10.1002/sd.1558

Mad Agriculture. (2021). *Our approach*. <https://madagriculture.org/our-approach>

Machač, O. (2003). *Reporting jako součást informačního systému podniku*. Systemonline. <https://www.systemonline.cz/clanky/reporting.htm>

Mason, M. (2019). *What is Sustainability and Why Is It important?* Environmentalscience. <https://www.environmentalscience.org/sustainability>

Maunder, K. T., & Burritt, R. L. (1991). Accounting and Ecological Crisis. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 4(3), 9-26. DOI: 10.1108/09513579110003277

MDGMonitor. (n.d.). *Category: Millennium Development Goals*. <https://www.mdgmonitor.org/millennium-development-goals/>

Meadows, D. H., Meadows, D. L., Randers, J., & Behrens W. W. (1972). *The Limits To Growth, A Report For The Club Of Rome's Project On The Predicament Of Mankind*. Universe Books.

Melnyk, S. A., Sroufe, R. P., & Calantone, R. (2003). Assessing the impact of environmental management systems on corporate and environmental performance. *Journal of Operations Management*, 21(3), 329–351. DOI:10.1016/S0272-6963(02)00109-2

Menon, A., & Menon, A. (1997). Enviropreneurial marketing strategy: The emergence of corporate environmentalism as market strategy. *Journal of Marketing*, 61(1), 51–67. <https://doi.org/10.2307/1252189>

Milstein, I. (2015). *Board at work excellence: Potvrzeno: Corporate governance má vliv na výkonnost firem*. Governance. <http://www.governance.cz/cs/board-at-work/board-at->

workexcellence/potvrzeno:-corporate-governance-ma-vliv-na-vykonnost-firem__s80x8658.html

Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2006). *Lisabonská strategie*. <https://www.mpo.cz/dokument2860.html>

Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2016). *Směrnice OECD pro nadnárodní podniky*. <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/narodni-kontaktmi-misto/smernice/smernice-oecd-pro-nadnarodni-podniky--223693/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2022). *Strategie Evropa*. <https://www.msmt.cz/vyzkum-a-vyvoj/strategie-evropa-2020>

Ministerstvo zahraničních věcí. (n.d.). *ILO – Mezinárodní organizace práce*. https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/cr_v_mezinarodnich_organizacich/ilo_mezinarodni_organizace_prace/index.html

Ministerstvo životního prostředí. (n.d.). *Strategický rámec Česká republika 2030*. <https://www.cr2030.cz/strategie/>

Momin, M.A., & Parker, L.D. (2013). Motivations for corporate social responsibility reporting by MNC subsidiaries in an emerging country: the case of Bangladesh. *The British Accounting Review*, 45(3), 215–228. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2013.06.007>

Montanari, A. (2019). *What are sustainability and sustainability development?* AlbertoMontanari. <https://www.albertomontanari.it/?q=node/160>

Napoletano, E., & Katzeff, P. (2023). *Environmental, Social And Governance: What Is ESG Investing?* Forbes. <https://www.forbes.com/advisor/investing/esg-investing/>

Nařízení EU 2019/2088 o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2088 ze dne 27. listopadu 2019 o zveřejňování informací souvisejících s udržitelností v odvětví finančních služeb

Nenadál, J. (2004). *Měření v systémech managementu jakosti*. Management Press.

Neumaierová, I., & Neumaier, I. (2002). *Výkonnost a tržní hodnota firmy*. Grada Publishing.

New York University Stern Center for Sustainable Business, & IRI. (2021). *Sustainable Market Share Index*. <https://www.stern.nyu.edu/experience-stern/about/departments-centers-initiatives/centers-of-research/center-sustainable-business/research/research-initiatives/csb-sustainable-market-share-index>.

Nielsen, E., Jolink, A., De Sosa Jabbour, A. B., Chappin, M., & Lozano, R. (2017). Sustainable collaboration: The impact of governance and institutions on sustainable performance. *Journal of Cleaner Production*, 135, 1-6. DOI:10.1016/j.jclepro.2016.12.085

Niestroy, I., & Hege, E. (2019). Europe's approach to implementing the Sustainable Development Goals: Good practices and the way forward. *European Parliament*. DOI: 10.2861/28364

Nikolaeva, R., & Bicho, M. (2011). The role of institutional and reputational factors in the voluntary adoption of corporate social responsibility reporting standards. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39(1), 136–157. <https://doi.org/10.1007/s11747-010-0214-5>

OECD. (2011). *OECD Guidelines for Multinational Enterprises*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264115415-en>

OECD. (2021). *Annual Report on the OECD Guidelines for Multinational Enterprises 2020: Update on National Contact Point Activity*. <https://www.oecd.org/daf/inv/mne/annualreportsontheguidelines.htm>

OECD. (2022). *Responsible Business Conduct, the new normal for a sustainable future*. <http://mneguidelines.oecd.org/>

Ochrana, F. (2019). *Metodologie, metody a metodika vědeckého výzkumu*. Karolinum.

Oprean-Stan, C., Ionica, O., Iuga, I. C., & Sebastian, S. (2020). Impact of Sustainability Reporting and Inadequate Management of ESG Factors on Corporate Performance and Sustainable Growth. *Sustainability*, 12 (20). <https://doi.org/10.3390/su12208536>

Orlitzky, M., Schmidt, F. L., & Rynes, S. L. (2003). Corporate social and financial performance: A meta-analysis. *Organization Studies*, 24(3), 403-441. DOI:10.1177/0170840603024003910

Otrusanova, M., & Pastuszkova, E. (2012). Concept of 3 E's and Public Administration Performance. *International Journal of Systems Applications, Engineering and Development*, 6(2).

- Papoutsis, A., & Sohdi, M. S. (2020). Does disclosure in sustainability reports indicate actual sustainability performance? *Journal of Cleaner Production*, 260(4). <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.121049>
- Park, J., & Brorson, T. (2005). Experiences of and views on third-party assurance of corporate environmental and sustainability reports. *Journal of Cleaner Production*, 13, 1095-1106. doi:10.1016/j.jclepro.2004.12.006
- Paun, D. (2018). Corporate sustainability reporting: An innovative tool for the greater good of all. *Business Horizons*, 61, 925-935. DOI: 10.1016/j.bushor.2018.07.012
- Pavelková, D., & Knápková, A. (2009). *Výkonnost podniku z pohledu finančního manažera*. Linde.
- Peet, J. (2009). *Strong sustainability for New Zealand: Principles and Scenarios*. Sustainable Aotearoa New Zealand Incorporated.
- Peloza, J., & Shang, J. (2011). How can corporate social responsibility activities create value for stakeholders? A systematic review. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39, 117-135. DOI:10.1007/s11747-010-0213-6
- Personalista. (2021). *Je na tom vaše společnost s udržitelností lépe než ostatní? Kdo ví, reportovat o tom může každá podle jiného standardu. Asi je čas na změnu*. <http://www.personalista.com/byznys/je-na-tom-vase-spolecnost-s-udrzitelnosti-lepe-nez-ostatni-kdo-vi-reportovat-o-tom-muze-kazda-podle-jineho-standardu-asi-je-cas-na-zmenu.html>
- Peterson, T. R. (1997). *Sustainable Development Comes of Age, Sharing the Earth: The Rhetoric of Sustainable Development*, 6-33, University of South Carolina Press.
- Porter, M. E., & Kramer M. R. (2016). The Link Between Competitive Advantage and Corporate Social Responsibility. *Harvard Business Review*, 84(12), 78-92.
- Pre-sustainability. (2021). *Sustainability performance indicators*. <https://www.pre-sustainability.com/sustainability-consulting/sustainable-practices/sustainability-strategy/sustainability-performance-indicators>
- Pucker, K. P. (2021). *Overselling Sustainability Reporting*. Harvard Business Review. Dostupné z: <https://hbr.org/2021/05/overselling-sustainability-reporting>
- Punch, K. F. (2015). *Úspěšný návrh výzkumu*. Portál.

Pütter, J. M. (2017). *Impact Factors on Sustainability Reporting*. In P. Horváth, & J. M. Pütter (Eds.). *Sustainability Reporting in Central and Eastern European Companies*. Springer International Publishing.

Rauci, D., & Tarquinio, L. (2020). Sustainability Performance Indicators and Non-Financial Information Reporting. Evidence from the Italian Case. *Administrative Sciences*, 10(1), 13. DOI:10.3390/admsci10010013

Raworth, K. (2017). *Doughnut Economics: Seven Ways to Think Like a 21st-Century Economist*. Random House.

Rodriguez, M. A., Ricart, J. E., & Sanchez, P. (2002). Sustainable Development and the Sustainability of Competitive Advantage: A Dynamic and Sustainable View of the Firm. *Creativity and Innovation Management*, 11(3), 135-146. DOI:10.1111/1467-8691.00246

Rogmans, T., & El-Jisr, K. (2022). *Designing Your Company's Sustainability Report*. Harvard Business Review. <https://hbr.org/2022/01/designing-your-companys-sustainability-report>

Russel, S., Haigh, N., & Griffiths, A. (2007). *Understanding corporate sustainability. Corporate Governance and Sustainability: Challenges for Theory and Practice*. Routledge.

Science Based Targets Initiative. (n.d.a). *Science Based Targets*. <https://sciencebasedtargets.org>

Science Based Targets Initiative. (n.d.b). *Net Zero Standard Criteria*. <https://sciencebasedtargets.org/resources/files/Net-Zero-Standard-Criteria.pdf>

Scopus. (2023). *Scopus results*. Dostupné 30.6.2023 z <https://www.scopus.com/results/results.uri?sort=plf-f&src=s&st1=sustainability+reporting&sid=01ce2d7ad954d489b4ec4d13176d7a1c&sot=b&sd=b&sl=39&s=TITLE-ABS-KEY%28sustainability+reporting%29&origin=searchbasic&editSaveSearch=&yearFrom=Before+1960&yearTo=Present&sessionSearchId=01ce2d7ad954d489b4ec4d13176d7a1c&limit=10x>

Sheth, J. N., Sethia, N. K., & Srinivas, S. (2011). Mindful consumption: A customercentric approach to sustainability. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 39(1), 21–39. DOI:10.1007/s11747-010-0216-3

Schaltegger, S., & Burritt, R. (2009). Sustainability Accounting for Companies: Catchphrase or Decision Support for Business Leaders? *Journal of World Business*, 45(4). <https://doi.org/10.1016/j.jwb.2009.08.002>

Schönborn, G., Berlin, C., Pinzone, M., & Hanisch, Ch. (2019). Why social sustainability counts: The impact of corporate social sustainability culture on financial success. *Sustainable Production and Consumption*, 17, 1-10. DOI:10.1016/j.spc.2018.08.008

Schwartz, M. S., & Carroll, A. B. (2008). Integrating and unifying competing and complementary frameworks: the search for a common core in the business and society field. *Business and Society*, 47(2), 148–186. DOI:10.1177/0007650306297942

Siemens. (2019). *Digitalizace*. <https://w5.siemens.com/web/cz/cz/corporate/portal/home/microsites/digitalizace/pages/digitalizace.aspx>

Siew, R. Y. J. (2015). A review of corporate sustainability reporting tools (SRTs). *Journal of Environmental Management*, 164, 180-195. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jenvman.2015.09.010>

Simnett, R., Vanstraelen, A., & Chua, W. F. (2009). Assurance on sustainability reports: an international comparison. *Accounting Review*, 84(3), 937–967. <https://doi.org/10.2308/accr.2009.84.3.937>

Směrnice 2014/95/EU. https://ec.europa.eu/info/publications/non-financial-reporting-guidelines_en

Směrnice EU 2022/2464/EU ze dne 14. prosince 2022

Social Accountability International. (n.d.a). *About SA8000*. <https://sa-intl.org/programs/sa8000/>

Staniškis, J. K., & Arbačiauskas, V. (2009). Sustainability Performance Indicators for Industrial Enterprise Management. *Environmental Research, Engineering and Management*, 2(48), 42-50. DOI:10.5755/j01.erem.48.2.13

Statista. (2019). *Top companies in the world by market value*. <https://www.statista.com/statistics/263264/top-companies-in-the-world-by-market-value/>

Stobierski, T. (2020). *13 financial performance measures managers should monitor*. Harvard Business School. <https://online.hbs.edu/blog/post/financial-performance-measures>

Suganthi, L. (2019). Examining the relationship between corporate social responsibility, performance, employees' pro-environmental behavior at work with green practices as mediator. *Journal of Cleaner Production*, 232, 739-750. DOI:10.1016/j.jclepro.2019.05.295

Sustainability Accounting Standards Board. (2017). *Converging on Climate Risk: CDSB, the SASB, and the TCFD: The Emerging Alignment of Market-Based Approaches to Climate-Related Financial Disclosure.*

Sustainability Accounting Standards Board. (2022a). *SASB Standards*. <https://www.sasb.org/standards/download/?lang=en-us>

Sustainability Accounting Standards Board. (2022b). *Standard-Setting Archive*. <https://www.sasb.org/standards/archive/>

Symeou, P.C., Zyglidopoulos, S., & Gardberg, N. A. (2019). Corporate environmental performance: Revisiting the role of organizational slack. *Journal of Business Research*, 96, 169-182. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2018.11.019>

Šoljaková, L., & Fibírová, J. (2010). *Reporting*. Grada Publishing.

Špaček, O. (2019). Společenské vědy a empirický výzkum. In H. Novotná, O. Špaček, & M. Šťovíčková Jantulová (Eds.), *Metody výzkumu ve společenských vědách*

Šulák, M., & Vacík, E. (2003). *Měření výkonnosti firem*. Západočeská univerzita.

Task Force on Climate-Related Financial Disclosures. (2017). *Final Report*.

Task Force on Nature-related Financial Disclosures. (2023a). *TNFD releases fourth final beta framework*. <https://tnfd.global/news/tnfd-releases-fourth-final-beta-framework-v0-4/>

Task Force on Nature-related Financial Disclosures. (2023b). *About*. <https://tnfd.global/about/>

Task Force on Nature-related Financial Disclosures. (2023c). *Recommendations of the Taskforce on Nature-related Financial Disclosures*.

Task Force on Nature-related Financial Disclosures. (2023d). *Taskforce on Nature-related Financial Disclosures*. <https://www.fsb-tcfd.org/>

Tetřevová, L., Vávra, J., Bednaříková, M., Munzarová, S., & Košťálová, J. (2017). *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví*. Grada Publishing.

The World in 2050. (2019). *The Digital Revolution and Sustainable Development: Opportunities and Challenges*. International Institute for Applied Systems Analysis.

UN Global Compact Czech Republic. (2016). *SDG Kompas: Příručka pro podnikání v souladu s SDGs*. https://www.dataplan.info/img_upload/5c84ed46aa0abfec4ac40610dde11285/sdg-compass_online-verze.pdf

United Nations. (2006). *Principles for Responsible Investment*.

United Nations Environment Programme. (2022a). *COP15 ends with landmark biodiversity agreement*. <https://www.unep.org/news-and-stories/story/cop15-ends-landmark-biodiversity-agreement>

United Nations Environment Programme. (2022b). *UN Biodiversity Conference (COP 15)*. <https://www.unep.org/un-biodiversity-conference-cop-15>

United Nations Framework Convention on Climate Change. (n.d.). *The Paris Agreement*. <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement>

United Nations Global Compact Czech Republic. (2016). *SDG Kompas. Příručka pro podnikání v souladu s SDGs*. https://www.dataplan.info/img_upload/5c84ed46aa0abfec4ac40610dde11285/sdg-compass_online-verze.pdf

United Nations Global Compact. (2022a). *The Ten Principles of the UN Global Compact*. <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles>

United Nations Global Compact. (2022b). *Our Mission*. <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission>

United Nations Global Compact. (2022c). *UN Global Compact Strategy 2021-2023*. <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/strategy>

United Nations. (2022). *Cíle udržitelného rozvoje*. <https://www.osn.cz/osn/hlavni-temata/sdgs/>

Uyar, A., Ramadan, A., & Nimer, K. (2019). A critical evaluation of sustainability reporting in the Gulf Cooperation Council region. *International Journal of Sustainable Development* 22(3/4), 158–185. <https://doi.org/10.1504/IJSD.2019.105327>

Visser, W. (2005). *Transforming our world*. <https://www.waynevisser.com/report/sdgs-finalised-text>

- Wagner, J. (2009). *Měření výkonnosti*. Grada Publishing, a.s.
- Walker, S. (2011). *The Spirit of Design: object, environment and meaning*. Earthscan-Routledge.
- Walker, S. (2014). *Wasteland. Sustainability and Designing with Dignity*. 15-26.
- Wang, Z., Hsieh, T. S., & Sarkis, J. (2018). CSR performance and the readability of CSR reports: too good to be true? *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 25(2), 66–79. <https://doi.org/10.1002/csr.1440>
- Web of Science. (2023). *Web of Science summary*. <https://www.webofscience.com/wos/woscc/summary/1583d54a-a289-46f7-b1e7-6e141d88215e-9a337df9/relevance/1overlay:export/exbt>
- Weber, J. L. (2018). Corporate social responsibility disclosure level, external assurance and cost of equity capital. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 16(4), 694–724. <https://doi.org/10.1108/JFRA-12-2017-0112>
- Wells, G. (2013). *Sustainable Business: Theory and Practice of Business Under Sustainability Principles*. Edward Elgar Publishing.
- Wheeler, D., Colbert, B., & Freeman, R. E. (2003). Focusing on value: Reconciling corporate social responsibility, sustainability and a stakeholder approach in a network world. *Journal of General Management*, 28(3), 1–28. DOI:10.1177/030630700302800301
- Wickström, P. A. (2010). Sustainability and Organizational Activities – Three Approaches. *Sustainable Development*, 18(2), 99-107. DOI:10.1002/sd.449
- Wilburn, K., & Wilburn, R. (2014). The double bottom line: Profit and social benefit. *Business Horizons*, 57(1), 11–20. DOI:10.1016/j.bushor.2013.10.001
- World Business Council for Sustainable Development. (2019). Addendum Report. Digital Deep Dive Analysis. https://docs.wbcsd.org/2019/10/WBCSD_Reporting_Matters_2019-Digital.pdf
- World Business Council for Sustainable Development. (2021a). *Vision 2050 Financial Products & Services Pathway: We can all invest in our future*. <https://www.wbcsd.org/Overview/News-Insights/WBCSD-insights/Vision-2050-Financial-Products-Services-Pathway-We-can-all-invest-in-our-future>

World Business Council for Sustainable Development. (2021b). *What COP26 finance outcomes mean for business*. <https://www.wbcsd.org/Overview/News-Insights/Insider-perspective/What-COP26-finance-outcomes-mean-for-business>

World Business Council for Sustainable Development. (2022a). *Task Force on Climate-related Financial Disclosure (TCFD) Response and Development*. <https://www.wbcsd.org/Programs/Redefining-Value/TCFD>

World Business Council for Sustainable Development. (2022b). *Vision 2050: Time to Transform*. <https://www.wbcsd.org/Overview/About-us/Vision-2050-Time-to-Transform>

World Commission on Environment and Development. (1987). *Our Common Future*. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>

World Economic Forum. (2020a). *Measuring Stakeholder Capitalism: Towards Common Metrics and Consistent Reporting of Sustainable Value Creation*. <https://www.weforum.org/reports/measuring-stakeholder-capitalism-towards-common-metrics-and-consistent-reporting-of-sustainable-value-creation>

World Economic Forum. (2020b). *We can now measure the progress of stakeholder capitalism. Here's how*. <https://www.weforum.org/agenda/2020/10/measure-progress-stakeholder-capitalism-brian-moynihan>

World Economic Forum. (2021). *Global Business Leaders Support ESG Convergence by Committing to Stakeholder Capitalism Metrics*. <https://www.weforum.org/press/2021/01/global-business-leaders-support-esg-convergence-by-committing-to-stakeholder-capitalism-metrics-73b5e9f13d/>

Xiao, Ch., Wang, Q., van der Aart, T., & Van Donk, D. P. (2018). When Does Corporate Sustainability Performance Pay off? The Impact of Country-Level Sustainability Performance. *Ecological Economics*, 146(4), 325-333. DOI:10.1016/j.ecolecon.2017.11.025

Zdražilová, D. a kol. (2010). *Společenská odpovědnost podniků: transparentnost a etika podnikání*. C. H. Beck.

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb., v platném znění.

Zhai, T. T., & Chang, Y. C. (2019). Standing of environmental public-interest litigants in China: Evolution, obstacles and solutions. *Journal of Environmental Law*, 30, 369–397. doi:10.1093/jel/eqy011

Příloha 1 – Počty výstupů vědeckých prací na téma udržitelného reportingu v letech 1955-červen 2023* celosvětově

	Článek v časopisu	Kapitola v knize	Neznámé	Kniha	Disertace	Příspěvek ve sborníku	Ostatní
1955	62	0	0	0	0	0	1
1956	49	0	1	0	0	0	0
1957	54	0	3	0	0	0	0
1958	58	0	1	0	0	0	1
1959	75	0	1	0	0	0	0
1960	83	0	0	0	0	0	0
1961	95	1	0	1	0	0	1
1962	75	0	3	0	0	0	1
1963	128	0	2	0	0	0	1
1964	142	0	0	0	0	0	2
1965	162	0	3	0	0	0	0
1966	196	0	0	0	0	0	1
1967	212	0	4	1	0	0	1
1968	223	1	5	0	0	0	1
1969	287	1	3	1	0	0	0
1970	333	0	9	0	0	0	1
1971	304	0	4	1	0	0	2
1972	302	0	4	0	0	0	1
1973	342	0	5	0	0	0	1
1974	415	1	4	0	0	0	0
1975	414	1	8	0	0	0	2
1976	491	2	12	2	0	0	7
1977	594	2	17	2	0	0	12
1978	646	0	9	0	1	0	13
1979	725	4	12	0	0	0	12
1980	796	1	17	1	2	0	11
1981	800	3	28	3	2	0	12
1982	899	2	22	2	0	0	12
1983	921	3	42	3	0	2	8
1984	1041	1	20	5	0	0	7
1985	1073	4	16	4	2	0	5
1986	1183	6	30	5	1	0	2
1987	1305	4	18	4	1	2	4
1988	1492	5	38	8	0	1	7
1989	1544	2	45	7	2	0	12
1990	1713	9	62	12	1	2	10
1991	1842	8	59	14	1	2	11
1992	2195	13	83	16	2	3	23
1993	2380	14	102	14	5	2	18
1994	2531	9	135	25	4	3	21
1995	3085	22	128	29	6	3	27
1996	3230	18	154	42	4	4	26
1997	3655	32	202	36	4	1	33
1998	3890	30	197	43	4	4	32
1999	4729	25	240	41	9	3	23

2000	4706	65	273	44	14	3	25
2001	5114	36	354	46	13	6	21
2002	5629	43	424	54	18	16	31
2003	5772	43	492	50	22	13	40
2004	6227	40	573	54	29	8	37
2005	6975	52	643	64	34	16	42
2006	8081	51	776	56	60	41	53
2007	7849	61	836	70	64	47	39
2008	8201	77	1012	65	73	56	55
2009	8959	115	1158	97	94	62	58
2010	10182	165	1387	101	122	80	62
2011	11043	215	1500	129	122	119	76
2012	11470	287	1645	126	170	100	90
2013	12712	305	1819	125	171	107	121
2014	14009	287	1896	112	207	137	142
2015	15162	393	2028	102	247	145	146
2016	16324	481	1742	105	239	166	133
2017	17361	627	1430	114	254	124	232
2018	16210	573	1351	106	261	161	319
2019	18221	723	1484	111	255	204	428
2020	21504	821	1468	130	208	239	969
2021	24681	1034	1031	127	193	310	1173
2022	44339	1070	755	105	81	572	2032
2023	17865	569	270	42	37	150	1039

Zdroj: vlastní zpracování dle Lens.org (2023a), 2023

Příloha 2 – Počty výstupů vědeckých prací na téma udržitelného reportingu v letech 1955-červen 2023* za Českou republiku

	Článek v časopisu	Kapitola v knize	Neznámé	Kniha	Disertace	Příspěvek ve sborníku
1968	2	0	0	0	0	0
1969	0	0	0	0	0	0
1970	0	0	0	0	0	0
1971	1	0	0	0	0	0
1972	0	0	0	0	0	0
1973	1	0	0	0	0	0
1974	0	0	0	0	0	0
1975	0	0	0	0	0	0
1976	0	0	0	0	0	0
1977	0	0	0	0	0	0
1978	0	0	0	0	0	0
1979	1	0	0	0	0	0
1980	0	0	0	0	0	0
1981	0	0	0	0	0	0
1982	0	0	0	0	0	0
1983	0	0	0	0	0	0
1984	0	0	0	0	0	0
1985	0	0	0	0	0	0
1986	0	0	0	0	0	0
1987	0	0	0	0	0	0
1988	0	0	0	0	0	0
1989	0	0	0	0	0	0
1990	0	0	0	0	0	0
1991	1	0	0	0	0	0
1992	0	0	0	0	0	0
1993	2	0	0	0	0	0
1994	8	0	0	0	0	0
1995	7	0	0	0	0	0
1996	7	0	0	0	0	0
1997	5	0	0	0	0	0
1998	8	0	0	0	0	0
1999	3	0	0	0	0	0
2000	10	0	0	0	0	0
2001	8	0	0	0	0	0
2002	13	0	0	0	0	0
2003	16	0	0	0	0	0
2004	13	0	0	0	0	0
2005	18	0	1	0	0	0
2006	18	0	0	0	0	0
2007	22	0	0	0	0	0
2008	12	0	0	1	0	0
2009	16	0	0	0	0	0
2010	19	2	0	0	0	0
2011	27	2	2	0	0	0

2012	30	0	2	0	0	0
2013	31	2	0	0	0	0
2014	44	0	1	0	0	0
2015	45	0	1	0	0	1
2016	76	0	1	0	0	0
2017	69	0	2	0	0	0
2018	81	2	1	0	0	1
2019	93	2	1	0	0	0
2020	111	1	1	0	0	0
2021	120	0	1	0	0	1
2022	152	0	9	0	0	0
2023	67	0	10	0	0	0

Zdroj: vlastní zpracování dle lens.org (2023b), 2023

Příloha 3 – Charakteristika vybraného vzorku podniků za rok 2022

Jméno	Kótová ná	Obrat (tis. Kč)	Počet zaměstn anců	EBT (tis. Kč)	EAT (tis. Kč)	Aktiva netto	Běžná likvidita	Zisková marže	ROCE (EBT)	Míra zadluženosti (Aktiva)
1. ŠKODA AUTO A.S.	NE	456 596 000	35 063	16 036 000	12 768 000	236 275 000	0,66	3,51	13,58	39,14
2. ČEZ A.S.	ANO	288 221 000	28 727	99 623 000	80 786 000	1 107 380 000	1,10	34,57	18,00	23,50
3. ALPIQ ENERGY SE	NE	169 729 441	56	-928 861	-466 515	24 311 225	1,12	-0,55	-34,82	10,72
4. MOL ČESKÁ REPUBLIKA, S.R.O.	NE	55 638 686	N.A.**	1 340 815	1 071 483	11 296 869	0,73	2,41	53,30	27,06
5. GENERALI ČESKÁ POJIŠŤOVNA AS	NE	48 402 000	N.A.	5 384 000	4 530 000	124 578 000	N.A.	11,12	N.A.	15,30
6. ČESKÁ SPOŘITELNA A.S.	NE	48 022 000	10 237	24 382 000	20 188 000	1 639 938 000	N.A.	50,77	N.A.	8,40
7. ČEZ DISTRIBUCE, A. S.*	NE	47 520 152	N.A.	7 861 118	6 343 610	166 444 820	0,71	16,54	6,41	58,13
8. MVM CEENERGY CZ S.R.O.	NE	45 578 271	N.A.	85 970	69 529	6 255 652	1,02	0,19	76,93	1,79
9. ČESKOSLOVENSKÁ OBCHODNÍ BANKA A.S.- ČSOB	NE	45 126 000	8 105	16 961 000	14 571 000	1 805 617 000	N.A.	37,59	N.A.	5,59
10. KOMERČNÍ BANKA	ANO	38 783 000	7 687	21 771 000	17 773 000	1 304 063 000	N.A.	56,14	N.A.	9,47
11. VITESCO TECHNOLOGIES CZECH REPUBLIC S.R.O.	NE	36 009 138	N.A.	596 387	457 939	27 276 287	1,57	1,66	5,56	68,96
12. O2 CZECH REPUBLIC A.S.	NE	32 528 000	N.A.	19 181 000	17 768 000	28 891 000	1,41	58,97	86,94	22,35
13. FAURECIA AUTOMOTIVE CZECH REPUBLIC S.R.O.	NE	30 083 144	N.A.	515 118	404 762	8 033 177	1,31	1,71	22,63	28,98
14. SPRÁVA ŽELEZNIC, STÁTNÍ ORGANIZACE	NE	29 550 308	17 125	-5 320 020	-5 320 020	57 316 564	1,13	-18,00	N.A.	82,21
15. SIEMENS, S.R.O.	NE	28 958 029	N.A.	1 182 761	948 291	11 754 612	0,93	4,08	35,32	31,08
16. FAURECIA EMISSIONS CONTROL TECHNOLOGIES, MLADÁ BOLESLAV, S.R.O.	NE	25 083 155	N.A.	574 642	465 917	5 740 536	1,05	2,29	79,78	11,77
17. ČESKÁ LÉKÁRNA HOLDING, A.S.	NE	24 856 865	N.A.	1 006 938	762 166	19 353 055	1,72	4,05	9,46	33,00
18. GLOBUS ČR, V.O.S.	NE	24 712 131	N.A.	581 363	N.A.	5 296 204	1,21	2,35	28,55	38,52

19.	UNICREDIT BANK CZECH REPUBLIC AND SLOVAKIA AS	NE	22 366 000	3 185	11 162 000	9 128 000	766 412 000	N.A.	49,91	N.A.	10,62
20.	ALLIANCE HEALTHCARE S.R.O.	NE	24 414 159	N.A.	405 562	324 595	6 155 085	1,52	1,66	17,41	37,86
21.	PHILIP MORRIS ČR A.S.	ANO	20 962 000	1 187	4 596 000	3 635 000	16 401 000	1,80	21,93	51,30	53,45
22.	RAIFFEISENBANK AKCIOVÁ SPOLEČNOST	NE	20 795 000	3 358	10 949 000	8 804 000	666 382 000	N.A.	52,65	N.A.	8,13
23.	SAS AUTOSYSTEMTECHNIK S.R.O.	NE	20 368 518	N.A.	-23 385	-30 529	2 452 260	0,87	-0,12	-70,03	0,41
24.	ČESKÁ POŠTA, S.P.	NE	18 866 000	N.A.	-1 751 000	-1 751 000	15 638 000	0,83	-9,28	-25,26	37,31
25.	STRABAG A.S.	NE	18 354 233	2 342	674 398	588 183	13 889 338	1,49	3,67	14,67	36,50
26.	ADIANT CZECH REPUBLIC S.R.O.	NE	20 309 223	3 315	66 386	91 286	6 498 627	1,09	0,33	8,91	19,07
27.	NETINE, S.R.O.	NE	18 483 342	N.A.	658 898	518 743	9 117 861	1,37	3,57	23,75	31,12
28.	J&T FINANCE GROUP SE	NE	17 722 213	2 930	246 415	162 613	14 647 613	N.A.	34,12	N.A.	14,26
29.	MONDI ŠTĚTÍ A.S.	NE	17 369 935	N.A.	2 947 420	2 537 904	21 763 935	0,38	16,97	34,53	41,41
30.	VIAPHARMA S.R.O.	NE	14 708 658	N.A.	554 883	447 340	6 034 077	1,72	3,77	22,35	32,21
31.	COLT CZ GROUP SE	ANO	14 670 174	2 205	2 356 170	2 034 192	19 503 514	2,66	16,06	19,36	39,39
32.	GASNET, S.R.O.	NE	14 637 663	N.A.	2 343 112	1 894 942	76 344 942	0,63	16,01	6,54	26,25
33.	ČD CARGO, A.S.	NE	13 933 000	N.A.	233 000	189 000	33 632 000	0,57	1,67	2,28	29,45
34.	BIDFOOD CZECH REPUBLIC S.R.O.	NE	13 975 042	1 339	922 053	788 769	7 034 803	1,74	6,60	19,22	63,77
35.	HELLA AUTOTECHNIK NOVA, S.R.O.	NE	12 588 578	2 879	-234 263	-199 175	11 648 496	1,09	-1,86	-3,04	40,44
36.	KRAJSKÁ ZDRAVOTNÍ, A.S.	NE	12 250 824	N.A.	140 856	103 741	8 439 904	1,65	1,15	2,22	73,37
37.	MONETA MONEY BANK, A.S	ANO	12 116 000	2 726	6 432 000	5 187 000	387 510 000	N.A.	53,09	N.A.	8,02
38.	PORSCHE INTER AUTO CZ SPOL. S R.O.	NE	11 726 435	N.A.	435 949	355 882	2 617 887	1,36	3,72	41,60	41,03
39.	J&T BANKA AS	NE	11 661 000	940	4 759 000	3 380 000	227 253 000	N.A.	40,81	N.A.	15,78
40.	CONSTELLIUM EXTRUSIONS DĚČÍN S.R.O.	NE	11 387 424	844	634 559	509 705	4 804 968	1,08	5,57	28,17	39,93

41.	CLARIOS ČESKÁ LÍPA SPOL. S R.O.	NE	12 599 140	551	467 180	378 417	5 055 862	1,03	3,71	27,34	37,50
42.	IKEA ČESKÁ REPUBLIKA, S.R.O.	NE	12 192 935	1 936	1 563 534	1 245 281	4 673 348	1,40	12,82	51,16	65,10
43.	ELEKTRÁRNA CHVALETICE A.S.	NE	11 099 101	N.A.	951 601	1 002 567	22 358 136	1,03	8,57	17,64	20,11
44.	LINDE POHONY S.R.O.	NE	10 828 883	N.A.	15 949	5 231	4 556 054	0,72	0,15	15,01	17,01
45.	TE CONNECTIVITY CZECH S.R.O.	NE	11 929 747	N.A.	270 700	216 021	7 019 128	1,49	2,27	8,69	33,84
46.	DM DROGERIE MARKT S.R.O.	NE	11 697 060	2 246	596 049	474 748	4 197 901	2,07	5,10	23,74	59,80
47.	KIEKERT-CS, S.R.O.	NE	10 476 364	N.A.	278 537	219 297	4 075 656	1,60	2,66	10,64	59,83
48.	PFIZER, SPOL. S R.O.	NE	10 852 949	136	488 916	388 559	4 626 071	2,14	4,51	N.A.	53,48
49.	IMPERIAL BRANDS CR, S.R.O.	NE	11 150 057	131	89 996	59 950	3 716 092	1,39	0,81	9,59	29,58
50.	FAURECIA PLZEŇ, S.R.O.	NE	9 070 899	N.A.	-76 805	-70 370	2 183 357	0,48	-0,85	-68,30	4,58
51.	CARBOUNION BOHEMIA, SPOL. S R.O.	NE	8 954 676	N.A.	172 120	137 139	2 101 761	1,56	1,92	21,85	37,49
52.	DHL INFORMATION SERVICES (EUROPE) S.R.O.	NE	8 932 436	N.A.	385 612	411 402	5 084 549	1,48	4,32	17,36	51,58
53.	VELKÁ PECKA S.R.O.	NE	9 190 246	N.A.	-242 174	-251 545	1 458 182	0,74	-2,64	-95,77	11,48
54.	LOUDA AUTO A.S.	NE	8 328 151	N.A.	366 238	293 854	4 287 244	1,12	4,40	49,42	14,54
55.	OEZ S.R.O.	NE	9 221 074	N.A.	274 723	211 102	3 803 364	0,66	2,98	30,37	24,01
56.	VISCOFAN CZ S.R.O.	NE	8 188 690	N.A.	928 656	749 915	4 434 419	2,53	11,34	31,65	66,36
57.	KOFOLA ČESKOSLOVENSKO A.S.	ANO	7 915 043	2 064	399 844	269 150	7 503 433	0,95	5,05	12,53	17,16
58.	KABLO VRCHLABÍ S.R.O.	NE	8 271 114	N.A.	103 329	90 820	2 002 306	1,35	1,25	12,10	31,83
59.	PORR A.S.	NE	7 605 068	N.A.	156 587	122 466	4 224 897	1,69	2,06	8,11	33,87
60.	PRYSMIAN KABELY, S.R.O.	NE	7 390 567	N.A.	22 183	14 715	2 318 815	1,50	0,30	6,21	25,83
61.	PEAL A.S.	NE	7 091 597	N.A.	81 001	64 567	807 636	1,19	1,14	55,54	19,76
62.	MODEL OBALY A.S.	NE	7 064 553	N.A.	606 044	524 816	6 365 712	3,13	8,58	11,22	78,82
63.	BOSAL ČR, SPOL. S R.O.	NE	6 965 523	N.A.	23 408	23 408	1 073 392	0,97	0,34	15,09	26,43
64.	FIO BANKA A.S.	NE	6 934 440	114	5 128 843	4 405 534	229 428 212	N.A.	73,96	N.A.	5,38

65.	LENZING BIOCEL PASKOV A.S.	NE	6 893 846	N.A.	1 107 192	894 483	7 614 197	3,97	16,06	N.A.	82,61
66.	AIR BANK AS	NE	6 527 000	1 040	3 223 000	2 548 000	152 651 000	N.A.	49,38	N.A.	8,24
67.	PEPCO CZECH REPUBLIC S.R.O.	NE	7 224 390	N.A.	813 619	657 904	4 165 045	3,96	11,26	N.A.	77,20
68.	LEASEPLAN ČESKÁ REPUBLIKA, S.R.O.	NE	6 419 319	N.A.	348 763	279 589	11 382 630	0,14	5,43	9,52	15,78
69.	DHL FREIGHT CZ S.R.O.	NE	6 387 372	N.A.	49 474	37 716	1 931 450	1,07	0,78	36,92	8,19
70.	SLADOVNY SOUFFLET ČR, A.S.	NE	6 668 045	N.A.	237 435	192 474	1 886 578	1,93	3,56	17,43	69,08
71.	TEPLÁRNA KLDNO S.R.O.	NE	6 251 367	N.A.	210 502	166 439	13 489 424	1,01	3,37	4,44	38,16
72.	STRABAG RAIL A.S.	NE	6 197 235	450	607 176	490 751	4 475 972	2,84	9,80	N.A.	64,50
73.	NEMOCNICE PARDUBICKÉHO KRAJE, A.S.	NE	6 142 829	N.A.	35 862	31 986	4 512 501	1,19	0,58	1,91	46,52
74.	ČSOB LEASING, A.S.	NE	5 942 000	N.A.	690 000	566 000	44 496 000	2,01	11,61	5,08	16,59
75.	BENTELEČR S.R.O.	NE	5 917 503	N.A.	40 842	32 375	2 677 237	1,73	0,69	7,99	14,33
76.	SEVEROČESKÉ VODOVODY A KANALIZACE, A.S.	NE	5 841 933	N.A.	380 167	314 058	4 256 721	1,30	6,51	23,28	39,39
77.	MD ELEKTRONIK SPOL. S R.O.	NE	5 659 540	1 820	103 698	83 108	3 632 977	1,57	1,83	N.A.	80,10
78.	PPF BANKA A.S.	NE	5 598 000	239	3 263 000	2 736 000	288 654 000	N.A.	58,29	N.A.	6,08
79.	PROCTER & GAMBLE CZECH REPUBLIC S.R.O.	NE	5 855 870	140	204 901	162 464	936 641	1,20	3,50	N.A.	20,03
80.	MONDI ŠTĚTÍ WHITE PAPER S.R.O.	NE	5 477 624	N.A.	660 303	645 800	3 124 880	2,37	12,06	26,72	72,96
81.	KOVOŠROT GROUP CZ S.R.O.	NE	5 254 930	N.A.	318 932	258 307	2 027 372	1,08	6,07	28,74	51,63
82.	KOITO CZECH S.R.O.	NE	5 211 984	N.A.	-34 277	-38 055	3 743 263	2,89	-0,66	-1,08	83,47
83.	SOUFFLET AGRO A.S.	NE	5 473 007	138	102 098	82 084	2 569 090	1,16	1,87	28,53	18,21
84.	WIENERBERGER S.R.O.	NE	5 180 607	N.A.	1 645 968	1 326 239	4 001 705	0,90	31,77	64,74	62,63
85.	SPP CZ, A.S.	NE	5 166 465	31	139 394	132 688	2 192 004	1,08	2,70	89,78	7,27
86.	METROSTAV INFRASTRUCTURE A.S.	NE	5 144 396	N.A.	52 407	38 762	3 178 769	1,14	1,02	7,17	16,33

87.	FAURECIA COMPONENTS PÍSEK, S.R.O.	NE	4 995 582	N.A.	39 069	40 364	1 316 957	1,11	0,78	N.A.	28,53
88.	CS CABOT, SPOL. S R.O.	NE	5 420 398	N.A.	948 559	768 849	3 143 282	1,15	17,50	N.A.	45,76
89.	BENTELER AUTOMOTIVE RUMBURK S.R.O.	NE	4 819 902	N.A.	61 920	50 033	2 641 609	1,59	1,29	9,17	13,79
90.	SEMPERFLEX OPTIMIT S.R.O.	NE	4 814 364	919	639 689	534 733	3 741 000	1,32	13,29	23,60	67,52
91.	JULI MOTORENWERK, S.R.O.	NE	4 804 359	N.A.	169 753	137 216	1 678 761	1,48	3,53	17,15	55,90
92.	DHL EXPRESS (CZECH REPUBLIC) S.R.O.	NE	4 791 557	N.A.	217 270	179 735	1 005 612	1,14	4,53	72,44	29,91
93.	S. N. O. P. CZ A.S.	NE	4 862 221	1 056	-500	-10 619	4 069 259	0,80	-0,01	1,90	41,42
94.	ENGEL STROJÍRENSKÁ SPOL. S R.O.	NE	4 495 783	N.A.	146 205	126 232	2 239 339	2,43	3,25	8,16	75,12
95.	FEDEX EXPRESS CZECH REPUBLIC S.R.O.	NE	4 799 550	N.A.	106 169	75 826	1 628 052	1,32	2,21	18,48	35,21
96.	SIEMENS MOBILITY, S.R.O.	NE	5 050 460	N.A.	621 940	623 274	6 238 085	10,69	12,32	10,98	18,28
97.	EDWARDS, S.R.O.	NE	4 436 602	N.A.	355 338	289 881	2 612 103	1,85	8,01	21,17	62,72
98.	JYSK S.R.O.	NE	4 769 713	738	1 114 961	899 764	1 410 234	3,59	23,38	N.A.	75,62
99.	UNITED ENERGY, A.S.	NE	4 357 668	N.A.	691 046	559 011	4 590 255	1,01	15,86	N.A.	56,31
100.	SIEMENS ENERGY, S.R.O.	NE	4 608 663	895	-59 088	-110 950	3 305 343	0,95	-1,28	-3,29	29,77

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z databáze ORBIS, 2023

* červeným písmem jsou označeny podniky, které jsou součástí skupiny, za niž je hromadně reportováno a ve vzorku je jiný člen skupiny, který se umístil na vyšší pozici a jemuž jsou připisovány výsledky provedeného hodnocení

** N.A. značí nedostupnost údajů